

ZAŁĄCZNIK NR 1.1.

DO UCHWAŁY NR/...../2023

RADY MIEJSKIEJ W ŁOCHOWIE

Z DNIA 2023 R.

**w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego Gminy Łochów**

**BURMISTRZ
ŁOCHOWA**

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ŁOCHÓW**

**T O M I
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**

Łochów 2023 rok

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Łochów

ul. Aleja Pokoju 75

07-130 Łochów

tel. (25) 64 37 800

fax. (25) 64 37 880

fax. (25) 64 37 883

e-mail: kancelaria@gminalochow.pl

www: gminalochow.pl

WYKONAWCA:

Zespół autorski:

mgr inż. Mateusz Majka – główny projektant

mgr inż. Marta Ściagała

mgr inż. Kamila Kurek

mgr inż. Adrianna Frodyma

mgr inż. Sławomir Górowski

dr Grzegorz Synowiec

mgr Maria Młodzianowska-Synowiec

SPIS TREŚCI TOMU I:

INFORMACJE OGÓLNE	7
1. PODSTAWA OPRACOWANIA	8
2. CELE I ZADANIA STUDIUM	9
3. USTALENIA OGÓLNE	10
4. STRUKTURA DOKUMENTU, WYKAZ RYSUNKÓW I ZAŁĄCZNIKÓW	11
ROZDZIAŁ I POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	18
1.1. DANE OGÓLNE	19
1.1.1. Położenie	19
1.1.2. Podstawowe informacje	20
1.2. RELACJE ZEWNĘTRZNE	22
1.2.1. Pozycja w regionie	22
1.2.2. Relacje administracyjne	24
1.2.3. Relacje komunikacyjne	25
1.3. PONADLOKALNE PROGRAMY SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH	25
1.3.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	25
1.3.2. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2030	26
1.3.3. Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku	27
1.3.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 Innowacyjne Mazowsze Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	27
1.3.5. Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025	28
1.3.6. Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2016-2020	28
1.3.7. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028	30
1.3.8. Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025	32
1.3.9. Plan ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego	33
1.3.10. Strategia Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027	35
ROZDZIAŁ II PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	37
2.1. STAN PRZEZNACZENIA TERENÓW	38
2.1.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	38
2.1.2. Pozwolenia na budowę	42
2.2. WNIOSKI DO STUDIUM	46
2.3. STAN UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW	48
2.4. WNIOSKI DOTYCZĄCE PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU – STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	52
ROZDZIAŁ III WŁASNOŚĆ GRUNTÓW	54
3.1. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW	55
ROZDZIAŁ IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	59
4.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ	60
4.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	62
4.2.1. Sieć kanalizacji sanitarnej	63

4.2.2. Sieć kanalizacji deszczowej.....	64
4.2.3. Oczyszczanie ścieków sanitarnych	64
4.3. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO	66
4.4. ZAOPATRZENIE W GAZ	66
4.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	68
4.6. TELEKOMUNIKACJA	71
4.7. GOSPODARKA ODPADAMI	73
4.8. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.....	75
4.8.1. Energia słoneczna.....	75
4.8.2. Energia geotermalna	76
4.8.3. Energia wiatru	76
4.8.4. Energia biomasy	76
4.8.5. Energia wodna.....	77
ROZDZIAŁ V UKŁAD KOMUNIKACYJNY	78
5.1. KOMUNIKACJA DROGOWA	80
5.1.1. Drogi krajowe	80
5.1.2. Drogi powiatowe	80
5.1.3. Drogi gminne	81
5.2. TRANSPORT PUBLICZNY. KOMUNIKACJA ZBIOROWA.....	83
5.3. TRANSPORT KOLEJOWY.....	86
ROZDZIAŁ VI ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	88
6.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY ŁOCHÓW	89
6.2. WALORY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE I ICH OCHRONA.....	91
6.3. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY ..	91
6.3.1. Rezerваты przyrody.....	94
6.3.2. Nadbużański Park Krajobrazowy	94
6.3.3. Obszary Natura 2000.....	96
6.3.4. Pomniki przyrody.....	98
6.3.5. Użytki Ekologiczne	101
6.3.6. Lasy ochronne	102
6.4. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ	105
6.4.1. Rezerwat przyrody „Wilcze Błota” – planowane powiększenie.....	105
6.4.2. Rezerwat florystyczny „łąki koło Szumina” – projektowany	105
6.5. OCHRONA UZDROWISKOWA	105
6.6. ZŁOŻA KOPALIN I ICH EKSPLOATACJA	105
6.7. ZASOBY WODNE I ICH EKSPLOATACJA	106
6.7.1. Wody powierzchniowe.....	106
6.7.2. Wody podziemne	108
6.8. ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	108
6.9. TERENY ZIELENI	113
6.10. OGRODY DZIAŁKOWE	117
6.11. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	117
6.11.1. Zanieczyszczenie powietrza.....	117
6.11.2. Ocena stanu jakości powietrza.....	117

6.11.3. Jakość wód powierzchniowych	120
6.11.4. Zagrożenie hałasem.....	120
6.11.5. Tereny zdegradowane wymagające rekultywacji	122
6.12. UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE	122
6.12.1. Warunki topoklimatyczne	122
6.12.2. Warunki gruntowo - wodne	122
ROZDZIAŁ VII ŚRODOWISKO KULTUROWE, KRAJOBRAZ.....	123
7.1. ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU.....	125
7.2. ZABYTKI NIERUCHOME NIE WPISANE DO REJESTRU	127
7.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE UJĘTE W GMINNEJ I WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW 133	
7.4. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	138
ROZDZIAŁ VIII WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.....	143
8.1. LUDNOŚĆ GMINY.....	144
8.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	149
8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	150
8.3.1. Oświata i wychowanie.....	150
8.3.2. Kultura	152
8.3.3. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i opieka socjalna.....	153
8.3.4. Sport i turystyka	154
8.4. WARUNKI MIESZKANIOWE.....	157
8.5. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	160
8.5.1. Zagrożenie powodziowe.....	160
8.5.2. Zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii	162
8.5.3. Zagrożenia geologiczne, w tym osuwanie się mas ziemnych.....	162
ROZDZIAŁ IX POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	164
9.1. SFERA SPOŁECZNA.....	165
9.1.1. Gospodarstwa domowe	165
9.1.2. Potrzeby mieszkaniowe.....	166
9.2. STREFA GOSPODARCZA	166
9.2.1. Rynek pracy	166
9.2.2. Gospodarka lokalna.....	168
9.2.3. Gospodarka rolna	169
9.3. ZMIANY PRZESTRZENNE I ROZBUDOWA GMINY NA TLE POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 174	
9.3.1. Ekonomiczne aspekty rozwojowe	174
9.3.2. Ekologiczne aspekty rozwojowe.....	176
9.3.3. Społeczne aspekty rozwojowe	177
9.3.4. Aspekt stabilności finansowej gminy	181
9.3.5. Aspekt możliwości rozwoju zabudowy.....	181
ROZDZIAŁ X SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	184
10.1. POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE.....	185
10.1.1. Najbliższe otoczenie	185
10.1.2. Kontekst regionalny.....	185

10.2. PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	185
10.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	185
10.2.2. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu	185
10.3. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW	185
10.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	186
10.4.1. Woda	186
10.4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	186
10.4.3. Zaopatrzenie w ciepło	186
10.4.4. Energia elektryczna	186
10.4.5. Gaz	186
10.4.6. Odpady	186
10.5. KOMUNIKACJA.....	187
10.6. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	187
10.7. ŚRODOWISKO KULTUROWE	187
10.8. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	187
10.8.1. Ludność.....	187
10.8.2. Infrastruktura społeczna	188
10.8.3. Tereny i zasoby mieszkaniowe	188
10.8.4. Bezpieczeństwo publiczne - obrona cywilna.....	188
10.9. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	188
10.9.1. Gospodarka gminy.....	188
10.9.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	188
10.9.3. Dokumenty strategiczne powiatu węgrowskiego	188
10.9.4. Dokumenty strategiczne gminy.....	189

INFORMACJE OGÓLNE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

I. Podstawą prawną opracowania jest:

- 1) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977*);
- 2) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2405*);
- 3) Uchwała Nr XXVIII/178/2016 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łochów.

II. Podstawą merytoryczną opracowania jest:

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów z 2006 r. uchwalone Uchwałą Nr XLIII/413/2006 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 6 września 2006 roku w sprawie zmiany uchwały Nr IX/81/2003 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 23 czerwca 2003 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów;
- 2) Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów z 2015 r. uchwalona Uchwałą Nr VI/33/2015 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów;
- 3) Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów dla części terenu wsi Ostrówek przyjęta uchwałą nr IV/26/208 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 28 grudnia 2018 r.;
- 4) Strategia Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016 – 2022 z perspektywą do 2027;
- 5) Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Łochów;
- 6) Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030;
- 7) Opracowanie Ekofizjograficzne do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łochów;
- 8) Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łochów na lata 2021 – 2026;
- 9) Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łochów na lata 2016 - 2022;
- 10) Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łochów na lata 2019 - 2022;
- 11) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, stan na sierpień 2021r.;
- 12) Gminna Statystyka Ludności, z dnia 31.12.2018 r.;
- 13) Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025;
- 14) Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2016 - 2020;
- 15) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020 - 2024 z perspektywą do 2028;
- 16) Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;

- 17) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.;
- 18) Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024;
- 19) Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2030;
- 20) Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku;
- 21) Rejestr Zabytków Województwa Mazowieckiego, stan na dzień 16.07.2021;
- 22) Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022– 2025;
- 23) Materiały Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska;
- 24) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- 25) Materiały Głównego Urzędu Statystycznego;
- 26) Plan Ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego ustanowiony Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (*Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757*) wraz ze zmianą wprowadzoną Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (*Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698*).

2. CELE I ZADANIA STUDIUM

- I. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977*) studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jest jednak podstawowym dokumentem planistycznym kształtującym politykę przestrzenną oraz wyznaczającym kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.
- II. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. W myśl ww. ustawy przy sporządzaniu studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z dokumentów planistycznych opracowanych na szczeblu krajowym (koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju), wojewódzkim (strategii rozwoju i planie zagospodarowania województwa) oraz strategii rozwoju gminy.
- III. Studium określa kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz lokalne zasady użytkowania terenu. Pozwala na prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób przemyślany, świadomy i przede wszystkim jednolity oraz rozważne planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
- IV. Zasadniczym celem studium jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument wskazuje potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów wartościowych. W związku z powyższym studium może stanowić swoistą ofertę promocyjną dla potencjalnych inwestorów.

3. USTALENIA OGÓLNE

I. Ilekroć w studium jest mowa o:

- 1) **uchwale** – należy przez to rozumieć uchwałę Rady Miejskiej w Łochowie w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów, wraz z załącznikami;
 - 2) **studium** – należy przez to rozumieć „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów”, stosuje się w skrócie określenie „*Studium*” lub, na którą składają się kolejno:
 - a) *Tom I – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*, zawarte w rozdziałach 1 – 10 oraz w załącznikach tekstowo-tabelarycznych i na rysunkach, stanowiących integralną część Tomu I oraz na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pt.: *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – plansza zbiorcza* (plansza w skali 1:25 000), stanowiącym załącznik nr 1.2 do uchwały w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów,
 - b) *Tom II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego*, zawarte w rozdziałach 1 – 12 oraz w załącznikach tekstowo-tabelarycznych i na rysunkach, stanowiących integralną część Tomu II oraz na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pt.: *Kierunki zagospodarowania przestrzennego – planowana struktura funkcjonalno-przestrzenna* (plansza zbiorcza w skali 1:25 000), stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów;
 - 3) **mapie** – należy przez to rozumieć mapę wydaną przez Urząd Miejski w Łochowie:
 - a) tłem wszystkich opracowań graficznych Studium jest mapa topograficzna w skali 1:10 000,
 - b) poszczególne problematyki Studium zostały opracowane z wykorzystaniem map w różnych skalach od 1:5000 do 1:10 000,
 - c) przyjęte rozwiązanie pozwala na stworzenie cyfrowego materiału w postaci jednorodnej bazy materiałów wyjściowych, przydatnych zarówno do wykonania niniejszego Studium jak i opracowania w przyszłości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta w skalach 1:2 000 i 1:1 000;
 - 4) **ustawie lub ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977*);
 - 5) **rysunku Studium** – należy przez to rozumieć rysunki stanowiące integralną część *Tomu I - Uwarunkowania*, oraz *Tomu II - Kierunki*;
 - 6) **załączniki tekstowe i tabele Studium** – należy przez to rozumieć komplet załączników w treści Tomu I i Tomu II Studium oraz załączników wymienionych w uchwale w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów;
 - 7) **przepisach odrębnych** – należy rozumieć obowiązujące ustawy, wraz z aktami wykonawczymi oraz pozostałymi przepisami.
-

4. STRUKTURA DOKUMENTU, WYKAZ RYSUNKÓW I ZAŁĄCZNIKÓW

- I. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego stanowią tom I *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów*. Określają stan istniejący zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów, w tym lokalne, dotychczas obowiązujące zasady zagospodarowania przestrzennego, a także stanowią diagnozę funkcjonowania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.
- II. Aktualność informacji oraz danych zawartych w I tomie Studium jest tożsama z aktualnością baz danych instytucji, które je udostępniły dla potrzeb Studium. Najważniejsze źródłowe materiały wyjściowe zostały wymienione w punkcie 1.2. Merytoryczna podstawa opracowania.
- III. Budowa struktury dokumentu części I – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego dokumentu jest zgodna z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i zawiera:
 - 1) Ogólne informacje o gminie – położenie w regionie, powiązania zewnętrzne, podstawowe informacje o ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia miejscowości w gminie (rozdział 1);
 - 2) Opis ponadlokalnych dokumentów strategicznych, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy (rozdział 1);
 - 3) Obecny stan przeznaczenia i zagospodarowania terenów (rozdział 2);
 - 4) Opis złożonych wniosków do Studium (rozdział 2);
 - 5) Charakterystykę struktury własności gruntów (rozdział 3);
 - 6) Szczegółowy opis stanu sieci infrastruktury technicznej (rozdział 4), w tym:
 - a) Zaopatrzenie w wodę,
 - b) Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
 - c) Zaopatrzenie w ciepło,
 - d) Zaopatrzenie w gaz,
 - e) Zaopatrzenie w energię elektryczną,
 - f) Telekomunikacja,
 - g) Gospodarka odpadami,
 - h) Odnawialne źródła energii;
 - 7) Kompleksową charakterystykę stanu obecnego układu komunikacyjnego, wraz z opisem planowanych inwestycji w zakresie transportu drogowego, kolejowego, oraz transportu zbiorowego kolejowego i samochodowego (rozdział 5);
 - 8) Opis stanu jakości środowiska przyrodniczego (rozdział 6), w tym:
 - a) ogólna charakterystyka środowiska Gminy Łochów,
 - b) walory przyrodniczo-krajobrazowe i ich ochrona,
 - c) obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody,
 - d) obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną,
 - e) ochrona uzdrowiskowa,
 - f) złoża kopalin i ich eksploatacja,
 - g) zasoby wodne i ich eksploatacja,

- h) rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna,
 - i) tereny zieleni,
 - j) ogrody działkowe,
 - k) zagrożenia środowiska, z opisem stanu jakości wód i powietrza, zagrożenia hałasem, a także charakterystyka terenów zdegradowanych, które wymagają rekultywacji,
 - l) uwarunkowania fizjograficzne;
- 9) Opis zasobów środowiska kulturowego i krajobrazu, uwzględniający: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne oraz strefy ochrony konserwatorskiej (rozdział 7);
- 10) Syntezę danych statystycznych GUS w zakresie warunków i jakości życia mieszkańców (rozdział 8). Przedstawione zostały dane dotyczące: liczby mieszkańców, gęstości zaludnienia, prognoz demograficznych, infrastruktury społecznej, warunków mieszkaniowych, zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 11) Konkluzje w zakresie potrzeb i możliwości rozwoju gminy, w sferach: społecznej i gospodarczej (rozdział 9);
- 12) Syntezę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.
- IV. Rozdziały od 2 do 9 realizują obowiązujące zakresy problemowe Studium wynikające z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przepisów odrębnych. Rozdziały: Informacje Ogólne i rozdział 10 określają ustalenia ogólne i syntezę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.
- V. Integralną część uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego stanowią następujące rysunki, schematy i załączniki:

Spis rysunków:

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY ŁOCHÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	19
RYSUNEK 2. POWIERZCHNIA POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTW, OPRACOWANIE WŁASNE	21
RYSUNEK 3. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTW, OPRACOWANIE WŁASNE.	22
RYSUNEK 4. GRANICE OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STAN NA LIPIEC 2023, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM ŁOCHÓW.	41
RYSUNEK 5. POZWOLENIA NA BUDOWĘ WYDANE W LATACH 2018 - 2020 WG FUNKCJI ORAZ RODZAJU INWESTYCJI, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2020.....	45
RYSUNEK 6. GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE ORAZ TERENY KOMUNIKACYJNE NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	49
RYSUNEK 7. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	51
RYSUNEK 8. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.	56
RYSUNEK 9. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA, WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO ORAZ POWIATU WĘGROWSKIEGO, OPRACOWANIE WŁASNE.....	57
RYSUNEK 10. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ GMINY, OPRACOWANIE WŁASNE.	57
RYSUNEK 11. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ OSÓB FIZYCZNYCH ORAZ INNYCH OSÓB PRAWNYCH, OPRACOWANIE WŁASNE.....	58
RYSUNEK 12. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, OPRACOWANIE WŁASNE.	70
RYSUNEK 13. SYSTEM KOMUNIKACJI W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.	79
RYSUNEK 14. TRANSPORT ZBIOROWY NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.....	85
RYSUNEK 15. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.	89

RYSUNEK 16. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.....	93
RYSUNEK 17. LASY I ICH FUNKCJA OCHRONNA NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BANKU DANYCH O LASACH.....	104
RYSUNEK 18. WODY POWIERZCHNIOWE, OPRACOWANIE WŁASNE.....	107
RYSUNEK 19. GRUNTY ROLNE O KLASACH BONITACYJNYCH I-III, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	110
RYSUNEK 20. GRUNTY O KLASACH BONITACYJNYCH IV – VI, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	112
RYSUNEK 21. TERENY ZIELENI W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.....	116
RYSUNEK 22. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE.....	124
RYSUNEK 23. TRASY TURYSTYCZNE NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE HTTPS://MAZOWSZE.SZLAKI.PTTK.PL ORAZ HTTPS://WWW.BDL.LASY.GOV.PL	156
RYSUNEK 24. ZAGROŻENIE POWODZIOWE NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH KZGW.	161
RYSUNEK 25. SYTUACJA GEOLOGICZNA GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE MAPY GEOLOGICZNEJ POLSKI.	163

Spis tabel:

TABELA 1. SOŁECTWA GMINY ŁOCHÓW WRAZ Z LICZBĄ LUDNOŚCI.....	20
TABELA 2. OŚRODKI MIEJSKIE W ZASIĘGU 30-MINUTOWEGO DOJAZDU DO ŁOCHOWA, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA DZIEŃ 31.12.2020 R.....	23
TABELA 3. OŚRODKI MIEJSKIE W ZASIĘGU OKOŁO 60-MINUTOWEGO DOJAZDU DO ŁOCHOWA, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA DZIEŃ 31.12.2020 R.	24
TABELA 4. WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W GMINIE ŁOCHÓW. ŹRÓDŁO: HTTPS://LOCHOW.E-MAPA.NET , LIPIEC 2023 R.....	38
TABELA 5. WYKAZ POZWOLEŃ NA BUDOWĘ WYDANYCH W LATACH 2018 - 2020 WG LOKALIZACJI (OBREBY) Z PODZIAŁEM NA FUNKCJE; OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2020. .	43
TABELA 6. ZESTAWIENIE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ZBIORCZEGO ZESTAWIENIA GRUNTÓW, MAJ 2021R.....	50
TABELA 7. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ZBIORCZEGO ZESTAWIENIA GRUNTÓW, MAJ 2021 R.	55
TABELA 8. POBÓR I ZUŻYCIE WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH NA CELE PRZEMYSŁOWE W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	60
TABELA 9. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIAĞOWEJ W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	61
TABELA 10. UDZIAŁ % LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI WODOCIAĞOWEJ W GMINIE ŁOCHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	61
TABELA 11. SIEĆ WODOCIAĞOWA W GMINIE ŁOCHÓW – PODSTAWOWE DANE NA LATA 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	61
TABELA 12. ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	62
TABELA 13. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.....	62
TABELA 14. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE ŁOCHÓW, POWIECIE I WOJEWÓDZTWIE W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.....	62
TABELA 15. SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE ŁOCHÓW – PODSTAWOWE DANE NA LATA 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	63

TABELA 16. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	63
TABELA 17. UDZIAŁ % LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE ŁOCHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	63
TABELA 18. CHARAKTERYSTYKA ŚCIEKÓW POCHODZĄCYCH Z TERENU GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	65
TABELA 19. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI GAZOWEJ W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	67
TABELA 20. ODBIORCY GAZU (LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH) W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	67
TABELA 21. ZUŻYCIE GAZU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (W TYS. M ³) W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	68
TABELA 22. WYKAZ LINII 15 KV ZASILAJĄCYCH TEREN GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „AKTUALIZACJI PROJEKTU ZAŁOŻEŃ DO PLANU ZAOPATRZENIA W CIEPŁO, ENERGIE ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE DLA GMINY ŁOCHÓW NA LATA 2015-2030”, KWIECIEŃ 2021 R.	68
TABELA 23. DŁUGOŚĆ LINII ENERGETYCZNYCH NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „AKTUALIZACJI PROJEKTU ZAŁOŻEŃ DO PLANU ZAOPATRZENIA W CIEPŁO, ENERGIE ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE DLA GMINY ŁOCHÓW NA LATA 2015-2030”, KWIECIEŃ 2021 R.	68
TABELA 24. ENERGIA ELEKTRYCZNA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W MIEŚCIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	69
TABELA 25. PORÓWNANIE ILOŚCI ODBIORCÓW I ZUŻYCIA ENERGII O NISKIM NAPIĘCIU W LATACH 2011 I 2019 W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM, POWIECIE WĘGROWSKIM I GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	69
TABELA 26. PRAKTYCZNA MOŻLIWOŚĆ DOTARCIA Z USŁUGĄ DOSTĘPU INTERNETU STACJONARNEGO W BUDYNKACH MIESZKALNYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „RAPORTU POKRYCIA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ISTNIEJĄCĄ INFRASTRUKTURĄ TELEKOMUNIKACYJNĄ ORAZ BUDYNKAMI UMOŻLIWIAJĄCYMI KOLOKACJĘ” (ZA 2015 ROK), MAJ 2021 R.	71
TABELA 27. MIEJSCOWOŚCI POSIADAJĄCE POSZCZEGÓLNE RODZAJE UDOSTĘPNIENIA USŁUG TELEKOMUNIKACYJNYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „RAPORTU POKRYCIA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ISTNIEJĄCĄ INFRASTRUKTURĄ TELEKOMUNIKACYJNĄ ORAZ BUDYNKAMI UMOŻLIWIAJĄCYMI KOLOKACJĘ” (ZA 2015 ROK), MAJ 2021 R.	71
TABELA 28. WYKAZ WYDANYCH PRZEZ PREZESA UKE POZWOLEŃ RADIOWYCH DLA STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ (STAN NA 25.11.2016 R.), OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ.	72
TABELA 29. LICZBA ODPADÓW ZMIESZANYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	74
TABELA 30. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE Z TERENU GMINY ŁOCHÓW W 2020 ROKU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW ROK 2020”, MAJ 2021 R.	75
TABELA 31. ODPADY ZEBRANE Z PUNKTU SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK) W ŁOCHOWIE W 2020 ROKU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH Z „ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW ROK 2020”, MAJ 2021 R.	75
TABELA 32. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW, STAN NA CZERWIEC 2022, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH ZARZĄDU DRÓG POWIATOWYCH W WĘGROWIE.	81
TABELA 33. WYKAZ DRÓG GMINNYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE UCHWAŁY 838/234/21 ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO Z DNIA 01 CZERWCA 2021 R. ZMIENIAJĄCEJ	

UCHWAŁĘ W SPRAWIE NADANIA NUMERÓW DLA DRÓG GMINNYCH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.....	81
TABELA 34. CECHY CHARAKTERYSTYCZNE JEDNOSTEK FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE GMINY ŁOCHÓW.....	90
TABELA 35. ILOŚĆ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	99
TABELA 36. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY Z TERENU GMINY ŁOCHÓW.....	99
TABELA 37. UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW.....	101
TABELA 38. RODZAJE I KLASY UŻYTKÓW GRUNTOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.....	111
TABELA 39. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI GRUNTÓW WEDŁUG KLAS BONITACYJNYCH I SPOSOBU UŻYTKOWANIA, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	111
TABELA 40. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI ZIELENI MIEJSKIEJ W GMINIE ŁOCHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO I POWIATU WĘGROWSKIEGO (STAN NA ROK 2019), OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.....	114
TABELA 41. STOPIEŃ WYPOSAŻENIA GMINY ŁOCHÓW W TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	114
TABELA 42. ZIELEŃ ZABYTKOWA UJĘTA W REJESTRZE ZABYTKÓW.	115
TABELA 43. OGRODY DZIAŁKOWE, OPRACOWANE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BAZY DANYCH OBIEKTÓW TOPOGRAFICZNYCH.....	117
TABELA 44. WYNIKI OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W LATACH 2016-2020 NA TERENIE STREFY MAZOWIECKIEJ SKLASYFIKOWANE POD KĄTEM OCHRONY ZDROWIA LUDZI, OPRACOWANE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ WARSZAWA.	118
TABELA 45. WYNIKI OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W LATACH 2016-2020 NA TERENIE STREFY MAZOWIECKIEJ SKLASYFIKOWANE POD KĄTEM OCHRONY ROŚLIN, OPRACOWANE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ WARSZAWA.	118
TABELA 46. OCENA STANU JAKOŚCI RZEK PRZEPŁYWAJĄCYCH PRZEZ TEREN GMINY ŁOCHÓW W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH BADANYCH W LATACH 2011-2018, OPRACOWANE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ WARSZAWA.	120
TABELA 47. ZABYTKI NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW, OPRACOWANE NA PODSTAWIE REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO (STAN NA 16 LIPCA 2021 R.) ORAZ GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (STAN NA LIPIEC 2019 R.),	125
TABELA 48. WYKAZ OBIEKTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY ŁOCHÓW (STAN NA LIPIEC 2019 R.).	127
TABELA 49. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY ŁOCHÓW (STAN NA SIERPIEŃ 2022 R.).....	133
TABELA 50. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ WYZNACZONE W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁOCHÓW.....	138
TABELA 51. LUDNOŚĆ GMINY ŁOCHÓW WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	144
TABELA 52. LUDNOŚĆ MIASTA I GMINY ŁOCHÓW WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.....	144
TABELA 53. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.....	145
TABELA 54. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM WG PŁCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.....	146
TABELA 55. PRZYROST RZECZYWISTY LICZBY LUDNOŚCI GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	148

TABELA 56. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA POWIATU WĘGROWSKIEGO ORAZ GMINY ŁOCHÓW DO 2040 ROKU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS..	149
TABELA 57. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA GMINY ŁOCHÓW NA LATA 2020, 2025, 2030, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE „PROGNOZY LUDNOŚCI GMIN NA LATA 2017-2030 (OPRACOWANIE EKSPERYMENTALNE)” GUS, LIPIEC 2021 R.	149
TABELA 58. PRZEDSZKOLA W GMINIE ŁOCHÓW.	150
TABELA 59. DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM (3-6 LAT) W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011-2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	151
TABELA 60. SZKOŁY PODSTAWOWE W GMINIE ŁOCHÓW.	151
TABELA 61. LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011-2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	151
TABELA 62. SZKOŁY PONADPODSTAWOWE W GMINIE ŁOCHÓW.	152
TABELA 63. LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH, PONADGIMNAZJALNYCH I POLICEALNYCH (OGÓŁEM) W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011-2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	152
TABELA 64. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY ŁOCHÓW WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI W ROKU 2018 W PORÓWNANIU Z ROKIEM 2007, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	157
TABELA 65. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ W GMINIE ŁOCHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W ROKU 2019, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	157
TABELA 66. MIESZKANIA ZAMIESZKANE STAŁE WG LICZBY I SKŁADU GOSPODARSTW DOMOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, NSP 2002 R.	158
TABELA 67. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE W GMINIE ŁOCHÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W ROKU 2019, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	159
TABELA 68. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011-2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	159
TABELA 69. UDZIAŁ PROCENTOWY GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG LICZBY OSÓB I LICZBY RODZIN W GMINIE ŁOCHÓW W 2002 ROKU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, NSP 2002 R.*	165
TABELA 70. PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011 – 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	166
TABELA 71. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE ŁOCHÓW W PORÓWNANIU Z POWIATEM I WOJEWÓDZTWEW W LATACH 2011 I 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	167
TABELA 72. UDZIAŁ OSÓB PRACUJĄCYCH W GMINIE ŁOCHÓW W PORÓWNANIU Z POWIATEM I WOJEWÓDZTWEW W LATACH 2011 I 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	167
TABELA 73. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	167
TABELA 74. PRACUJĄCY WG PŁCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	167
TABELA 75. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	168
TABELA 76. WYKAZ PODMIOTÓW Z GMINY ŁOCHÓW ZAREJESTROWANYCH W SYSTEMIE REGON WEDŁUG BRANŻ PKD W LATACH 2016 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	168
TABELA 77. GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE ŁOCHÓW WEDŁUG RODZAJU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2002 ORAZ 2010.	170

TABELA 78. GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE ŁOCHÓW WEDŁUG RODZAJU I GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2002 ORAZ 2010.	170
TABELA 79. POWIERZCHNIA GRUNTÓW WEDŁUG RODZAJU W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2002.....	170
TABELA 80. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW ROLNYCH W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2010.	171
TABELA 81. GOSPODARSTWA Z UPRAWĄ WEDŁUG RODZAJU I POWIERZCHNI ZASIEWÓW W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2010.....	171
TABELA 82. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA DOCHODÓW W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2010.	172
TABELA 83. ZAPOTRZEBOWANIE WYNIKAJĄCE Z ROZGĘSZCZENIA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY, OPRACOWANIE WŁASNE.....	178
TABELA 84. SZACOWANA CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI MIEJSCOWYMI W ZESTAWIENIU Z MAKSYMALNYM ZAPOTRZEBOWANIEM NA NOWĄ ZABUDOWĘ WYNIKAJĄCYM Z PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ DLA GMINY ŁOCHÓW DO ROKU 2053 ORAZ ROZGĘSZCZENIA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY, OPRACOWANIE WŁASNE.....	178
TABELA 85. ZESTAWIENIE ZAPOTRZEBOWANIA GMINY W ZALEŻNOŚCI OD PROGNOZOWANEJ LICZBY LUDNOŚCI DLA GMINY ŁOCHÓW Z SUMĄ SZACOWANYCH CHŁONNOŚCI OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI, OPRACOWANIE WŁASNE.	179
TABELA 86. DOCHODY GMINY ŁOCHÓW W LATACH 2011-2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, SIERPIEŃ 2021 R.	181

Spis wykresów:

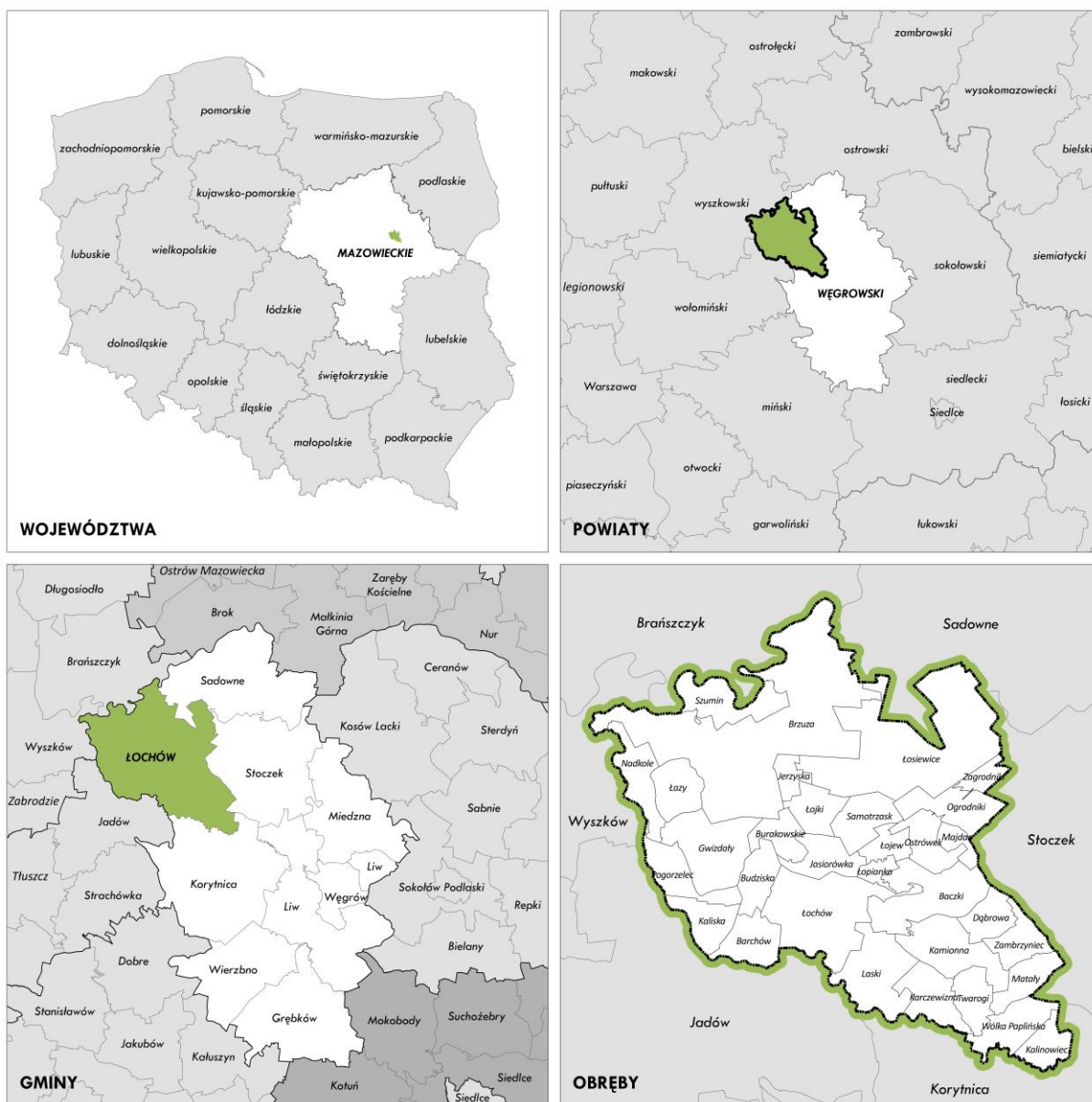
WYKRES 1. POZWOLENIA NA BUDOWĘ WYDANE W LATACH 2018 - 2020 WG RODZAJU INWESTYCJI, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2020.....	42
WYKRES 2. POZWOLENIA NA BUDOWĘ WYDANE W LATACH 2018 - 2020 WG FUNKCJI INWESTYCJI, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2020.....	43
WYKRES 3. WNIOSKI OSÓB FIZYCZNYCH Z ZŁOŻONYCH W LATACH 2010 - 2021 WG WNIOSKOWANEJ FUNKCJI, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2021.....	46
WYKRES 4. WNIOSKI OSÓB FIZYCZNYCH Z ZŁOŻONYCH W LATACH 2010 - 2021 WG OBRĘBÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UM W ŁOCHOWIE, 2021.....	47
WYKRES 5. PODZIAŁ LASÓW OCHRONNYCH ZE WZGLĘDU NA RODZAJ OCHRONNOŚCI NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW, OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BANKU DANYCH O LASACH.	103
WYKRES 6. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI W GMINIE ŁOCHÓW W LATACH 2011 - 2020, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	145
WYKRES 7. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI W GMINIE ŁOCHÓW W 2020 ROKU, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	146
WYKRES 8. STRUKTURA LUDNOŚCI W 2020 ROKU W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, LIPIEC 2021 R.	147
WYKRES 9. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA DOCHODÓW W GMINIE ŁOCHÓW, OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, PSR 2010.	172

ROZDZIAŁ I POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. DANE OGÓLNE

1.1.1. Położenie

Gmina Łochów znajduje się we wschodniej części województwa mazowieckiego, w północno-zachodnim fragmencie powiatu węgrowskiego, na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 50 i drogi krajowej nr 62 oraz przy linii kolejowej nr 6 relacji Zielonka - Kuźnica Białostocka, wchodzącej w skład linii kolejowej E75 I Paneuropejskiego Korytarza Transeuropejskiego.

Rysunek 1. Położenie gminy Łochów. Źródło: opracowanie własne.

Gmina należy do powiatu węgrowskiego i sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi¹:

1) powiat węgrowski:

- gmina Korytnica (gmina wiejska, 6128 mieszkańców),
- gmina Sadowne (gmina wiejska, 5789 mieszkańców),

¹ liczba mieszkańców – dane GUS za rok 2020, sierpień 2021.

- gmina Stoczek (gmina wiejska, 4923 mieszkańców);
- 2) powiat wołomiński:
 - gmina Jadów (gmina wiejska, 7433 mieszkańców);
- 3) powiat wyszkowski:
 - gmina Brańszczyk (gmina wiejska, 8110 mieszkańców),
 - gmina Wyszaków (gmina miejsko-wiejska, 39708 mieszkańców).

1.1.2. Podstawowe informacje

Gmina Łochów jest gminą miejsko-wiejską w województwie mazowieckim, w skład której wchodzi część miejska oraz 31 sołectw. Według danych GUS za rok 2020, liczba mieszkańców gminy ogółem wynosi (stan wg faktycznego miejsca zamieszkania, w dniu 31 XII 2020 r.) 17 873 osoby, a powierzchnia 19 622 ha. Część miejska liczy 6 822 osób i obejmuje 38,17 % ludności ogółem.

Liczbę ludności zamieszkującej poszczególne sołectwa przedstawia poniższa tabela.

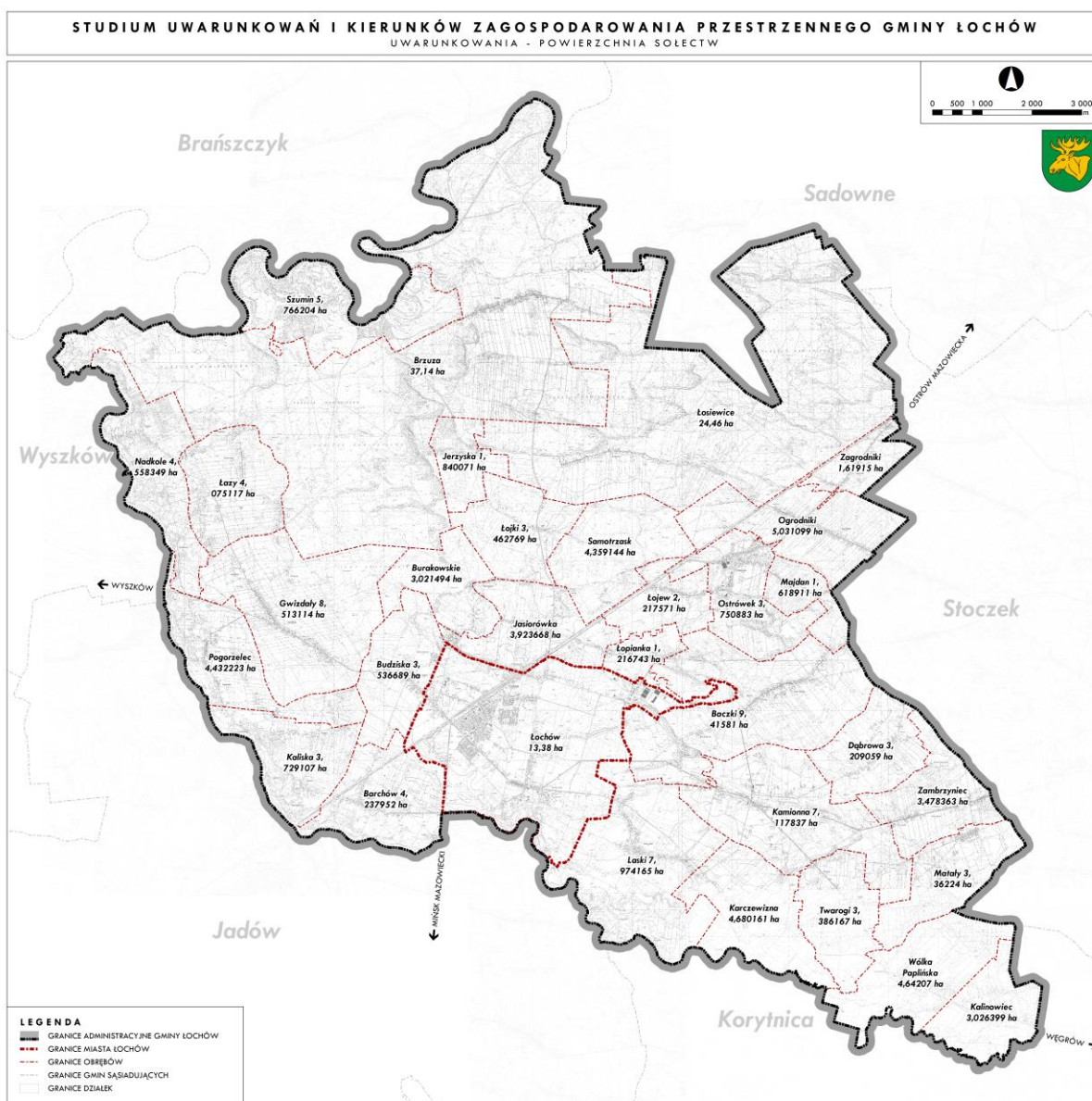
Tabela 1. Sołectwa gminy Łochów wraz z liczbą ludności².

LP	OBRĘB	LICZBA LUDNOŚCI
1	BACZKI	583
2	BARCÓW	440
3	BRZUZA	424
4	BUDZISKA	825
5	BURAKOWSKIE	155
6	DĄBROWA	120
7	GWIZDAŁY	623
8	JASIORÓWKA	875
9	JERZYSKA	61
10	KALINOWIEC	157
11	KALISKA	328
12	KAMIONNA	515
13	KARCZEWIZNA	142
14	LASKI	444
15	ŁAZY	203
16	ŁOJEW	309
17	ŁOJKI	173
18	ŁOPIANKA	380
19	ŁOSIEWICE	273
20	MAJDAN	155
21	MATAŁY	165
22	NADKOLE	56
23	OGRODNIKI	495
24	OSTRÓWEK	1621
25	POGORZELEC	289
26	SAMOTRZASK	108
27	SZUMIN	46
28	TWAROGI	274
29	WÓLKA PAPLIŃSKA	298
30	ZAGRODNIKI	281

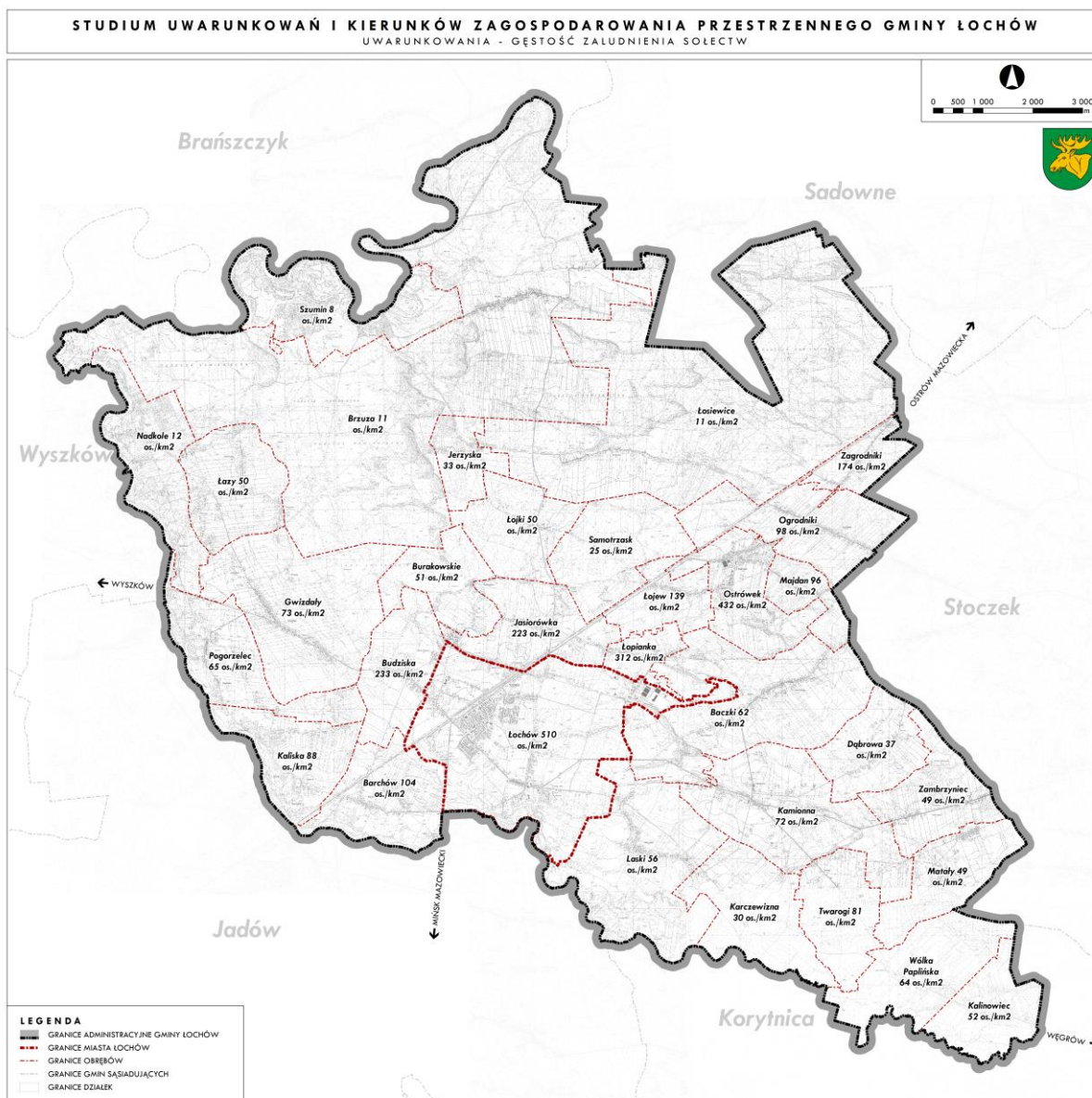
² wg danych z UM, stan na dzień 31.12.2018 r.

31	ZAMBRZYNIC	169
----	------------	-----

Według danych GUS za 2020 rok, gęstość zaludnienia gminy wynosi 91 osób/km², jest ona znacznie niższa niż przeciętna dla województwa mazowieckiego (153 osób/km²), jednocześnie wyższa od średniej gęstości zaludnienia dla powiatu węgrowskiego, która wynosi 54 osób/km². Dla części miejskiej gminy wskaźnik ten wynosi 509 osób/km², zaś wiejskiej 60 osób/km², co wiąże się z niskim stopniem zurbanizowania gminy (powierzchnia miasta stanowi 6,8% powierzchni gminy) oraz koncentracją mieszkańców gminy głównie na rozległych terenach wiejskich.

Rysunek 2. Powierzchnia poszczególnych sołectw, opracowanie własne

Rysunek 3. Gęstość zaludnienia poszczególnych sołectw, opracowanie własne.

Gmina wyróżnia się ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego, wynoszącym -1,23 na 1000 mieszkańców. Wartość ta jest niższa w stosunku do wskaźnika dla województwa mazowieckiego, który wynosi -1,99, jednocześnie wyższa od wskaźnika dla powiatu węgrowskiego wynoszącego – 3,52. Warto jednak zauważyć, iż wskaźnik przyrostu naturalnego w mieście Łochów jest dodatni i wynosi 1,61, w przeciwieństwie do ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego na terenach wiejskich gminy wynoszącego -2,99.

1.2. RELACJE ZEWNĘTRZNE

1.2.1. Pozycja w regionie

Możliwości rozwoju gminy Łochów związane są z wzajemnym oddziaływaniem pomiędzy gminami znajdującymi się w jej sąsiedztwie. Relacje te warunkowane są odległością do innych ośrodków

miejskich oraz ich potencjałem, wynikającym z liczby mieszkańców oraz funkcji pełnionych wobec otaczających obszarów – poprzez koncentrację miejsc pracy, zadań administracyjnych oraz ponadpodstawowych usług komercyjnych bądź publicznych. Najważniejsze powiązania zewnętrzne gminy występują z ośrodkami miejskimi, znajdującymi się w promieniu 30-minutowego dojazdu. Obszar tego zasięgu wyznacza strefę najbliższych relacji. Strefa ta może konkurować z ośrodkami miejskimi, które znajdują się poza izochroną 30 minut dojazdu, lecz mają duże znaczenie w skali regionu np. miasto Warszawa.

W zasięgu 30-minutowej izochrony dojazdu do Łochowa położone są następujące ośrodki miejskie:

- **Mińsk Mazowiecki** – miasto powiatowe,
- **Ostrów Mazowiecka** – miasto powiatowe,
- **Węgrów** – miasto powiatowe,
- **Wyszków** – miasto powiatowe,
- **Brok** – miasto w gminie miejsko-wiejskiej,
- **Kosów Lacki** – miasto w gminie miejsko-wiejskiej,
- **Tłuszcz** – miasto w gminie miejsko-wiejskiej.

W hierarchii miast zgodnie z planem województwa, Mińsk Mazowiecki, Ostrów Mazowiecka, Węgrów oraz Wyszków są miastami lokalnymi o znaczeniu powiatowym, zaś Brok oraz Kosów Lacki są pozostałymi miastami lokalnymi. Najbliższymi miastami, które bezpośrednio oddziałują na Łochów są Węgrów oraz Wyszków. Według ustaleń planu województwa gmina Łochów położona jest w granicach podregionu siedleckiego na jego granicy z podregionem ostrołęckim oraz warszawskim wschodnim należącym do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy.

Pomimo, iż gmina Łochów nie należy do MOFW wpływ Warszawy jest znaczny i odzwierciedla się m.in. ponad 50% udziałem pracujących mieszkańców gminy do pracy do Warszawy.

Tabela 2. Ośrodki miejskie w zasięgu 30-minutowego dojazdu do Łochowa, opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na dzień 31.12.2020 r.

MIASTO	LUDNOŚĆ	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY NA 1000 MIESZKAŃCÓW	BEZROBOCIE REJESTROWANE	UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]
BROK	2 780	156	56	112	6,7
KOSÓW LACKI	5 900	962	163	133	3,8
MIŃSK MAZOWIECKI	40 916	10908	267	985	4,1
OSTRÓW MAZOWIECKA	22 216	7555	340	1 040	7,9
TŁUSZCZ	20 104	1865	93	710	5,8
WĘGRÓW	12 452	5490	441	380	5,2
WYSZKÓW	39 708	12037	303	913	3,8
ŁOCHÓW	17 873	1830	102	577	5,4

W zasięgu 60 minutowej izochrony dojazdu do Łochowa jedynymi ośrodkami miejskimi o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy są: Warszawa oraz Białystok. Ze względu na specyfikę wielkości miast województwa, miasta powyżej 50 tysięcy mieszkańców stanowią w hierarchii ośrodki regionalne.

Ośrodki miejskie w zasięgu około 60-minutowej izochrony dojazdu:

- **Warszawa** (czas dojazdu ok. 60 minut) – stolica i największe miasto Polski, gmina miejska o statucie miasta na prawach powiatu, ośrodek administracyjny, akademicki i kulturalny rangi krajowej, delegatura Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz inne organy administracji szczebla państwowego,
- **Białystok** (czas dojazdu ok. 1,5 godz.) – miasto powiatowe,
- **Siedlce** (czas dojazdu ok. 60 minut) – miasto powiatowe,
- **Łomża** (czas dojazdu ok. 1,5 godz.) – miasto powiatowe,
- **Ostrołęka** (czas dojazdu ok. 60 minut) – miasto powiatowe.

Tabela 3. Ośrodki miejskie w zasięgu około 60-minutowego dojazdu do Łochowa, opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na dzień 31.12.2020 r.

MIASTO	LUDNOŚĆ	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY NA 1000 MIESZKAŃCÓW	BEZROBOCIE REJESTROWANE	UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]
BIAŁYSTOK	296958	88347	298	9110	5,2
ŁOMŻA	62573	14621	234	2002	4,1
OSTROŁĘKA	51656	16470	319	2305	7,7
SIEDLCE	77813	25773	331	1702	2,9
WARSZAWA	1794166	966837	539	24403	2,4

Miasto Łochów położone jest na obszarze o gęstej sieci miast różnej rangi i różnych klas wielkościowych, przy czym Łochów należy do mniejszych ośrodków miejskich. Czynnikiem ten ogranicza jego rozwój, bowiem zawęża grupę osób obsługiwanych w poszczególnych miastach. Miasta tej klasy wielkościowej czerpią impulsy rozwojowe przede wszystkim z obsługi obszarów otaczających, dla których są głównym skupiskiem placówek handlowych i usługowych. W przypadku Łochowa konkurencję stanowi głównie miasto powiatowe Węgrów, które jest łatwo dostępne z terenu gminy oraz posiada duży potencjał handlowo-usługowy, jak również Wyszków, który także jest łatwo dostępny komunikacyjnie.

1.2.2. Relacje administracyjne

Łochów jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie mazowieckim oraz należącą do powiatu węgrowskiego, którego siedzibą jest miasto Węgrów. Gmina sąsiaduje z powiatem wołomińskim oraz wyszkowskim, który wchodzi w skład Miejskiego Ośrodka Funkcjonalnego Warszawy. Siedziba województwa mazowieckiego – Warszawa, zlokalizowana jest od granic miasta około 75 km.

Siedzibą organów Gminy jest miasto Łochów. Na część wiejską gminy składa się 31 sołectw, które są reprezentowane przez Rady Sołeckie: Baczki, Barchów, Brzuza, Budziska, Burakowskie, Dąbrowa, Gwizdały, Jasionówka, Jerzyska, Kalinowiec, Kaliska, Kamionna, Karczewizna, Laski, Łazy, Łojew, Łojki, Łopianka, Łosiewice, Majdan, Matały, Nadkole, Ogrodniki, Ostrówek, Pogorzelec, Samotrząsk, Szumin, Twarogi, Wólka Paplińska, Zagrodniki oraz Zambrzyniec.

1.2.3. Relacje komunikacyjne

Układ drogowy oraz kolejowy gminy Łochów pozwala na dobre skomunikowanie jej w skali ponadlokalnej. Gmina leży na skrzyżowaniu dwóch ważnych dróg:

- drogi krajowej nr 50 tworzącej wokół aglomeracji warszawskiej pierścień relacji Ciechanów – Ostrów Mazowiecka,
- drogi krajowej nr 62 relacji Płock – Sokołów Podlaski.

Główny układ komunikacyjny uzupełnia magistralna linia kolejowa nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, należąca do krajowego systemu kolejowego oraz do I Paneuropejskiego Korytarza Transeuropejskiego (linia kolejowa nr E75 Rail Baltica relacji Białystok – Warszawa), który wraz z innymi korytarzami tworzy sieć korytarzy TEN-T. Korytarz transportowy – KORYTARZ NR I: Helsinki – Tallin – Ryga – Kowno – Warszawa, jest jedynym połączeniem kolejowym krajów bałtyckich i Polski, dającym możliwość połączeń z innymi stolicami europejskimi z uwagi na połączenie w Warszawie z liniami E20 i E65. Założeniem wytyczania międzynarodowych korytarzy transportowych jest zaspokojenie w przyszłości potrzeb transportu krajowego i międzynarodowego poprzez rozwój sieci transportowej. Rozwój ten może zostać zapewniony dzięki zbieżności interesów grup krajowych i europejskich, które zainteresowane są tymi samymi korytarzami paneuropejskimi, oraz zasadniczej zbieżności kierunków przewozów międzynarodowych i największych przewozów krajowych.

Relacje komunikacyjne z innymi gminami w zakresie transportu pasażerskiego realizowane są poprzez połączenia kolejowe i autobusowe.

1.3. PONADLOKALNE PROGRAMY SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH

1.3.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

W województwie mazowieckim obowiązuje obecnie Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, który został uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 19 grudnia 2018 r. uchwałą Nr 22/18. W Planie ustala się na terenie Łochowa inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowane przez samorząd województwa. Wśród zadań o znaczeniu ponadlokalnym uwzględnionych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa, przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego, ujęte w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego:

- 1) w zakresie dróg krajowych – budowa obwodnicy Łochowa w ciągu drogi krajowej nr 62;
- 2) w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja (Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczalnia Ścieków Komunalnych - AKPOŚK 2017 Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG opracowany na podstawie AKPOŚK 2017 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020);
- 3) w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej:
 - ubezpieczenie prawego brzegu rz. Bug, km 54, w miejscowości Szumin wraz z udrożnieniem koryta rzeki,
 - odbudowa wałów rzeki Bug dla ochrony obszaru Brok – Szumin,
 - odbudowa wału wstecznego rzeki Bug w miejscowości Szumin.

Dodatkowo w zakresie systemu dróg krajowych w Planie postuluje się do ujęcia w dokumentach rządowych i sporządzenia dokumentacji projektowej dla budowy obwodnicy Łochowa w ciągu drogi krajowej nr 50. Budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 62 została wyznaczona do realizacji również w Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 - 2023 (z perspektywą do 2025 roku).

W ramach dokumentu określono sieć istniejącej i planowanej infrastruktury transportowej na obszarze województwa mazowieckiego, która wyznacza główne istniejące i postulowane kierunki powiązań transportowych województwa w skali międzynarodowej i międzyregionalnej. Zgodnie z Planem przez Łochów przebiega korytarz o randze krajowej: Korytarz NE: Warszawa – Białystok – Grodno (– Wilno).

Na terenie Gminy Plan określa również:

- drogę wodną E40 o znaczeniu międzynarodowym,
- dworzec w Łochowie jako lokalny węzeł przesiadkowy wraz przebudową i rozbudową linii kolejowej nr 6 na odcinku Sadowne – Czyżew i z pozostałymi pracami na odcinku Warszawa Rembertów – Sadowne,
- linię 220 kV Miłosna – Ostrołęka jako główny istniejący element systemów energetycznych,
- dobro kultury współczesnej – kościół w Łochowie jako akcent wysokościowy.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

1.3.2. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2030

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2030 został przyjęty uchwałą nr 217/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 3 listopada 2014 r. W ramach planu dla gminy Łochów utwierdzone zostało znaczenie linii kolejowej E75 jako jednej z podstawowych linii komunikacyjnych o charakterze użyteczności publicznej w wojewódzkich przewozach kolejowych w ramach priorytetu przewozowego II na terenie makroregionu komunikacyjnego R6: R6/R60 Warszawa Śródmieście (Centralna)/Wileńska – Tłuszcz – Łochów – Małkinia.

Miasto Łochów zostało wyznaczone jako jedna z lokalizacji w województwie predysponowanych do utworzenia węzłów przesiadkowych. W Łochowie wyznaczono punkt przesiadkowy - Dworzec Łochów. Na podstawie klasyfikacji rodzajów węzłów transportowych, punkt przesiadkowy ma za zadanie integrować przewozy o znaczeniu gminnym obejmujące swym zasięgiem jedną/dwie gminy oraz zapewniać obsługę komunikacyjną wybranych miast powiatowych. Ma to być również punkt integrujący transport kolejowy z transportem autobusowym oraz indywidualnym, zlokalizowany przy dworcu/przystanku kolejowym lub autobusowym, zapewniający połączenia miast powiatowych z liniami kolejowymi. Dla punktów przesiadkowych wyznaczono następujące standardy:

- maksymalna odległość dojścia pomiędzy peronami dworców/przystanków a parkingami nie powinna przekraczać 250 m;
- umożliwienie dostępu do miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób dokonujących podróży z przesiadką oraz wyposażenie w system B+R;

- stosowanie co najmniej systemu informacji tradycyjnej;
- wyposażenie w co najmniej jeden automat biletowy;
- dostosowanie do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością - windy (podnośniki dźwigowe) lub pochylnie.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2030 z dnia 3 listopada 2014 r.

1.3.3. Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku

Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku został przyjęty Uchwałą nr 515/313/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 5 kwietnia 2022 r.

Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego jako cel główny wyznacza cel zgodny ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+: DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE. W dążeniu do realizacji celu głównego, Plan wyznacza następujące cele strategiczne:

- I. DOSTĘPNY DLA WSZYSTKICH, SPÓJNY I NOWOCZESNY SYSTEM TRANSPORTOWY;
- II. NISKOEMISYJNY SYSTEM TRANSPORTOWY;
- III. BEZPIECZNY SYSTEM TRANSPORTOWY;
- IV. SPRAWNY SYSTEM PLANOWANIA, ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA TRANSPORTEM.

Wśród wyznaczonych w Planie transportowym inwestycji planowanych do realizacji w latach 2021-2030, znalazły się następujące inwestycje dotyczące gminy Łochów:

- Budowa obwodnicy Łochowa w ciągu drogi krajowej nr 62 – data zakończenia: 2028 r.

1.3.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 Innowacyjne Mazowsze Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze została przyjęta Uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Za główny cel strategii przyjęto: „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska”.

Dodatkowo określono następujące cele strategiczne:

- I. KONKURENCYJNE I INNOWACYJNE MAZOWSZE. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii;
- II. DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego;
- III. ZIELONE, NISKOEMISYJNE MAZOWSZE. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody;
- IV. MAZOWSZE ZINTEGROWANE SPOŁECZNIE. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki;

- V. MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

W Strategii rozwoju województwa zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI). Żaden z OSI nie objął gminy Łochów.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + Innowacyjne Mazowsze z dnia 24 maja 2022 r.

1.3.5. Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025

Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025 został przyjęty Uchwałą nr 169/21 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 grudnia 2021 r. Przyjęto, że w okresie 2022–2025 kontynuowana będzie misja z lat 2018–2021, która brzmi: Podnieść skuteczność opieki nad zabytkami i dziedzictwem niematerialnym w województwie mazowieckim. W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy wyznaczono obszary strategiczne, wraz z przyporządkowanymi do nich celami strategicznymi i przedsięwzięciami służącymi realizacji tych celów.

- I. Obszar strategiczny A: Edukacja kształtująca świadomość i postawy
 - Cel A.1. Wsparcie edukacyjne samorządów lokalnych i właścicieli zabytków,
 - Cel A.2. Kształtowanie postawy zainteresowania dziedzictwem;
- II. Obszar strategiczny B. Optymalizacja systemu dostępu właścicieli zabytków do środków
 - Cel B.1. Zoptymalizowanie systemu dotacji wojewódzkich,
 - Cel B.2. Dbłość o zabytki własne województwa;
- III. Obszar strategiczny C. Skuteczne narzędzia działania
 - Cel C.1. Ograniczanie ryzyka utraty najbardziej zagrożonych elementów dziedzictwa,
 - Cel C.2. Wzmocnienie potencjału promocyjnego zabytków.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025 z dnia 21 grudnia 2021 r.

1.3.6. Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2016-2020

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego opracowana została w 2015 roku i przyjęta uchwałą nr XII/116/2015 Rady Powiatu Węgrowskiego z dnia 30 grudnia 2015 roku. W ramach dokumentu określono wizję powiatu węgrowskiego:

"POWIAT WĘGROWSKI JEST DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCYM SIĘ REGIONEM. MIESZKAŃCY POWIATU WĘGROWSKIEGO MAJĄ DOBRY DOSTĘP DO CENNYCH WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, MIEJSC PRACY, EDUKACJI, OPIEKI ZDROWOTNEJ, KULTURY I WYPOCZYNKU ORAZ ZAPEWNIONE POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO."

Dla realizacji powyższej wizji w ramach poszczególnych obszarów przyjęto cele strategiczne wraz z towarzyszącymi im celami operacyjnymi.

- I. OBSZAR: GOSPODARKA, EDUKACJA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka powiązana z efektywnym

systemem edukacji i aktywnością mieszkańców

Cele operacyjne:

- rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia,
- infrastruktura gospodarcza,
- system edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego,
- rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców;

II. OBSZAR: TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Cel strategiczny: Wysoka atrakcyjność turystyczna Powiatu dzięki wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych

Cele operacyjne:

- budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej powiatu węgrowskiego,
- rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej,
- ochrona krajobrazu kulturowego i dziedzictwa;

III. OBSZAR: POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Cel strategiczny: Wysoka dostępność komunikacyjna Powiatu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności subregionu

Cel operacyjny: rozwój spójności i dostępności komunikacyjnej powiatu węgrowskiego;

IV. OBSZAR: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel strategiczny: Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego

Cel operacyjny: poprawa poczucia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców;

V. OBSZAR: POLITYKA SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Cel strategiczny: Wysoka jakość usług społecznych i zdrowotnych

Cele operacyjne:

- wielozakresowa polityka społeczna,
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych;

VI. OBSZAR: OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel strategiczny: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego

Cele operacyjne:

- ochrona i racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego,
- gospodarka niskoemisyjna oraz promocja produkcji i dystrybucji energii odnawialnej,
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa;

VII. OBSZAR: INFRASTRUKTURA PUBLICZNA I USŁUGI PUBLICZNE

Cel strategiczny: Komfort i jakość życia społeczeństwa

Cele operacyjne:

- poprawa stanu, rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społecznych,
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,

- rewitalizacja terenów miast i terenów wiejskich.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Strategii rozwoju powiatu węgrowskiego z dnia 30 grudnia 2015 r.

1.3.7. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028 został przyjęty uchwałą nr XVII/147/2019 Rady Powiatu w Węgrowie z dnia 30 grudnia 2019 r. Program opracowano w oparciu o założenia wynikające z dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu:

- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- Polityka Klimatyczna Polski, Strategie Redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala Nowoczesności,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków,
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014-2020,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu Odpadów,
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,
- Program Ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022 r.,
- Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2016-2020.

W ramach aspektów środowiska przyrodniczego dokument określa cele główne oraz kierunki działań, których zadaniem jest ich realizacja:

I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Cel główny: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego

kierunki interwencji:

- poprawa efektywności energetycznej,
- ograniczenie emisji powierzchniowej,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- zmniejszenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń monitorowanych substancji,
- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;

II. ZAGROŻENIE HAŁASEM

cel główny: Ochrona przed hałasem

kierunki interwencji: poprawa klimatu akustycznego;

III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

cel główny: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

kierunki interwencji: ochrona przed polami elektromagnetycznymi;

IV. GOSPODAROWANIE WODAMI

cel główny: Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

kierunki interwencji:

- poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne,
- profilaktyka przeciwpowodziowa;

V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

cel główny: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

kierunki interwencji:

- sprawny i funkcjonalny system wodociągowy,
- rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej;

VI. ZASOBY GEOLOGICZNE

cel główny: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

kierunki interwencji: kontrola i monitoring eksploatacji kopalin;

VII. GLEBY

cel główny: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym i erozją

kierunki interwencji:

- zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb,
- rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych;

VIII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

cel główny: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchia sposobów postępowania z odpadami

kierunki interwencji:

- racjonalna gospodarka odpadami,
- doskonalenie systemu gospodarowania odpadami;

IX. ZASOBY PRZYRODNICZE

cel główny: Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

kierunki interwencji:

- zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków,
- działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa;

X. ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI

cel główny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

kierunki interwencji: zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028 z dnia 30 grudnia 2019 r.

1.3.8. Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025

W ramach Strategii Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025, dotyczącej rozwoju turystyki na terenie Gminy Jadów oraz Łochów, określono cel główny - misję rozwoju turystyki obszaru funkcjonalnego Doliny Liwca:

"DOLINA LIWCA TO PRZYRODNICZY RAJ WSCHODNIEGO MAZOWSZA, ROZPOZNAWALNY I UZNAWANY, JAKO ATRAKCYJNE MIEJSCE DO WYPOCZYNKU WŚRÓD DZIEWICZYCH WALORÓW MEANDRUJĄCEGO LIWCA ORAZ BOGACTWA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZAPEWNIAJĄCA TURYSTOM MOŻLIWOŚĆ AKTYWNEGO WYPOCZYNKU W PRZYJAZNYM I SPOKOJNYM OTOCZENIU, A MIESZKAŃCOM - MIEJSCA PRACY I WZROST DOBROBYTU."

Dla realizacji celu głównego zdefiniowano cele strategiczne dla trzech obszarów, obejmujących: tworzenie produktów turystycznych, ich marketing oraz zarządzanie nimi:

- I. Budowanie produktów turystycznych opartych na walorach przyrodniczych obszaru, w tym przede wszystkim kierunkowanych: turystyka aktywną (rowerowa, konna, kajakowa), rehabilitacyjno-lecznicza, rodzinna, przyrodnicza, pielgrzymkowa, krajoznawcza. Oferująca turystykę weekendową, rekreacyjne wyjazdy jednodniowe, turnusy dla grup zorganizowanych, pobyty w gospodarstwach ekologicznych.

Cele operacyjne:

- a) *budowa infrastruktury okołoturystycznej* - podstawowe inwestycje realizujące powyższy cel na terenie Gminy Łochów:

- budowa przystani kajakowych w miejscowościach: Kalinowiec, Kaliska, Laski,
- budowa kładki pieszo-rowerowej Kaliska - Urle,
- rozbudowa ścieżek rowerowych,
- modernizacja dworca kolejowego w Łochowie,
- budowa plaży miejskiej w Łochowie, tzw. Plaża Pompka,
- budowa Siedziby Muzeum Gwizdka w Gwizdałach,
- pole kempingowe w Szuminie,
- budowa obserwatoriów dla ornitologów/obserwatorów ptaków na użytku Łopianka,
- rewitalizacja Parku Dębinka,
- modernizacja gminnego ośrodka w Koszelandze na Centrum Edukacji Ekologicznej,
- ścieżka zdrowia w Jerzyskach.

- b) *wspieranie tworzenia infrastruktury turystycznej,*

- c) budowa infrastruktury turystycznej;*
- II. Rozwój efektywnego systemu marketingu i promocji marki Dolina Liwca
- Cele operacyjne:
- a) kreacja marki,*
- b) skuteczna promocja Doliny Liwca,*
- c) rozwój informacji turystycznej - inwestycją realizującą cel na terenie Gminy Łochów jest uruchomienie punktu informacji turystycznej na Dworcu Kolejowym w Łochowie*
- III. Tworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką turystyczną, opartego o partnerską współpracę.
- Cele operacyjne:
- a) budowa efektywnej, partnerskiej - trójsektorowej platformy współpracy, jako elementu zarządzania strategicznego,*
- b) integracja społeczeństwa lokalnego wokół rozwoju turystyki platformy współpracy,*
- c) rozwój zasobów ludzkich na potrzeby gospodarki turystycznej,*
- d) powołanie operatora marki Dolina Liwca, jako instytucji zarządzania operacyjnego.*

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025.

1.3.9. Plan ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego

Obowiązujący plan ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego został ustanowiony 8 sierpnia 2006 r. Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Mazowieckiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757) oraz zmieniony Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698). Plan określa następujące cele ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych.

I. Ochrona wartości przyrodniczych:

- 1) zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny;
- 2) zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych oraz bogactwa ich szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych;
- 3) zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych;
- 4) zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów;
- 5) stabilizowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, gatunków i genotypów;
- 6) przywracanie wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka;
- 7) poprawa efektywności metod ochrony przyrody przez doskonalenie stosowanych metod i wprowadzanie nowych;

- 8) sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym.

II. Ochrona wartości historycznych i kulturowych:

- 1) zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej;
- 2) zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rozwój rękodzieła ludowego;
- 3) ochrona elementów dziedzictwa kulturowego.

III. Ochrona walorów krajobrazowych:

- 1) zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego;
- 2) zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmami.

W planie znalazły się również następujące ustalenia, które należy stosować do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin:

- 1) zaleca się dokonanie korekty wielkości obszarów planowanych do budowy obiektów budowlanych zgodnie z realnie określonymi potrzebami inwestycyjnymi;
- 2) zaleca się uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w całych zlewniach dopływów Narwi i Bugu przepływających przez Park;
- 3) zaleca się przyjęcie priorytetu gospodarowania wodochronnego na obszarach alimentacji głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) warunkujących zasobność wód podziemnych Parku;
- 4) w celu zachowania ciągłości szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów, wskazuje się na konieczność zachowania korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i regionalnym wzdłuż wszystkich cieków oraz niedopuszczenie do zabudowy w ich granicach;
- 5) postuluje się zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej w zakresie użytkowania gospodarczego i poprawy jakości wód Bugu.

Plan określa również szczegółowe cele ochrony przyrody oraz zakres i obszary realizacji działań ochronnych, a także zasady udostępniania parku do zainwestowania.

Na obszarze parku krajobrazowego wyznaczono następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne:

A – strefa ochrony konserwatorskiej wprowadzona celem objęcia formami ochrony obszarów i obiektów o najcenniejszych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych oraz dla istniejących rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych, którą tworzą:

- 1) **AIR** – istniejące rezerваты przyrody;
- 2) **AIU** – istniejące użytki ekologiczne;
- 3) **APR** – projektowane rezerваты przyrody lub powiększenie istniejących rezerwatów przyrody;
- 4) **APU** – projektowane użytki ekologiczne;
- 5) **APZ** – obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków.

B – strefy działań ochronnych:

- 1) **BCS** – strefa ochrony czynnej stabilizującej wprowadzona celem utrzymania istniejącej skali i sposobu użytkowania terenu, którą tworzą:
 - a) **BCS I** – strefa zachowania krajobrazu rolniczego, w tym mozaiki polno-łąkowo-leśnej:
 - **BCS IA** – strefa produkcji rolnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej,

- **BCS IB** – strefa produkcji rolnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej i zagospodarowania rekreacyjnego;
- b) **BCS II** – strefa zachowania harmonijnego krajobrazu kulturowego:
 - **BCS IIA** – strefa zachowania cennych wartości kultury,
 - **BCS IIB** – strefa osadnictwa wiejskiego;
- 2) **BCR** – strefa ochrony czynnej renaturyzacyjnej wprowadzona celem przywrócenia wcześniej istniejących warunków rozwoju biotopów lub odtworzenia elementów krajobrazu kulturowego, którą tworzą:
 - a) **BCR I** – strefa renaturyzacji zdegradowanych ekosystemów hydrogenicznych;
 - b) **BCR II** – strefa rewitalizacji techniczno-architektonicznej krajobrazu kulturowego;
- 3) **BCK** – strefa ochrony czynnej kreatywnej wprowadzona celem zmiany istniejącego stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez wywołanie ukierunkowanych i kontrolowanych procesów, którą tworzą:
 - a) **BCK I** – strefa kształtowania zróżnicowanej struktury wiekowej, gatunkowej i przestrzennej drzewostanów;
 - b) **BCK II** – strefa poprawy stosunków wodnych ekosystemów hydrogenicznych;
 - c) **BCK III** – strefa przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentacji terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania;
 - d) **BCK IV** – strefa przekształceń funkcjonalno-przestrzennych elementów krajobrazu kulturowego;
- 4) **BCE** – strefa ochrony czynnej eksperymentalnej wprowadzona celem sprawdzenia efektu aktywnej ochrony określonego elementu przyrody.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

1.3.10. Strategia Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027

Obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Łochów została przyjęta uchwałą nr XXV/159/2016 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. W dokumencie określono cel podstawowy – nadrzędną aspirację Gminy Łochów:

"MISJĄ GMINY ŁOCHÓW JEST ZAPEWNIENIE JEJ MIESZKAŃCOM NAJWYŻSZEGO POZIOMU ŻYCIA. PRIORYTETEM ROZWOJU GMINY JEST BEZPIECZEŃSTWO I DOBROBYT. MALOWNICZE POŁOŻENIE TEGO REGIONU I ROZWINIĘTA OFERTA TURYSTYCZNA PRZYCIĄGA TURYSTÓW ORAZ PODNOSI JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW."

Dla realizacji powyższej misji w ramach zdefiniowanych w diagnozie obszarów określono cele główne:

I. OBSZAR SPOŁECZNY

cel główny: *Silna, zintegrowana wspólnota mieszkańców*

cele strategiczne:

1) *zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych*

cele operacyjne:

- zapewnienie wysokiej jakości usług „wolnego czasu”,
- Podnoszenie jakości usług publicznych;

2) *aktywni mieszkańcy, współuczestniczący w zarządzaniu gminą*

cele operacyjne:

- rozwinięty system komunikacji urzędu z mieszkańcami,
- rozwinięta aktywność obywatelska;

II. OBSZAR ZASOBÓW

cel główny: *Nowoczesna infrastruktura zapewniająca bezpieczeństwo i wysoką jakość życia mieszkańcom*

cele strategiczne:

1) *infrastruktura służąca mieszkańcom*

cele operacyjne:

- wysoki poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego,
- dobry stan techniczny gminnej infrastruktury społecznej,
- przestrzeń publiczna służąca mieszkańcom;

2) *harmonijnie ukształtowania przestrzeń gminy*

cele operacyjne:

- wysoki poziom estetyki przestrzeni publicznej,
- rewitalizacja wybranych obszarów gminy;

3) *zachowanie wysokiej jakości potencjału przyrodniczego*

cel operacyjny: uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa;

III. OBSZAR GOSPODARCZY

cel główny: *Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości z zachowaniem potencjału środowiska.*

cele strategiczne:

1) *rozwinięta, nieuciążliwa dla mieszkańców i środowiska, przedsiębiorczość*

cele operacyjne:

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw,
- Konkurencyjna polityka podatkowa i wysokiej jakości serwis obsługi przedsiębiorcy;

2) *wykorzystanie potencjału turystycznego Doliny Liwca*

cele operacyjne:

- funkcjonujące produkty turystyczne,
- skuteczny marketing i promocja marki Dolina Liwca,
- zintegrowany system zarządzania gospodarką turystyczną, oparty o partnerską współpracę.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Strategia Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027 z dnia 27 kwietnia 2016

ROZDZIAŁ II
PRZEZNACZENIE
I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

2.1. STAN PRZEZNACZENIA TERENÓW

Zasady zagospodarowania terenów na obszarze gminy regulują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone po 1 stycznia 1995 roku, na obszarach, dla których nie sporządzono dotychczas miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – wydawane są na wniosek inwestorów decyzje administracyjne – o warunkach zabudowy terenu lub o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

2.1.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obecnie na terenie gminy obowiązuje 29 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (tabela nr 4), obejmujących łącznie powierzchnię 13 350,65 ha. Odsetek powierzchni gminy pokryty miejscowymi planami wynosi 68,04%.

Na terenie gminy znajduje się 16 planów o powierzchni nie przekraczającej 15 ha, które łącznie obejmują 73,70 ha, co stanowi 0,55% powierzchni objętych planami. Drugą grupę stanowią miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów większych niż 15 ha. Jest to 13 planów o łącznej powierzchni 13 276,95 ha, stanowiących 99,45% powierzchni objętej planami. Należy również zwrócić uwagę, że średnia powierzchnia planu w tej grupie wielkości wynosi 1021,09 ha.

Na terenie gminy, na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zrealizowano 25 planów miejscowych. Obejmują one obszar 12 987 ha. Stanowią 86,21% wszystkich planów oraz 97,28% powierzchni objętej planami.

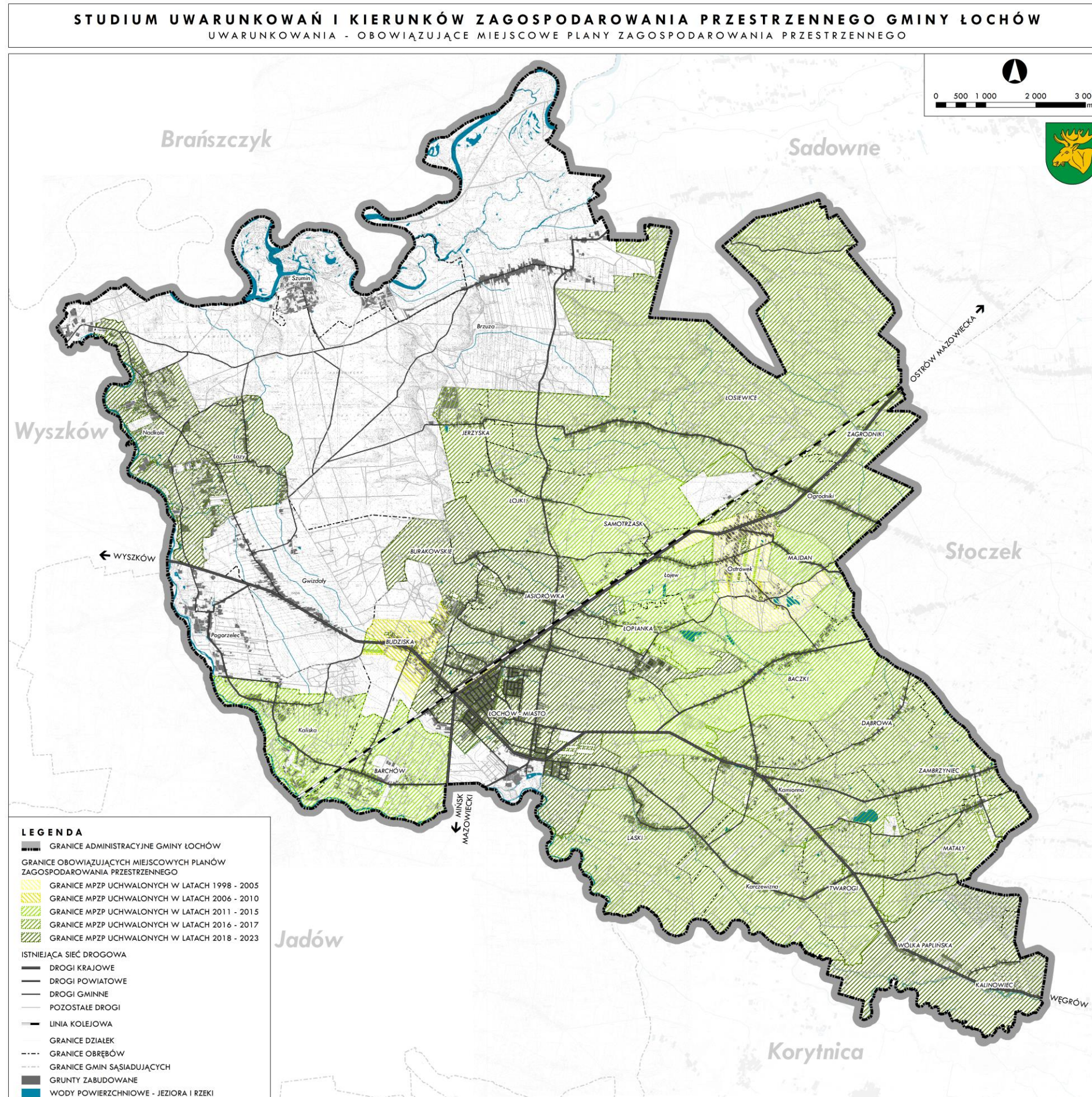
Przed rokiem 2003, na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym powstały 4 plany miejscowe. Obejmują one obszar 362,92 ha. Stanowią 13,79% wszystkich planów oraz 2,72% powierzchni objętej planami.

Tabela 4. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Łochów. Źródło: <https://lochow.e-mapa.net>, lipiec 2023 r.

LP	NUMER UCHWAŁY I DATA JEJ WYDANIA	DZIENNIK URZĘDOWY	NAZWA MPZP LUB ZMIANY	POWIERZCHNIA (HA)
1	Uchwała Nr XL/229/98 z dnia 17 czerwca 1998 roku	Nr 19, poz. 114 z dnia 1998-07-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów Alei Łochowskiej i PKP w mieście Łochowie	14,7176
2	Uchwała Nr XVII/120/2000 z dnia 29 marca 2000 roku	Nr 121, poz. 1635 z dnia 2001-06-15	w sprawie: uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego wsi Ostrówek Węgrowski w granicach administracyjnych, w gminie Łochów, stanowiącego zmianę Miejscowego Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łochów w części dotyczącej wsi Ostrówek	335,9403
3	Uchwała Nr XXXV/258/2001 z dnia 28 grudnia 2001 roku	Nr 80, poz. 1638 z dnia 2002-03-26	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów	0,6795
4	Uchwała Nr XLII/307/2002 z dnia 9 października	Nr 292, poz. 7674 z dnia 2002-11-12	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów	11,5811

	2002 roku			
5	Uchwała Nr VI/46/2007 z dnia 10 kwietnia 2007 roku	Nr 157, poz. 4305 z dnia 2007-08-11	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Łochów - teren Alei Łochowskiej i PKP	0,7977
6	Uchwała Nr XVII/106/2007 z dnia 28 grudnia 2007 roku	Nr 70, poz. 2591 z dnia 2008-05-10	w sprawie uchwalenia zmiany w części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Ostrówek Węgrowski, w granicach administracyjnych, w gminie Łochów, stanowiącego zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w części dotyczącej wsi Ostrówek Węgrowski	2,2785
7	Uchwała Nr XL/275/2009 z dnia 30 września 2009 roku	Nr 218, poz. 6941 z dnia 2009-12-27	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenu wsi Budziska	134,1311
8	Uchwała Nr VII/45/2011 z dnia 27 kwietnia 2011 roku	Nr 144, poz. 4589 z dnia 2011-08-11	w sprawie uchwalenia zmiany w części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Ostrówek	5,0909
9	Uchwała Nr XXVI/182/2012 z dnia 28 listopada 2012 roku	poz. 9941 z dnia 2012-12-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Kaliska i Barchów	748,5504
10	Uchwała Nr IX/60/2015 z dnia 20 maja 2015 roku	poz. 5471 z dnia 2015-06-15	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenu wsi Budziska	7,6237
11	Uchwała Nr XVI/113/2015 z dnia 25 listopada 2015 roku	poz. 11359 z dnia 2015-12-16	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Majdan, Baczki	1099,4989
12	Uchwała Nr XVIII/129/2015 z dnia 30 grudnia 2015 roku	poz. 782 z dnia 2016-01-25	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Łojew, Łopianka, Samotrzask	778,9639
13	Uchwała Nr XIX/134/2016 z dnia 15 lutego 2016 roku	poz. 1914 z dnia 2016-02-26	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Laski, Karczewizna, Twarogi	1601,6623
14	Uchwała Nr XXIII/152/2016 z dnia 23 marca 2016 roku	poz. 3252 z dnia 2016-04-07	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów Alei Łochowskiej i PKP w mieście Łochów	0,4819
15	Uchwała Nr XXXIII/239/2016 z dnia 26 października 2016 roku	poz. 9423 z dnia 2016-11-08	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Ogrodniki, Zagrodniki	601,2468
16	Uchwała Nr XXVIII/179/2016 z dnia 29 czerwca 2016 roku	poz. 7005 z dnia 2016-07-21	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Łosiewice, Jerzyska, Łojki	2973,0424
17	Uchwała Nr XLI/297/2017 z dnia 22 marca	poz. 3046 z dnia 2017-03-30	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Jasiorówka, Burakowskie	0,0122

	2017 roku			
18	Uchwała Nr XLI/298/2017 z dnia 22 marca 2017 roku	poz. 3047 z dnia 2017-03-30	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Kamionna, Dąbrowa, Zambrzyńc, Matały	1653,2990
19	Uchwała Nr LVI/379/2018 z dnia 31 stycznia 2018 roku	poz. 1321 z dnia 2018-02-18	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rejonu „Dębinka” w mieście Łochów	12,9025
20	Uchwała Nr LX/413/2018 z dnia 28 maja 2018 roku	poz. 5885 z dnia 2018-06-05	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Nadkole i Łazy	792,1223
21	Uchwała Nr LX/414/2018 z dnia 28 maja 2018 roku	poz. 5886 z dnia 2018-06-05	sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Jasiorówka, Burakowskie	681,9604
22	Uchwała Nr LX/415/2018 z dnia 28 maja 2018 roku	poz. 5887 z dnia 2018-06-05	w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów w zakresie wsi Wólka Paplińska i Kalinowiec	765,6144
23	Uchwała Nr LXI/437/2018 z dnia 27 czerwca 2018 roku	poz. 6894 z dnia 2018-07-06	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rejonu „Dębinka” w mieście Łochów – etap II	0,9699
24	Uchwała Nr IV/24/2018 z dnia 28 grudnia 2018 roku	poz. 1767 z dnia 2019-02-06	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łochów	1108,1216
25	Uchwała Nr V/35/2019 z dnia 30 stycznia 2019 roku	poz. 2181 z dnia 2019-02-14	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek nr ewid. 181/1, 181/2, 181/3, położonych w obrębie wsi Twarogi, gmina Łochów	0,8446
26	Uchwała Nr V/36/2019 z dnia 30 stycznia 2019 roku	poz. 2182 z dnia 2019-02-14	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu wsi Ostrówek, gmina Łochów	0,1656
27	Uchwała Nr XVIII/131/2019 z dnia 30 grudnia 2019 roku	poz. 441 z dnia 2020-01-14	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewid. 652, położonej w obrębie wsi Baczki, gmina Łochów	2,1380
28	Uchwała Nr XXXVII/258/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 roku	poz. 4558 z dnia 2021-05-20	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych obszarów wsi Ostrówek, gmina Łochów	6,7106
29	Uchwała Nr LXIV/437/2023 z dnia 31 maja 2023 roku	poz. 7135 z dnia 2023-06-12	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenu wsi Budziska, gmina Łochów	7,29

Rysunek 4. Granice obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stan na lipiec 2023, opracowanie własne na podstawie danych UM Łochów.

2.1.2. Pozwolenia na budowę

Podczas sporządzania projektu Studium przeanalizowano pozwolenia na budowę wydane w latach 2018 – 2020. Liczba wydanych decyzji wyniosła w sumie 717, z czego 203 decyzje dotyczyły inwestycji w zakresie instalacji gazu dla budynków i te decyzje pominięto w dalszych analizach. Najwięcej decyzji w ramach budowy, przebudowy, bądź zmiany funkcji budowli lub zabudowy wydano w roku 2019 – było to 198 pozwoleń na budowę, w 2020 roku – 159 decyzje oraz w 2018 roku – 157 decyzji.

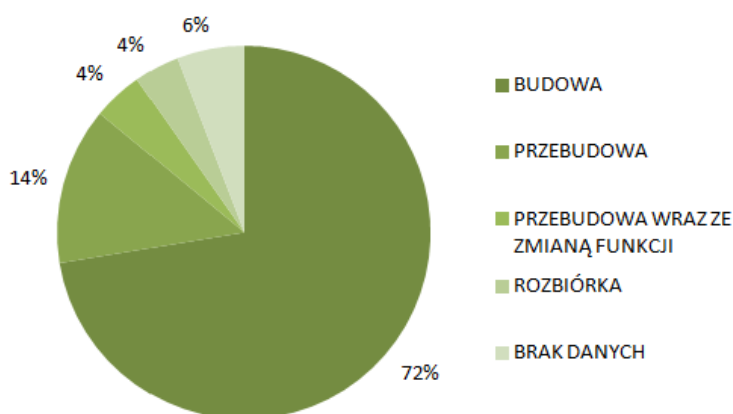
Ze względu na rodzaj pozwoleń, najwięcej z nich – 372 (72% wszystkich decyzji) dotyczyło budowy. Przebudowy lub przebudowy ze zmianą funkcji lub samej zmiany funkcji budynku dotyczyło łącznie 92 pozwoleń. Rozbiórki dotyczyły 20 pozwoleń. Brak danych dotyczących rodzaju inwestycji zawierało 30 pozwoleń na budowę.

Ze względu na funkcje, najwięcej decyzji, w liczbie 343 (około 71,7%), dotyczyło zabudowy mieszkaniowej (265 – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, 64 – zabudowa mieszkaniowa bez określenia rodzaju, 9 – zabudowa letniskowa, 5 – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna), 57 decyzji dotyczyły budynków gospodarczych i garaży, 52 – inwestycji w zakresie infrastruktury, 22 – zabudowy usługowej. Najmniej decyzji dotyczyło zabudowy przemysłowej i magazynowej, mieszkaniowej z usługami oraz inwestycji w zakresie komunikacji – były to pojedyncze decyzje.

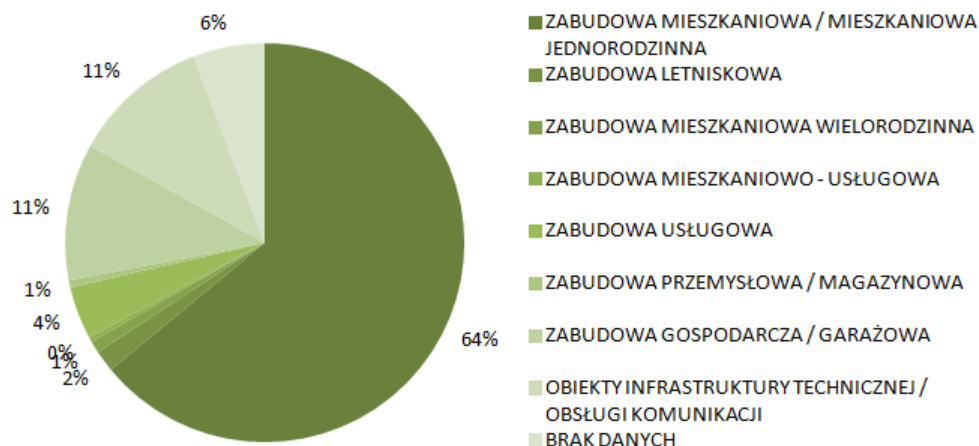
Procesy inwestycyjne skupiają się głównie w mieście Łochów, gdzie wydanych zostało 149 decyzji, w tym najwięcej pod zabudowę mieszkaniową, w liczbie 91. Pod infrastrukturę wydano 20 decyzji, pod zabudowania gospodarcze oraz garaże – 12 decyzji, zaś pod usługi 10 decyzji.

Ponadto ruch inwestycyjny można zaobserwować także w sołectwach Jasiorówka, Ostrówek, Łazy, Budziska, Laski, czy Gwizdały, gdzie wydano kolejno: 28, 25, 23, 22, 21, 20 decyzji, głównie pod zabudowę mieszkaniową (Jasiorówka – 19, Ostrówek – 15, Łazy – 19, Budziska – 18, Laski – 19, Gwizdały – 9).

Procesy inwestycyjne najstabilniej zachodzą w miejscowościach takich jak: Karczewizna, Łojew, Łojki, Majdan, Sadowne, Samotrask, Wólka Paplińska, Zagrodniki oraz Zgrzebichy, gdzie w przeciągu 3 lat wydano od 1 do 5 pozwoleń na budowę.

Wykres 1. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2018 - 2020 wg rodzaju inwestycji, opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2020.

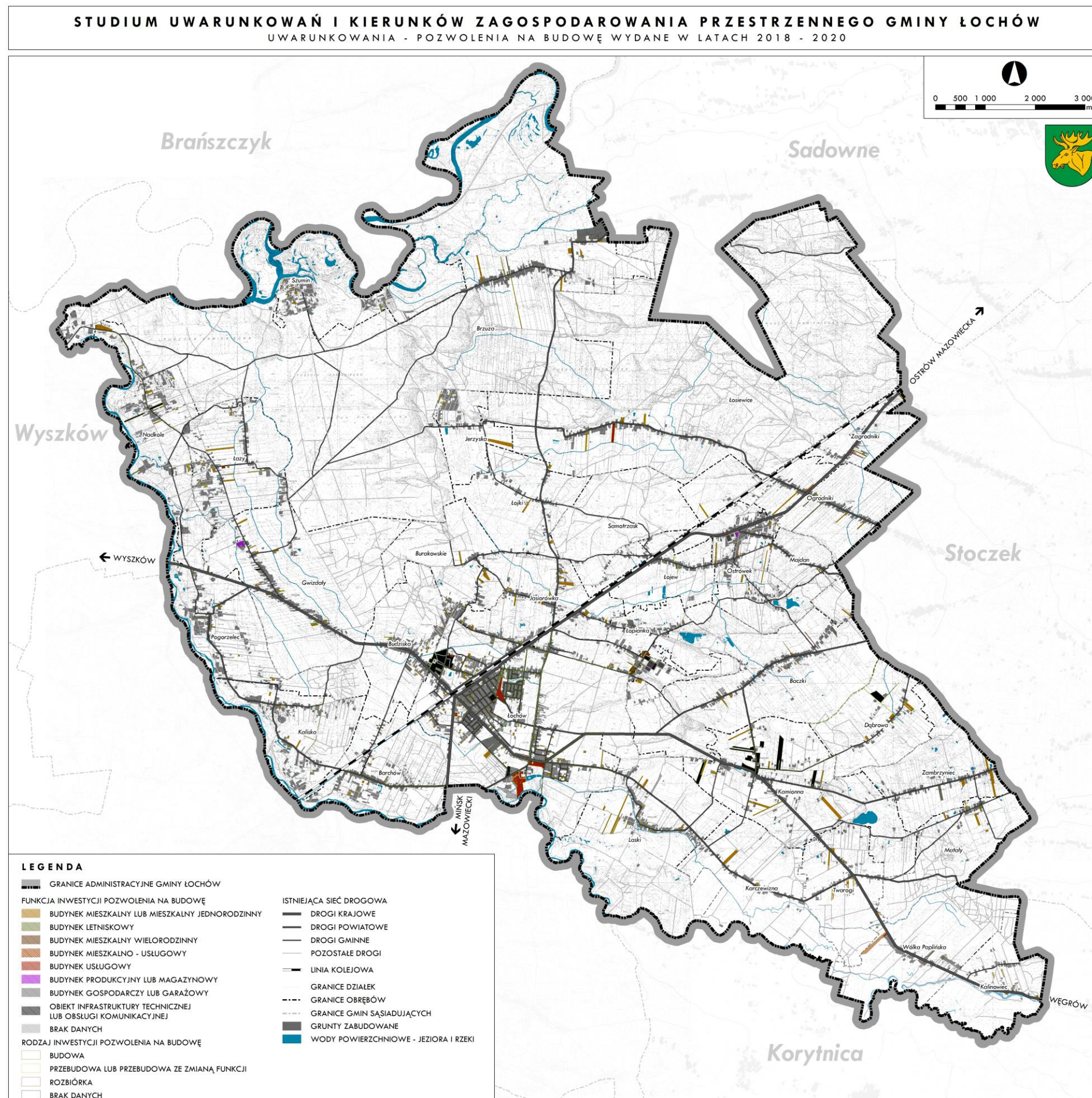
Wykres 2. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2018 - 2020 wg funkcji inwestycji, opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2020.

Tabela 5. Wykaz pozwoleń na budowę wydanych w latach 2018 - 2020 wg lokalizacji (obrzeży) z podziałem na funkcje; opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2020.

LOKALIZACJA (OBRĘB)	FUNKCJA											
	Brak danych	Zabudowa gospodarcza, garaże	Infrastruktura techniczna	Komunikacja	Zabudowa mieszkaniowa	Zabudowa letniskowa	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	Zabudowa mieszkaniowo - usługowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa przemysłowa, aktywności gospodarczej	SUMA KOŃCOWA
Baczki	1	3	2		4		3					13
Barchów	4	1	2		1		7					15
Brzuza		2			4		6		1			13
Budziska		4			4		14					22
Burakowskie	1	1			2		5					9
Dąbrowa	1				1		4					6
Gwizdały	2	6	2		1		8			1		20
Jasiorówka	1	2	5		3		16		1			28
Jerzyska					1	2	5					8
Kalinowiec					1		4		1			6
Kaliska	2		3		1	2	8		1			17
Kamionna	1	2	2		4		8					17
Karczewizna							2					2
Laski	1	1			3		16					21
Łazy	1	1	1		4		15		1			23
Łochów	8	12	20	5	12	1	74	4	2	10	1	149
Łojew		1			1		2					4
Łojki							3					3
Łopianka		2	3		3							8

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁOCHÓW
TOM I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Łopianka							1					1
Łosienice i Ogrodnik			1									1
Łosiewice		1			1		8			1		11
Majdan		1					2					3
Matały					2		4					6
Nadkole	1	1	1		1	1	8					13
Ogrodniki		4			1		7					12
Ostrówek	2	2	1		3		11	1		4	1	25
Pogorzelec	2	1			2	1	7					13
Sadowne	1											1
Samotrzask		1										1
Szumin						2	6			1		9
Twarogi					3		5					8
Twarogi							1					1
Warszawa			1									1
Wólka Paplińska		4								1		5
Zagrodniki	1	2					2					5
Zambrzyniec		2			1		3					6
Zgrzebichy			1									1
Kilka obrębów			7									7
SUMA KOŃCOWA	30	57	52	5	64	9	265	5	2	22	3	514

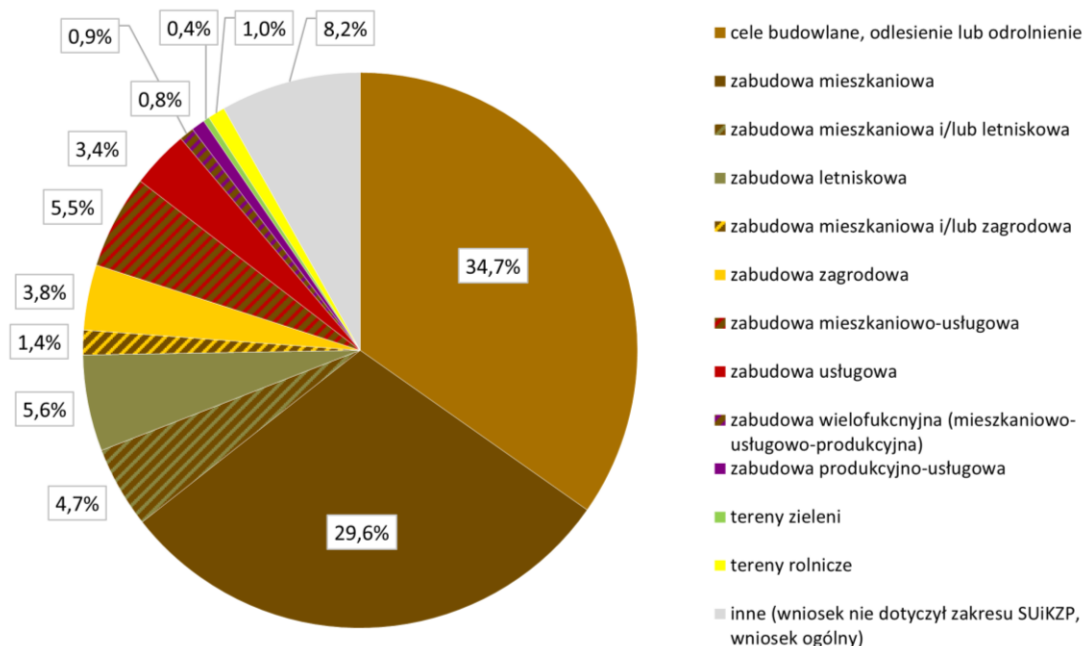

Rysunek 5. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2018 - 2020 wg funkcji oraz rodzaju inwestycji, opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2020.

2.2. WNIOSKI DO STUDIUM

Burmistrz Łochowa w Obwieszczeniu z dnia 12.02.2021 r. zawiadomił o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łochów oraz o terminie przyjmowania wniosków do w/w Studium. W ogłoszonym terminie od 12.02.2021 r. do 15.03.2021 r. wpłynęło 577 wniosków od osób fizycznych, z czego 57 wniosków nie dotyczyło zakresu Studium. Podczas sporządzania projektu Studium przeanalizowano również pozostałe wnioski osób fizycznych złożone w latach 2010-2021 poza wyznaczonym formalno-prawnym terminem. Łącznie przeanalizowano 1414 wniosków.

Pod względem funkcji wnioski dotyczyły zmiany obecnego zagospodarowania na działki budowlane (484 wnioski) lub z przeznaczeniem na zabudowę mieszkaniową (413 wniosków) – łącznie 64,3% wszystkich wniosków. Wnioskodawcy postulowali również o zabudowę letniskową lub mieszkaniową (144 wnioski, 10,3% wszystkich wniosków), zabudowę mieszkaniowo-usługową (76 wniosków), zabudowę zagrodową lub mieszkaniową (73 wnioski, 5,2% wszystkich wniosków). Część złożonych wniosków nie poruszała treści z zakresu Studium lub były to wnioski ogólne – stanowiły one 8,2% wszystkich wniosków.

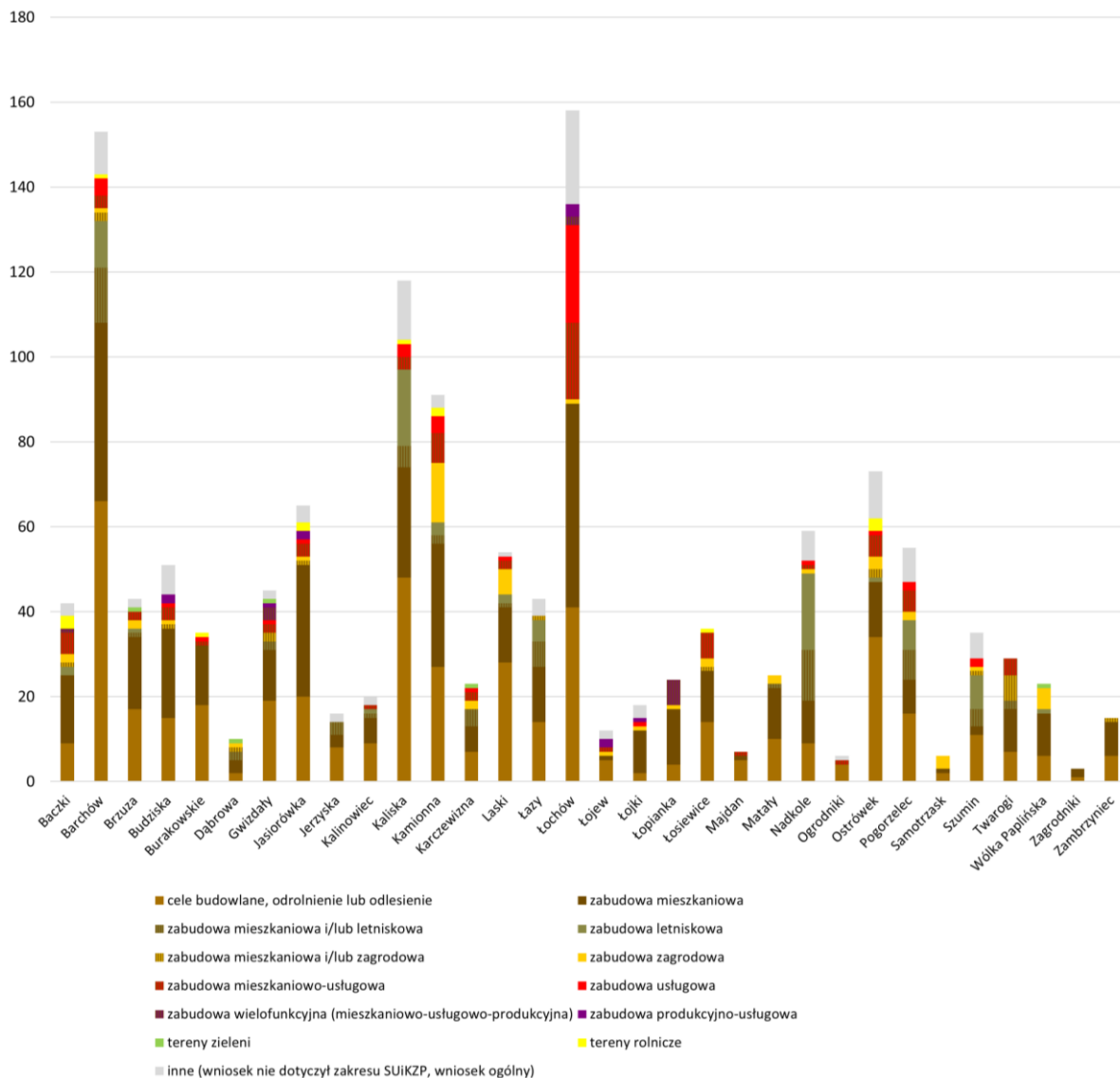

Wykres 3. Wnioski osób fizycznych z złożonych w latach 2010 - 2021 wg wnioskowanej funkcji, opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2021.

Biorąc pod uwagę lokalizację działek, których dotyczyły wnioski, najwięcej wniosków złożono w granicach obrębów:

- Łochów (162 wnioski) – w części miejskiej gminy można zaobserwować większy udział wniosków z przeznaczeniem na zabudowę usługową oraz produkcyjno-usługową,
- Barchów (153 wnioski) – w południowej części gminy widać znacznie większy udział wniosków dotyczących zabudowy letniskowej lub mieszkaniowo-letniskowej, co wynika z obecnego stanu zagospodarowania oraz potencjału rekreacyjnego obrębu,
- Kaliska (119 wniosków) – występuje taka sama sytuacja jak w Barchowie,

- Kamionna (95 wniosków) – udział wniosków dotyczących zabudowy zagrodowej jest stosunkowo największy w porównaniu do pozostałych obrębów.

Wykres 4. Wnioski osób fizycznych z złożonych w latach 2010 - 2021 wg obrębów, opracowanie własne na podstawie danych UM w Łochowie, 2021.

W procedurze formalno-prawnej sporządzania projektu Studium, na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977), burmistrz Łochowa zawiadomił o podjęciu przez Radę Miejską w Łochowie Uchwały Nr XXVIII/178/2016 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łochów. O możliwości składania wniosków do Studium zawiadomionych zostało 46 instytucji. Odpowiedzi na zawiadomienie otrzymano od 21 instytucji. Odpowiedzi dotyczyły poszczególnych zagadnień będących w kompetencji poszczególnych instytucji, wymagań wynikających z przepisów odnoszących się do tych zagadnień oraz sposobu wprowadzania zapisów regulujących je do projektu Studium.

2.3. STAN UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW

Obszar gminy Łochów dzieli się na 32 obręby: Ośrodkiem administracyjnym i usługowym gminy jest miasto Łochów. Atutem gminy jest stosunkowo bliskie położenie od Warszawy, stolicy kraju i województwa mazowieckiego oraz położenie przy skrzyżowaniu ważnych dróg (droga krajowa nr 50 i nr 62), rangi krajowej oraz przebieg przez miasto linii kolejowej relacji Białystok - Łochów- Warszawa, należącej do krajowego systemu kolejowego. Głównymi funkcjami miejsko-wiejskiej gminy Łochów, poza funkcją mieszkalnictwa, są:

- administracja i usługi publiczne, usługi komercyjne, drobna wytwórczość, rzemiosło oraz przemysł – dla miejskiej części gminy (miasto Łochów),
- rolnictwo, leśnictwo, turystyka i wypoczynek, drobna wytwórczość, przetwórstwo oraz usługi związane z obsługą indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) i ruchu turystycznego w tym agroturystyka – dla wiejskiej części gminy.

W przestrzeni gminy, ze względu na tereny o jednorodnych lub nie kolidujących ze sobą funkcjach i typach zagospodarowania, można wyróżnić poszczególne strefy funkcjonalne.

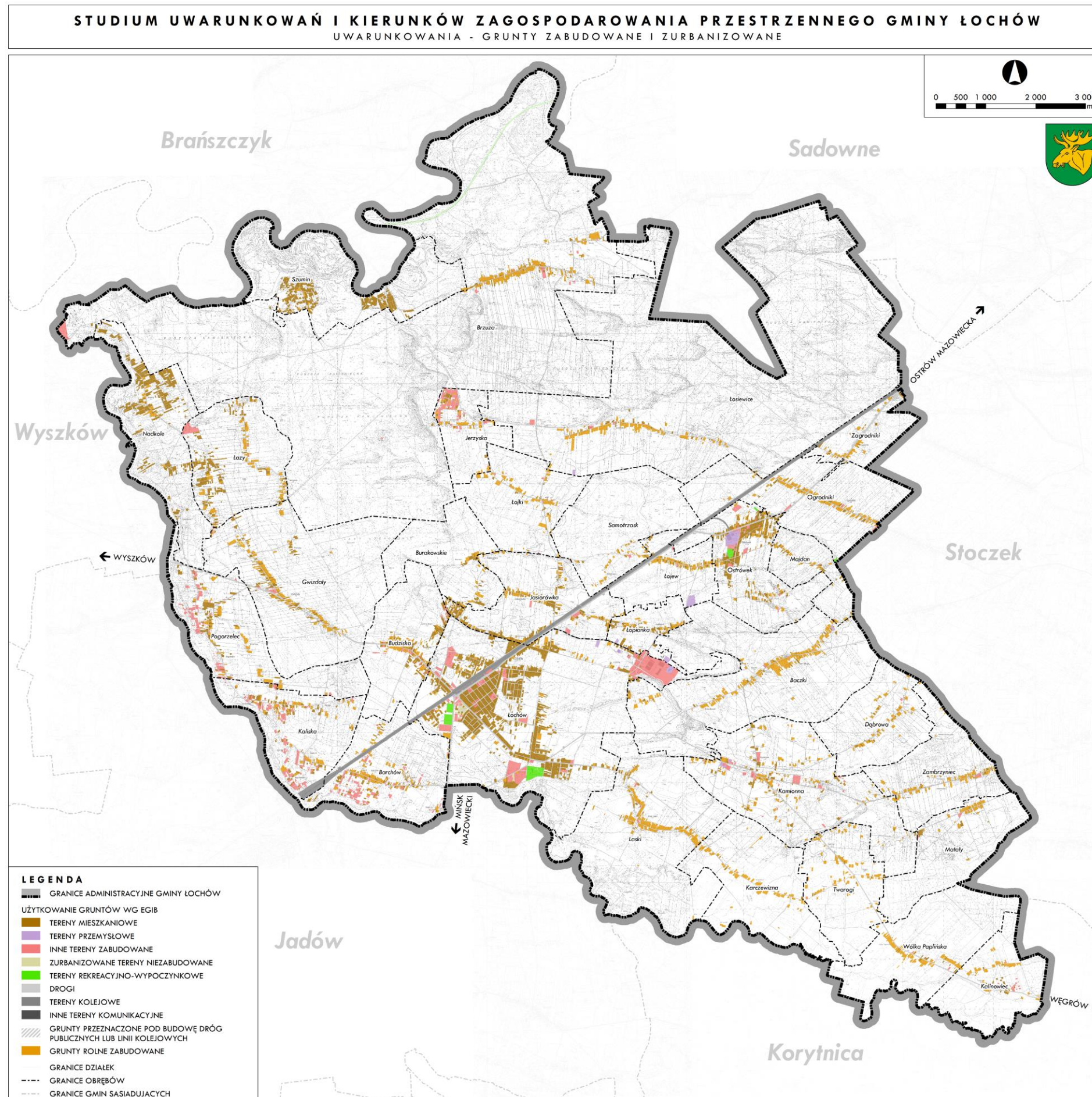
OBSZAR MIASTA:

- 1) strefa śródmiejska – tworzą ją kwartały zabudowy ograniczone pierzejami alei Pokoju, alei Łochowskiej, ulicy Kościuszki, gdzie znajdują się tereny administracji i usług z zakresu celu publicznego oraz tereny zabudowy mieszkaniowej o podwyższonej intensywności. Centrum administracyjno-usługowe, skupia najważniejsze obiekty służące funkcjom o charakterze miejskim i gminnym, z zakresu zarządzania, obsługi gospodarki i obsługi ludności. Charakteryzuje się największym bogactwem miejsc i obiektów o istotnym znaczeniu dla historii i kultury miasta.
- 2) strefa miejska – strefa, w której dominują funkcje mieszkaniowe, obejmuje tereny osiedli zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ze słabą siecią usług towarzyszących oraz rezerwy terenu wyłączone z produkcji rolnej. Poza osiedlami mieszkaniowymi istotny procent obszaru zajmują użytki rolne i towarzysząca im zabudowa zagrodowa. Tereny niezabudowane powinny być przekształcane w kierunku wytworzenia struktur miejskich z preferencją dla przeznaczania na cele mieszkaniowe i usługowe.
- 3) strefa techniczno-produkcyjna – tworzą ją tereny obiektów produkcyjnych, przetwórstwa, składów i magazynów, tereny przemysłowe oraz tereny infrastruktury technicznej. Obejmuje Łochów Fabryczny, Sadybę, część Wymysł (w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków), część Łochowa-Wsi. Istotny procent obszaru zajmują tereny intensywnej produkcji ogrodniczej i zabudowa mieszkaniowa.
- 4) strefa przyrodniczo-produkcyjna – tworzą ją lasy (uroczysko Pod Stacją, uroczysko Lasek Łochowski, uroczysko Stefanin, uroczysko Obozowisko) i użytki zielone w dolinie Liwca oraz pozostałe użytki rolne.

OBSZAR WIEJSKI GMINY:

- 1) strefa osadnictwa – tworzona przez tereny zabudowy zagrodowej, rekreacyjnej, jednorodzinnej - z usługami towarzyszącymi
- 2) strefa przyrodniczo-produkcyjna – obejmująca rolniczą i leśną przestrzeń produkcyjną

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy uzupełnia układ drogowy zapewniający komunikację ponadlokalną i wewnętrzną między strefami funkcjonalnymi oraz powiązany z nim układ sieci, urządzeń i obiektów inżynierii miejskiej.

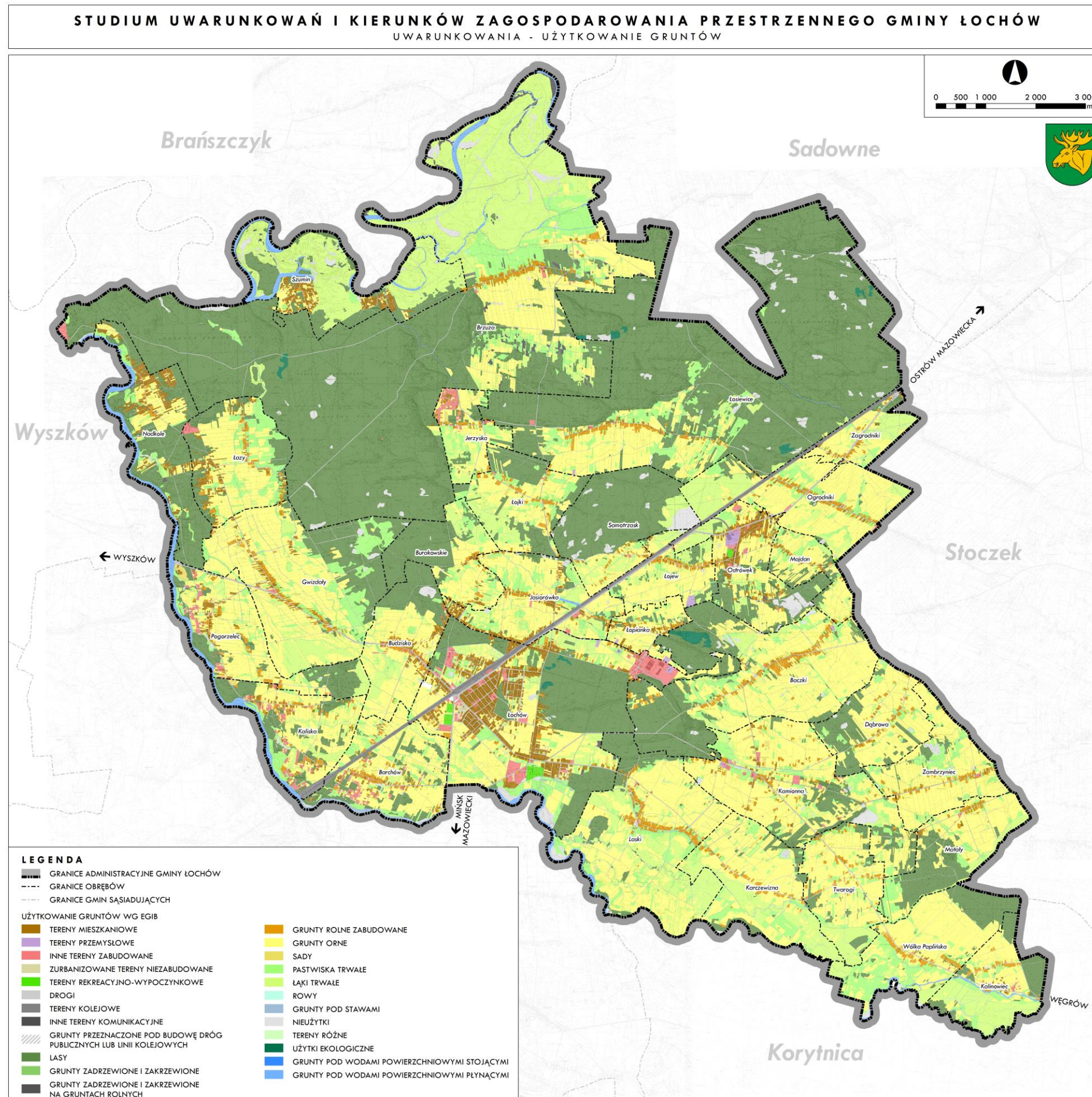

Rysunek 6. Grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny komunikacyjne na terenie gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie danych EGIB.

Powierzchnia gruntów na terenie gminy Łochów zgodnie ze zbiorczym zestawieniem gruntów sporządzanym przez Starostwo Powiatowe w Węgrowie wynosi 19615,40 ha. Na tle całej powierzchni gruntów, użytki rolne zajmują największy areał (ponad 53%), drugie pod względem wielkości są grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiące niecałe 37% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe grunty stanowią niewielki odsetek całego obszaru gminy. Zestawienie gruntów o różnym sposobie użytkowania funkcjonalno – przestrzennego w gminie, przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 6. Zestawienie gruntów na terenie gminy Łochów. Źródło: opracowanie własne na podstawie zbiorczego zestawienia gruntów, maj 2021r.

RODZAJ GRUNTU		POWIERZCHNIA EWIDENCYJNA W HA	UDZIAŁ % W POWIERZCHNI GMINY	
UŻYTKI ROLNE	Grunty orne	5957,63	30,37	
	Sady	67,14	0,34	
	Łąki trwałe	2290,34	11,68	
	Pastwiska trwałe	1580,42	8,06	
	Grunty rolne zabudowane	410,86	2,09	
	Grunty pod rowami	128,39	0,65	
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach ornych	56,05	0,29	
	RAZEM	10490,83	53,48	
GRUNTY LEŚNE ORAZ ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	Lasy	7231,00	36,86	
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	1,46	0,01	
	RAZEM	7232,46	36,87	
GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE	Tereny mieszkaniowe	477,11	2,43	
	Tereny przemysłowe	16,91	0,09	
	Inne tereny zabudowane	172,01	0,88	
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	11,60	0,06	
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	15,41	0,08	
	Tereny komunikacyjne	Drogi	433,19	2,21
		Tereny kolejowe	112,24	0,57
		Inne tereny komunikacyjne	0,47	0,00
		Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych	9,17	0,05
	Użytki kopalne	0,00	0,00	
RAZEM	1248,12	6,36		
GRUNTY POD WODAMI	Powierzchniowymi płynącymi	297,81	1,52	
	Powierzchniowymi stojącymi	0,13	0,00	
	Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0,51	0,00	
	RAZEM	298,45	1,52	
UŻYTKI EKOLOGICZNE		37,19	0,19	
NIEUŻYTKI		296,48	1,51	
TERENY RÓŻNE		11,87	0,06	
RAZEM		19615,40	100,00	

Rysunek 7. Użytkowanie gruntów, opracowanie własne na podstawie danych EGiB.

2.4. WNIOSKI DOTYCZĄCE PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU – STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Łochów jest ośrodkiem administracyjnym i usługowym gminy. Prawa miejskie otrzymał w 1968 r. Przekształcanie się wsi w osadę o charakterze miejskim uwarunkowane było przede wszystkim budową linii kolejowej wraz ze stacją w Łochowie. Najstarsza część miasta, powstała pierwotnie jako osiedle związane z przystankiem kolejowym. Ze względu na swoją genezę powstania, Łochów nie posiada rynku i zabytkowego starego miasta, typowych dla miast lokacyjnych. Centrum miasta stanowią tereny położone w sąsiedztwie stacji kolejowej. Wzdłuż kolei biegnie Aleja Łochowska, przy której koncentrują się usługi komercyjne. Usługi zajmują zazwyczaj budynki o niskim standardzie. Budynki mieszkalno-usługowe pozostałych kwartałów zabudowy również w dużej mierze wymagają remontów. Pewne skupienie usług występuje przy Alei Pokoju w rejonie Urzędu Gminy. Znajduje się tam apteka, bank, przychodnia, sklep spożywczy. Budynki są niejednorodne architektonicznie, nie tworzą zwartej pierzei. Powoduje to, że centrum administracyjno-usługowe nie wyodrębnia się w kompozycji urbanistycznej miasta. Dom Kultury wraz z biblioteką i kinem znajdują się przy ul. 1 Maja, w sąsiedztwie Parku Dębinka. Usługi koncentrują się także przy ul. Długiej. Znajdują się tam: kościół, sklepy różnych branż, salony kosmetyczne i fryzjerskie, piekarnia, czy cukiernia. W rejonie od skrzyżowania dróg krajowych nr 50 i 62 do cmentarza w kierunku na południe, powstała kolejna strefa usług. Zlokalizowane są tam dwie stacje benzynowe, składy i obiekty mieszkalno-usługowe oraz supermarkety, np. Biedronka.

Rozproszenie usług sprawia, że miastu brakuje skupionego przestrzennie centrum usługowo-administracyjnego. Sylwetka miasta pozbawiona jest akcentów wysokościowych, intensywność zabudowy jest mało zróżnicowana, dominuje zabudowa jednorodzinna. Układ ulic i kwartałów zabudowy tworzy natomiast czytelną ortogonalną kompozycję urbanistyczną. Stwarza to dobre perspektywy rozwoju. Problemem jest natomiast stopniowe rozpraszanie się miasta. Największe problemy przestrzenne możemy rozpoznać na osiedlach odciętych od miasta linią kolejową bądź tranzytowymi trasami komunikacyjnymi. Harmonijny rozwój miasta wymaga inwestycji umożliwiających bezkolizyjnie przekraczanie tych barier przestrzennych. Do problemów Gminy Łochów należy również brak wystarczających przestrzeni wykorzystywanych na cele publiczne. Brakuje obiektów dostosowanych do realizacji funkcji społecznych, w tym również kulturalnych oraz rekreacyjnych. Brak ładu przestrzennego oraz atrakcyjnych przestrzeni i budynków użyteczności publicznej, które pełnią nie tylko funkcje gospodarcze i usługowe, ale również kulturalne, rekreacyjne i wizerunkowe wpływają niekorzystnie na rozwój gminy i prowadzą do obniżenia jakości życia mieszkańców.

Strefa produkcji przemysłowej zajmuje peryferyjnie położone tereny na północno-wschodnim krańcu miasta, na terenach zwanych Łochowem Fabrycznym. Lokalizacja powyższej funkcji nie budzi zastrzeżeń. Teren oddalony jest od zabudowy mieszkaniowej oraz dodatkowo izolowany dużym kompleksem leśnym.

W zakresie stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony, istotna z punktu widzenia projektu studium jest ochrona naturalnych uwarunkowań przyrodniczych. Zagospodarowanie terenu powinno zapewnić maksymalne zachowanie walorów środowiska naturalnego oraz harmonijne powiązanie go z terenami zabudowanymi. Istotne jest również zachowanie ciągłości typu i formy zabudowy mieszkaniowej (m. in. geometrii głównych połaci dachowych oraz usytuowania kalenic względem dróg) oraz rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej i uzupełnienie jej w wysokiej jakości

przestrzenie publiczne, a także powiązanie funkcjonalnie i przestrzennie obszarów rozdzielonych barierami przestrzennymi, takimi jak linia kolejowa i drogi krajowe. Należy również chronić historycznie ukształtowane układy ruralistyczne wsi znajdujących się na terenie gminy oraz wzmacniać ochronę konserwatorską zabytkowej architektury regionalnej.

Analiza obowiązujących i sporządzanych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie wykazała, że sukcesywnie postępuje realizacja zabudowy i zagospodarowania terenów zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju określonymi w obowiązującym dokumencie Studium, a utrwalanych w planach miejscowych. Ważnym uwarunkowaniem rzutującym na potrzebę weryfikacji i uwzględnienia ewentualnych zmian kierunków rozwoju przestrzennego w gminie są wydawane decyzje dotyczące pozwoleń na budowę, które pokazują tendencje i potrzeby inwestycyjne w ostatnich latach. Największy udział mają decyzje dotyczące budowy budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Znaczący udział mają również pozwolenia na budowę budynków gospodarczych i garaży oraz zabudowy usługowej. Wyzwaniem jest punktowa i nieregularna struktura małych skupisk zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i zagrodowej w części wiejskiej gminy, gdzie również widać postępujące procesy inwestycyjne na podstawie pozwoleń na budowę.

W obszarach wiejskich silnym uwarunkowaniem mającym wpływ na rozwój zabudowy jest potrzeba ochrony struktury rolniczej gruntów oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe. Istotnym odzwierciedleniem aktualnych potrzeb inwestycyjnych i społecznych są wnioski złożone do projektu Studium. Duża ilość złożonych wniosków obrazuje duże zainteresowanie zmianą dotychczasowego przeznaczenia gruntów.

ROZDZIAŁ III WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

3.1. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

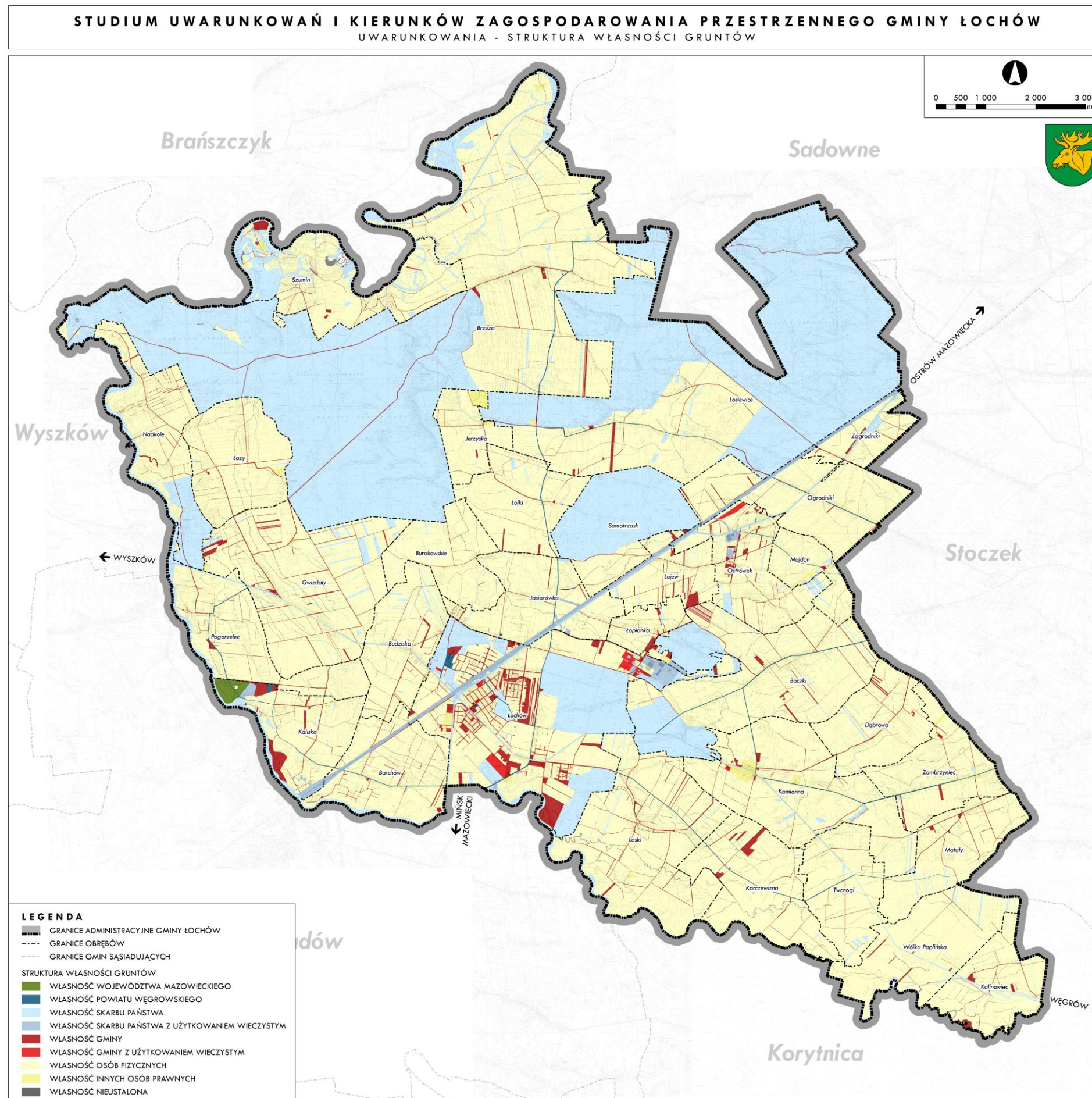
Strukturę własności gruntów w Łochowie można podzielić na 6 podstawowych kategorii. Na terenie gminy znajdują się grunty będące własnością: Skarbu Państwa, Województwa, Powiatu, Gminy, osób fizycznych oraz innych osób prawnych. Stan prawny gruntów zlokalizowanych na terenie gminy Łochów został opracowany w oparciu o dane Starostwa Powiatowego w Węgrowie.

Grunty wchodzące w skład zasobów Skarbu Państwa oraz gminy należy podzielić na działki z wieczystym użytkowaniem oraz bez niego. Najliczniejszą grupą są działki należące do osób fizycznych, które stanowią około 66% powierzchni gminy. Druga co do wielkości formą własności są grunty pozostające we władaniu Skarbu Państwa – bez wieczystego użytkowania. Stanowią one około niecałe 30% powierzchni gminy.

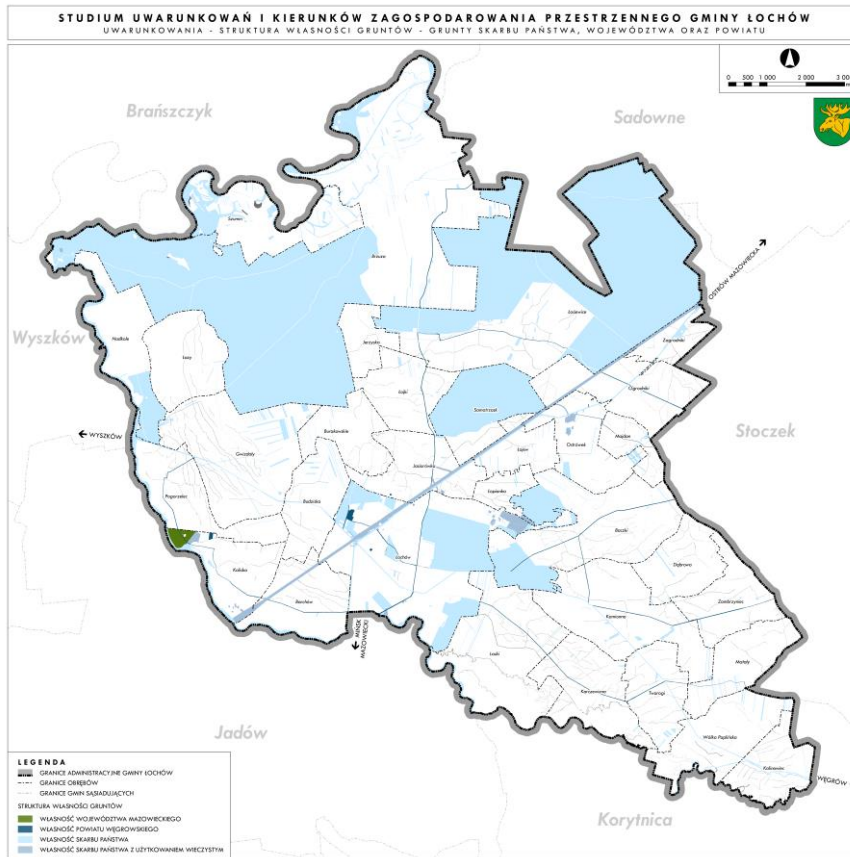
W zasób gruntów gminnych bez wieczystego użytkowania wchodzi około 551 ha. Grunty te stanowią ważny czynnik przy realizacji zadań własnych Gminy oraz wyznaczaniu nowych terenów inwestycyjnych.

Tabela 7. Struktura własności gruntów w gminie Łochów, opracowanie własne na podstawie zbiorczego zestawienia gruntów, maj 2021 r.

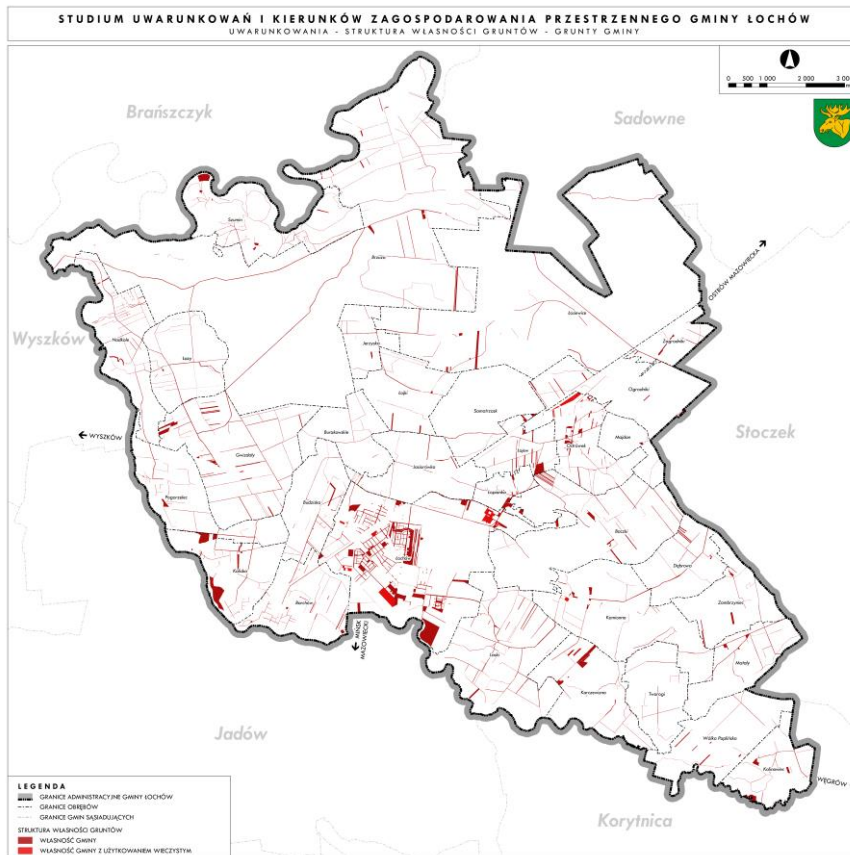
WŁASNOŚĆ	WYSZCZEGÓLNIENIE	POWIERZCHNIA EWIDENCYJNA (HA)	UDZIAŁ % POWIERZCHNI GMINY [%]
SKARB PAŃSTWA	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	5649,38	28,80
	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	164,49	0,84
	Grunty przedsiębiorstw państwowych	0,12	0,00
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	Grunty województwa mazowieckiego	21,73	0,11
POWIAT WĘGROWSKI	Grunty powiatu węgrowskiego	66,25	0,34
GMINA ŁOCHÓW	Grunty gminy Łochów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	551,52	2,81
	Grunty gminy Łochów przekazane w użytkowanie wieczyste	27,22	0,14
OSOBY FIZYCZNE	Grunty osób fizycznych	12956,80	66,05
INNE OSOBY PRAWNE	Grunty spółdzielni	1,17	0,01
	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	38,91	0,20
	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych osób prawnych	28,19	0,14
	Grunty, których właściciele są nieznanymi	109,63	0,56
RAZEM		19615,40	100

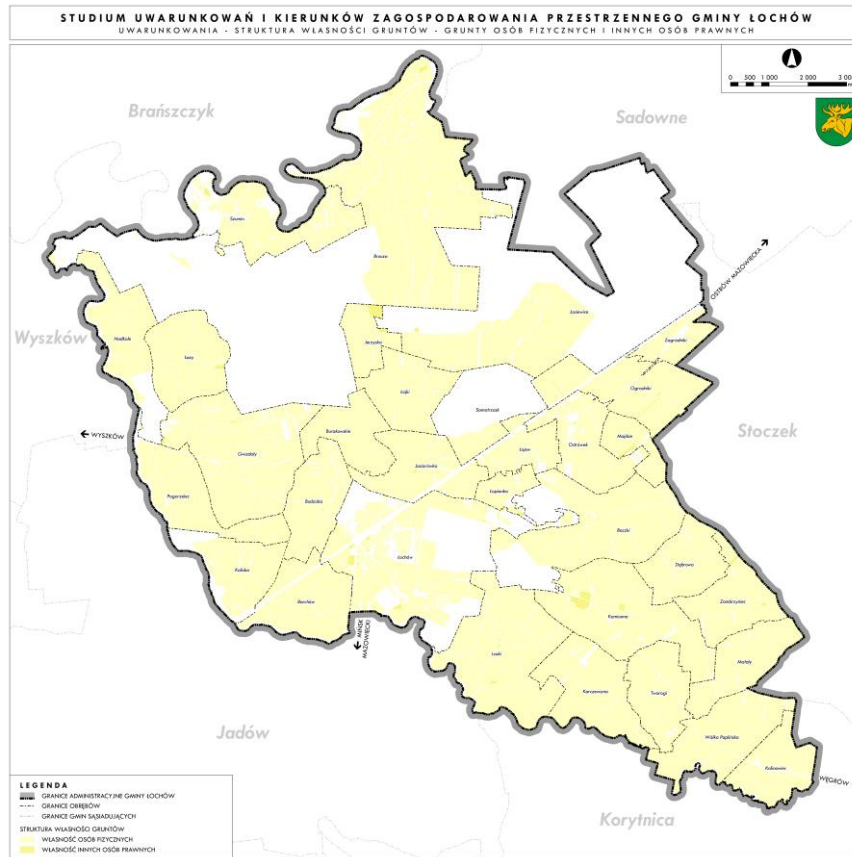
Rysunek 8. Struktura własności gruntów w gminie Łochów, opracowanie własne.

Rysunek 9. Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa, województwa mazowieckiego oraz powiatu węgrowskiego, opracowanie własne.

Rysunek 10. Grunty stanowiące własność gminy, opracowanie własne.

Rysunek 11. Grunty stanowiące własność osób fizycznych oraz innych osób prawnych, opracowanie własne.

ROZDZIAŁ IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Główne źródło zaopatrzenia regionu w wodę do celów komunalnych i na potrzeby przemysłu stanowią ujęcia wód podziemnych. Eksploatowane są głównie wody podziemne z utworów czwartorzędowych. Głównym źródłem zaopatrzenia gminy w wodę do celów komunalnych są 2 stacje ujęcia i uzdatniania wody, które zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Łosiewice,
- Ostrówek.

Stację uzdatniania wody (SUW) w Łosiewicach oddano do użytkowania w 1995 r. Źródłem wody dla tego wodociągu grupowego jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych, składające się z trzech studni nr 1 i 2 (podstawowe) oraz nr 3 (rezerwowa). Studnie zlokalizowane są w odległości kilkuset metrów od stacji uzdatniania. W związku z tym, że wydajność studni nie pokrywa bezpośredniego zapotrzebowania wody, stacja została zaprojektowana w układzie dwustopniowego pompowania. Wszystkie ujęcia posiadają bezpośrednią strefę ochrony. Stan techniczny ujęć jest bardzo dobry. Stacja w Łosiewicach przeszła modernizację w 2015 roku - został dobudowany zbiornik wody surowej oraz zmieniono technologię uzdatniania wody na dwustopniową Calligana, zachowując wydajność 256 m³/h.

SUW w Ostrówku oddano do eksploatacji w 1989 r. Źródłem wody dla tego wodociągu grupowego są dwie studnie nr 1 i nr 2, które są studniami podstawowymi o wydajności po 100 m³/h. Obydwie studnie znajdują się na terenie SUW w jednej strefie ochrony bezpośredniej oraz czerpią wodę z utworów czwartorzędowych. W związku z tym, że wydajność studni nie pokrywa zapotrzebowania wody, stacja została zaprojektowana w układzie dwustopniowego pompowania wody. Stan techniczny ujęć jest dobry, jednak stacja w Ostrówku wymaga wykonania kompleksowej termomodernizacji. Obiekt pracuje w technologii uzdatniania wody dwustopniowej, z wydajnością 186 m³/h.

Na terenie Gminy Łochów zlokalizowano 1 zastępczy punkt poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Znajduje się on na terenie siedziby Samorządowego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Łochowie.

Ujęciami wód oraz całą siecią wodociągową zarządza i eksploatuje Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Łochowie. Istniejące ujęcia wód oraz ich wydajność zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę, sieć wodociągowa nie obejmuje jedynie części terenów wiejskich gminy.

Tabela 8. Pobór i zużycie wód podziemnych i powierzchniowych na cele przemysłowe w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POBÓR WÓD										
WODY POWIERZCHNIOWE [DAM3]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WODY PODZIEMNE [DAM3]	0	0	0	0	0	0	15	15	18	14
ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY PRZEMYSŁU										
OGÓŁEM [DAM3]	0	0	0	0	0	0	16	17	18	14
ZAKUP WODY RAZEM										
OGÓŁEM [DAM3]	0	0	0	0	0	0	1	2	7	0
ZAKUP WODY Z WODOCIĄGÓW KOMUNALNYCH NA CELE PRODUKCYJNE [DAM3]	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Sieć wodociągowa w gminie Łochów jest dobrze rozwinięta. Na przestrzeni lat długość czynnej sieci rozdzielczej systematycznie rośnie. Według danych GUS z 2020 r. w gminie było 209,5 km czynnej sieci rozdzielczej, co stanowi o 2,6 km więcej niż w roku 2011 (wzrost o ok. 1,3%).

Obecnie sieć wodociągowa obsługuje 92,7% mieszkańców gminy, czyli 16 596 osób, co stanowi o 442 osoby więcej niż w roku 2011. W porównaniu do województwa mazowieckiego oraz powiatu węgrowskiego wskaźnik zaopatrzenia mieszkańców w wodę z sieci wodociągowej w 2019 roku był wyższy kolejno o 2,2 oraz 5,7 punktów procentowych. W latach 2011 - 2019 bardziej dynamiczny wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej występował w części miejskiej gminy. Stosunkowo najwięcej bo prawie 99% ludności gminy Łochów korzysta z instalacji wodociągowej w mieście Łochów. Na obszarach wiejskich liczba osób wykorzystująca zasoby wodociągów spada do 89%. Taki stan wynika przede wszystkim z rozdrobnionej struktury zabudowy na terenach wiejskich, co wiąże się z wysokimi kosztami budowy instalacji sieci wodociągowej na tych terenach. Ludność nie podłączona do gminnej sieci, wykorzystuje przeważnie przydomowe studnie.

Tabela 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
MIASTO	6 326	6 322	6 366	6 707	6 740	6 727	6 748	6 725	6 743	-
OBSZAR WIEJSKI	9 828	9 833	9 809	9 798	9 762	9 761	9 786	9 835	9 853	-
OGÓŁEM	16 154	16 155	16 175	16 505	16 502	16 488	16 534	16 560	16 596	-

Tabela 10. Udział % ludności korzystającej z instalacji wodociągowej w gminie Łochów na tle województwa, powiatu i sąsiadujących gmin w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	84,0	84,2	84,5	89,3	89,6	89,9	90,3	90,3	90,5	-
POWIAT WĘGROWSKI	79,1	79,2	79,2	86,5	86,8	86,6	86,8	87,0	87,0	-
GMINA KORYTNICA (GMINA WIEJSKA)	71,9	72,1	72,3	87,7	87,9	86,4	86,4	86,4	86,4	-
GMINA SADOWNE (GMINA WIEJSKA)	65,5	65,7	64,9	82,9	83,6	84,3	84,4	84,8	84,9	-
GMINA STOCZEK (GMINA WIEJSKA)	89,0	89,2	88,8	98,7	98,7	98,7	98,8	98,8	98,8	-
GMINA JADÓW (GMINA WIEJSKA)	50,9	53,4	54,8	77,9	78,2	77,8	77,8	78,1	78,1	-
GMINA BRAŃSZCZYK (GMINA WIEJSKA)	85,0	85,1	84,9	93,4	93,4	93,5	93,6	94,3	94,4	-
GMINA WYSZKÓW	90,6	90,8	91,0	97,3	97,1	98,0	98,1	98,0	98,0	-
GMINA ŁOCHÓW	89,9	89,9	90,1	91,9	92,1	92,1	92,3	92,6	92,7	-
GMINA ŁOCHÓW (MIASTO)	93,6	93,7	93,8	98,5	98,5	98,5	98,5	98,6	98,6	-
GMINA ŁOCHÓW (OBSZAR WIEJSKI)	87,7	87,7	87,8	87,9	88,1	88,2	88,4	88,9	89,1	-

Tabela 11. Sieć wodociągowa w gminie Łochów – podstawowe dane na lata 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM]	206,9	206,9	206,9	206,9	207,3	208,6	208,9	208,9	209,5	209,5
IŁOŚĆ PRZYŁĄCZY DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA [SZT.]	4 971	4 995	5 057	5 106	5 173	5 235	5 294	5 550	5 646	5 749
WODA DOSTARCZONA GOSPODARSTWOM DOMOWYM [DAM3]	404,5	500,0	474,9	364,8	447,5	479,3	439,7	512,1	502,9	512,7

Tabela 12. Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA [M3]	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
MIASTO	28,4	31,5	28,3	22,5	29,0	30,8	28,3	32,5	34,5	33,5
OBSZAR WIEJSKI	19,0	25,6	25,3	19,0	22,5	24,2	22,2	26,2	24,1	25,7
OGÓŁEM	22,6	27,8	26,5	20,3	25,0	26,8	24,6	28,6	28,1	28,7

Przyrost długości czynnej sieci rozdzielczej jest proporcjonalny ze wzrostem ogólnego zużycia wody. Wielkość rocznego zużycia wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wzrosła o 6,1 m³ względem 2011 roku. Wówczas średnio zużywano 22,6 m³ wody na osobę rocznie, obecnie 28,7 m³. Największe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca występuje na terenie miasta Łochów. Jest ono średnio o 4,8 m³ wyższe niż średnia dla całej gminy i aż o 7,8 m³ wyższe w stosunku do zużycia wody na terenach wiejskich. Nie jest to jednak sytuacja nadzwyczajna, gdyż gęstość zaludnienia w mieście jest znacznie wyższa niż na obszarze wiejskim.

Około 88% ogólnego zużycia wody w gminie Łochów przypada na eksploatację sieci wodociągowej gospodarstw domowych, natomiast woda zużywana na potrzeby przemysłu stanowi tylko 2,4%.

Tabela 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

ZUŻYCIE WODY [DAM3]	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	513,0	637,7	584,9	514,5	699,3	628,2	631,1	716,8	613,2	597,1
PRZEMYSŁ	0	0	0	0	0	0	16	17	18	14
ROLNICTWO I LEŚNICTWO	87	105	87	105	192	105	105	105	0	-
EKSPLOATACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ	426,0	532,7	497,9	409,5	507,3	523,2	510,1	594,8	595,2	583,1
EKSPLOATACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ - GOSPODARSTWA DOMOWE	404,5	500,0	474,9	364,8	447,5	479,3	439,7	512,1	502,9	512,7

4.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

W gminie Łochów według danych GUS za rok 2020 było 85,7 km czynnej sieci kanalizacyjnej, czyli aż o 59,7 km (229,6%) więcej niż w roku 2011. Zaawansowanie rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy można zaobserwować na podstawie danych z tabeli poniżej. Wynika z niej jasno, że długość sieci kanalizacyjnej na przestrzeni ostatnich 10 lat uległa znacznemu wydłużeniu. W analogicznym okresie długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie węgrowskim wzrosła o 131,9 km, czyli 84,4%, natomiast w województwie mazowieckim o 6 137,2 km czyli o 54,3%. Dynamika wzrostu długości sieci kanalizacyjnej w gminie Łochów jest znacznie wyższa niż dynamika wzrostu długości sieci wodociągowej. Wpływa to na zmniejszenie dysproporcji pomiędzy stanem skanalizowania i zwodociągowania gminy. Znaczący wzrost skanalizowania nastąpił zwłaszcza na obszarze wiejskim gminy (aż 643,8% w ciągu 10 lat).

Tabela 14. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Łochów, powiecie i województwie w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM]	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	11307,9	12109,4	13080,4	15284,7	14680,0	15316,0	15870,3	16438,1	16920,9	17445,1
POWIAT WĘGROWSKI	156,2	201,9	224,2	258,3	263,6	263,2	264,9	269,9	275,6	288,1
GMINA ŁOCHÓW	26,0	59,6	71,8	72,7	77,9	78,0	78,0	79,8	83,5	85,7
GMINA ŁOCHÓW	21,2	32,2	41,1	42,0	43,3	43,4	43,4	44,3	47,9	50,0

(MIASTO)										
GMINA ŁOCHÓW (OBSZAR WIEJSKI)	4,8	27,4	30,7	30,7	34,6	34,6	34,6	35,5	35,6	35,7

Tabela 15. Sieć kanalizacyjna w gminie Łochów – podstawowe dane na lata 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM]	26,0	59,6	71,8	72,7	77,9	78,0	78,0	79,8	83,5	85,7
ILOŚĆ PRZYŁĄCZY DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA [SZT.]	971	1 292	1 718	1 775	1 854	1 868	1 882	2 069	2 369	2 437
ŚCIEKI ODPROWADZONE [DAM3]	-	-	-	-	217,5	237,5	224,5	256,7	270,2	285,3

Znacznie wzrosła również liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Dostęp do sieci kanalizacyjnej, wg danych GUS w roku 2019 miało 7 774 mieszkańców gminy Łochów, co stanowi 43,4% ogółu ludności, czyli o 16,8 p.p. więcej niż w 2011 roku. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż w gminie Łochów ogólny procent ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej jest wyższy o 6,7 p.p. w stosunku do wartości określonej dla powiatu węgrowskiego, ale znacznie niższy w porównaniu z województwem mazowieckim, gdzie wskaźnik ten wynosi 69,8%. Jedynie miasto Łochów może pochwalić się najwyższym wskaźnikiem ze wszystkich porównywanych (75,6%).

Tabela 16. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
MIASTO	4 075	4 198	4 418	4 862	4 895	4 895	4 918	5 009	5 171	-
OBSZAR WIEJSKI	713	1 380	1 996	1 997	2 136	2 142	2 158	2 318	2 603	-
OGÓŁEM	4 788	5 578	6 414	6 859	7 031	7 037	7 076	7 327	7 774	-

Tabela 17. Udział % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie Łochów na tle województwa, powiatu i sąsiadujących gmin w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	63,1	63,7	64,7	66,7	67,5	68,1	68,9	69,4	69,8	-
POWIAT WĘGROWSKI	27,5	29,2	31,6	33,9	34,4	35,2	35,4	36,1	36,7	-
GMINA KORYTNICA (GMINA WIEJSKA)	12,2	12,6	12,7	12,7	12,8	12,7	12,7	12,2	12,2	-
GMINA SADOWNE (GMINA WIEJSKA)	6,8	7,0	6,3	13,5	13,5	13,5	13,5	17,3	17,3	-
GMINA STOCZEK (GMINA WIEJSKA)	29,8	29,8	28,4	30,3	30,4	30,5	30,5	30,8	30,8	-
GMINA JADÓW (GMINA WIEJSKA)	11,6	12,0	13,8	49,4	49,4	58,5	58,5	58,5	58,6	-
GMINA BRAŃSZCZYK (GMINA WIEJSKA)	27,9	29,4	38,1	43,0	45,6	46,1	47,0	49,9	50,4	-
GMINA WYSZKÓW	67,2	68,0	68,5	68,8	68,7	74,9	75,4	75,1	75,4	-
GMINA ŁOCHÓW	26,6	31,1	35,7	38,2	39,2	39,3	39,5	41,0	43,4	-
GMINA ŁOCHÓW (MIASTO)	60,3	62,2	65,1	71,4	71,6	71,7	71,8	73,4	75,6	-
GMINA ŁOCHÓW (OBSZAR WIEJSKI)	6,4	12,3	17,9	17,9	19,3	19,4	19,5	20,9	23,5	-

4.2.1. Sieć kanalizacji sanitarnej

Gmina Łochów posiada ogólnospławną sieć kanalizacji sanitarnej funkcjonującą w technologii grawitacyjno-ciśnieniowej z 40 szt. przepompowni. Administratorem sieci kanalizacyjnej na terenie gminy jest Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Łochowie. Budowę kanalizacji sanitarnej rozpoczęto w 1995 roku. Aktualna długość czynnej sieci kanalizacyjnej według danych SZGK w Łochowie wynosi 85,7 km, a ilość przyłączy kanalizacyjnych – 2502 sztuk.

W latach 2017 – 2020 na terenie gminy Łochów zrealizowano projekt „Uzupełnienie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Łochów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska 2014 – 2020, Priorytet II – Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, działanie 2.3 Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach”. Inwestycje dotyczące sieci kanalizacji sanitarnej objęły:

- budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach Nowowiejska, Polna i Olszowa w Łochowie – 703 mb sieci grawitacyjnej i 130 mb przyłączy,
- budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Sienkiewicza w Łochowie – 229,7 mb sieci grawitacyjnej i 145,2 mb przyłączy,
- budowę kanalizacji sanitarnej wraz z pompownią w ulicy Targowej w Łochowie – 163 mb sieci grawitacyjnej, 77 mb kanalizacji tłocznej i 1,5 mb przyłączy,
- budowę kanalizacji sanitarnej na osiedlu Węgrowska – BIS i ul. Laskowskiej w Łochowie – 1426,5 mb sieci grawitacyjnej i 153 mb przyłączy,
- budowę kanalizacji sanitarnej na osiedlu Zatorze,
- budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Kwiatowej w Łochowie,
- budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach Sosnowa, 1-go Maja, Czereśniowa w Łochowie,
- budowę kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Łopiance,
- budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach Nasturcji, Konwaliowej, Jaśminowej, Polnych Kwiatów, Różanej, Zawilcowej,
- rozbudowę kanalizacji sanitarnej w Budziskach.

4.2.2. Sieć kanalizacji deszczowej

Na terenie gminy kanalizacja deszczowa jest zrealizowana we wschodniej części terenów zabudowanych miasta Łochowa oraz lokalnie w miejscowości Ostrówek. Ścieki deszczowe z powierzchni dachów zabudowań na większej części terenów miasta oraz w pozostałych miejscowościach, odprowadzane są przy pomocy rynien spustowych bezpośrednio do gruntu, zaś ścieki deszczowe z powierzchni dróg gromadzone są w odparowywalnych rowach przydrożnych.

4.2.3. Oczyszczanie ścieków sanitarnych

W gminie Łochów funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. Zlokalizowana jest na obrzeżach miasta od jego północno-wschodniej strony, przy ul. Przemysłowej. Gminna oczyszczalnia ścieków w Łochowie zarządzana jest przez Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Łochowie. Obiekt obsługuje zbiorczy system kanalizacyjny mieszkańców miasta Łochów oraz miejscowości: Ostrówek, Budziska, Majdan, Łojew, Laski.

Oczyszczalnia została uruchomiona 12 grudnia 1995 roku. Rozruch technologiczny prowadzono do końca czerwca 1996 r. Jest to oczyszczalnia ścieków komunalnych mechaniczno-biologiczna typu HYDROCENTRUM o przepustowości 1 755 m³/dobę [11 500 RLM]. Oczyszczalnia składa się z dwóch reaktorów osadu czynnego: pierwszego przyjmującego ładunek od 5 000 RLM i drugiego od 6 500 RLM. Metoda oczyszczania – złożo biologiczne - osad czynny (kłaczkosy osad zawieszony w ściekach w komorach reaktora). Obiekt został zmodernizowany i rozbudowany w 2011 roku. Oczyszczalnia ścieków decyzją Starostwa Powiatowego w Węgrowie z dnia 22 marca 2016 r., znak: ŚRB. 6341.11.2016.AM posiada pozwolenie wodno-prawne na wprowadzanie oczyszczonych ścieków

komunalnych do rowu melioracyjnego R-H, a dalej Kanału Kolejowego (Łojewskiego rowu) będącego dopływem rzeki Bug. Na terenie oczyszczalni znajduje się również Stacja Zlewna, przeznaczona do odbioru nieczystości płynnych dowożonych samochodami asenizacyjnymi przez przedsiębiorców mających zezwolenie Gminy Łochów na prowadzenie tego typu działalności.

Pozwolenie wodnoprawne podtrzymuje narzucone na oczyszczalnię warunki określające jakość ścieków oczyszczonych wynikające z rozporządzenia w zakresie:

- zawiesiny ogólnej ≤ 35 mg/l,
- BZT₅ ≤ 25 mg O₂/l,
- ChZT_{Cr} ≤ 125 mg O₂/l,

natomiast nie nakłada obowiązku badania azotu ogólnego oraz fosforu ogólnego.

Ilości ścieków dopływających do oczyszczalni wynoszą:

- maks. dobowy dopływ ścieków - $Q_{dmax} = 1755$ m³/d,
- średni dobowy dopływ ścieków - $Q_d = 1300$ m³/d,
- maks. godzinowy dopływ ścieków - $Q_{hmax} = 165,6$ m³/h.

Tabela 18. Charakterystyka ścieków pochodzących z terenu gminy Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CHARAKTERYSTYKA ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH										
ŚCIEKI ODPROWADZANE OGÓŁEM [DAM3]	0	0	0	0	0	0	1	1	7	1
ŚCIEKI ODPROWADZANE DO SIECI KANALIZACYJNEJ [DAM3]	0	0	0	0	0	0	1	1	7	1
CHARAKTERYSTYKA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH										
ŚCIEKI ODPROWADZANE OGÓŁEM [DAM3]	161	171	197	159	218	237	225	257	270	285
ŚCIEKI OCZYSZCZONE [DAM3]	161	171	197	159	218	237	225	257	270	285
ŁADUNKI ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH KOMUNALNYCH PO OCZYSZCZENIU										
BZT5 [KG/ROK]	11098	936	1 351	1 209	1 278	1 731	1 696	1 829	1 874	2 885
CHZT [KG/ROK]	36692	10893	16232	13807	12843	19315	19314	15815	15892	22726
ZAWIESINA OGÓLNA [KG/ROK]	6 575	1 145	2 046	1 491	965	2 790	2 018	2 408	2 869	4 241
AZOT OGÓLNY [KG/ROK]	0	1 091	5 449	5 260	4 302	9 175	5 866	7 200	8 065	7 380
FOSFOR OGÓLNY [KG/ROK]	0	3 308	1 588	660	543	658	448	364	422	524
OSADY DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) NA TERENIE WŁASNYM ZAKŁADU										
OSADY ŚCIEKOWE WYTWORZONE (NAGROMADZONE) [TON/ROK]	69	114	110	117	73	63	65	55	47	47

Ilość ścieków wytwarzanych na terenie gminy jest zróżnicowana. Na przestrzeni ostatnich lat można jednak zauważyć ogólną tendencję wzrostową. Na podstawie powyższego zestawienia (Tabela 18) można zauważyć, że całkowita ilość ścieków odprowadzona do oczyszczalni w Łochowie podlega oczyszczeniu. Należy zauważyć również, że ścieki odprowadzane do sieci kanalizacyjnej stanowią całość odprowadzanych w gminie ścieków przemysłowych. Oznacza to, iż gmina na chwilę obecną dysponuje odpowiednią infrastrukturą techniczną do prowadzenia gospodarki ściekowej, odpowiadającą zapotrzebowaniu mieszkańców.

Na terenach wiejskich gminy Łochów, położonych poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej ścieki oczyszczane są za pomocą przydomowych oczyszczalni ścieków lub gromadzone w zbiornikach

bezodpływowych i wywożone do stacji zlewnej mieszczącej się przy gminnej oczyszczalni ścieków. W 2019 roku ilość przydomowych oczyszczalni ścieków wyniosła 1, a zbiorników bezodpływowych 3948. Obowiązek posiadania umów na wywóz nieczystości płynnych reguluje „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków” przyjęty uchwałą nr IV/28/2018 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 28 grudnia 2018 r.

4.3. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie gminy Łochów zaopatrzenie w ciepło realizowane jest z wykorzystaniem lokalnych kotłowni oraz indywidualnych źródeł ciepła. Produkowane ciepło wykorzystywane jest na cele ogrzewania mieszkań i pomieszczeń oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej. Lokalne źródła ciepła wykorzystywane są w budynkach użyteczności publicznej, a także w zakładach usługowych i przemysłowych, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy. W budynkach mieszkalnych, wykorzystywane są indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło, w których jako nośnik energii stosowany jest węgiel kamienny, olej opałowy, energia elektryczna oraz drewno.

Na podstawie danych z „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030”, zakładając dalszy wzrost powierzchni mieszkaniowej, a także zwiększającą się liczbę budynków, przy jednoczesnym założeniu poprawy efektywności termoizolacyjnej nowych budynków oraz wykonywaniu termomodernizacji już istniejących obiektów i instalacji coraz nowocześniejszych źródeł ciepła szacuje się, że dotychczasowe zapotrzebowania na ciepło się utrzyma, a nawet nastąpi jego spadek w perspektywie do roku 2030.

Według informacji zawartych w „Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Łochów” na terenie gminy dominuje niska emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków. W związku z czym konieczne jest prowadzenie działań rewitalizacyjnych. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łochów na lata 2016-2022” jako jeden z 19 projektów rewitalizacyjnych wskazuje modernizację systemów ogrzewania w Gminie Łochów. Projekt obejmuje wymianę istniejących urządzeń grzewczych opalanych paliwem stałym na nowe źródła ogrzewania w postaci: pomp ciepła, ogrzewania gazowego, elektrycznego, olejowego lub kotłów na biomasę. Grupą docelową projektu będą mieszkańcy wszystkich podobszarów rewitalizacji.

W roku 2018 na terenie gminy rozpoczęto realizację inwestycji związaną z wymianą nieefektywnych kotłów na kotły na biomasę (126 sztuk). Gmina zaczęła również inwestować w odnawialne źródła energii. W latach 2007-2008 w budynku Szkoły Podstawowej nr 3 w Łochowie, w szkole w Gwizdałach oraz w budynku OSP Łochów zamontowano pompy ciepła. Ponadto w latach 2012-2013 zostały założone panele słoneczne na posesjach prywatnych i budynkach gminnych w ilości 463 zestawów o mocy 2,1 MW, a także na budynkach użyteczności publicznej. W roku 2018 na terenie gminy Łochów rozpoczęto realizację inwestycji związaną z montażem odnawialnych źródeł energii. Realizacja inwestycji obejmuje:

- 555 instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych,
- 218 instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych.

4.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Gmina Łochów położona jest poza zasięgiem gazociągów magistralnych, brak było więc technicznych możliwości dostawy gazu ziemnego. W „Planie Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na

lata 2014-2023” oraz w „Planie Rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2020-2029” nie przewidziano inwestycji na terenie Gminy Łochów. Również w „Strategii Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027” nie zawarto celów strategicznych związanych z budową sieci gazowej. Zapotrzebowanie na paliwa gazowe było do tej pory realizowane przez mieszkańców Gminy Łochów poprzez wykorzystanie gazu płynnego LPG w indywidualnych gospodarstwach domowych. Mieszkańcy zaopatrują się indywidualnie w punktach sprzedaży gazu płynnego.

28 maja 2015 r. zostało zawarte pierwsze porozumienie pomiędzy Gminą Łochów a firmą SIME Polska Sp. z o.o., w którym firma zadeklarowała zamiar wybudowania gazociągu Dobre - Łochów, a także wskazano, iż rozbudowa sieci na terenie Gminy będzie następowała sukcesywnie w kolejnych latach. Budowa sieci gazowej średniego ciśnienia rozpoczęła się w 2017 roku. Miała zakończyć się w 2019 roku, lecz termin wykonania prac udało się skrócić o rok. Uroczyste uruchomienie gazociągu Dobre-Strachówka-Jadów-Łochów nastąpiło 23 lutego 2018 roku.

Całkowita długość sieci gazowej zlokalizowanej na terenie gminy Łochów wynosi 22,1 km (na podstawie danych GUS z roku 2019). Sieć od uruchomienia w 2018 roku została rozbudowana o 16,5 km. Gmina Łochów wraz z właścicielem sieci firmą SIME Polska Sp. z o.o. planują dalszą rozbudowę sieci gazowej. Na ten moment z sieci gazowej korzystają tylko mieszkańcy miasta. Na obszarach wiejskich większość gospodarstw domowych korzysta z butli gazowych. Według danych statystycznych GUS z 2019 roku, udział ludności korzystającej z instalacji gazowej w gminie wynosił jedynie 1,13% (202 osoby).

W granicach gminy oraz wokół niej znajdują się gazociągi średniego ciśnienia należące do Polskiej Spółki Gazownictwa. Najważniejsze gazociągi na tym terenie położone są wzdłuż głównych ulic i mogą stanowić gazociągi bazowe dla gazyfikacji tych rejonów.

Tabela 19. Długość czynnej sieci gazowej w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM [KM]	0	0	0	0	0	0	0	5,6	22,1	-
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI PRZESYŁOWEJ [KM]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM]	0	0	0	0	0	0	0	5,6	22,1	-
CZYNNE PRZYŁĄCZA DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH [SZT.]	0	0	0	0	0	0	0	17	83	-

Tabela 20. Odbiorcy gazu (liczba gospodarstw domowych) w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ODBIORCY GAZU OGÓŁEM	0	0	0	0	0	1	1	10	67	-
ODBIORCY GAZU OGRZEWAJĄCY MIESZKANIA GAZEM	0	0	0	0	0	0	0	10	67	-
ODBIORCY GAZU – MIASTO	0	0	0	0	0	1	1	10	67	-
ODBIORCY GAZU – OBSZAR WIEJSKI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI GAZOWEJ [OS.]	0	3	3	3	3	6	6	30	202	-

Tabela 21. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych (w tys. m³) w gminie Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ZUŻYCIE GAZU	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	-	-	-	-
ZUŻYCIE GAZU NA OGRZEWANIE MIESZKAŃ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-

4.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Dystrybucję energii elektrycznej na obszarze gminy Łochów prowadzi PGE Dystrybucja S.A Oddział w Warszawie. PGE Dystrybucja odpowiada za rozwój, eksploatację i modernizację infrastruktury przesyłowej w celu zapewnienia wszystkim odbiorcom dostaw energii. Na terenie Gminy Łochów nie są zlokalizowane zakłady, które produkują energię elektryczną na potrzeby lokalne. Gmina zasilana jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Baczki o mocy 32 MVA. Przez teren gminy przebiega linia najwyższych napięć 220 kV relacji Miłosna – Ostrołęka oraz dwie linie 110 kV. Oprócz tego obszar gminy pokryty jest siecią linii 15 kV oraz 0,4 kV.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. planują rozbiórkę odcinka linii 220 kV na terenie gminy Łochów po zrealizowaniu budowy dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV Stanisławów-Ostrołęka (poza terenem gminy).

Według informacji zawartych w „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030” długość napowietrznych linii wysokiego napięcia 110 kV na terenie Gminy wynosi 19,6 km. Długość linii średniego napięcia 15 kV wynosi łącznie 155,8 km, w tym 152,4 to linie napowietrzne. Długość linii niskiego napięcia 0,4 kV wynosi łącznie 247,2 km, w tym 224,3 km to linie napowietrzne. łącznie na terenie gminy zlokalizowane są 362 stacje transformatorowe.

Tabela 22. Wykaz linii 15 kV zasilających teren gminy Łochów, opracowanie na podstawie danych z „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030”, kwiecień 2021 r.

LP	NAZWA LINII	OBCIĄŻENIE W SZCZYCIE [%]	LICZBA PRZYŁĄCZONYCH STACJI TRANSFORMATOROWYCH [SZT.]
1.	BAC-FUT	20	13
2.	BAC-Wyszków	33	68
3.	BAC-Tłuszcz	31	52
4.	BAC-Łojki	33	80
5.	BAC-Węgrów	25	61
6.	BAC-Orzełek	18	36
7.	BAC-Korytnica	35	52
RAZEM			362

Tabela 23. Długość linii energetycznych na terenie gminy Łochów, opracowanie na podstawie danych z „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030”, kwiecień 2021 r.

	LINIE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 KV	LINIE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA 15 KV	LINIE NISKIEGO NAPIĘCIA 0,4 KV
DŁUGOŚĆ LINII ENERGETYCZNYCH NAPOWIETRZNYCH [KM]	19,6	152,4	224,3
DŁUGOŚĆ LINII ENERGETYCZNYCH	-	3,4	22,9

KABLOWYCH [KM]			
DŁUGOŚĆ LINII ENERGETYCZNYCH OGÓŁEM [KM]	19,6	155,8	247,2

W bazach danych Głównego Urzędu Statystycznego dla gminy Łochów, odnośnie danych o odbiorcach energii elektrycznej oraz o zużyciu energii elektrycznej, dostępne są jedynie statystyki dotyczące gospodarstw domowych w miastach. Według danych GUS za rok 2019 liczba odbiorców energii elektrycznej o niskim napięciu w części miejskiej Łochowa wynosiła 2 386 osób, czyli o 183 osoby więcej niż w roku 2011. Roczne zużycie energii wyniosło w 2019 roku 5 604,6 MWh, czyli o 55,4 MWh mniej niż w roku 2011.

Tabela 24. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w mieście Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

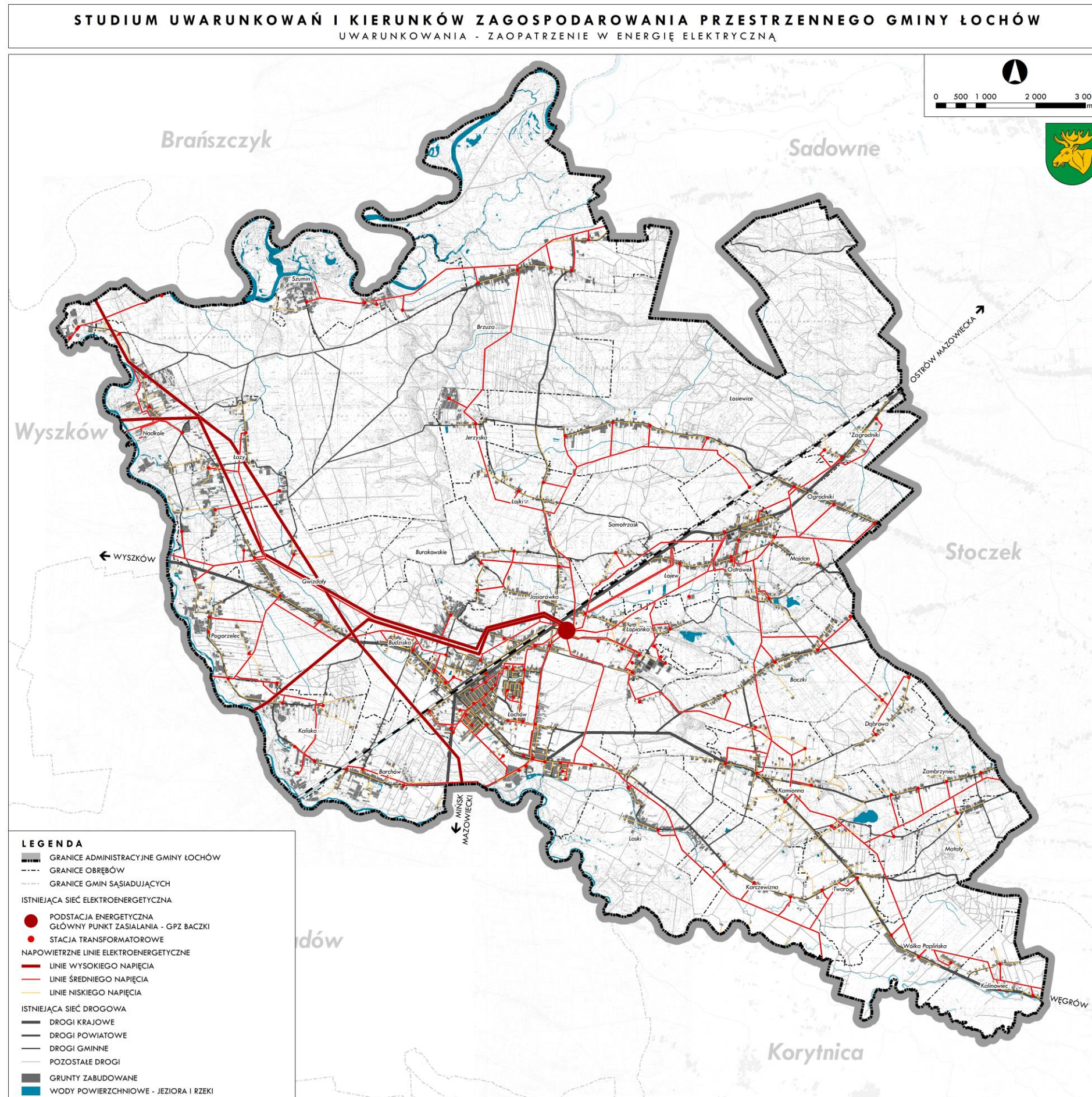
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ODBIORCY ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA NISKIM NAPIĘCIU [SZT.]	2 203	2 209	2 232	2 226	2 256	2 294	2 395	2 383	2 386	-
ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA NISKIM NAPIĘCIU [MWH]	5 660,0	5 597,0	5 553,0	5 361,0	5 374,3	5 503,2	5 882,3	5 887,3	5 604,6	-

W Łochowie zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu w części miejskiej spadło względem 2011 roku o 0,98%. W powiecie węgrowskim wskaźnik ten wyniósł 1,67%. Natomiast w województwie mazowieckim zużycie energii od roku 2011 do 2019 wzrosło o 3,88%.

Tabela 25. Porównanie ilości odbiorców i zużycia energii o niskim napięciu w latach 2011 i 2019 w województwie mazowieckim, powiecie węgrowskim i gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ODBIORCY ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA NISKIM NAPIĘCIU [SZT.]		ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA NISKIM NAPIĘCIU [MWH]	
	2011	2019	2011	2019
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	1 502 670	1 715 099	3 105 074,05	3 225 612,66
POWIAT WĘGROWSKI	6 615	7 265	16 137,00	15 867,80
ŁOCHÓW (MIASTO)	2 203	2 386	5 660,00	5 604,57

Zgodnie z danymi PGE Dystrybucja S.A., oddział Warszawa należy przyjąć, że zarówno obecne jak i przyszłe zapotrzebowanie użytkowników na energię elektryczną zostanie zaspokojone.

Rysunek 12. Zaopatrzenie w energię elektryczną, opracowanie własne.

4.6. TELEKOMUNIKACJA

Gmina Łochów należy do obszarów o dobrym stanie rozwoju sieci telekomunikacyjnej. Szczegółowe informacje dotyczące dostępności usług telekomunikacyjnych w gminie zawierają poniższe tabele (Tabela 26, Tabela 27).

Tabela 26. Praktyczna możliwość dotarcia z usługą dostępu Internetu Stacjonarnego w budynkach mieszkalnych w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych z „Raportu pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną oraz budynkami umożliwiającymi kolokację” (za 2015 rok), maj 2021 r.

PENETRACJA BUDYNKOWA ZASIĘGAMI INTERNETU STACJONARNEGO			
	OGÓŁEM	MIN 2 MB/S	MIN 30 MB/S
2015 r.	60,58%	60,41%	14,68%

Tabela 27. Miejscowości posiadające poszczególne rodzaje udostępnienia usług telekomunikacyjnych w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych z „Raportu pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną oraz budynkami umożliwiającymi kolokację” (za 2015 rok), maj 2021 r.

Liczba miejscowości z zasięgiem sieci kablowych lub terminalami radiowymi (bez kom)					Liczba miejscowości z węzłami telekomunikacyjnymi					Liczba miejscowości z dostępowymi węzłami telekomunikacyjnymi					Liczba miejscowości ze światłowodowymi węzłami telekomunikacyjnymi				
Liczba PT*					Liczba PT*					Liczba PT*					Liczba PT*				
0	1	2	3-9	10 lub więcej	0	1	2	3-9	10 lub więcej	0	1	2	3-9	10 lub więcej	0	1	2	3-9	10 lub więcej
10	11	8	9	0	19	15	2	2	0	22	12	2	2	0	28	8	1	1	0

*PT - liczba podmiotów, które zadeklarowały posiadanie poszczególnych rodzajów udostępnienia usług telekomunikacyjnych

Według danych zawartych w Raporcie pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną oraz budynkami umożliwiającymi kolokację, w 10 z 38 miejscowości w gminie (Brzuza, Gajówka Nadkole, Jerzyska Gajówka, Kaczeniec, Łazy, Łosiewice, Nadkole, Samotrzask, Szumin, Zagrodniki) żaden z podmiotów nie zadeklarował posiadania przyłączy kablowych do budynków lub zainstalowanych terminali bezprzewodowych w budynkach w tych miejscowościach (stan na 31.12.2015 r.).

Możliwość korzystania z Internetu stacjonarnego posiada około 61% budynków w gminie (stan na 31.12.2015 r.).

Na terenie gminy Łochów znajduje się 8 masztów telekomunikacyjnych zlokalizowanych w następujących miejscowościach (na podstawie beta.btsearch.pl, stan na 12.2016 r.):

- Łochów (5 masztów),
- Ostrówek (2 maszty),
- Brzuza (1 maszt).

Poniższa tabela (Tabela 28) przedstawia wykaz pozwoleń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej. Należy mieć jednak na uwadze, iż wydanie pozwolenia nie jest tożsame z faktem zbudowania i uruchomienia stacji oraz rozpoczęciem świadczenia usług.

Tabela 28. Wykaz wydanych przez Prezesa UKE pozwoleń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej (stan na 25.11.2016 r.), opracowanie na podstawie danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

NAZWA OPERATORA	NR DECYZJI	RODZAJ DECYZJI*	DATA WAŻNOŚCI	DŁ. GEOGR. STACJI	SZER. GEOGR. STACJI	MIEJSCOWOŚĆ	LOKALIZACJA	ID STACJI	TERYT
Orange Polska S.A.	CDMA450/14/0164/2/13	zmP	2016-12-17	21E43'28"	52N36'46"	Brzuza	Brzuza 5, dz. nr 2013/4	4900	1433053
Orange Polska S.A.	MNET/15/82966/5/16	zmP	2023-02-28	21E43'28"	52N36'45"	Brzuza	Brzuza 5, dz. nr 2013/4	4900	1433053
Orange Polska S.A.	MNET/15/82809/1/16	P	2026-04-30	21E37'22"	52N33'14"	Gwizdały	Gwizdały 149, dz. nr 1548	82809	1433053
Orange Polska S.A.	CDMA450/14/82924/1/13	P	2023-12-31	21E40'45"	52N31'40"	Łochów	Łochowska 20A	7315	1433053
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/3055/3/16	zmP	2024-03-31	21E40'31"	52N32'11"	Łochów	dz. nr 2554/48	WEG3310	1433053
P4 Sp. z o.o.	GSM900/4/1989/2/11	zmP	2019-09-30	21E40'31"	52N32'11"	Łochów	dz. Nr 2554/48	WEG3310	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/3288/1/08	P	2018-09-30	21E40'43"	52N31'28"	Łochów	1 Maja 2, GS Samopomoc Chłopska	11605	1433053
T-Mobile Polska S.A.	GSM900/2/6799/1/08	P	2018-12-31	21E40'51"	52N31'48"	Łochów	Świerkowa 2	25320	1433053
T-Mobile Polska S.A.	GSM1800/2/1864/1/08	P	2018-12-31	21E40'51"	52N31'48"	Łochów	Świerkowa 2	25320	1433053
SFERIA S.A.	LTE800/9/1466/2/15	zmP	2018-12-31	21E41'21"	52N31'59"	Łochów	1. Maja 2	BT13510	1433053
P4 Sp. z o.o.	UMTS2100/4/3225/3/11	zmP	2019-09-30	21E40'31"	52N32'11"	Łochów	dz. nr 2554/48	WEG3310	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	UMTS2100/3/4449/1/11	P	2021-06-30	21E40'43"	52N31'28"	Łochów	1-go Maja 2	11605	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	UMTS2100/3/4464/1/11	P	2021-06-30	21E41'38"	52N32'01"	Łochów	1-go Maja 2	13510	1433053
T-Mobile Polska S.A.	UMTS2100/2/3672/1/11	P	2020-12-31	21E40'51"	52N31'48"	Łochów	Świerkowa 2	25320	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	LTE2600/1/0019/1/16	P	2026-04-30	21E40'36"	52N31'27"	Łochów	1 Maja 2	BT11605	1433053
AERO 2 Sp. z o.o.	UMTS900/5/1242/1/12	P	2022-04-30	21E40'43"	52N31'28"	Łochów	1-go Maja 2	11078	1433053
P4 Sp. z o.o.	UMTS900/4/0376/2/11	zmP	2020-10-31	21E40'31"	52N32'11"	Łochów	dz. nr 2554/48	WEG3310	1433053
T-Mobile Polska S.A.	MNET/11/82031/6/16	zmP	2023-02-28	21E41'58"	52N31'02"	Łochów	Mysliwska 4	25302	1433053
T-Mobile Polska S.A.	MNET/11/82041/4/15	zmP	2023-02-28	21E40'50"	52N31'48"	Łochów	Świerkowa 2	25320	1433053
Orange Polska S.A.	MNET/15/82938/7/16	zmP	2023-02-28	21E45'52"	52N33'26"	Ostrówek	Fabryczna 59	9928	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/10557/1/13	P	2024-01-31	21E45'44"	52N33'34"	Ostrówek	Fabryczna 59	13919	1433053
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/4872/2/10	P	2020-08-31	21E45'43"	52N33'33"	Ostrówek	Fabryczna 59	15715	1433053
T-Mobile Polska S.A.	GSM900/2/6092/1/08	P	2017-12-31	21E45'43"	52N33'28"	Ostrówek	dz. nr 925/27	25321	1433053
SFERIA S.A.	LTE800/9/1349/1/14	P	2018-12-31	21E45'44"	52N33'33"	Ostrówek	Fabryczna 59	BT13919	1433053
AERO 2 Sp. z o.o.	UMTS900/5/4593/1/13	P	2023-11-30	21E45'44"	52N33'34"	Ostrówek	Fabryczna 59	13919	1433053

*P - pozwolenie radiowe, zmP – zmiana pozwolenia

4.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, odpadami komunalnymi nazywa się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Głównymi źródłami odpadów komunalnych na terenie gminy są gospodarstwa domowe, handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne oraz obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 wyznacza 5 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, w tym 3 wyznaczone w ramach województwa mazowieckiego oraz 2 regiony utworzone z województwem łódzkim i podlaskim. Wśród regionów położonych całkowicie na terenie województwa mazowieckiego można wymienić: region zachodni, region wschodni oraz region południowy, w obrębie których zlokalizowane zostały instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Gmina Łochów została przyporządkowana do regionu wschodniego. Na terenie regionu wschodniego funkcjonują 4 instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, 4 instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych oraz 3 instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Na terenie gminy Łochów nie znajduje się żadna instalacja do gromadzenia lub przetwarzania odpadów. W 2016 roku, po przeprowadzeniu rekultywacji, nastąpiło zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne dla miasta i gminy Łochów położonego w Łojewie. Aktualnie na terenie składowiska trwa monitoring środowiskowy. Składowisko funkcjonowało na terenie gminy od 1982 roku. Na początku było to nieorganizowane rozlewisko-wysypisko, gdzie poza odpadami stałymi trafiały fekalia dowożone wozami asenizacyjnymi, do momentu oddania do użytku Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Składowisko zlokalizowane było na działkach nr 682, 683, 684, 685, 686 i 687.

Odpady komunalne z terenu gminy przekazywane są obecnie do instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, zlokalizowanych w:

- Woli Suchożebrskiej (prowadzona przez ZUO w Siedlcach),
- Starym Lubiejewie (prowadzona przez ZGK sp. z o.o. w Ostrowi Mazowieckiej),
- Ostrołęce (prowadzona przez Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego).

Sposób gospodarowania odpadami oraz zasady utrzymania czystości i porządku w gminie Łochów są określone w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łochów” powołanego Uchwałą Nr XVII/124/2019 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łochów.

Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łochów przewiduje selektywną zbiórkę odpadów z podziałem na:

- papier i tekturę,
- metal, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło,

– bioodpady.

Odpady komunalne zbierane są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach i workach, które mają określoną kolorystykę: żółty – metale i tworzywa sztuczne, zielony – szkło, niebieski – papier i tektura, brązowy - bioodpady, czarny – niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, w tym popiół oraz resztki pozostające po selektywnej zbiórce. Dopuszcza się aby bioodpady zbierać i gromadzić w przydomowych kompostownikach. Przetknięte leki zbierane są w aptekach lub w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek należy dostarczyć do PSZOK. Zużyte baterie i akumulatory zbierane są w punktach zbiórki w budynkach użyteczności publicznej lub w PSZOK. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony odbierane są według harmonogramu lub można je przekazywać do PSZOK. Odpady budowlane i rozbiórkowe oraz odpady zdrewniałe i gałęzie z pielęgnacji zadrzewień należy dostarczyć do PSZOK. Odpady tekstyliów i odzieży należy wrzucać do specjalnych pojemników lub dostarczyć do PSZOK.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie gminy Łochów został utworzony w 2013 roku przy dawnym składowisku odpadów komunalnych w Łojewie. Punkt zarządzany jest przez Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Łochowie.

Odbiorem odpadów komunalnych z nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy Łochów w ciągu 2020 roku zajmowało się Konsorcjum: RDF Sp. z o.o. oraz MPK Pure Home Sp. z o.o. sp. k. z Ostrołęki.

Według danych GUS na terenie gminy Łochów w 2020 roku zebrano łącznie 3 561,24 ton odpadów zmieszanych, z czego 3 447,98 ton pochodziło z gospodarstw domowych. Na jednego mieszkańca w gospodarstwie domowym przypadło 193 kg odpadów. Liczba ta jest o 81 kg (72%) większa niż w roku 2011. Ogółem liczba odpadów w gminie wzrosła o 720,44 t (25%) w porównaniu z rokiem 2011.

Liczbę odpadów zebranych w latach 2011 – 2020 przedstawia tabela poniżej (Tabela 29):

Tabela 29. Liczba odpadów zmieszanych zebranych z terenu gminy Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ODPADY OGÓŁEM [T]	2840,80	2864,17	2419,48	2933,27	3410,72	2153,87	2781,48	3776,54	1897,09	3561,24
ODPADY OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA [KG]	158,4	159,5	134,8	163,3	190,4	120,2	155,4	211,0	105,9	199,4
ODPADY Z GOSPODARSTW DOMOWYCH [T]	2007,86	2226,06	1995,50	2921,94	3204,28	1559,85	1977,90	2686,20	1765,97	3447,98
ODPADY Z GOSPODARSTW DOMOWYCH PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA [KG]	112,0	123,9	111,2	162,7	178,8	87,1	110,5	150,1	98,6	193,0
BUDYNKI MIESZKALNE OBJĘTE ZBIERANIEM ODPADÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH [SZT.]	4 029	4 029	-	-	-	-	-	-	-	-

Z analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2020 wynika, iż w gminie Łochów zebrano ponad 6 300 ton odpadów komunalnych, z czego ok. 660 ton zebrano w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Ilość odpadów zebranych w 2020 roku przedstawiają poniższe tabele (Tabela 30, Tabela 31):

Tabela 30. Odpady komunalne zebrane z terenu gminy Łochów w 2020 roku, opracowanie na podstawie danych z „Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łochów Rok 2020”, maj 2021 r.

LP.	RODZAJ ODPADU	MASA [T]
1.	zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne	3457,06
2.	papier i tektura	213,12
3.	szkło	447,32
4.	tworzywa sztuczne	473,39
5.	odpady z cementarzy	84,50
6.	odpady ulegające biodegradacji	603,09
7.	odpady z targowisk	23,38
8.	odpady wielkogabarytowe (oraz opony)	317,85
9.	ZSEE (sprzęt elektryczny i elektroniczny)	20,22
10.	przeterminowane leki	1,015
SUMA		5 640,95

Tabela 31. Odpady zebrane z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Łochowie w 2020 roku, opracowanie na podstawie danych z „Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łochów Rok 2020”, maj 2021 r.

LP.	RODZAJ ODPADU	MASA [T]
1.	papier i tektura	59,79
2.	szkło	21,75
3.	tworzywa sztuczne	6,02
4.	odpady ulegające biodegradacji	28,21
5.	odpady remontowo-budowlane	248,23
6.	odpady wielkogabarytowe	261,93
7.	opony	15,86
8.	ZSEE (sprzęt elektryczny i elektroniczny)	13,16
9.	farby	0,66
10.	odzież	3,58
SUMA		659,19

Według informacji zawartych w *Analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łochów Rok 2020*, system gospodarki odpadami na terenie gminy funkcjonował prawidłowo. Gmina nie ma aktualnie potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarką odpadami. Priorytetem dla gminy w następnych latach jest położenie nacisku na edukację społeczeństwa i sukcesywne przeprowadzanie kampanii edukacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami (w latach 2016-2020 kampania była przeprowadzana m.in. przez firmę odbierającą odpady z terenu gminy).

4.8. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

4.8.1. Energia słoneczna

W obecnej chwili istnieją różne metody wykorzystania energii pochodzącej z promieniowania słonecznego i przetworzenia jej w ciepło lub energię elektryczną. Do najbardziej rozpowszechnionych zalicza się:

- kolektory słoneczne wykorzystywane do podgrzewania wody użytkowej, ogrzewania pomieszczeń, w procesach suszarniczych,
- ogniwa fotowoltaiczne służące do bezpośredniego wytwarzania energii elektrycznej,
- termiczne elektrownie słoneczne.

Efektywność powyższych instalacji uzależniona jest m.in. od usłonecznienia, tj. liczby godzin, podczas których na powierzchnię Ziemi padają bezpośrednio promienie słoneczne. Średnia wartość usłonecznienia dla obszaru gminy Łochów wynosi 1 593 godziny na rok.

Dla oszacowania potencjalnych możliwości wykorzystania energii promieniowania słonecznego w Gminie Łochów, przyjęto, iż wskaźnik średniej (dla okresu czerwiec - sierpień) dziennej sumy nasłonecznienia dla powierzchni nachylonych pod kątem 45° w gminie wynosi 4,89 kWh/m² na dobę. Potencjalna, teoretyczna wartość produkcji energii z promieniowania słonecznego to ok. 1,4 GWh rocznie. W gminie Łochów nie są zlokalizowane instalacje określane jako elektrownie słoneczne, a energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w indywidualnych systemach fotowoltaicznych oraz kolektorach słonecznych.

W ramach projektu pn. „Gmina Łochów przyjazna środowisku naturalnemu - OZE” zamontowano instalacje solarne w 463 obiektach mieszkalnych należących do mieszkańców gminy Łochów.

4.8.2. Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to ciepło pozyskiwane z głębi ziemi w postaci gorącej wody lub pary wodnej. Może być wykorzystywana bezpośrednio jako ciepło grzewcze, w procesach produkcyjnych lub służąca do wytwarzania energii elektrycznej.

Na podstawie mapy rozkładu temperatury na głębokości ok. 2 km, czyli głębokości obecnie wykorzystywanej przez geotermię, można dostrzec że najlepsze warunki termiczne do rozwoju energetyki geotermalnej występują w Polsce zachodniej i północno – zachodniej, lokalnie w Polsce centralnej, południowo – zachodniej i południowej.

Według J. Sokołowskiego obszar gminy Łochów położony jest na terenie basenu kambryjskiego. Wody geotermalne wypełniają tutaj porową przestrzeń piaskowców i mają temperatury na głębokości do 3 tys. m od 30°C do 120°C.

Zgodnie z projektem założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015 – 2030 zasoby energii geotermalnej całego powiatu węgrowskiego oszacowano jako nieznaczne, a ich eksploatacja w oparciu o obecne procesy technologiczne jest nieopłacalna.

4.8.3. Energia wiatru

Obszar gminy należy do III (korzystnej) strefy uwieterznienia (wg Prof. Haliny Lorenc). Stwarza to potencjalnie dobre warunki do tworzenia elektrowni wiatrowych. Jednak należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie lokalizowanie elektrowni wiatrowych tak aby w przyszłości nie wpłynęły na zachwianie środowiska naturalnego. Przy obecnie obowiązujących przepisach ustawy z dnia 20 maja 2016 rok o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 724 oraz z 2023 r. poz. 553*) lokalizacja dużych instalacji na terenie naszego kraju jest bardzo ograniczona.

Na terenie gminy Łochów nie ma dużych siłowni wiatrowych i nie planuje się ich budowy. Obecnie energetyka wiatrowa stawia na rozwój małych i mikro instalacji prosumenckich.

4.8.4. Energia biomasy

Biomasa to paliwo pochodzenia organicznego. Biomase można podzielić na biopaliwa, biogaz i biomasę stałą. Biomasa może być pozyskiwana z:

- leśnictwa,

- odpadów organicznych komunalnych,
- upraw roślin energetycznych i rolniczych,
- odpadów w gospodarce leśnej i przemyśle meblarskim,
- osadów ściekowych.

Biomasa jest wykorzystywana przede wszystkim do produkcji energii cieplnej i energii elektrycznej. W Polsce jest uznawana za odnawialne źródło energii o największych zasobach.

Zasoby biomasy stałej związane są z wykorzystaniem produkcji rolnej, tj. nadwyżek słomy i siana, odpadów drzewnych, upraw roślin energetycznych oraz wykorzystywania odpadów, z produkcji rolnej w tym biogazu. Na terenie Gminy Łochów znajdują się potencjalne zasoby biomasy leśnej. Możliwość racjonalizacji wykorzystania biomasy leśnej wymaga wdrożenia nowoczesnych, wysokosprawnych technologii jej spalania w kotłowniach domowych oraz współpracy z Nadleśnictwem Łochów i innymi gminami w celu pozyskania zasobów, przy jednoczesnym zachowaniu wymagań środowiskowych dla obszarów prawnie chronionych na terenie gminy.

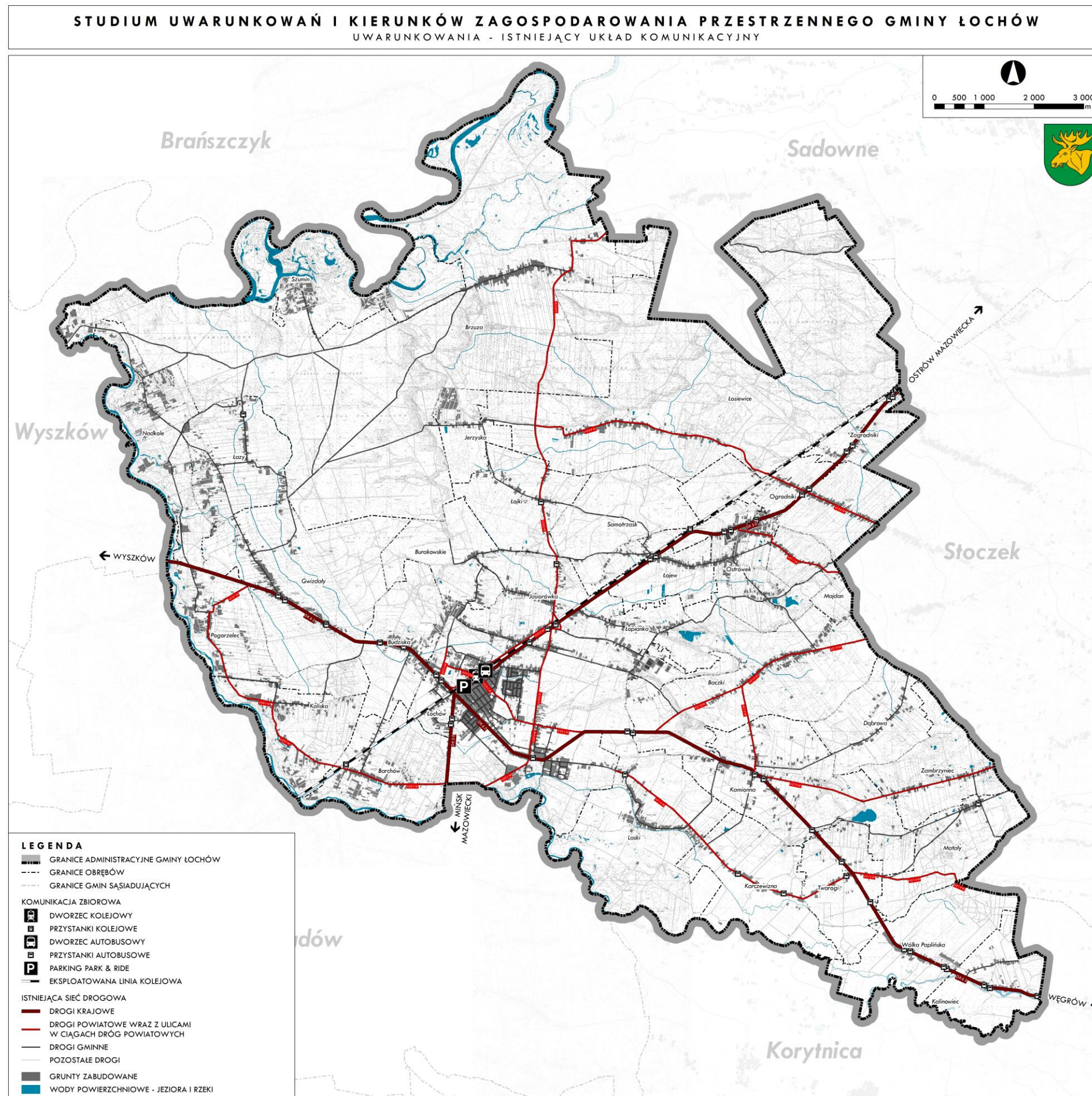
Możliwe jest także pozyskiwanie biogazu z oczyszczalni ścieków oraz w oparciu o odpady z rolnictwa. Niemniej jednak zasadność budowy instalacji będzie uzależniona od opłacalności ekonomicznej inwestycji i uwarunkowań środowiskowych.

4.8.5. Energia wodna

W gminie Łochów istnieją możliwości wykorzystania energii wodnej do wytwarzania energii elektrycznej. Jednakże przy planowaniu inwestycji należy wziąć pod uwagę, iż rzeki posiadające potencjał do budowy małej elektrowni wodnej (Bug, Liwiec) na terenie gminy znajdują się w większości na obszarach chronionych.

W miejscowości Kalinowiec, na rzece Liwiec, funkcjonuje Mała Elektrownia Wodna z zainstalowaną turbiną z generatorem o mocy 132 kW.

ROZDZIAŁ V UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Rysunek 13. System komunikacji w gminie Łochów, opracowanie własne.

5.1. KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy gminy Łochów składa się z dróg publicznych o łącznej długości ok. 227,6 km, w jego skład wchodzi:

- droga krajowa nr 62,
- droga krajowa nr 50,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

5.1.1. Drogi krajowe

Sieć drogową gminy Łochów tworzą przede wszystkim dwie drogi krajowe przecinające się na terenie miasta, ich długość w granicach gminy wynosi 47,455 km. Pierwsza z nich to droga krajowa nr 50, położona w całości na obszarze województwa mazowieckiego o długości ok. 297 km, biegnąca od Ostrowii Mazowieckiej do Ciechanowa omijając szerokim łukiem miasto stołeczne Warszawa. Na odcinku pomiędzy Wyszogrodem a Łochowem DK-50 wchodzi w skład tzw. Dużej Obwodnicy Warszawy. Na teren gminy Łochów wpada od wschodu w miejscowości Zagrodniki i biegnie w kierunku miasta Łochów wzdłuż linii kolejowej. Krzyżując się w mieście z drogą krajową nr 62, skręca w kierunku południowym. Droga posiada klasę techniczną G (droga główna).

Droga Krajowa nr 62 łączy województwo podlaskie z kujawsko-pomorskim. Trasa o długości 361 km rozpoczyna się w Strzelnie na skrzyżowaniu dróg nr 15 i 25 a kończy w Siemiatyczach na połączeniu z drogą nr 19. Na obszarze województwa mazowieckiego DK-62 łączy Płock z Sokołowem Podlaskim z ominięciem Warszawy. Na odcinku od Wyszogrodu do Łochowa DK-62 tworzy północny odcinek tzw. Dużej Obwodnicy Warszawy. Droga ta na terenie gminy Łochów rozpoczyna swój bieg w miejscowości Kalinowiec i dalej biegnie w stronę miasta, a następnie w kierunku północno-wschodnim. Posiada ona klasę techniczną GP (droga główna ruchu przyspieszonego).

OBWODNICA ŁOCHOWA

Obecny przebieg dróg krajowych oraz ich skrzyżowanie na terenie miasta generuje niekorzystną kumulację ruchu tranzytowego, regionalnego i lokalnego w centrum Łochowa. Z tego powodu kluczowym przedsięwzięciem dla gminy jest budowa obwodnicy miasta w ciągu DK 62, której celem jest usprawnienie obsługi komunikacyjnej na terenie miasta i gminy, zwłaszcza w jej południowej części. Prace nad nią trwają od 2017 roku.

Zgodnie z obowiązującym planem województwa, a także Programem Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023 (z perspektywą do 2025 roku) w ramach przebudowy DK 62 planuje się budowę obwodnicy Łochowa. W lutym 2021 roku sporządzono *Studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe z elementami koncepcji programowej wraz z materiałami do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla zadania budowa obwodnicy Łochowa w ciągu drogi krajowej nr 62 z wariantami przebiegów planowanej obwodnicy*, które zostały uwzględnione przy sporządzaniu projektu Studium. Ogłoszenie przetargu i wybór wykonawcy planowane jest na 2024 r.

5.1.2. Drogi powiatowe

Przez obszar gminy przebiega 11 dróg powiatowych, administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Węgrowie. Łączna długość dróg powiatowych w obrębie gminy wynosi 57,17 km.

Drogi powiatowe zapewniają miastu i gminie podstawowe połączenia pomiędzy sąsiednimi gminami i miastami. Są to drogi pełniące funkcje dróg zbiorczych oraz lokalnych.

Tabela 32. Wykaz dróg powiatowych w gminie Łochów, stan na czerwiec 2022, opracowanie na podstawie danych Zarządu Dróg Powiatowych w Węgrowie.

LP	NUMER DROGI	PRZEBIEG DROGI POWIATOWEJ	KLASA TECHNICZNA DROGI	DŁUGOŚĆ [KM]
1.	4201W	Pogorzelec – Barchów – do drogi 50 i ul. Myśliwska w Łochowie	Z	9,803
2.	4202W	Jasiorówka – Brzuza – Sadowne oraz ul. Nowowiejska i ul. Polna w Łochowie	Z	11,546
3.	4209W	droga nr 4202W – Ogrodniki – Grabowiec – droga nr 4210W	Z	7,570
4.	4210W	Kamionna – Baczki – Stoczek	Z	4,735
5.	4211W	Majdan – Wieliczna	Z	2,895
6.	4213W	Baczki – Kamionna – Zgrzebichy – Drgicz	Z	6,642
7.	4214W	Łochów – Twarogi – Gruszczyno	Z	8,236
8.	4251W	ul. 1-go Maja w Łochowie	L	2,538
9.	4252W	ul. Dolna w Łochowie	L	1,915
10.	4253W	ul. Szkolna w Łochowie	L	0,653
11.	4254W	ul. Wyspiańskiego w Łochowie	L	0,637

5.1.3. Drogi gminne

Drogi gminne, przebiegające przez teren gminy Łochów zapewniają połączenia pomiędzy wsiami i miastem oraz w mieście Łochów. Łączna długość dróg gminnych w obrębie gminy wynosi 123,237 km.

Tabela 33. Wykaz dróg gminnych w gminie Łochów, opracowanie na podstawie Uchwały 838/234/21 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 01 czerwca 2021 r. zmieniającej uchwałę w sprawie nadania numerów dla dróg gminnych na obszarze Województwa Mazowieckiego.

LP	NUMER DROGI	PRZEBIEG DROGI GMINNEJ	KLASA TECHNICZNA DROGI	KLASA TECHNICZNA DROGI wg obow. MPZP	DŁUGOŚĆ [KM]
1	420401W	Łopianka – Ostrówek – Ogrodniki	L	L	7,027
2	420402W	Majdan – Ostrówek – Baczki	L	L	2,607
3	420403W	Łochów – Baczki i ul. Baczkowska w Łochowie	L	L i D	3,456
4	420404W	Twarogi-Matały	L	D	2,072
5	420405W	Gruszczyno – Zambrzyńiec	L	L	1,513
6	420406W	Dąbrowa – Kamionna	L	L	3,999
7	420407W	Łochów – Jasiorówka – Jerzyska	L	D i ciąg pieszo-jezdny	3,965
8	420408W	Majdan – Łojew – Jerzyska	L	L, D i ciąg pieszo-jezdny	7,573
9	420409W	Gwizdały – Kaczeniec – Brzuza	L	L	7,427
10	420410W	Nadkole – Szumin – Brzuza	L	L	9,606
11	420411W	Łosiewice – Jerzyska	L	L i D	4,433
12	420412W	Kaczeniec – Szumin	L	L	4,117
13	420413W	Nadkole – Łazy	L	ciąg pieszo-jezdny	1,076
14	420414W	Budziska – Barchów	L	L i D	2,709
15	420415W	Budziska – Kaliska	L	L	2,679

16	420416W	Kamionna – Karczewizna	L	D	1,844
17	420417W	Jasiorówka – Burakowskie	L	D	1,704
18	420418W	Łojew – Samotrzask – Burakowskie	L	D	3,606
19	420419W	Kamionna – Laski	L	L i D	3,678
20	420420W	Pogorzelec – Koszelanka – Łazy	L	D i ciąg pieszo- jezdny	4,388
21	420421W	Łazy – Kaczeniec	L	D	1,981
22	420422W	Łazy – Szumin	L	D	2,000
23	420423W	Kamionna – Matały	L	D	4,333
24	420424W	Kalinowiec – Paplin	L	D	1,166
25	420425W	Kaliska – Pogorzelec	L	L	1,434
26	420426W	Gwizdały – Nadkole	L	L	7,699
27	420427W	ul. Armii Krajowej w Łochowie	L	D	0,364
28	420429W	ul. F. Chopina w Łochowie	L	L i D	0,966
29	420430W	ul. Cicha w Łochowie	L	D	0,231
30	420431W	ul. Czereśniowa w Łochowie	L	L, D i droga wewnętrzna	0,792
31	420432W	ul. Dębowa w Łochowie	B.D.	D i ciąg pieszo- jezdny	0,380
32	420433W	ul. Długa w Łochowie	L	D	0,825
33	420434W	ul. Fabryczna w Łochowie	L	L	0,590
34	420435W	ul. Folwarczna w Łochowie	L	L	0,9323
35	420436W	ul. J. Kazimierza w Łochowie	L	D	0,310
36	420437W	ul. Jodłowa w Łochowie	L	D	0,371
37	420438W	ul. Klonowa w Łochowie	L	D	0,148
38	420439W	ul. Kolejowa w Łochowie	L	D	0,561
39	420440W	ul. M. Konopnickiej w Łochowie	B.D.	-	0,203
40	420441W	ul. Kościuszki w Łochowie	L	L	0,353
41	420442W	ul. I. Krasickiego w Łochowie (dawna J. Krasickiego)	L	D	0,271
42	420443W	ul. Krótka w Łochowie	B.D.	D	0,130
43	420444W	ul. Laskowska w Łochowie	Z	Z	1,439
44	420445W	ul. Leśna w Łochowie	L	L	0,867
45	420446W	ul. 11 Listopada w Łochowie (dawna ul. 22 Lipca)	L	D	0,167
46	420447W	ul. Mała w Łochowie	L	D	0,156
47	420448W	ul. J. Matejki w Łochowie	L	D	0,271
48	420449W	ul. A. Mickiewicza w Łochowie	L	D	0,568
49	420450W	ul. Miła w Łochowie	L	D	0,406
50	420451W	ul. Modrzewiowa w Łochowie	L	D	0,376
51	420452W	ul. Niepodległości w Łochowie	L	L	0,300
52	420453W	ul. Ogrodowa w Łochowie	L	D	0,324
53	420454W	ul. Okrężna w Łochowie	L	D	0,188
54	420455W	ul. Olszowa w Łochowie	L	D	0,467
55	420456W	ul. Parkowa w Łochowie	L	D i droga wewnętrzna	0,239
56	420457W	ul. Podlaska w Łochowie	B.D.	D	0,141
57	420458W	Al. Pokoju w Łochowie	L	L	1,091
58	420459W	ul. Polnych Kwiatów w Łochowie	B.D.	D	0,322
59	420460W	ul. B. Prusa w Łochowie	L	D	0,209
60	420461W	ul. Przemysłowa w Łochowie	L	L	1,951
61	420462W	ul. Rynkowa w Łochowie	B.D.	D	0,111

62	420463W	ul. Rzeczna w Łochowie	B.D.	-	0,347
63	420464W	ul. M. Sadowicz w Łochowie	B.D.	D i droga wewnętrzna	0,565
64	420465W	ul. H. Sienkiewicza w Łochowie	B.D.	D	1,046
65	420466W	ul. Sadowa w Łochowie	B.D.	D	0,291
66	420467W	ul. Gen. W. Sikorskiego w Łochowie	B.D.	L	0,676
67	420468W	ul. J. Słowackiego w Łochowie	B.D.	D	0,159
68	420469W	ul. Sosnowa w Łochowie	B.D.	D	0,571
69	420470W	ul. Spacerowa w Łochowie	B.D.	D	0,181
70	420471W	ul. Starowiejska w Łochowie	B.D.	D	0,547
71	420472W	ul. Stawowa w Łochowie	B.D.	D	0,679
72	420473W	ul. Świerkowa w Łochowie	B.D.	L	0,914
73	420474W	ul. Targowa w Łochowie	B.D.	D	0,592
74	420475W	ul. Topolowa w Łochowie	B.D.	D	0,333
75	420476W	ul. Waryńskiego w Łochowie	B.D.	D	0,209
76	420477W	ul. Wiklinowa w Łochowie	B.D.	D	0,149
77	420478W	ul. Wiśniowa w Łochowie	B.D.	D	0,328
78	420479W	ul. Zakole w Łochowie	B.D.	D	0,158
79	420480W	ul. Żytńia w Łochowie	B.D.	D	1,665
80	420481W	ul. 10-lecia Łochowa w Łochowie	B.D.	L	1,030
81	420482W	ul. ks. P. Jelinka w Łochowie (dawna ul. 30-lecia PRL)	B.D.	L	0,307
82	420483W	ul. Wspólna w Łochowie (dawna ul. 35-lecia PRL)	B.D.	D	0,301
83	420484W	ul. Gajowa (od ul. Węgrzowskiej do ul. 1 Maja)	B.D.	L i D	0,673
84	420485W	ul. Porzeczkowa (od ul. Starowiejskiej do granicy z działką numer 449/1)	B.D.	D	0,404

5.2. TRANSPORT PUBLICZNY. KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Na terenie Gminy Łochów nie funkcjonuje ogólnodostępny transport publiczny. Gmina spełnia swój obowiązek w zakresie zapewnienia bezpłatnego transportu dzieci i młodzieży do szkół podstawowych, który realizowany jest za pomocą środków transportu będących w posiadaniu gminy. W gminie Łochów za zapewnienie publicznego transportu zbiorowego odpowiadają następujące przedsiębiorstwa:

- PKS „Sokołów” w Sokołowie Podlaskim S. A.,
- przewoźnicy prywatni: Stalko Sp. J., P.T.H.U. "DAR-BUS" Dariusz Denis.

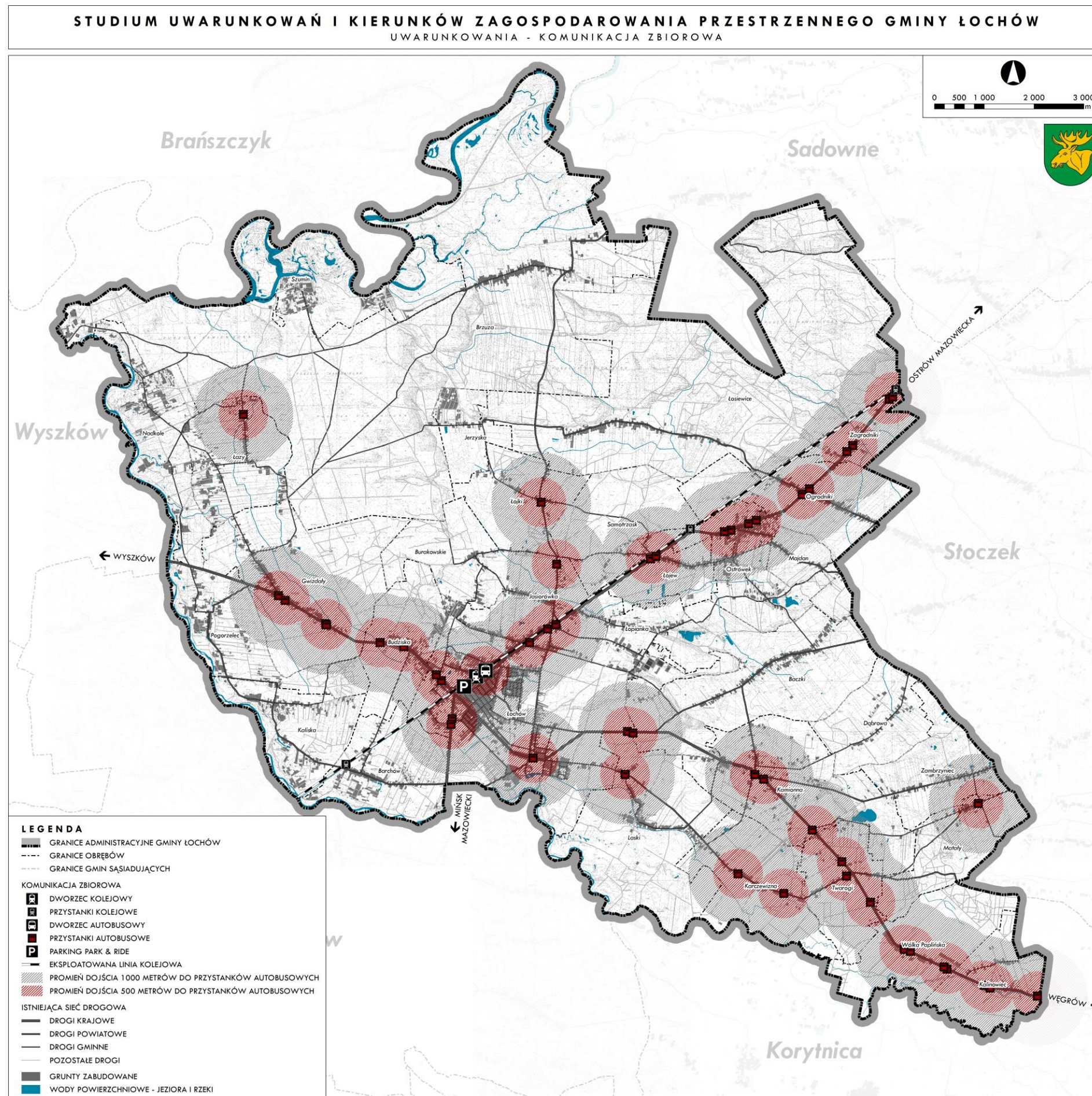
Powyżsi przewoźnicy zapewniają przewozy pasażerskie w obrębie gminy, połączenia z sąsiednimi gminami, jak również połączenia międzymiastowe oraz krajowe. Autobusy kursują na trasach:

- Łochów - Jadów - Warszawa,
- Sadowne - Łochów - Warszawa,
- Kalinowiec - Łochów - Warszawa,
- Łochów - Ostrówek,
- Łochów - Węgrów.

Głównym węzłem komunikacji zbiorowej są okolice dworca kolejowego w Łochowie. W bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy terenu dworca kolejowego funkcjonuje tranzytowa trasa komunikacyjna - Aleja Łochowska - przebiegająca w ciągu drogi krajowej nr 50. W jej okolicy znajduje się teren, który pełni funkcje pętli autobusowej.

W myśl realizacji wojewódzkiej polityki transportowej, w *Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej na obszarze Gminy Łochów* jako jedno z priorytetowych zadań wyznaczono utworzenie zintegrowanego węzła przesiadkowego. Projekt „Poprawa jakości środowiska miejskiego oraz mobilności mieszkańców poprzez budowę węzła przesiadkowego w Łochowie” obejmuje budowę parkingu „Parkuj i Jedź” (P+R) w Łochowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W ramach zadania powstać ma węzeł przesiadkowy integrujący co najmniej trzy środki transportu, a także infrastruktura rowerowa zapewniająca komfortowy dojazd i parking dla rowerzystów.

W listopadzie 2020 r. w Łochowie uruchomiony został parking „Parkuj i Jedź” (P+R) przy Al. Łochowskiej. Parking wybudowany został w ramach projektu pod nazwą „Poprawa jakości środowiska miejskiego oraz mobilności mieszkańców poprzez budowę węzła przesiadkowego w Łochowie”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020. Parking posiada 186 miejsc parkingowych, w tym 9 miejsc dla niepełnosprawnych i 9 miejsc dla rodzin z dziećmi. Oprócz tego wyposażony jest w 30 stanowisk dla rowerów, monitoring, oświetlenie, system informacji dla pasażerów, a także toaletę i stację do ładowania samochodów elektrycznych.

Rysunek 14. Transport zbiorowy na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

5.3. TRANSPORT KOLEJOWY

Przez teren gminy Łochów przebiega odcinek Tłuszcz – Prostyń Bug (odcinek B) magistralnej linii kolejowej nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, która jest częścią międzynarodowej linii E75 (Rail Baltica) relacji Warszawa - Białystok - Trakiszki (granica państwa) należącej do krajowego systemu kolejowego oraz do Paneuropejskiego Korytarza Transeuropejskiego. Korytarz ten wraz z innymi korytarzami tworzy sieć korytarzy TEN-T. Jest to jedyne połączenie kolejowe krajów bałtyckich i Polski, dające możliwość połączeń z innymi stolicami europejskimi (Berlin, Praga, Wiedeń) z uwagi na połączenie w Warszawie z liniami E20 i E65. Na terenie gminy Łochów linia kolejowa nr 6 ciągnie się na odcinku ok. 14 km. Na tej trasie odbywają się regularne połączenia pasażerskie oraz ruch towarowy. Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Łochów – miasto Łochów, oraz 3 przystanki kolejowe:

- Barchów – miejscowość Barchów,
- Ostrówek Węgrowski – miejscowość Ostrówek,
- Topór – miejscowość Zagrodniki.

Za zapewnienie publicznego transportu na terenie gminy w ramach komunikacji kolejowej odpowiadają: PKP Intercity S.A. oraz Koleje Mazowieckie – KM sp. z o.o. Pociągi Kolei Mazowieckich kursują na trasach relacji Warszawa Wileńska - Małkinia oraz Skierniewice – Szulborze Wielkie z przystankami na wszystkich czterech stacjach zlokalizowanych na terenie gminy. Pociągi PKP Intercity zatrzymują się natomiast tylko na stacji Łochów i kursują na trasach: Wrocław Główny – Białystok, Suwałki – Świnoujście, Zgorzelec – Białystok, Białystok – Racibórz, Suwałki – Kraków Główny oraz Jelenia Góra – Białystok.

Obecnie na terenie gminy Łochów realizowane są inwestycje związane z modernizacją transeuropejskiego korytarza Rail Baltica na terenie Polski. Jest to jeden z najważniejszych projektów zapisanych w Krajowym Programie Kolejowym. Dzięki prowadzonej modernizacji trasa przystosowana zostanie do ogólnych standardów linii kolejowych obowiązujących w krajach Unii Europejskiej, co zwiększy konkurencyjność i atrakcyjność transportu kolejowego. Pociągi pasażerskie zwiększą prędkość do 200 km/h, a pociągi towarowe do 120 km/h. W ramach projektu „Prace na linii E75 na odcinku Sadowne – Czyżew wraz z robotami pozostałymi na odcinku Warszawa Rembertów - Sadowne”, który jest współfinansowany z instrumentu Unii Europejskiej „Łącząc Europę” (CEF) powstają bezkolizyjne skrzyżowania. Na linii kolejowej Rail Baltica na terenie Mazowsza PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. zaplanowały budowę 11 bezkolizyjnych przepraw. W gminie Łochów nowy wiadukt drogowy powstaje w Toporze oraz dwa wiadukty w Łochowie (w centrum miasta oraz w Łochowie-Jesiorówce). Od jesieni 2019 roku można już korzystać z przejścia pieszo-rowerowego pod torami między ul. Dolną i Al. Łochowską w Łochowie. Efektem modernizacji trasy Rail Baltica jest również bardziej dostępna stacja kolejowa: wyższe perony, windy, przejście podziemne do pociągów i na drugą stronę miasta. Docelowo na linii Rail Baltica zlikwidowane zostaną wszystkie przejazdy w poziomie szyn. Obecnie opracowywane są koncepcje zastąpienia obecnych przejazdów bezkolizyjnymi skrzyżowaniami z linią kolejową w Barchowie, Łojewie i Ogrodnikach. W Barchowie trwa budowa dworca położonego przy linii Rail Baltica, która rozpoczęła się w listopadzie 2020 roku. Powstała poczekalnia oraz pawilon, w którym mieszczą się pomieszczenia techniczne oraz toaleta dla pasażerów. Dworzec będzie wyposażony w nowoczesne elektroniczne tablice informacyjne. W ramach inwestycji wybudowano nową pochylnię dla osób o ograniczonej mobilności oraz mapy

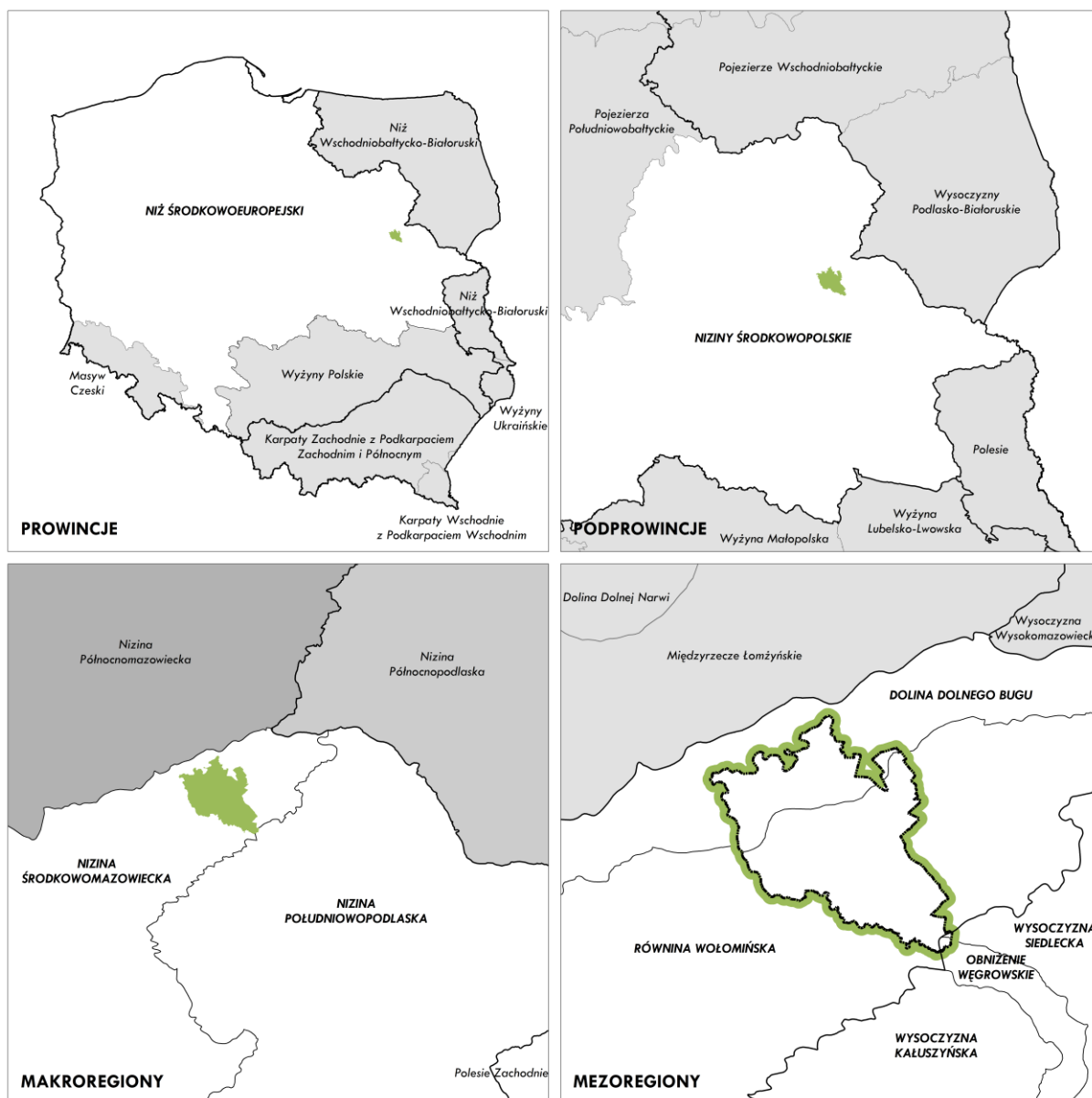
dotykowe dla osób niewidomych i niedowidzących. Obok dworca powstanie parking dla samochodów osobowych na 6 miejsc. Oddanie nowego obiektu planowane jest na lato 2021 roku.

Przebieg linii kolejowych oraz lokalizacje stacji kolejowych przedstawia Rysunek 14. Transport zbiorowy na terenie Gminy Łochów.

ROZDZIAŁ VI ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

6.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY ŁOCHÓW

Regionalizacja fizjograficzna przyporządkowuje cały teren gminy Łochów do megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej, prowincji Nizy Środkowoeuropejskiej, podprowincji Nizin Środkowopolskich, makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Gmina Łochów leży w obszarze mezoregionu Doliny Dolnego Bugu i Równiny Wołomińskiej. Na południu niewielki obszar gminy położony jest na terenie Wysoczyzny Siedleckiej i Obniżenia Węgrowskiego. Jest to terminologia zgodna z fizyczno-geograficznym podziałem Polski (Kondracki, 1998).

Rysunek 15. Położenie fizycznogeograficzne Gminy Łochów, opracowanie własne.

Obecne ukształtowanie rzeźby badanego terenu zostało uformowane w okresie zlodowacenia środkowo-polskiego w wyniku ruchu lądolodu oraz w następstwie procesów erozyjno-sedymentacyjnych wód fluwioglacjalnych i denudacji peryglacjalnej.

Charakterystyczną cechą morfologii obszaru gminy Łochów jest fakt, że leży on w granicach dwóch jednostek: równin erozyjnych i tarasów dolin Bugu i Liwca.

Równiny erozyjne występują tutaj w postaci silnie zdenudowanej wysoczyzny morenowej. Mają one płaską rzeźbę o powierzchni lekko pochylonej w kierunku północnym i zachodnim (wysokości od 100 do 118 m n.p.m.). Powierzchnia równin jest urozmaicona licznymi formami wydmowymi i zagłębieniami bezodpływowymi różnej wielkości, które niekiedy wypełnione są małymi jeziorami. Wysoczyznę przecina gęsta sieć rzeczna, którą stanowią niewielkie dolinki płytko wcięte, odprowadzające swoje wody do Bugu lub Liwca. Bug jest rzeką silnie meandrującą, płynącą ze wschodu na zachód. Jego dolina zajmuje północną część obszaru gminy. Jest to płaska forma o dobrze wykształconych terasach zalewowych i nadzalewowych łagodnie przechodząca w powierzchnię wysoczyzny. Terasa zalewowa Bugu ma szerokość ok. 3,5 m i wyniesiona jest do 2,0 m nad poziom rzeki. Jego płaską powierzchnię przecinają starorzecza oraz niewielkie strumienie i rowy odprowadzające wody do Bugu. Często występują tam podmokłości. Terasa nadzalewowa o powierzchni płaskiej i szerokości ok. 3,5-4,0 m wyniesiona jest o 2,0-6,0 m nad poziom terasy zalewowej. Powierzchnia terasy pokryta jest licznymi formami wydmowymi.

Drugą rzeką płynącą przez obszar gminy Łochów jest Liwiec, który w górnym odcinku płynie z południowego-wschodu na północny-zachód, a w dolnym odcinku w kierunku północnym. Terasa zalewowa rzeki znajduje się 2,0 m ponad jej poziomem. Terasa nadzalewowa wyniesiona jest ok. 2,0-3,0 m nad terasę zalewową. Jest ona urozmaicona licznymi formami wydmowymi.

Obszar gminy położony jest we wschodniej części Niecki Mazowieckiej, która stanowi strukturalne zagłębienie w utworach górnokredowych, których strop zalega w rejonie gminy na głębokości ok. 190 m poniżej powierzchni terenu. Reprezentowane są one przez osady morza płytkiego tzn. margle i wapienie.

Samą Nieckę wypełniają osady trzeciorzędowe występujące bezpośrednio pod osadami czwartorzędowymi. Oligocen wykształcony jest głównie w postaci piasków różnoziarnistych od pylistych do grubych ze żwirami z dużą zawartością glaukonitu z wkładkami iłó w i mułków. Ogólna ich miąższość wynosi ok. 40 m a strop ich występuje na głębokości ok. 150 m.

Nad utworami trzeciorzędowymi, występują utwory czwartorzędowe, które są wynikiem akumulacji glacialnej. Typowa dla tych utworów jest duża zmienność frakcji i to zarówno w pionie jak i w poziomie. Po okresie szeregu zlodowaceń najwyraźniej zachowały się osady zlodowacenia środkowopolskiego. W przypowierzchniowej warstwie zalegającej do głębokości 4,5 m występują utwory plejstoceniowe.

Tabela 34. Cechy charakterystyczne jednostek fizycznogeograficznych występujących na obszarze gminy Łochów.

JEDNOSTKA FIZYCNOGEOGRAFICZNA	CECHY CHARAKTERYSTYCZNE KRAJOBRAZU
Dolina Dolnego Bugu	<ul style="list-style-type: none"> – długi, niemal równoleżnikowy odcinek doliny Bugu, – łąkowy taras zalewowy, – liczne starorzecza, – piaszczysty taras wydmowy porośnięty w większości lasem;
Równina Wołomińska	<ul style="list-style-type: none"> – zdenudowana równina, – w podłożu występują ropy wstęgowe, – równinę przecina seria dopływów Bugu: Struga, Czarna, Rządza, Osownica, Liwiec;
Wysoczyzna Siedlecka	<ul style="list-style-type: none"> – w krajobrazie przeważają moreny: czołowa i denna, – średnia wysokość nad poziomem morza wynosi 160 m n.p.m., a maksymalna dochodzi do 200 m, – swoje źródło ma tu rzeka Liwiec, – region przecinają dopływy Bugu: Krzna, Toczna, Cetynia;

Obniżenie Węgrowskie	<ul style="list-style-type: none">– region jest południkowym obniżeniem wykorzystującym rzeki Liwiec (z dopływem Kostrzyń) i Świder,– w regionie osiągającym wysokości od 150 m n.p.m. przeważają podmokłe łąki i częściowo lasy,– jest regionem rolniczym.
----------------------	---

6.2. WALORY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE I ICH OCHRONA

Gmina Łochów jest bardzo atrakcyjna pod względem przyrodniczym. Krajobraz gminy charakteryzuje się dużą różnorodnością. Jego charakterystycznymi elementami są przede wszystkim:

- położenie w mezoregionie Doliny Dolnego Bugu i Równiny Wołomińskiej,
- położenie w strefie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tj. Nadbużański Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000,
- lokalizacja na terenie gminy rzek Bug i Liwiec,
- wysoka lesistość gminy.

O wysokich walorach przyrodniczo - krajobrazowych gminy świadczy bogaty system obszarów chronionych. Na obszarze gminy znajdują się: Nadbużański Park Krajobrazowy, 4 obszary Natura 2000, 3 rezerwaty przyrody, 11 użytków ekologicznych, 56 pomników przyrody, a także lasy ochronne.

Gmina Łochów może pochwalić się bogatą i zróżnicowaną florą. Na jej terenie znajduje się Nadbużański Park Krajobrazowy obejmujący tereny najcenniejsze przyrodniczo i ekologicznie, położone w dolinie Bugu, gdzie występują bogate zbiorowiska roślinności wodnej, szuwarowej i bagiennej. Wymienić tu można: fiołka wyniosłego, który zanika w skali europejskiej, wiciokrzew pomorski, oleśnika górskiego, pszeńce – polny i grzebieniasty, gorczyzkę krzyżową i gorzkawą oraz storczyka kukawkę. W rezerwatach przyrody położonych w granicach gminy można odnaleźć: rosiczkę okrągłolistną, listerę jajowatą, widłaka torfowego, goździstego i jałowcowatego, konwalię majową, płucnicę islandzką, kosaćca syberyjskiego, kruszczyka szerokolistnego. Oprócz tego na terenach chronionych, zwłaszcza w pobliżu koryt rzek Bugu i Liwca występują liczne obszary w niewielkim stopniu przekształcone przez człowieka w postaci pastwisk, łąk i zarośli.

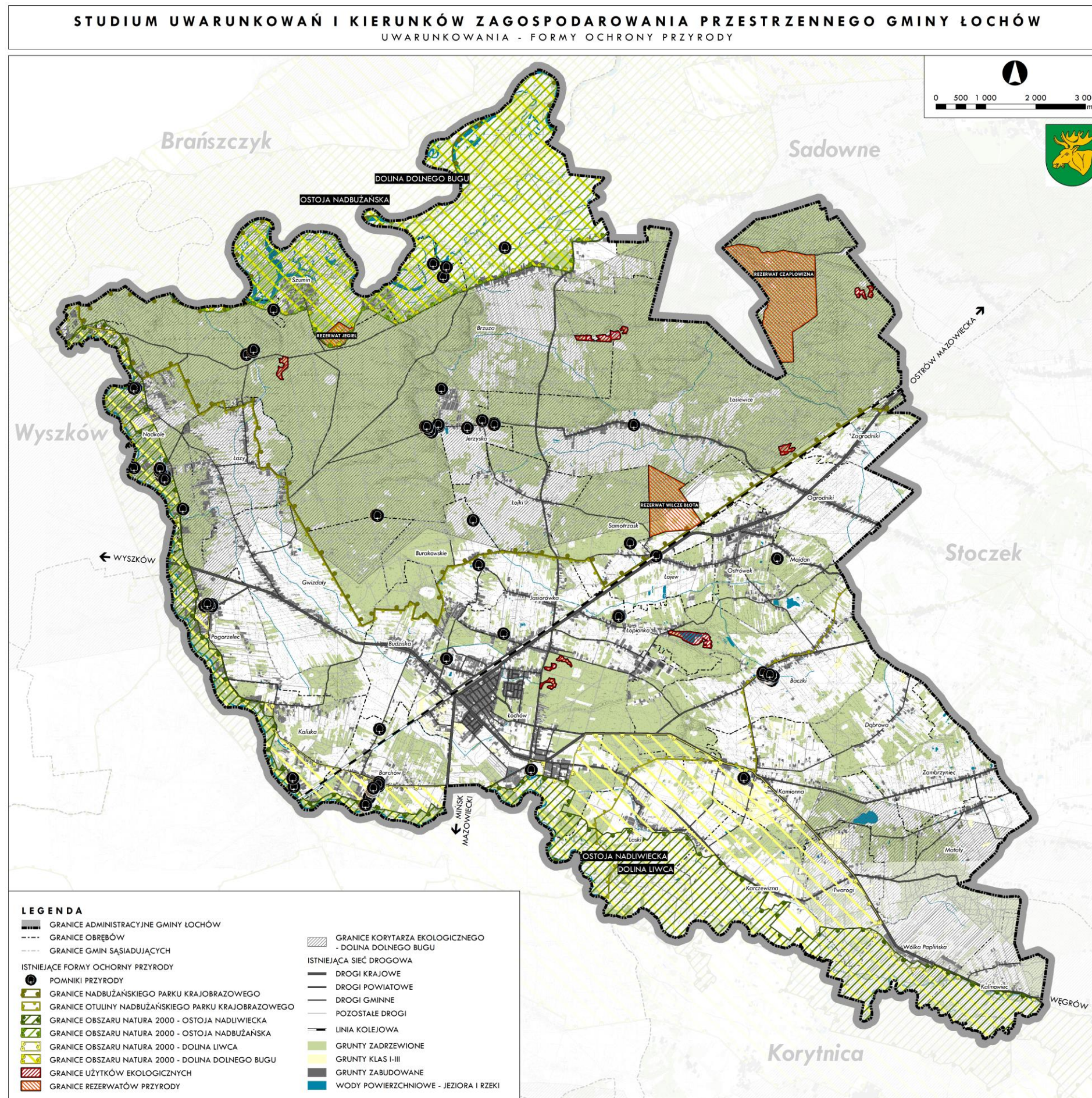
Na podstawie inwentaryzacji zwierzyny grubej prowadzonej przez Nadleśnictwo Łochów podkreślić należy liczne występowanie gatunków zwierzyny łownej: łosia, sarny, dzika, jelenia, lisa, borsuka, jenota, bobra, kuny, a także ptactwa łownego. O bardzo wysokich walorach faunistycznych decydują zespoły lęgowe ptaków zasiedlające tereny zalewowe doliny Bugu. Ten odcinek Bugu znajduje się w granicach ostoi ptaków o randze europejskiej. Nieregularne koryto Bugu sprzyja gniazdowaniu takich gatunków jak dzierzba rudogłowa, zimorodek, jaskółka brzegówka, bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, czajka, cyranka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer, rybitwa białoczelna. W dużym zagęszczeniu występuje bocian biały i derkacz. Rzeka Liwiec również stanowi miejsce bytowania licznej grupy ptaków lęgowych t.j.: cyraneczki, kulika wielkiego, rybitwy białowąsa, rycyka, siweczki rzecznej i kszycy.

6.3. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Na terenie gminy występują takie formy ochrony przyrody jak:

- Park Krajobrazowy,

- Obszary Natura 2000,
- Rezerваты przyrody,
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Lasy ochronne.

Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

6.3.1. Rezerваты przyrody³

Na terenie gminy Łochów ustanowiono 3 rezerваты przyrody:

- Czaplowizna,
- Jegiel,
- Wilcze Błota.

REZERWAT PRZYRODY "CZAPLOWIZNA"

Rezerwat Czaplowizna to największy rezerwat przyrody położony w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym o powierzchni 213,23 ha. Jest rezerwatem leśnym, założonym w 1980 roku. Ma on na celu zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych, stanowisk roślin chronionych oraz bogatej ornitofauny. W zbiorowiskach leśnych dominują bory trzęślicowe i bagienne, olszyny w niższych miejscach, a na polanach śródleśnych turzyce. Występuje tu trzęślica modra, kosaciec syberyjski, storczyki (kruszczyk szerokolistny i błotny oraz listera jajowata), paproć nasięźrzał pospolity oraz widłaki (goździsty i jałowcowaty). Wśród 45 stwierdzonych tu gatunków ptaków lęgowych spotkać można m.in.: bociana czarnego, żurawia, kruka, jastrzębia, myszołowa, brodziec samotnego, słonkę, pięć gatunków dzięciołów (czarny, duży, średni, dzięciołek, krętogłów), sześć gatunków sikor (bogotka, modra, czubotka, sosnowka, uboga, czarnogłówka) oraz pokrzywkę jarzębatą.

Dla rezerwatu nie obowiązują plany ochronne.

REZERWAT PRZYRODY "JEGIEL"

Rezerwat Jegiel został utworzony w 1981 roku. Jest rezerwatem leśnym o powierzchni 18,54 ha. Leży na terenie leśnictwa Szumin. Celem ochrony jest zachowanie rzadko spotykanego zbiorowiska leśnego – świerczyny na torfie – zbiorowiska boru wilgotnego o charakterze borealnym. Średni wiek drzewostanu wynosi 120 lat, a trzy z drzew liczące ok. 200 lat uznane zostały za pomniki przyrody.

Dla rezerwatu nie obowiązują plany ochronne.

REZERWAT PRZYRODY "WILCZE BŁOTA"

Rezerwat Wilcze błota powstał w 1996 roku na obszarze 89,26 ha w Leśnictwie Wielgie. Jest rezerwatem torfowiskowym. Podstawowym walorem rezerwatu jest kompleks bagien, torfowisk i podmokłych łąk zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego. W rezerwacie można znaleźć storczyki, widłaka jałowcowatego i goździstego. Ważniejsze zwierzęta to łoś i żuraw. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych zróżnicowanego pod względem florystycznym, fitosocjologicznym i krajobrazowym torfowiska z przylegającymi do niego olsami i borami.

Granice rezerwatów przyrody przedstawia Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

6.3.2. Nadbużański Park Krajobrazowy⁴

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

³ crfop.gdos.gov.pl

⁴ crfop.gdos.gov.pl

Na obszarze gminy Łochów znajduje się Nadbużański Park Krajobrazowy, który został utworzony w 1993 roku na mocy rozporządzenia Wojewody Siedleckiego. Obecnie funkcjonuje on w oparciu o Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego Nr 3 z dnia 15 marca 2005 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 66, poz. 1701, z późn. zm.). Leży on w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Swym zasięgiem obejmuje lewobrzeżną część doliny Dolnego Bugu od ujścia rzeki Tocznej w miejscowości Drażniew w gminie Korczew do ujścia Liwca w pobliżu Kamieńczyka, a także fragment dolnej Narwi. Jest jednym z największych parków krajobrazowych w Polsce, położony równoleżnikowo chroni prawie 120 km rzeki Bug. Nadbużański Park Krajobrazowy posiada otulinę, która obejmuje swoim zasięgiem dużą część obszaru gminy Łochów. Obecnie powierzchnia parku wynosi 74 136,5 ha, a razem z otuliną 113 671,7 ha.

Dla parku został utworzony Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006 r. plan ochrony (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757).

Dla parku wyznaczono strategiczne cele ochrony, które można podzielić na trzy grupy priorytetów:

1) w zakresie wartości przyrodniczych:

- zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny,
- zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych oraz bogactwa ich szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych,
- zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych,
- zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów,
- stabilizowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, gatunków i genotypów,
- przywracanie wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka,
- poprawa efektywności metod przyrody przez doskonalenie stosowanych metod i wprowadzanie nowych,
- sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym,
- optymalizacja zasad korzystania z zasobów przyrody w warunkach gospodarczego użytkowania terenu;

2) w zakresie wartości historycznych i kulturowych:

- zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
- zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rozwój rękodzielnictwa ludowego,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego;

3) w zakresie ochrony walorów krajobrazowych:

- zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego,
- zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmiami.

Na terenie parku krajobrazowego znajduje się Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - „Dolina Dolnego Bugu” oraz rezerwat przyrody „Wilcze Błota”.

Granice Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego przedstawia Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

6.3.3. Obszary Natura 2000⁵

Na terenie gminy Łochów znajdują się 4 obszary Natura 2000:

- Ostoja Nadbużańska,
- Ostoja Nadliwiecka,
- Dolina Dolnego Bugu,
- Dolina Liwca.

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „OSTOJA NADBUŻAŃSKA”

Obszar Ostoja Nadbużańska został zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 roku. Obejmuje on odcinek doliny Bugu o długości ok. 260 km od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Na terenie gminy Łochów zajmuje ona powierzchnię 1 528,70 ha, natomiast całkowita powierzchnia obszaru to 46 036,74 ha. Dolina pokryta jest przez suche ekstensywnie użytkowane pastwiska. Tereny bagienne występują głównie przy ujściach rzek będących dopływami Bugu oraz w pobliżu dawnych koryt rzecznych. Wzdłuż, w większości niezmienionego przez człowieka, koryta rzeki Bug występują liczne nagie lub porośnięte wyspy. Odnaleźć tu można również liczne starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości i głębokości oraz stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony został także kompleks lasów liściastych. Pomimo tego dominują tutaj siedliska nieleśne, zaś lasy zajmują niecałe 20% obszaru. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Występuje tutaj bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pająków. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Zagrożenie dla funkcjonowania obszaru stanowią:

- obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki,
- zanieczyszczenie wód,
- melioracje, tamy zaporowe,
- trasy szybkiego ruchu,
- przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych,
- kłusownictwo.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 22 września 2014 r. ustanowiono Plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 8654, z późn. zm.). Wyznaczono w nim działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, a także związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.

⁵ *crfop.gdos.gov.pl*

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk „OSTOJA NADLIWIECKA”

Ostoja Nadliwiecka to obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 roku. Jego całkowita powierzchnia wynosi 13 622,72 ha z czego w gminie Łochów zajmuje ok. 1 527 ha. Ponad połowę obszaru stanowią łąki i zarośla, ok. 20% - obszary rolnicze, pozostałą część lasy (głównie liściaste, w mniejszym stopniu iglaste i mieszane) oraz obszar wodny rzeki Liwiec. Liwiec należy do największych dopływów rzeki Bug. Wielokrotnie podejmowano próby regulacji koryta, ale zmieniono je jedynie w górnym i częściowo w środkowym biegu. Na odcinku od Pogorzelca do ujścia Liwiec płynie naturalnym, zmiennym, co do głębokości i szerokości korytem, tworząc liczne meandry. Jest to najcenniejszy pod względem przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszar we wschodniej części województwa mazowieckiego. O tak wysokiej randze świadczy przede wszystkim:

- wysoka różnorodność biologiczna,
- koncentracja stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, grzybów i zwierząt,
- różnorodność siedlisk przyrodniczych,
- funkcja jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych o węzłowym znaczeniu ponad regionalnym. Ostoja Nadliwiecka stanowi bowiem bezpośredni łącznik pomiędzy elementami sieci ekologicznej Natura 2000, do której należą: dolina Bugu (PLB 140001, PLH 140011), dolina Kostrzynia (PLB 140009) oraz zgłoszony w ramach Shadow List obszar Rogoźnica.

Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy łąkowe. Najpospolitszymi i zajmującymi największe powierzchnie są łągi olszowo-jesionowe. Różnicują je przede wszystkim wiek drzewostanów oraz stopień uwilgocenia, zależny od występowania lub braku zalewów. Występują tutaj siedliska priorytetowe umieszczone w Zał. I Dyr. Siedliskowej:

- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe,
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Zagrożeniem dla terenu Ostoi Nadliwieckiej są zaburzenia stosunków wodnych, wywołane próbą regulacji koryta rzeki. Poważne wątpliwości budzi również stan czystości wody, który pogarsza się w związku ze spływem związków azotowych i fosforowych z pobliskich pól, a także przez zanieczyszczenia pochodzące z oczyszczalni ścieków i gospodarstw indywidualnych. Zagrożenia niesie za sobą również rozwój zabudowy letniskowej i jednorodzinnej, która powoduje fragmentację doliny oraz stwarza bariery migracyjne (ogrodzenia posesji).

Na terenie Ostoi Nadliwieckiej PLH140032 obowiązuje Plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 3827, z późn. zm.). Wyznaczono w nim działania ochronne dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „DOLINA DOLNEGO BUGU”

Obszar dolina Dolnego Bugu funkcjonuje na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obszar zajmuje powierzchnię 74 309,92 ha, z czego na teren gminy Łochów przypada 1 528,7 ha. Rozciąga się wzdłuż odcinka rzeki Bug od ujścia Krzyny aż do Jeziora Zegrzyńskiego. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar jest ważną ostoją ptaków wodno-błotnych. Wymienić

tu należy gadożera, który upodobał sobie Dolinę Dolnego Bugu, jako jedno z nielicznych miejsc na terenie Polski, oprócz tego gatunkami chronionymi na terenie doliny są m.in. bocian czarny, bocian biały, gadożer zwyczajny, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka, derkacz, zimorodek zwyczajny, podróżniczek. Oprócz ptaków odnaleźć tutaj można chronione dyrektywą ssaki - wydrę i bobra europejskiego oraz płazy i gady w postaci kumaka nizinnego oraz żółwia błotnego.

Zagrożenie dla Doliny Dolnego Bugu stanowi przede wszystkim niekontrolowana działalność człowieka prowadząca do zanieczyszczenia wód, a także postępujące tempo zabudowy doliny, odcinanie starorzeczy i usypywanie obwałowań.

Dla obszaru Natura 2000 - Dolina Dolnego Bugu PLB140001 Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. ustanowiono Plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 9006, z późn. zm.). Wyznaczono w nim działania ochronne dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „DOLINA LIWCA”

Forma ochrony została wyznaczona rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obszar zajmuje powierzchnię 27 431,51 ha, a na terenie gminy Łochów - ok. 2 905 ha. Dolina Liwca rozciąga się nad rzeką Liwiec, która stanowi dopływ Bugu. Obejmuje leżące nad rzeką łąki i zalewowe pastwiska utworzone na zmeliorowanych bagnach. Część odcinków rzeki ma charakter naturalny, zaś inne zostały uregulowane. Dolina Liwca jest cenną ostoją ptaków wodno-błotnych, w której występuje co najmniej 20 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Są to m.in.: kulik wielki, cyraneczka, cyranka, rybitwa białowąsa, perkoz rdzawoszyi, brodziec piskliwy, rycyk czy ortolan.

Główne zagrożenie dla terenu Doliny Liwca stanowią melioracje, których efektem jest osuszanie terenu.

Na terenie obszaru Natura 2000 - Dolina Liwca PLB140002 obowiązuje Plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2014 r. poz. 3825, z późn. zm.). Wyznaczono w nim działania ochronne dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.

Granice obszarów Natura 2000 przedstawia Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

6.3.4. Pomniki przyrody

Na obszarze gminy znajduje się 56 pomników przyrody. Znacząca większość z nich to drzewa o imponujących rozmiarach (obwód między 200-400 cm). Przeważają takie gatunki jak: dąb szypułkowy, lipa drobnolistna i jesion wyniosły. Do pomników przyrody na terenie gminy wlicza się 55 drzew lub grup drzew oraz jeden głąz narzutowy. Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy są 54 pomniki przyrody.

Tabela 35. Ilość pomników przyrody na terenie gminy Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POMNIKI PRZYRODY OGÓŁEM [SZT.]	55	55	55	55	55	55	55	55	54	54

Tabela 36. Wykaz pomników przyrody z terenu gminy Łochów⁶.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	BLIŻSZA LOKALIZACJA	OBIEKT PODDANY OCHRONIE	NAZWA GATUNKOWA	OBWÓD [CM]	WYS. [M]
1	Barchów	Teren parku obok dworku 694/1	grupa drzew	Wiąz szypułkowy	225	23
				Lipa drobnolistna	275	20
				Jesion wyniosły	240	24
2	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin oddz. 197c przy drodze Wywłoka - Gwizdały	drzewo	Świerk pospolity	257	34
3	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyska oddz. 230 k	drzewo	Dąb szypułkowy	256	30
4	-	Nadleśnictwo i Obręb Łochów, Leśnictwo Kamionna, oddz. 178h	drzewo	Sosna pospolita	247	17,5
5	Majdan	Dz. nr 231, naprzeciw budynku nr 53	drzewo	Dąb szypułkowy	402	23
6	Burakowskie	Dz. nr 638, na posesji nr 32	drzewo	Grusza pospolita	200	10
7	Barchów	Dz. nr 684/3, przy drodze gminnej	grupa drzew	Świerk pospolity - 49 szt.	80-206	15-19
				Jesion wyniosły - 13 szt.	111-245	
				Topola kanadyjska - 4 szt.	130-165	
8	Barchów	Dz. nr 22, obok posesji nr 158	drzewo	Dąb szypułkowy	260	19
9	Łosiewice	Dz. nr 314/1, obok posesji nr 42	drzewo	Dąb szypułkowy	310	18,5
10	Baczki	70 m od drogi Łochów Fabr. - Kamionna	drzewo	Dąb szypułkowy	341	23
11	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	grupa drzew	Grab pospolity - 121 szt.	58-167	17-25
				Klon pospolity - 3 szt.	149;110; 127	22-25
				Lipa drobnolistna	180	23
12	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Dąb szypułkowy	318	22
13	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Jesion wyniosły	280	21
14	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Jesion wyniosły	353	19
15	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Jesion wyniosły	331	25
16	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Klon pospolity	244	19
17	Baczki Stare	Teren parku zabytkowego, dz. nr 1291	drzewo	Kasztanowiec biały	190	20
18	Brzuza	Pastwisko - własność Pani Ireny Osińskiej	drzewo	Dąb szypułkowy	405	25
19	Jasiorówka	Teren prywatny - własność Pani Bogusławy Rogalskiej	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 3 szt.	285; 265; 358	16; 22; 18
20	Jasiorówka	Teren prywatny - własność Pani	grupa	Dąb szypułkowy - 3 szt.	330; 307;	23; 24;

⁶ według danych z Rozporządzenia nr 7 i 8 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu węgrowskiego oraz Uchwały Nr XLV/366/2014 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 25 czerwca 2014 r. zmieniającej rozporządzenie Nr 7 Wojewody Mazowieckiego w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu węgrowskiego

		Bogusławy Rogalskiej	drzew		356	22
21	Jasiorówka	Na terenie posesji nr 175 (po północnej stronie podwórza)	drzewo	Dąb szypułkowy	323	21
22	Jerzyska	Dz. nr 116	drzewo	Dąb szypułkowy	464	23
23	Jerzyska	Parafia Rzymsko - Katolicka w Jerzyskach	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 3 szt.	382; 390; 267	28; 28; 28
24	Kaliska	Gminna droga dojazdowa do działek, dz. nr 421/4	drzewo	Dąb szypułkowy	320	23
25	Kaliska	Dz. nr 421/5	drzewo	Dąb szypułkowy	413	23
26	Kaliska	Dz. nr 421/5	drzewo	Dąb szypułkowy	445	26
27	Kaliska	Dz. nr 409	drzewo	Dąb szypułkowy	403	23
28	Kamionna	Teren parku zabytkowego, dz. nr 198/3	drzewo	Dąb szypułkowy	233	24
29	Kamionna	Teren parku zabytkowego, dz. nr 198/3	drzewo	Wiąz szypułkowy	249	32
30	Łochów	Teren prywatny - własność Pani Hanny Adamskiej-Kowalskiej	drzewo	Dąb szypułkowy	332	22
31	Łochów	Ul. Wyspiańskiego 18 - przed budynkiem szkoły	głaz narzutowy	-	580	1,1
32	Łojew	Przy torach kolejowych Warszawa - Małkinia	drzewo	Sosna pospolita	272	23
33	Nadkole	Wzdłuż lasu i drogi na dz. nr 477	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 16 szt.	198-476	15-26
34	Nadkole Koszelanka	Teren prywatny - własność Pana Antoniego Rudnika (obok starorzecza na pastwisku)	drzewo	Dąb szypułkowy	375	24
35	Nadkole Koszelanka	Teren prywatny - własność Bolesława Wiśniewskiego (obok skrzyżowania dróg w drzewostanie olszowym)	drzewo	Dąb szypułkowy	367	30
36	Nadkole-Kolonia Koszelanka	Na południowym skraju młodnika i łąki - własność Antoni Rudnik	drzewo	Dąb szypułkowy	406	20
37	Nadkole-Koionia Koszelanka	Na południowym skraju młodnika i łąki - własność Antoni Rudnik	drzewo	Dąb szypułkowy	322	28
38	Pogorzelec	Teren parku zabytkowego, dz. nr 230	drzewo	Lipa drobnolistna	280	17
39	Pogorzelec	Teren parku zabytkowego, dz. nr 230	drzewo	Klon pospolity	231	21
40	Pogorzelec	Teren parku zabytkowego, dz. nr 230	drzewo	Olsza czarna	240	20
41	Pogorzelec	Teren parku zabytkowego, dz. nr 230	drzewo	Lipa drobnolistna	340	19
42	Pogorzelec	Teren parku zabytkowego, dz. nr 230	drzewo	Kasztanowiec biały	246	12
43	Szumin	Dz. nr: 1286,1282, 1272	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 3 szt.	373; 370; 342	15,5; 18; 14,5
44	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin oddz. 257 a	drzewo	Sosna pospolita	252	20
45	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin oddz.190 g	drzewo	Dąb szypułkowy	365	21
46	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin oddz. 201 f	drzewo	Dąb szypułkowy	310	22
47	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin oddz. 201 f	drzewo	Dąb szypułkowy	355	25
48	-	Nadleśnictwo Łochów,	drzewo	Dąb szypułkowy	380	25

		Leśnictwo Jerzyska oddz. 230 b				
49	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyska, oddz. 230 j	drzewo	Dąb szypułkowy	365	22
50	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyska, oddz. 230 k	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 4 szt.	257; 193; 298; 300	23; 30; 31; 25
51	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyska, oddz. 159 o	drzewo	Dąb szypułkowy	335	22
52	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyska, oddz. 159 o	drzewo	Dąb szypułkowy	295	25
53	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin, oddz. 183 d - na parkingu leśnym	drzewo	Dąb szypułkowy	383	22
54	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Szumin, oddz. 214 d - 60 m na od rzeki Wilżanka	grupa drzew	Dąb szypułkowy - 2 szt.	228; 320	21; 21
55	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyka, oddz. 251 b	drzewo	Dąb szypułkowy	290	15,5
56	-	Nadleśnictwo Łochów, Leśnictwo Jerzyka, oddz. 220 p	drzewo	Dąb szypułkowy	358	22

Istniejące pomniki przyrody przedstawia Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

6.3.5. Użytki Ekologiczne

Tabela 37. Użytki ekologiczne na terenie gminy Łochów⁷.

LP.	NAZWA	LOKALIZACJA	POW. [HA]	RODZAJ UŻYTKU	OPIS
1	użytek 479	ewidencja gruntów 704, 705	3,75	bagno	-
2	użytek 480	ewidencja gruntów 669	2,30	bagno	-
3	użytek 481	ewidencja gruntów 669	1,46	bagno	-
4	użytek 482	ewidencja gruntów 731	1,11	bagno	-
5	użytek 483	ewidencja gruntów 731, 732	5,62	bagno	-
6	użytek 484	ewidencja gruntów 732, 733	2,62	bagno	-
7	użytek 485	ewidencja gruntów 3697	4,87	bagno	-
8	użytek 486	ewidencja gruntów 4464	1,32	bagno	-
9	użytek 487	ewidencja gruntów 4464	1,77	bagno	-
10	użytek 488	ewidencja gruntów 4464	2,30	bagno	-
11	użytek 489	ewidencja gruntów 2066	13,91	bagno	bagno i zbiornik wodny

Zgodnie z treścią aktów prawnych powołujących wymienione wyżej użytki ekologiczne, na ich obszarze zabrania się:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,

⁷ według danych z crfop.gdos.gov.pl

- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- umieszczania tablic reklamowych.

Istniejące użytki ekologiczne przedstawia Rysunek 16. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Łochów, opracowanie własne.

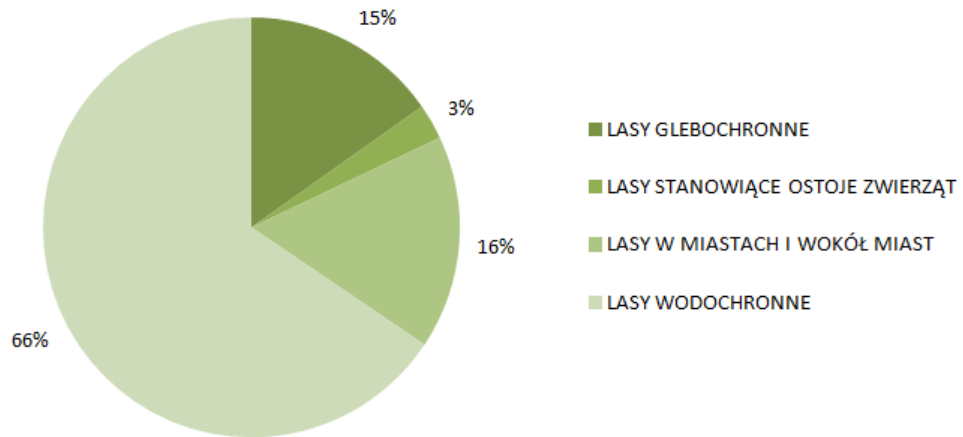
6.3.6. Lasy ochronne

Zgodnie z Ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 1991 Nr 101 poz. 444) za lasy ochronne można uznać takie, które:

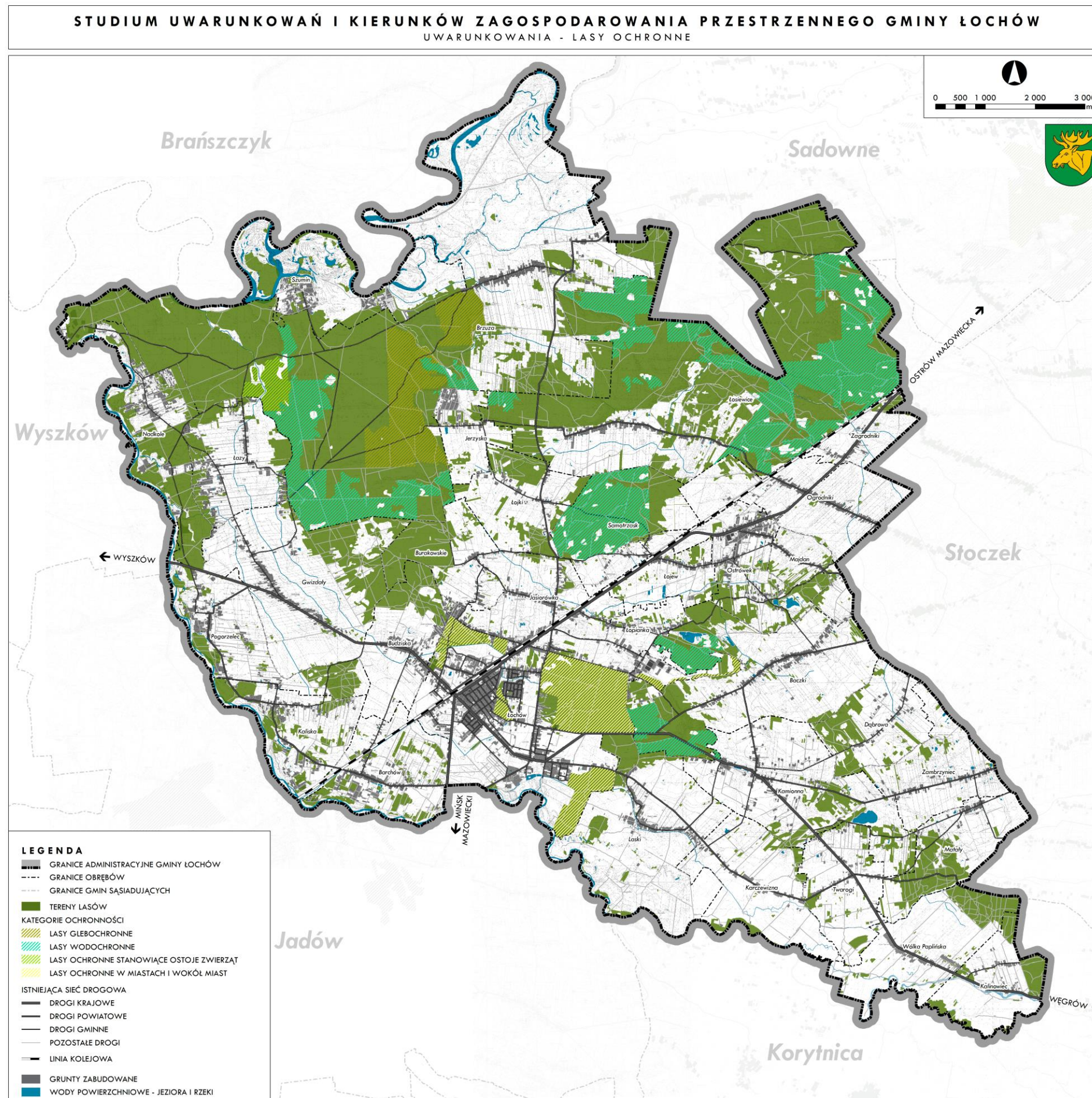
- 1) chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;
- 2) chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;
- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
- 7) są położone:
 - w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
 - w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej,
 - w strefie górnej granicy lasów.

Na terenie gminy Łochów występują następujące lasy ochronne:

- lasy glebochronne – 328,58 ha,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt – 58,75 ha,
- lasy w miastach i wokół miast – 356,06 ha,
- lasy wodochronne – 1415,14 ha.

Wykres 5. Podział lasów ochronnych ze względu na rodzaj ochronności na terenie gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach.

Rysunek 17. Lasy i ich funkcja ochronna na terenie gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach.

6.4. OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ

6.4.1. Rezerwat przyrody „Wilcze Błota” – planowane powiększenie

Proponowany do ochrony obszar to powiększenie istniejącego już rezerwatu przyrody „Wilcze Błota” o kolejne 88,12 ha powierzchni. Proponowany obszar obejmuje tereny na północny-zachód od miejscowości Ostrówek Węgrowski. Łąki na tym terenie stanowią własność prywatną. Przedmiotem ochrony jest misa deflacyjna wykształcona na plejstoceniowym tarasie nadzalewowym Bugu, zbudowana z utworów torfowych z ukształtowanymi na nich glebami murszowo-mineralnymi z wykształconymi różnorodnymi zbiorowiskami roślinnymi, stanowiącymi użytki zielone z zadrzewieniami i zakrzewieniami. Jest to miejsce lęgowe ptaków z różnych grup ekologicznych, w tym wodno-błotnych. Na terenie łąk występuje wiele okazów czerwono kwitnących storczyków *Dactylorhiza* oraz kruszczyka błotnego. Do gatunków objętych częściową ochroną należą m. in. kocanki piaskowe i bobrek trójlistkowy.

6.4.2. Rezerwat florystyczny „Łąki koło Szumina” – projektowany

Obszar zlokalizowany jest na północny-zachód od miejscowości Szumin i obejmuje powierzchnię 111,16 ha. „Łąki koło Szumina” to propozycja rezerwatu obejmującego łąki i starorzecza o charakterze zbliżonym do naturalnego, położone w zakolu Bugu. Na niewielkich wyniesieniach spotyka się także fragmenty muraw psamofilnych z elementami muraw kserotermicznych. Występują tu także tereny leśne (głównie drzewostany sosnowe) oraz niewielkie fragmenty zadrzewień i zakrzewień. Występuje tu nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich, jak: grąźel żółty, grzybienie białe, starzec bagienny, wilczomlec błyszczący, gnidosz błotny. Obszar jest dość silnie wykorzystywany w celach rekreacyjnych. W sąsiedztwie zlokalizowana jest intensywna zabudowa rekreacji indywidualnej.

Tekst podrozdziału opracowano na podstawie Planu Ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

6.5. OCHRONA UZDROWISKOWA

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, gminie Łochów nie został nadany status gminy uzdrowiskowej.

6.6. ZŁOŻA KOPALIN I ICH EKSPLOATACJA

Na podstawie informacji pochodzących z Urzędu Miejskiego w Łochowie oraz danych zawartych w systemie MIDAS (Państwowy Instytut Geologiczny) stwierdza się, iż na terenie gminy Łochów nie występują udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

6.7. ZASOBY WODNE I ICH EKSPLOATACJA

6.7.1. Wody powierzchniowe

W obrębie gminy Łochów znajduje się dość gęsta sieć rzeczna, do której zaliczyć można mniejsze ciekły wodne odprowadzające swoje wody do większych rzek, położone w niewielkich dolinkach oraz dwie główne rzeki w widłach których położony jest obszar gminy. Jest to rzeka Bug i Liwiec.

Bug jest rzeką silnie meandrującą, płynącą ze wschodu na zachód, którego dolina zajmuje północną część gminy Łochów. Posiada rozległą formę o płaskich dobrze wykształconych terasach zalewowych i nadzalewowych. Teras zalewowy Bugu o szerokości ok. 3,5 m wznosi się do 2,0 m ponad poziom rzeki. Często występują tam podmokłości. Natomiast jego teras nadzalewowy ma szerokość ok. 3,5-4,0 m i wyniesiony jest o 2,0-6,0 m nad poziom tarasu zalewowego. Występują tam w dużym nagromadzeniu wydmy paraboliczne. Wahania wody w rzece są duże i wynoszą nawet ponad 4,0 m. Może to powodować wylewanie wód rzeki, aż po wieś Brzuza.

Drugą rzeką przepływającą przez teren gminy Łochów jest Liwiec. Płyńie ona w zachodniej i południowo-zachodniej części gminy wyznaczając jednocześnie na tym odcinku jej granicę. Rzeka ta wraz z innymi mniejszymi strumieniami zapewnia bezpośrednie odwodnienie obszaru gminy, stanowiąc dopływ rzeki Bug. Z obserwacji rzeki wynika, że wahania wody w rzece są duże i przekraczają 3,0 m. Wylewy rzeki Liwiec sięgały do wsi Wólka Paplińska, Karczewizna, Laski Stare oraz Barchów.

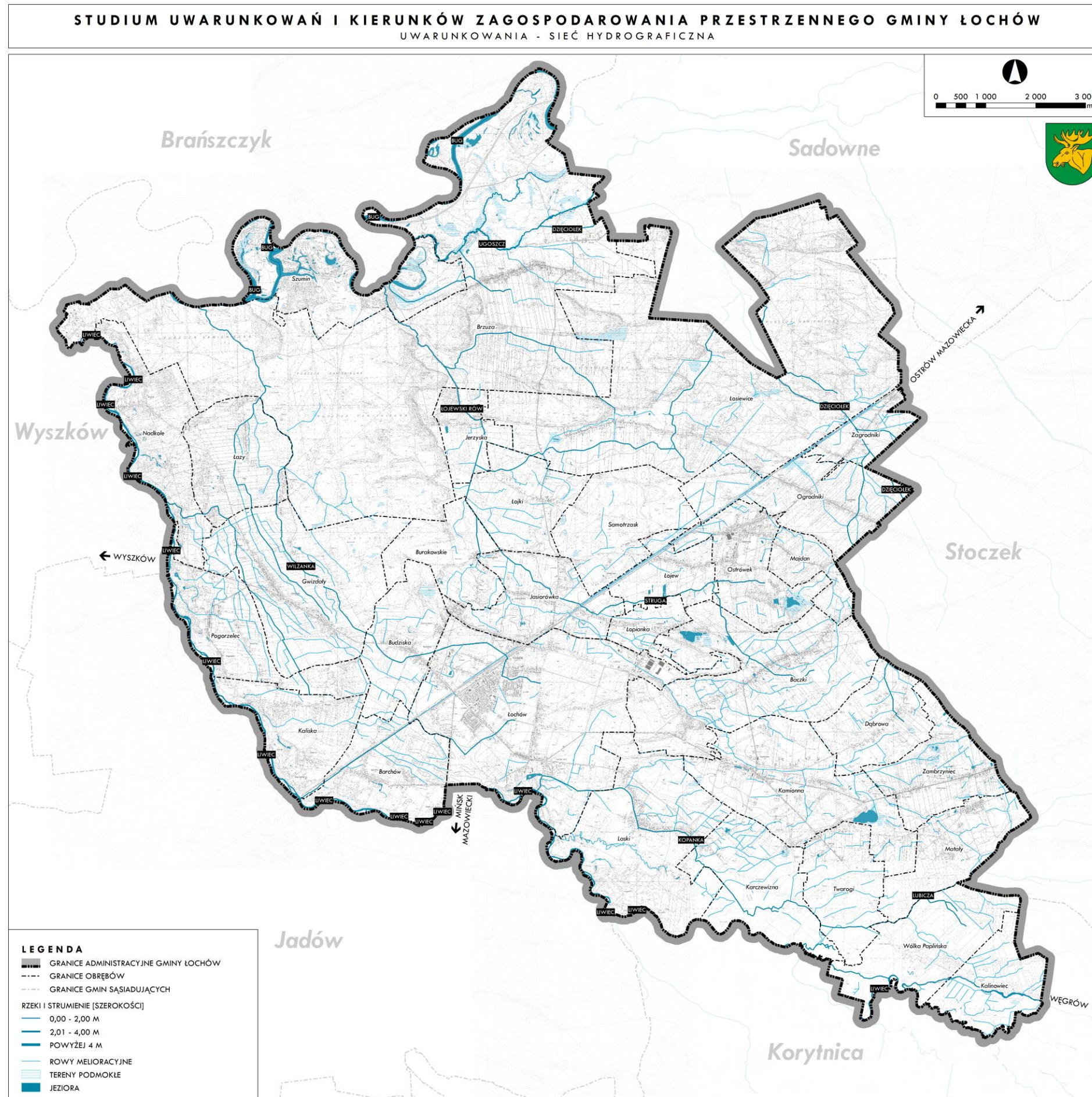
Dopływy Bugu i Liwca na obszarze gminy Łochów to niewielkie strumienie:

- Ugoszcz – o długości ok. 6 km w granicach gminy, wpływający bezpośrednio do Bugu,
- Dzięciołek – długość ok. 15 km, uchodzi do Ugoszczy,
- Wilżanka – długość ok. 15 km, uchodzi do Bugu, jej źródła znajdują się w mieście Łochów,
- Struga – długość ok. 20 km, uchodzi do Bugu,
- Łojewski Rów – długość ok. 4 km, uchodzi do Strugi,
- Kopanka – długość ok. 15 km, uchodzi do Liwca,
- Lubieszka – w granicach gminy ok. 4,5 km, uchodzi do Liwca.

Na obszarze gminy znajdują się gęsta sieć rowów melioracyjnych oraz wody stojące w formie małych jezior i sztucznych stawów. Należy tu wymienić:

- Stawy w Stefaninie (dzielnica Łochowa), pozostałość po parku przydworskim,
- Stawy na terenie Uroczyska Baczki,
- Stawy w pobliżu wsi Ostrówek,
- Stawy Grądy w okolicy Kolonii Zambrzyńiec,
- Starorzeczka Liwca w okolicy Łochowa, Kalisk, Pogorzela, Nadkola.

Zagrożenia powodziowe na terenie gminy przedstawiono w punkcie 8.5.1. Zagrożenie powodziowe.

Rysunek 18. Wody powierzchniowe, opracowanie własne.

6.7.2. Wody podziemne

Gmina Łochów położona jest na obszarze mazowieckiego regionu hydrogeologicznego. Leży w obrębie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu będącej największym w Polsce basenem artezyjskim. Główny poziom wodonośny gminy związany jest z piętnem czwartorzędowym. Cały obszar gminy znajduje się w obrębie dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP). Zalicza się do nich Subniecka Warszawska (215) oraz Subniecka Warszawska – część centralna (215A). Na podstawie oceny jakości wód podziemnych wykonanej w 2009 r. w punkcie badawczym w Łochowie, wody te zaliczono do klasy III.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, jednolite części wód podziemnych obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającymi pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Zgodnie z podziałem na 161 JCWPd obowiązującym do 2015 roku, gmina Łochów znajdowała się w 53 i 54 Jednolitej Części Wód Podziemnych. Według nowego podziału na 172 JCWPd gmina Łochów znajduje się w 55 Jednolitej Części Wód Podziemnych.

Gmina Łochów jest położona w okręgu grudziądzko-warszawskim (podział na prowincje i okręgi geotermalne wg. prof. J. Sokołowskiego i innych; 1987-2008 r.). Okręg ten obejmuje większość obszaru województwa mazowieckiego. Charakteryzuje się powierzchnią ok. 70 tys. km² z wodami geotermalnymi o temp 25-135°C występującymi w pokładach triasowych oraz kredowych i jurajskich o łącznych zasobach na głębokości 3 100 m.

Najkorzystniejsze warunki do wykorzystania energii geotermalnej występują w powiatach płockim, żuromińskim, płońskim, sierpeckim, sochaczewskim, żyrardowskim. Na obszarze gminy Łochów zasoby wód geotermalnych określane są jako nieznaczące. Jednakże aby analizować opłacalność wykorzystania wód geotermalnych na danym terenie należy przeprowadzić dokładne badania wielkości ich zasobów.

6.8. ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Podstawowym uwarunkowaniem ograniczającym rozwój rolnictwa są słabej jakości gleby. Charakter pokrywy glebowej ściśle wiąże się z rzeźbą i litologią danego regionu. Na całym obszarze gminy przeważają gleby brunatne wyługowane wykształcone z piasków gliniastych, podścielonych gliną oraz gleby bielcowe odgórnie zakwaszone. Użytki zielone charakteryzują się średnią (III-IV kl.) i słabą (V-VI kl.) jakością. Występują one w dolinach rzek, lokalnych obniżeniach terenu, zagłębieniach bezodpływowych na glebach hydrogenicznych (madach lekkich pyłowych i murszowatych). W ich sąsiedztwie występują gleby zaliczane do kompleksu zbożowo – pastewnego, charakteryzujące się niekorzystnymi stosunkami wodno powietrznymi (okresowo za wilgotne).

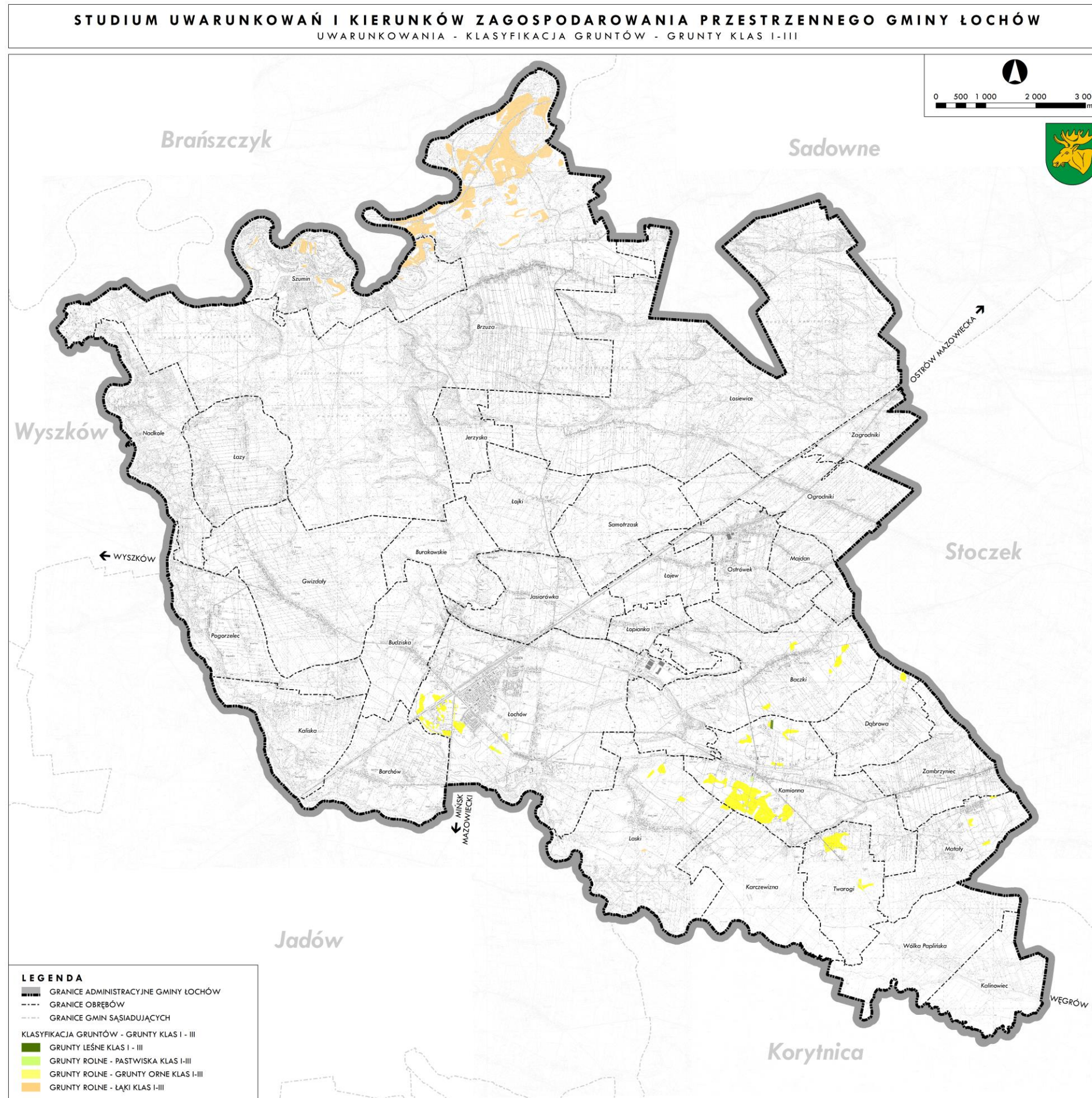
W północno – zachodniej części gminy przeważają gleby należące do V i VI klasy gruntów rolnych, wytworzone z piasków luźnych całkowitych lub słabo gliniastych przechodzących w luźne. Są one ubogie w składniki pokarmowe, o dużej przepuszczalności, trwale lub okresowo przesuszone. Na glebach tych uzyskuje się dostateczne plony żyta i ziemniaków.

W południowym i wschodnim rejonie gminy występują głównie gleby pseudobielcowe i brunatne wyługowane. Są one dość przewiewne i przepuszczalne ale o wadliwych stosunkach wodno –

powietrznych (okresowo za suche). Zaliczane są zwykle do gruntów rolnych klasy IVa, z udziałem klasy IVb do kompleksu żytniego dobrego. W bliskim sąsiedztwie tych gleb znajdują się gleby kompleksu zbożowo – pastewnego mocnego, głównie czarne ziemie zdegradowane zasobne w składniki pokarmowe, okresowo za wilgotne, wytworzone z piasków gliniastych podścielonych gliną (kl. IVa-IIIb).

Najlepsze gleby należące do IIIa-IIIb klasy gruntów ornych (kompleksu pszenno-żytniego lub żytniego bardzo dobrego) występują na niewielkich powierzchniach w rejonie wsi: Kamionna, Baczki i Zambrzyniec. Są to gleby bielcowe i brunatne wyługowane wytworzone z glin. Charakteryzują się właściwymi stalunkami wodno – powietrznymi, są bogate w składniki pokarmowe, zwarte i strukturalne.

Relatywnie słabą przydatność gleb potwierdza również udział gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych. W gminie nie występują gleby klasy I. Udział gleb najłabszych (V, VI) przekracza 82% ogółu gruntów w gminie. Gleby klasy III (III, IIIa i IIIb) zajmują zaledwie 2% ogólnej powierzchni, a gleby klasy II jedynie 0,4%. Gleby klasy IV stanowią natomiast 15,1% gleb gminy.

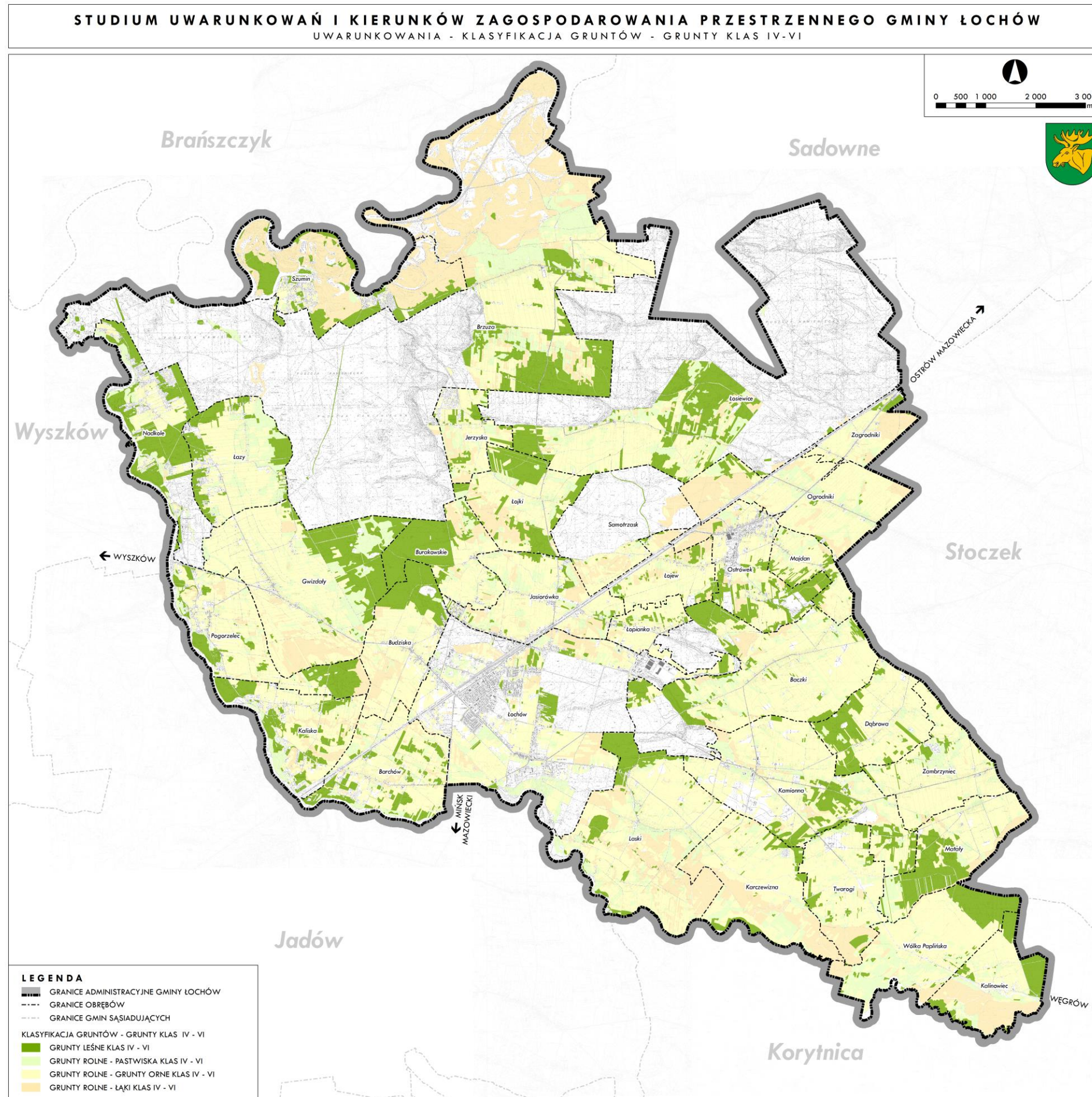
Rysunek 19. Grunty rolne o klasach bonitacyjnych I-III, opracowanie własne na podstawie danych EGiB.

Tabela 38. Rodzaje i klasy użytków gruntowych w gminie Łochów, opracowanie własne na podstawie danych EGİB.

RODZAJ UŻYTKU GRUNTOWEGO	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ W POWIERZCHNI GRUNTÓW ROLNYCH [%]
UŻYTKI II KLASY BONITACYJNEJ		
Łąki łII	46,9324	0,36
RAZEM	46,9324	0,36
UŻYTKI III KLASY BONITACYJNEJ		
Grunty orne RIIIa	7,5575	0,06
Grunty orne RIIIb	103,9177	0,80
Łąki łIII	149,2414	1,15
Pastwiska PsIII	0,978	0,01
Lasy LsIII	0,8659	0,01
RAZEM	262,5605	2,03
UŻYTKI IV KLASY BONITACYJNEJ		
Grunty orne RIVa	431,2154	3,33
Grunty orne RIVb	713,4715	5,52
Łąki łIV	516,8427	4,00
Pastwiska PsIV	160,3819	1,24
Lasy LsIV	125,2755	0,97
RAZEM	1947,187	15,06
UŻYTKI ROLNE POZOSTAŁE		
Grunty orne RV	2933,684	22,68
Grunty orne RVI	2063,6314	15,96
Grunty orne RVIz	141,1983	1,09
Łąki łV	1349,9543	10,44
Łąki łVI	269,1923	2,08
Pastwiska PsV	1042,2439	8,06
Pastwiska PsVI	386,5634	2,99
Pastwiska PsVIz	55,9463	0,43
Lasy LsV	1880,0201	14,54
Lasy LsVI	553,4482	4,28
RAZEM	10675,8822	82,55
OGÓŁEM	12932,5621	100,00

Tabela 39. Zestawienie powierzchni gruntów według klas bonitacyjnych i sposobu użytkowania, opracowanie na podstawie danych EGİB.

SPOSÓB UŻYTKOWANIA	KLASY BONITACYJNE [HA]									
	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz
Lasy i grunty leśne - Ls	-	0,8659	-	-	125,2755	-	-	1880,0201	553,6057	-
Pastwiska trwałe - Ps	-	0,978	-	-	160,3819	-	-	1042,2439	386,5634	55,9463
Grunty orne - R	-	-	7,5575	103,9177	-	431,2154	713,4715	2933,684	2063,6314	141,1983
Łąki trwałe - ł	46,9324	149,2414	-	-	516,8427	-	-	1349,9543	269,1923	-
OGÓŁEM	46,9324	151,0853	7,5575	103,9177	802,5001	431,2154	713,4715	7205,9023	3272,8353	197,1446

Rysunek 20. Grunty o klasach bonitacyjnych IV – VI, opracowanie własne na podstawie danych EGiB.

Zagrożeniem dla rolnictwa na terenie gminy są procesy urbanizacji, szczególnie powstawanie rozproszonej zabudowy na terenach kompleksów rolnych oraz degradacja gleb. Głównymi czynnikami, poza rozwojem zabudowy i ciągów komunikacyjnych, powodującymi degradację gleb są zanieczyszczanie gleb oraz procesy erozji. Większość obszaru gminy jest narażona na erozję w stopniu słabym. Obszary najbardziej narażone na erozję wodną gleb występują na terenie gminy w strefach krawędziowych rzek. Średnie zagrożenie może wystąpić na stromych zboczach doliny rzek Bug i Liwiec, gdzie gleby narażone są na erozję wodną wąwozową. Erozja gleby powoduje zmniejszanie się jej wartości użytkowej. W związku z tym należy podejmować odpowiednie zabiegi w kierunku ochrony obszarów rolniczych.

Kolejnym zagrożeniem dla gleb jest ich zanieczyszczanie, prowadzące w konsekwencji do pomniejszenia aktywności biologicznej środowiska. Główne źródła zanieczyszczeń gleb stanowią: przemysł, rolnictwo, komunikacja i energetyka.

Zanieczyszczenia gleb kontrolowane są w oparciu o sieci monitoringu krajowego, regionalnego i lokalnego. Badanie jakości gleb na szczeblu krajowym przeprowadzane jest co 5 lat w ramach programu „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”. Najbardziej aktualne wyniki badania jakości gleb pochodzą z „Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”. W ramach monitoringu krajowego na terenie powiatu węgrowskiego zlokalizowano 1 punkt pomiarowy (w gminie Miedzna). Na terenie gminy Łochów nie ma zlokalizowanego żadnego punktu pomiarowego.

LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Poziom lesistości gminy Łochów jest wysoki, lasy stanowią ok. 37% całkowitego obszaru gminy (średnia krajowa 29%). Powierzchnia gruntów leśnych na całym jej terenie wynosi 7280 ha. Lasy rozlokowane są w licznych kompleksach, głównie w północnej części gminy i w okolicach położonych na wschód od miasta Łochów. Przeważają siedliska borowe z dominacją sosny. Duży udział mają również gatunki siedlisk boru wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego, boru mieszanego świeżego, a mniejszy lasu mieszanego i olsu. Przewaga lasów borowych z dominacją sosny świadczy o niskich właściwościach glebowych siedlisk. Są to siedliska bardzo ubogie o kwaśnych glebach. Średni wiek lasów wynosi 55 lat, a przeciętna zasobność przekracza 238 m³/ha. Największy udział drzewostanów występuje w III (41-60 lat) i IV (61-80) klasie wieku – po 29%.

Na terenie lasów prowadzona jest gospodarka leśna na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Tereny leśne zajmowane są w dużej mierze przez siedliska cenne przyrodniczo oraz wiele rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

O prowadzeniu gospodarki leśnej w minionym okresie możemy wnioskować tylko na podstawie obecnego stanu lasu. Stan drzewostanów wskazuje na prowadzenie, użytkowania rębne zrzębami zupełnymi, które odnawiano sztucznie sadzeniem i siewem.

6.9. TERENY ZIELENI

W gminie Łochów na 1 mieszkańca przypada 19 m² powierzchni zieleni miejskiej. W odniesieniu do całego województwa wskaźnik ten jest dość wysoki – w województwie mazowieckim na 1 mieszkańca przypada jedynie o ok. 2 m² więcej terenów zieleni. W odniesieniu do powiatu węgrowskiego wskaźnik ten jest znacznie wyższy. Na jednego mieszkańca przypada o ok. 5 m² mniej zieleni miejskiej niż średnia w gminie.

Tabela 40. Zestawienie powierzchni zieleni miejskiej w gminie Łochów na tle województwa mazowieckiego i powiatu węgrowskiego (stan na rok 2019), opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	ZIELEŃ ULICZNA			PARKI, ZIELEŃCE I TERENY ZIELENI OSIEDLWEJ			CMENTARZE			RAZEM		
	Pow. [ha]	% pow.	m ² /os.	Pow. [ha]	% pow.	m ² /os.	Pow. [ha]	% pow.	m ² /os.	Pow. [ha]	% pow.	m ² /os.
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	2501,3	0,07	4,61	6875,34	0,19	12,68	2093,86	0,06	3,86	11470,5	0,32	21,15
POWIAT WĘGROWSKI	11,90	0,01	1,81	37,07	0,03	5,63	44,80	0,04	6,81	93,77	0,08	14,25
GMINA ŁOCHÓW	5,00	0,03	2,79	17,05	0,09	9,53	12,00	0,06	6,70	34,05	0,17	19,02

Tabela 41. Stopień wyposażenia gminy Łochów w tereny zieleni miejskiej w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
IŁOŚĆ OBIEKTÓW [SZT.]											
parki spacerowo - wypoczynkowe	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	
zieleńce	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	
cmentarze	7	7	7	7	7	7	7	7	7	-	
żywoploty [m]	306	306	302	302	191	176	176	224	224	-	
POWIERZCHNIA [HA]											
parki spacerowo - wypoczynkowe	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	-	
zieleńce	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	-	
zielen uliczna	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	-	
tereny zieleni osiedlowej	0,4	0,4	0,54	0,54	1,15	1,32	1,32	1,75	1,75	-	
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	15,7	15,7	15,84	15,84	16,45	16,62	16,62	17,05	17,05	-	
cmentarze	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	-	
las gminne	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	-	

Na terenie Łochowa zlokalizowany jest jeden park miejski. Park „Dębinka” znajduje się w centrum Łochowa i obejmuje teren prawie 14 hektarów, z czego większość to tereny leśne. Park „Dębinka” składa się z dwóch stref: wypoczynkowej i rekreacyjnej. Część wypoczynkowa to las, gdzie wytyczono jedynie ścieżki spacerowe wraz z ławkami, koszami na śmieci i latarniami. W części rekreacyjnej znalazły się: amfiteatr z kinem letnim, plac zabaw, fontanna, górka saneczkowa, teren piknikowy, siłownia na powietrzu, kąciki szachowe, strefa gier i boisko. Na terenie całego parku jest 4,5 km ścieżek, ponad 100 ławek i około 150 latarni. Prace przy zagospodarowaniu parku zakończyły się w 2019 roku.

Zielen miejską uzupełniają skwery, zielen osiedlowa oraz nasadzenia wzdłuż ulic.

Na terenie gminy zachowało się kilka historycznie ukształtowanych założeń przestrzennych, wśród których można wymienić założenia dworsko-parkowe, pałacowo-parkowe, folwarczne. Pięć założeń parkowych zostało objętych ochroną w formie wpisu do rejestru zabytków. Niestety większość parków jest obecnie zaniedbana i wymaga rewaloryzacji.

Spośród zabytkowych założeń zieleni w Łochowie do najcenniejszych należą:

- Park w zespole pałacu (ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe) w Łochowie - strefa „A” ochrony konserwatorskiej,
- Park w zespole dworu w Baczkach - strefa „A” ochrony konserwatorskiej,
- Park w zespole dworu w Barchowie z aleją jesionowo-świerkową - strefa „A” ochrony konserwatorskiej,

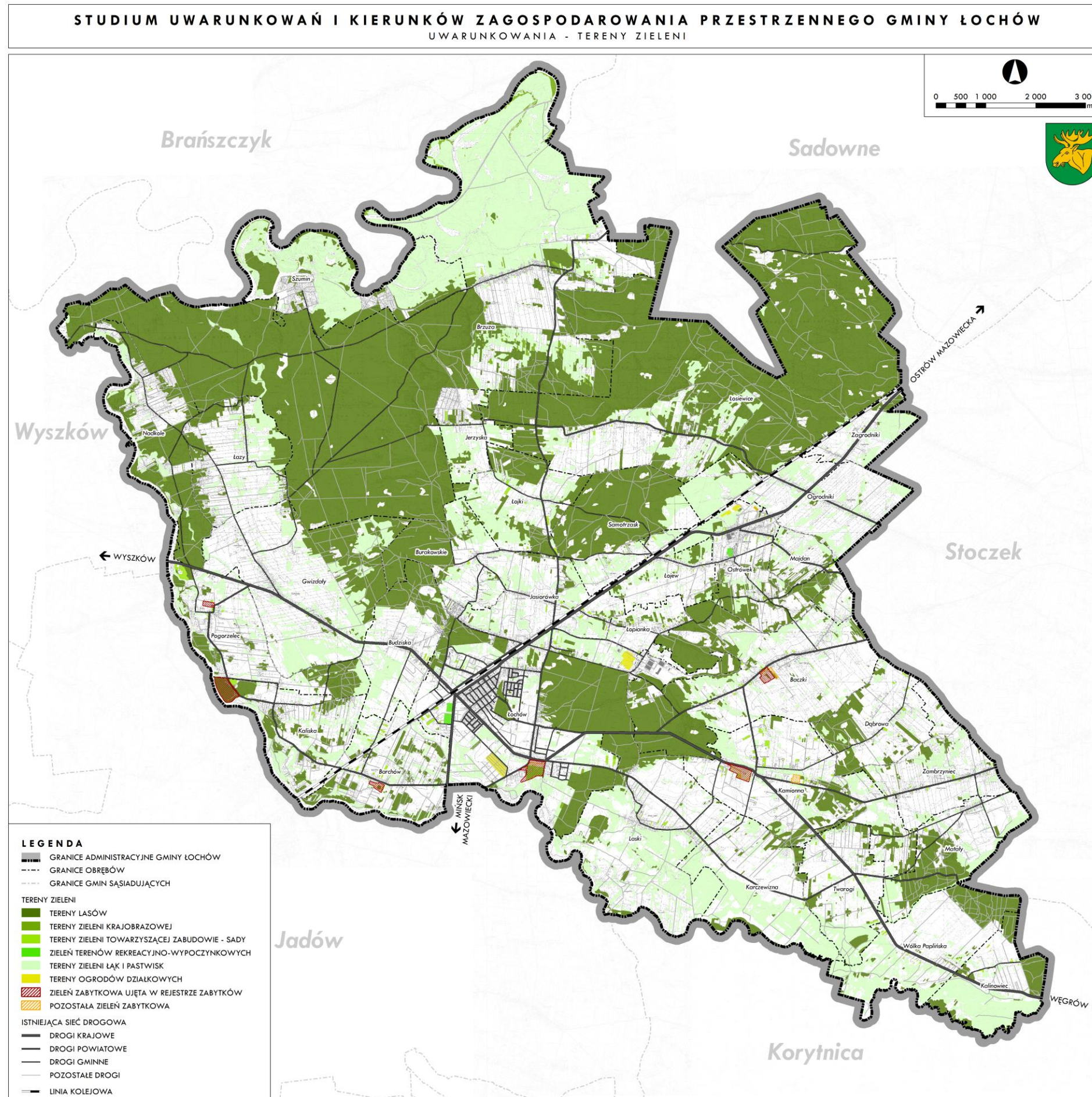
- Park z aleją świerkową w zespole willi Ignacego Paderewskiego w Kaliskach (Julin),
- Park w zespole dworu w Kamionnej - strefa „A” ochrony konserwatorskiej,
- Pozostałości parku dworskiego w Pogorzelcu - strefa „A” i „K” ochrony konserwatorskiej.

Na terenie gminy znajdują się również zabytkowe cmentarze:

- Cmentarz parafialny w Kamionnej,
- Cmentarz parafialny w Jerzyskach,
- Cmentarz Żołnierzy Armii Radzieckiej w Ostrówku.

Tabela 42. Zieleń zabytkowa ujęta w rejestrze zabytków.

LP.	OBIEKT	LOKALIZACJA	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTKÓW	DATA WPISU DO REJESTRU	OPIS
1	Park w zespole pałacu	Łochów	1 ćw. XIX w.	624/62, A-139/624	4.04.1962 r. 12.04.2005 r.	zespół pałacowo-parkowy po rewaloryzacji w latach 2004-2008; ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe
2	Park w zespole dworu	Barchów	pocz. XIX w.	A-278	29.08.1980 r.	-
3	Park z aleją świerkową	Kaliska (Julin)	pocz. XX w.	A-268 DS.4164- 2/1/07	17.05.1980 r.	-
4	Park w zespole dworu	Kamionna	2 ćw. XIX w.	A-138/622	04.04.1962 r.	-
5	Pozostałości parku dworskiego	Pogorzelec	k. XVIII w.	431/62, A-90/431	22.03.1962 r., 25.06.1996 r.	-
6	Park w zespole podworskim	Baczki	I. 80-XVIII w.	A-88/427	22.03 1962 r.	-

Rysunek 21. Tereny zieleni w gminie Łochów, opracowanie własne.

6.10. OGRODY DZIAŁKOWE

W gminie funkcjonują 3 ogrody działkowe: ROD „Nadliwie” w Łochowie, ROD „Skarpa” w Ogrodnikach (oby dwa w zarządzie Polskiego Związku Działkowców) oraz ogrody działkowe przy ulicy Fabrycznej. Łącznie zajmują około 19,46 ha.

Tabela 43. Ogrody działkowe, opracowane własne na podstawie danych Bazy Danych Obiektów Topograficznych

L.P.	NAZWA	ADRES	POWIERZCHNIA (HA)
1	ROD "Skarpa"	Ogrodniki	2,64
2	ROD "Nadliwie"	Ul. Żytnia w Łochowie	9,83
3	-	ul. Fabryczna w Łochowie	6,99

Ogrody działkowe przedstawia Rysunek 21. Tereny zieleni w gminie Łochów, opracowanie własne.

6.11. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

6.11.1. Zanieczyszczenie powietrza

Na stan sanitarny powietrza na terenie Łochowa wpływ mają:

- emisja z pojazdów spalinowych, powstająca wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- emisja z palenisk domowych i drobnych kotłowni (tzw. niska emisja),
- emisja z zakładów przemysłowych i komunalnych,
- emisja niezorganizowana (np. z wypalania traw).

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na obszarze powiatu węgrowskiego oraz gminy są:

- niska emisja z gospodarstw domowych,
- zanieczyszczenia docierające spoza terenu gminy z wiatrem.

Łochów nie posiada obecnie gminnego programu ochrony środowiska. W *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028* wskazano cele i kierunki działań służące ochronie powietrza atmosferycznego na terenie powiatu. Głównym celem ochrony powietrza jest: *Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego*. Wyznaczono następujące kierunki interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej,
- Ograniczenie emisji powierzchniowej,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Zmniejszenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń monitorowanych substancji,
- Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu.

6.11.2. Ocena stanu jakości powietrza

Oceną stanu jakości powietrza w gminie Łochów zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Warszawie, który prowadzi monitoring jakości powietrza dla województwa mazowieckiego. Według podziału terytorialnego stosowanego przez WIOŚ, gmina Łochów (jak i cały powiat węgrowski) znajduje się w strefie mazowieckiej (kod PL1404). Ocena jakości powietrza w

strefie mazowieckiej uwzględnia dwie grupy kryteriów: ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Dla klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia ludzi oceną objęto dwanaście substancji (dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀, a dla ochrony roślin trzy substancje (tlenki azotu NO_x, dwutlenek siarki SO₂ oraz ozon O₃). Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze każdej strefy. Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym dobrym poziomie.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe,
- **klasa A1** - jeżeli stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego (faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.),
- **klasa C1** - jeżeli stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny (faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.),
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Na terenie gminy Łochów ani na terenie powiatu węgrowskiego nie występują punkty monitoringowe. Najbliższe punkty monitoringowe znajdują się w powiecie makowskim - Guty Duże, w mieście Siedlce oraz w powiecie legionowskim - Legionowo.

Wyniki pomiarów badanych substancji w latach 2016-2020 w strefie mazowieckiej przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 44. Wyniki oceny jakości powietrza w latach 2016-2020 na terenie strefy mazowieckiej sklasyfikowane pod kątem ochrony zdrowia ludzi, opracowane na podstawie danych WIOŚ Warszawa.

Rok	Klasa strefy													
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM ₁₀	PM _{2,5} *1	PM _{2,5} *2	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ *3	O ₃ *4
2016	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	C	D2
2017	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	A	D2
2018	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	A	D2
2019	A	A	A	A	C	C1	A	A	A	A	A	C	A	D2
2020	A	A	A	A	C	C1	A	A	A	A	A	C	A	D2

*1 poziom dopuszczalny II faza

*2 poziom dopuszczalny I faza

*3 poziom docelowy (8 godz.)

*4 cel długoterminowy (8 godz.)

Tabela 45. Wyniki oceny jakości powietrza w latach 2016-2020 na terenie strefy mazowieckiej sklasyfikowane pod kątem ochrony roślin, opracowane na podstawie danych WIOŚ Warszawa.

Rok	Klasa strefy			
	NOx	SO2	O3*1	O3*2
2016	A	A	A	D2
2017	A	A	A	D2
2018	A	A	A	D2
2019	A	A	A	D2
2020	A	A	A	D2

*1 poziom docelowy

*2 cel długoterminowy

Przedstawione powyżej tabele pokazują, że jakość powietrza na terenie strefy mazowieckiej utrzymuje się w ciągu ostatnich lat na podobnym poziomie. Od 2016 roku utrzymują się przekroczenia wartości stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 (poziom dopuszczalny - II faza), ozonu (cel długoterminowy) oraz benzo(a)pirenu. Od roku 2019 poziom dopuszczalny - I faza pyłu zawieszonego PM2,5 nie został przekroczony. Natomiast od 2017 roku również nie został przekroczony poziom docelowy ozonu. Obecność pozostałych szkodliwych związków chemicznych w powietrzu nie przekroczyła od roku 2016 wartości dopuszczalnych, stąd wynika ich przyporządkowanie do klasy A.

Przekroczenia poziomów zanieczyszczeń skutkują koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są przekraczane, konieczna jest ich aktualizacja. W oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, 2687, z 2023 r. poz. 877) sporządzony został obowiązujący obecnie program ochrony powietrza przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 115/20 z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2020 r. poz. 9595). Program został sporządzony dla wszystkich stref województwa mazowieckiego w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport wojewódzki za rok 2018”.

Program ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów wskazanych substancji i przewiduje następujące działania naprawcze na lata 2021 - 2026:

1. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej;
2. Zwiększanie powierzchni zieleni w wybranych gminach województwa mazowieckiego;
3. Edukacja ekologiczna;
4. Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych;
5. Ograniczanie wtórnej emisji pyłu – czyszczenie ulic na mokro w gminach miejskich województwa mazowieckiego, w granicach obszaru zabudowanego, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści we wszystkich gminach województwa.

Zgodnie z programami ochrony powietrza obowiązującymi w województwie mazowieckim, gminy na terenie których stwierdzono występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 zostały zobowiązane do określenia Programów Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE). Obowiązek ten został również nałożony na Gminę Łochów. *Program Ograniczenia*

Niskiej Emisji dla Gminy Łochów został przyjęty Uchwałą Nr IV/31/2018 rady Miejskiej w Łochowie z dnia 28 grudnia 2018 r.

6.11.3. Jakość wód powierzchniowych

Na terenie województwa mazowieckiego badania monitoringowe jakości wód powierzchniowych prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Monitoringiem objęte są następujące ciek wodne przepływające przez gminę: Liwiec, Bug oraz Ugoszcz. Jedyne punkt pomiarowy na rzece Ugoszcz zlokalizowany jest na terenie gminy Łochów. Rzeki Liwiec i Bug badane są na terenie gminy Wyszków. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy, badanych w latach 2011 - 2018 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 46. Ocena stanu jakości rzek przepływających przez teren gminy Łochów w punktach pomiarowo-kontrolnych badanych w latach 2011-2018, opracowane na podstawie danych WIOŚ Warszawa.

Nazwa ppk	Rok	Elementy klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego			Stan/ potencjał ekologiczny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu wód
		Elementy biologiczne	Elementy fizykochemiczne	Substancje szczególnie szkodliwe			
Liwiec - Kamieńczyk	2011-2016	słaby (IV)	dobry (II)	dobry (II)	słaby (IV)	Poniżej dobrego	Zły
	2017	umiarkowany (III)	poniżej dobrego	dobry (II)	umiarkowany (III)	Poniżej dobrego	Zły
	2018	-	-	-	-	Poniżej dobrego	Zły
Ugoszcz - Brzuza	2011-2016	słaby (IV)	poniżej dobrego	dobry (II)	słaby (IV)	Poniżej dobrego	Zły
	2017	-	-	-	-	-	-
	2018	-	-	-	-	dobry (II)	-
Bug - Wyszków	2011-2016	słaby (IV)	poniżej dobrego	poniżej dobrego	słaby (IV)	Poniżej dobrego	Zły
	2017	słaby (IV)	poniżej dobrego	-	słaby (IV)	Poniżej dobrego	Zły
	2018	-	-	-	słaby (IV)	Poniżej dobrego	Zły

W celu zróżnicowania oceny stanu wód, w tabeli zastosowana została pięciostopniowa skala oceny jakościowej. Zawiera ona pięć kategorii ocen od bardzo dobrej (I) do złej (V). Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli należy stwierdzić, że wody przepływające przez gminę nie są dobrej jakości. Stan ogólny wszystkich badanych cieków został oceniony jako zły. Można jednak zauważyć, że stan wód w ostatnich latach nie uległ znacznemu pogorszeniu.

6.11.4. Zagrożenie hałasem

Według informacji zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu Węgrowskiego na lata 2020 - 2024 z perspektywą do 2028, poziom hałasu i wibracji przyczynia się do degradacji środowiska oraz negatywnie wpływa na jakość życia ludzkiego. Za podstawowe źródła emisji hałasu, które kształtują klimat akustyczny na terenie gminy uważa się ruch drogowy oraz obiekty przemysłowe.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Jednym z większych zagrożeń związanych z hałasem jest nieodpowiednia lokalizacja zakładów przemysłowych. Hałas przemysłowy ma charakter lokalny i stanowi uciążliwość jedynie dla obszarów sąsiadujących z jego źródłem. Zagrożenie to dotyczy głównie terenów zabudowy mieszkaniowej w miastach. Na hałas emitowany na zewnątrz zakładów przemysłowych składają się różnego rodzaju

źródła dźwięku lokalizowane na terenie danego zakładu. Źródła hałasu mogą być punktowe – znajdujące się na otwartej przestrzeni lub wtórne – pochodzące z wnętrza budynków. Według informacji zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028*, w 2018 roku na terenie powiatu wykonano pomiary hałasu przemysłowego w trzech punktach w Łochowie. Punkty pomiarowe zlokalizowane były w Łochowie przy ul. Fabrycznej, ul. Przemysłowej oraz przy ul. Przemysłowej od strony zachodniej. Z otrzymanych danych wynika, że w żadnym punkcie nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu (ani w dzień ani w nocy).

HAŁAS KOMUNIKACYJNY:

– drogowy

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w gminie Łochów jest hałas drogowy. Kwestie hałasu komunikacyjnego reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (*Dz. U. z 2007 r. Nr 120 poz. 826 z późn. zm.*). Hałas wytwarzany przez środki komunikacji samochodowej, transportowej może być liniowy i ciągły. Jego uciążliwość zależy od rodzaju i stanu nawierzchni dróg, natężenia ruchu, stanu technicznego pojazdów, procentowego udziału pojazdów ciężarowych, stopnia płynności ruchu, itp. Ponadto negatywny wpływ na emisję hałasu drogowego mają takie czynniki jak:

- ciągły rozwój motoryzacji związany ze stałym wzrostem natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- stały wzrost uciążliwości hałasu wywołanych przez ruch drogowy.

Największe uciążliwości akustyczne wynikające z hałasu drogowego w gminie Łochów dotyczą terenów znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu dróg krajowych nr 62 i 50, które przebiegają przez miasto Łochów, jak również inne miejscowości na terenie gminy. Według informacji zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028*, w 2018 roku na terenie powiatu wykonano pomiary hałasu drogowego w trzech punktach na terenie gminy Łochów. Punkty pomiarowe zlokalizowane były w ciągu drogi krajowej nr 62 w Gwizdałach oraz w Łochowie przy ul. Węgrowskiej i Wyszowskiej. Hałas komunikacyjny mierzony na odcinku DK 62 okazał się ponadnormatywny. We wszystkich punktach pomiarowych odnotowano przekroczenia hałasu, zarówno w nocy jak i w dzień.

Aby ograniczyć ponadnormatywną emisję hałasu należy podjąć następujące działania:

- modernizacja dróg,
- budowa obwodnic,
- budowa ekranów dźwiękochłonnych.

– kolejowy

Istotnym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy jest kolej. Przez teren gminy przebiega ok. 14-kilometrowy odcinek Tłuszcz – Prostyń Bug (odcinek B) magistralnej linii kolejowej nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, która jest częścią międzynarodowej linii E75 (Rail Baltica) relacji Warszawa - Białystok - Trakiszki (granica państwa), należącej do krajowego systemu kolejowego oraz

do Paneuropejskiego Korytarza Transeuropejskiego. Na tej trasie odbywają się regularne połączenie pasażerskie oraz ruch towarowy. Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Łochów oraz 3 przystanki kolejowe: Barchów, Ostrówek Węgrowski, Topór. Hałas kolejowy może być szczególnie uciążliwy w centrum Łochowa wzdłuż przebiegu linii kolejowej. Na terenie gminy nie są obecnie prowadzone badania poziomu hałasu kolejowego. Jednakże hałas kolejowy w całej Polsce kształtuje się na podobnym poziomie, nocą może przekraczać dopuszczalną wartość 50 dB w odległości do około 80 m od osi torów. Poprawa dotychczasowych warunków akustycznych jest możliwa poprzez modernizację i właściwe utrzymanie stanu technicznego torowisk oraz taboru kolejowego. Brak badań klimatu akustycznego wzdłuż linii kolejowych na terenie powiatu i gminy nie daje obiektywnej oceny natężenia hałasu.

6.11.5. Tereny zdegradowane wymagające rekultywacji

Na terenie gminy Łochów nie występują tereny zdegradowane wymagające rekultywacji.

6.12. UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE

6.12.1. Warunki topoklimatyczne

Gmina Łochów została zaliczona do Wschodniej (podlaskiej) Dzielnicy Rolniczo-Klimatycznej. Średnia roczna temperatura na terenie gminy wynosi od 7,2°C do 7,6°C. Najwyższa średnia temperatura odnotowywana jest w miesiącu lipcu (18,2°C), a najniższa w styczniu i lutym (3,2°C-3,9°C). Okres wegetacyjny na terenie gminy Łochów trwa 200-210 dni. Liczba dni mroźnych wynosi 50-60 dni, z przymrozkami 110-138, zaś dni z pokrywą śnieżną 80-87. Średnia wielkość opadów w ciągu roku zawiera się w przedziale 532-607 mm. Względna wilgotność wynosi 82%, przy czym największą wilgotnością charakteryzują się obszary dolinne Bugu i Liwca. Dominują wiatry o niewielkich prędkościach w granicach 2,3-3,5 m/s przy czym w poszczególnych porach roku obserwuje się znaczne zmiany ich częstotliwości i kierunków. Latem występują głównie wiatry zachodnie, natomiast wiosną i jesienią – wschodnie.

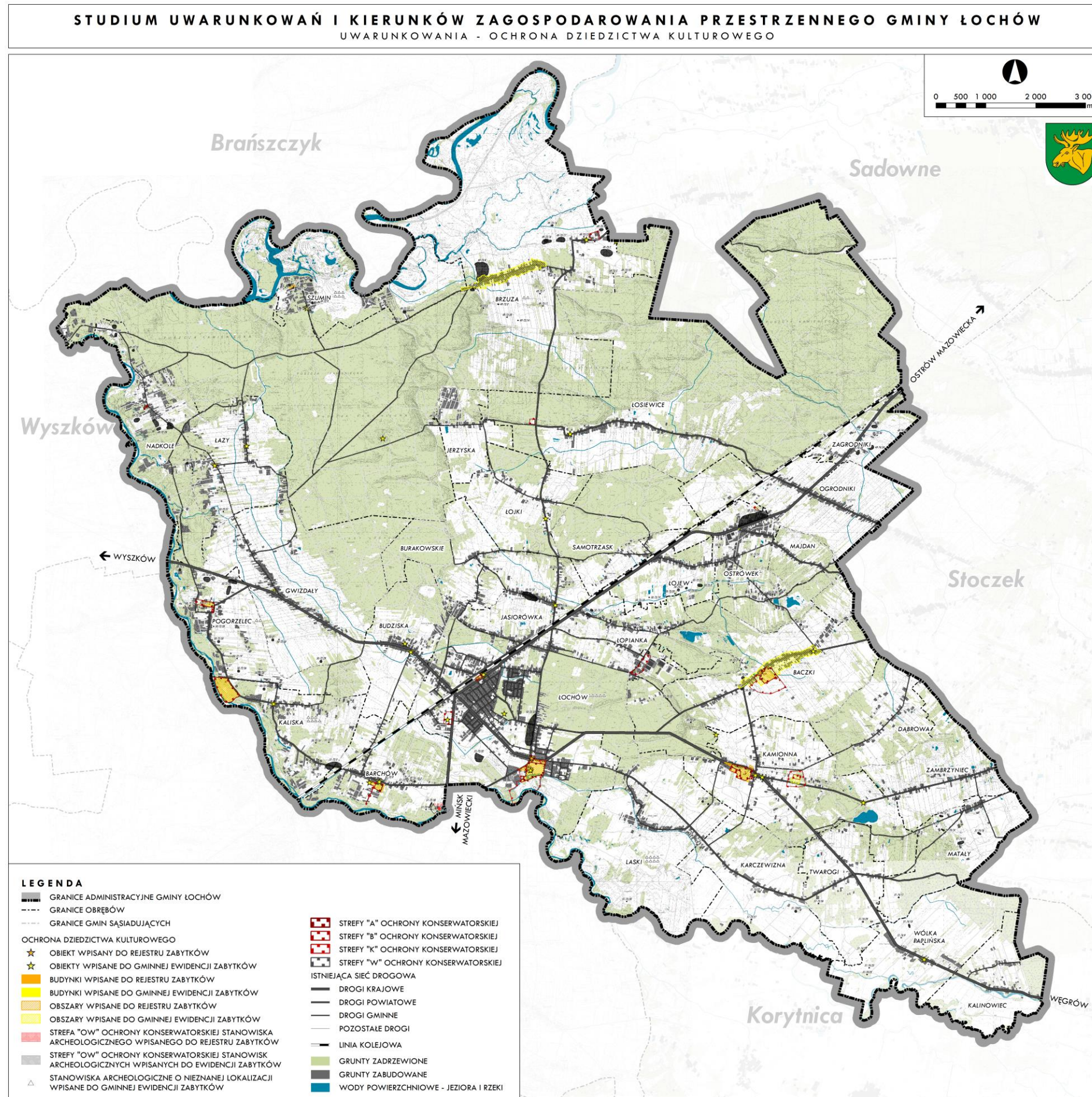
6.12.2. Warunki gruntowo - wodne

Geologia inżynierska określa warunki gruntowo-wodne dla potrzeb posadowienia obiektów budowlanych. Wpływ na warunki geologiczno-inżynierskie mają:

- budowa geologiczna,
- ukształtowanie powierzchni terenu,
- warunki hydrogeologiczne.

Na obszarze gminy Łochów większość terenów dogodna jest dla budownictwa. Obszarami o niekorzystnych warunkach do zabudowy są strefy krawędziowe wysoczyzn, formy wklęsłe, takie jak: doliny rzeczne, zagłębienia i obniżenia terenowe, obszary o wysokim poziomie wód gruntowych, w tym obszary podmokłe i bagienne.

ROZDZIAŁ VII
ŚRODOWISKO KULTUROWE, KRAJOBRAZ

Rysunek 22. Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Łochów, opracowanie własne.

Uwarunkowania, jakie należy uwzględnić w zagospodarowaniu przestrzennym w związku z ochroną zabytków i krajobrazu kulturowego określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840, z 2023 r. poz. 951). Ustawa przewiduje następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 19 tej ustawy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ochronę:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- parków kulturowych,
- innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Do zabytków nieruchomości zalicza się nie tylko pojedyncze dzieła architektury i budownictwa, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody czy miejsca upamiętniające historyczne wydarzenia, ale również układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane i krajobrazy kulturowe.

7.1. ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU

Aktualnie na terenie gminy Łochów zabytki są chronione w formie wpisu do rejestru zabytków. Poniższa tabela zawiera ich wykaz.

Tabela 47. Zabytki na terenie gminy Łochów wpisane do rejestru zabytków, opracowane na podstawie rejestru zabytków województwa mazowieckiego⁸ (stan na 16 lipca 2021 r.) oraz Gminnej Ewidencji Zabytków (stan na lipiec 2019 r.),

LP	LOKALIZACJA	OBIEKT	WŁASNOŚĆ	STAN ZACHOWANIA	MATERIAŁ	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTKÓW	DATA WPISU DO REJESTRU
1	Baczki	Zespół podworski: - dwór, - lamus zwany kaplicą ariańską, - park.	prywatna	- dwór: dobry - lamus zwany kaplicą ariańską: zaniedbany	- dwór: drew. - lamus zwany kaplicą ariańską: mur.	Dwór - I. 80-XVIII w. lamus zwany kaplicą ariańską - I. 90-XVIII w.	A-88/82	18.08.1982 r.
2	Barchów	Park krajobrazowy	prywatna	zaniedbany		Park - pocz. XIX w.	A-278	29.08.1980 r.
3	Barchów	grodzisko	prywatna	-	-	wczesne średniowiecze	A-183/745	27.01.1964 r.
4	Kaliska – Julin	Zespół willowy „Julin” - willa Paderewskich - ob. Siedziba Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego	państwowa	dobry	mur.	1910 r.	A-268	17.05.1980 r.

⁸ <https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130>, data udostępnienia 30.08.2021

5	Kaliska – Julin	Zespół willowy „Julin” – otoczenie willi z aleją świerkową	państwowa	dobry		pocz. XX w.	A-268 DS.4164-2/1/07	17.05.1980 r. 15.03.2007
6	Kamionna	Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	wyznaniowa	bardzo dobry	mur.	1904-1909 r., zniszczony 1915 r., odbudowany 1927 r.	A-328	29.12.1983 r.
7	Kamionna	Plebania w zespole kościoła parafialnego	wyznaniowa	bardzo dobry	mur.	1923 r.	A-1498	16.04.2019 r.
8	Kamionna	Zespół dworski: - dwór, - park.	prywatna	- dwór: dobry, - park: zaniedbany	mur.	2 ćw. XIX w.	A-138/622	4.04.1962 r.
9	Kamionna	Zespół dworski - oficyna południowa - oficyna północna (ruiny)	prywatna	- oficyna południowa: dobry - oficyna północna: ruiny	mur.	2 ćw. XIX w.	A-829	4.12.2008 r.
10	Łochów	Kościół filialny pw. Św. Stanisława Kostki w zespole pałacu, (przeniesiony w 2010 r. z Wólki Dobrynieckiej, gm. Zalesie, pow. bialski, woj. Lubelskie)	prywatna	dobry	drew.	1932 r.	A-267, A-1216	20.08.1997 r., 20.09.1997 r.
11	Łochów	Dworzec kolejowy wraz z otoczeniem	państwowa	bardzo dobry	mur.	1868 r.	A-886	7.12.2009 r.
12	Łochów	Zespół pałacu: - pałac, obecnie Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe, - park.	prywatna	bardzo dobry	mur.	- pałac: 1820-1830 r., przebudowa 1875-1876 r., - park: 1 ćw. XIX w.	624/62, A-139/624	4.04.1962 r. 12.04.2005 r.
13	Łochów	Zespół pałacu: - oficyna I, - kuchnia-pralnia, - wozownia I, - wozownia II, - stajnia.	prywatna	bardzo dobry	mur.	- oficyna I: 1 ćw. XIX w., - kuchnia: pralnia, wozownia I, wozownia II, stajnia - 2 poł. XIX w.	A-408	11.06.1992 r.
14	Łochów	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena w zespole pałacowo-folwarcznym	państwowa	dobry	mur., kam.	1 ćw. XIX w.	B-43/143	04.09.1970 r.
15	Nadkole	Dom nr 13 (dawniej 19)	prywatna	dobry	drew.	1890 r.	A-22	28.10.1999 r.
16	Pogorzelec	Pozostałości parku dworskiego	prywatna	dobry	-	k. XVIII w.	431/62, A-90/431	22.03.1962 r., 25.06.1996 r.
17	Szumin	Willi Hansenów z budynkami gospodarczymi, murem ogrodzeniowym i ogrodem w zespole rekreacyjnym, obecnie pod opieką Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie	prywatna	dobry	drew.	1968-70 r.	A-1441	15.10.2018 r.

REJESTR ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami, zawarte są w ustaleniach Studium.

Zasady te obowiązują niezależnie od tego, czy nieruchomość zabytkowa objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego czy też nie, ponieważ projekty decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji celu publicznego dotyczące obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obiekty, budynki i obszary wpisane do rejestru zabytków przedstawia Rysunek 22. Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Łochów, opracowanie własne.

7.2. ZABYTKI NIERUCHOME NIE WPISANE DO REJESTRU

Obok zabytków wpisanych do rejestru, na terenie gminy istnieje wiele innych obiektów i zespołów zabytkowych posiadających wartość historyczną i kulturową. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, prowadzona jest ewidencja tych obiektów (Gminna Ewidencja Zabytków) zaktualizowana w 2019 roku.

Tabela 48. Wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Łochów (stan na lipiec 2019 r.).⁹

LP	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT	WŁASNOŚĆ	STAN ZACHOWANIA	MATERIAŁ	DATOWANIE	NUMER REJESTRU WRAZ Z DATĄ WPISU
1	Łochów	Al. Łochowska 12A	Dworzec kolejowy	państwowa	bardzo dobry	mur.	1866 r.	A-886, 07.12.2009 r.
2	Łochów	Al. Łochowska 12	Budynek mieszkalno-biurowy w zespole dworca kolejowego	prywatna	dobry	mur.	k. XIX w.	
3	Łochów	Al. Łochowska	Wieża ciśnień w zespole dworca kolejowego	prywatna	dobry	mur.	l. 50-XX w.	
4	Łochów	ul. 1 Maja 1	Poczta	państwowa	bardzo dobry	mur.	l. 20-XX w.	
5	Łochów	ul. M. Konopnickiej 7	Pałac ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1820-1830 r., przebud. 1875-1876 r.	A-139/624, 04.04.1962 r.
6	Łochów	ul. M. Konopnickiej	Kościół filialny pw. Św. Stanisława Kostki w zespole pałacu, przeniesiony w 2010 r. z Wólki Dobrynieckiej, gm. Zalesie, pow. białski, woj.	prywatna	dobry	drew.	ok. 1925 r.	A-1216, 20.08.1977 r.

⁹ wymagana jest aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków w szczególności w zakresie stanu zachowania obiektów

			Lubelskie					
7	Łochów	ul. M. Konopnickiej 9	Oficyna I w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	A-408, 11.06.1992 r.
8	Łochów	ul. M. Konopnickiej 4	Oficyna II w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	komunalna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	
9	Łochów	ul. M. Konopnickiej 5	Kuchnia-pralnia w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	A-408, 11.06.1992 r.
10	Łochów	ul. M. Konopnickiej 1	Stajnia w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	A-408, 11.06.1992 r.
11	Łochów	ul. M. Konopnickiej 3	Wozownia I w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	A-408, 11.06.1992 r.
12	Łochów	ul. M. Konopnickiej 1	Wozownia II w zespole pałacu ob. Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe	prywatna	bardzo dobry	mur.	1 ćw. XIX w.	A-408, 11.06.1992 r.
13	Łochów	ul. M. Konopnickiej	Park w zespole pałacu	prywatna	bardzo dobry		1 ćw. XIX w.	A-139/624, 04.04.1962 r.
14	Łochów	ul. M. Konopnickiej	Figura Matki Boskiej w zespole pałacowo-parkowym	prywatna	bardzo dobry	piaskowiec	3 ćw. XIX w.	
15	Łochów	ul. Nowowiejska 2	Czworak w zespole pałacowo-folwarcznym	komunalna	dobry	mur.	k. XIX w.	
16	Łochów	ul. Nowowiejska 4	Czworak w zespole pałacowo-folwarcznym	prywatna	zaniedbany	drew.	k. XIX w.	
17	Łochów	ul. Węgrowska	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena w zespole pałacowo-folwarcznym	państwowa	dobry	mur., kam.	1 ćw. XIX w.	B-43/143, 04.09.1970 r.
18	Łochów	ul. Armii Krajowej 10	Dom	prywatna	dobry	drew.	l. 30-XX w.	
19	Łochów	Al. Łochowska 23	Dom	prywatna	dobry	drew.	1 poł. XIX w.	
20	Łochów	ul. Armii Krajowej 20	Młyn elektryczny	prywatna	zaniedbany	mur.	l. 30-XX w.	
21	Łochów	ul. Fabryczna 14	Budynek administracyjny w zespole dawnej	komunalna	bardzo dobry	mur.	l. 20-XX w.	

			Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. Placówka opiekuńczo-wychowawcza					
22	Łochów	ul. Fabryczna 4	Szkoła w zespole dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. budynek mieszkalny	prywatna	dobry	mur.	I. 20-XX w.	
23	Łochów	ul. Przemysłowa 21	Oficina przy dawnym domu Perlisów (właściciele fabryki) w zespole dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. budynek mieszkalny	prywatna	dobry	mur.	k. XIX w.	
24	Łochów	ul. Fabryczna 2	Dom robotniczy w zespole dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. budynek mieszkalny	komunalna	dobry	drew.	k. XIX w.	
25	Łochów	ul. Fabryczna 10	Budynek robotniczy w zespole dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. budynek mieszkalny	prywatna	zaniedbany	mur.	I. 20-XX w.	
26	Łochów	ul. Fabryczna 12	Odlewnia dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa, ob. nie istnieje		nie istnieje	mur.	k. XIX w.	
27	Łochów	ul. Wyszowska 26	Dawna Fabryka Farb	prywatna	dobry	mur.	ok. 1939 r.	
28	Łochów	ul. Wyszowska 28	Wyłuszcarnia nasion I	państwowa	dobry	drew.	1 poł. XIX w.	
29	Łochów	ul. Wyszowska 28	Wyłuszcarnia nasion II	państwowa	dobry	drew.	1 poł. XIX w.	
30	Baczki		Układ ruralistyczny	prywatna			XVI-XIX w.	
31	Baczki	143	Dwór	prywatna	dobry	drew.	I. 80-XVIII w.	A-88/82, 18.08.1982 r.
32	Baczki		Lamus zwany kaplicą ariańską w zespole dworu	prywatna	zaniedbany	mur.	I. 90-XVIII w.	A-88/82, 18.08.1982 r.
33	Baczki		Obora w zespole dworu	prywatna	dobry	mur.	ok. 1929 r.	
34	Baczki		Park w zespole dworu	prywatna	dobry		k. XVIII w.	
35	Baczki	54 (d. 39)	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 20-XX w.	

36	Baczki	57	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w. (zmodernizowana współcześnie)	
37	Baczki	96	Dom	prywatna	zaniedbany	drew.	I. 30-XX w.	
38	Baczki	przy skrzyżowaniu z drogą do Ostrówka	Krzyż przydrożny	prywatna	dobry	kam./żelazo	1901 r.	
39	Barchów	na posesji nr 258d	Lodownia w zespole dworskim	prywatna	zaniedbany	mur.	2 poł. XIX w.	
40	Barchów		Park krajobrazowy	prywatna	zaniedbany		pocz. XIX w.	A-278, 29.08.1980 r.
41	Barchów		Aleja jesionowo- świerkowa w zespole dworu	prywatna	zaniedbany		poł. XIX w.	
42	Barchów	na posesji nr 59	Kapliczka przydrożna	prywatna	dobry	mur.	2 poł. XIX w.	
43	Barchów	98	Dom	prywatna	dobry	drew.	1 poł. XX w.	
44	Brzuzza		Układ ruralistyczny	prywatna			XVI-XIX w.	
45	Brzuzza	obok posesji nr 8A	Kapliczka przydrożna	prywatna	zaniedbany	drew.	1903 r.	
46	Brzuzza	5	Rządcówka, ob. budynek mieszkalny	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w. (zmodernizowana współcześnie)	
47	Brzuzza	32 (d. 34)	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
48	Brzuzza	52	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
49	Brzuzza	58	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
50	Brzuzza	61	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
51	Brzuzza	85	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
52	Brzuzza	114	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
53	Brzuzza	116	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
54	Brzuzza	120	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
55	Brzuzza	141	Dom	prywatna	zaniedbany	drew.	I. 30-XX w.	
56	Brzuzza	143	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
57	Brzuzza	na zach. skraju wsi, naprzeciw posesji nr 146	Krzyż przydrożny	komunalna	dobry	granit/żelazo	1907 r.	
58	Dąbrowa	14 (d. 10)	Dom	prywatna	dobry	drew.	pocz. XX w., (zmodernizowana współcześnie)	
59	Dąbrowa	17	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
60	Gwizdały	ul. Szkolna 9	Muzeum Gwizdka Zespołu Szkół im. Wincentego Witosa	państwowa	bardzo dobry	mur.	budynek współczesny	
61	Gwizdały	d. 101, ob. na posesji przy ul. Łochowskiej 78	Dawna Biblioteka	prywatna	zaniedbany	mur.	1 poł. XX w.	
62	Gwizdały	ul. Szkolna 94 (d. 194)	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 20-XX w.	
63	Gwizdały (Jaworówek)	ul. Jaworowa 8 (d. 134)	Dwór	prywatna	zaniedbany	drew.	2 poł. XIX w.	

64	Jasiorówka	21	Dworek	prywatna	dobry	drew.	pocz. XX w.	
65	Jasiorówka	23	Dom	prywatna	dobry	drew.	1 poł. XX w.	
66	Jasiorówka	naprzeciw posesji nr 23	Krzyż przydrożny	komunalna	dobry	kam./żelazo	1925 r.	
67	Jerzyska	31	Leśniczówka	prywatna	dobry	drew.	l. 30-XX w.	
68	Kalinowiec	23	Dom	prywatna	zaniedbany	mur.	l. 20-XX w.	
69	Kalinowiec	obok posesji nr 3	Młyn	prywatna	zaniedbany	drew.	1 poł. XX w.	
70	Kaliska		Krzyż przydrożny	komunalna	dobry	kam./żeliwo	1916 r.	
71	Kaliska (Julin)		Willa Ignacego Paderewskich, ob. Siedziba Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego	państwowa	dobry	mur.	1910 r.	A-268, 17.05.1980 r.
72	Kaliska (Julin)		Park z aleją świerkową w zespole willi Ignacego Paderewskiego	państwowa	dobry		pocz. XX w.	A-268 DS.4164- 2/1/07, 17.05.1980 r. 15.03.2007 r.
73	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego	Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	wyznaniowa	bardzo dobry	mur.	1904-1909 r., zniszczony 1915 r., odbudowany 1927 r.	A-328, 29.12.1983 r.
74	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego 25	Plebania w zespole kościoła parafialnego	wyznaniowa	bardzo dobry	mur.	pocz. XX w.	A-1498, 16.04.2019 r.
75	Kamionna	ul. Ks. M. Woźniaka	Cmentarz parafialny	wyznaniowa	bardzo dobry		poł. XIX w.	
76	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego 22	Dwór	prywatna	dobry	mur.	2 ćw. XIX w.	A-138/622, 04.04.1962 r.
77	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego	Oficina południowa w zespole dworu	prywatna	dobry	mur.	2 ćw. XIX w.	A-829, 04.12.2008 r.
78	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego	Oficina północna (ruiny) w zespole dworu	prywatna	ruiny	mur.	2 ćw. XIX w.	A-829, 04.12.2008 r.
79	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego	Park w zespole dworu	prywatna	zaniedbany		poł. XIX w.	A-138/622, 04.04.1962 r.
80	Kamionna	ul. J. Piłsudskiego 31	Dom, ob. nie istnieje		nie istnieje	drew.	1 poł. XX w.	
81	Kamionna	ul. Ks. M. Woźniaka 1	Młyn	prywatna	zaniedbany	mur.	l. 30-XX w.	
82	Kamionna	przy skrzyżowaniu ul. Ks. M. Woźniaka i ul. Sosnowej	Kapliczka przydrożna	prywatna	zaniedbany	mur.	pocz. XX w.	
83	Kamionna	przy skrzyżowaniu ul. J. Piłsudskiego i ul. Ks. M. Woźniaka	Krzyż przydrożny	państwowa	dobry	kam./żeliwo	1888 r.	
84	Kamionna (ob. Baczki)	przy drodze leśnej do Baczek Fabrycznych	Krzyż przydrożny	prywatna	dobry	kam./żeliwo	1907 r.	
85	Łazy	56	Dom	prywatna	ruina	drew.	l. 20-XX w.	
86	Łazy	na posesji nr 39	Kapliczka	prywatna	dobry	mur.	pocz. XX w.	

			przydrożna					
87	Łazy	na skrzyżowaniu z drogą Łochów - Nadkole	Krzyż przydrożny	prywatna	dobry	kam./żelazo	1885 r.	
88	Łojki	na posesji nr 12a	Kapliczka przydrożna	prywatna	dobry	mur.	1894 r.	
89	Łopianka (Relin) (ob. Jasiorówka)	ob. Jasiorówka 104	Dworek	prywatna	dobry	mur.	pocz. XX w.	
90	Łosiewice	52	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
91	Łosiewice	58	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
92	Łosiewice	102	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
93	Łosiewice	przy posesji nr 96 (d. 28)	Kapliczka przydrożna	prywatna	dobry	mur.	pocz. XX w.	
94	Nadkole	13 (d 19)	Dom	prywatna	dobry	drew.	k. XIX w.	A-22, 28.10.1999 r.
95	Ostrówek	ul. Zwycięstwa 70	Dom	prywatna	zaniedbany	drew.	k. XIX w.	
96	Ostrówek	ul. Fabryczna 57	Dawna Odlewnia Fabryki Mebli Metalowych i Odlewnia Żeliwa	państwowa	bardzo dobry	mur.	k. XIX w.	
97	Pogorzelec		Pozostałości parku dworskiego	prywatna	dobry		k. XVIII w.	A-90/431, 07.02.1996 r.
98	Szumin	na skrzyżowaniu ul. Jegiel i ul. Podleśnej	Krzyż przydrożny	komunalna	zaniedbany	mur.	1939 r.	
99	Szumin	ul. Mlekicie 4	Willi Hansenów w zespole rekreacyjnym ob. pod opieką Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie	prywatna	dobry	drew.	1968 r.	A-1441, 15.10.2018 r.
100	Twarogi	57	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 30-XX w.	
101	Wólka Paplińska	na posesji nr 31	Kapliczka przydrożna	prywatna	dobry	mur.	I. 30-XX w.	
102	Wólka Paplińska	87	Dom, ob. nie istnieje		nie istnieje	drew.	pocz. XX w.	
103	Zambrzyńiec	102	Dom	prywatna	dobry	drew.	I. 20-XX w.	
104	Budziska	przy kaplicy rzymskokatolickiej	Pomnik poświęcony pomordowanym i poległym w walce z okupantem w latach 1939-1944 r.	wyznaniowa	bardzo dobry	lastryko	1985 r.	
105	Budziska	przy strażnicy OSP	Pomnik upamiętniający 90-lecie Ruchu Ludowego	komunalna	dobry	granit	1985 r.	
106	Brzuza	na skraju lasu przy granicy z miejscowością Szynkarzyzna	Pomnik poświęcony rozstrzelanym członkom ruchu oporu AK Placówki "Łochów" oraz mieszkańców wsi Brzuza	komunalna	dobry	beton, metal	1984 r.	

107	Jerzyska	w lesie, 700 m na zach. od miejscowości Jerzyska	Pomnik poświęcony poległym żołnierzom Armii Krajowej Oddziałowi „Jerzyki”	państwowa	bardzo dobry	kamień	1982 r.	
108	Kamionna	obok kościoła parafialnego	Pomnik J. Piłsudskiego	komunalna	dobry	mur.	1938 r.	
109	Łochów	na cmentarzu parafialnym	Pomnik ku czci poległych w latach 1939-1945 r.	wyznaniowa	dobry	lastryko	1982 r., przeb. 2019 r.	
110	Ostrówek	ul. Graniczna	Cmentarz Żołnierzy Armii Radzieckiej	państwowa	dobry		1941 r.	
111	Łochów	ul. Armii Krajowej	Pomnik porucznika Hieronima Piotrowskiego ps. "Jur"		bardzo dobry		2015 r.	

Obiekty, budynki i obszary wpisane do Gminnej Ewidencji zabytków przedstawia Rysunek 22. Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Łochów, opracowanie własne

7.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE UJĘTE W GMINNEJ I WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Teren gminy Łochów leży w zasięgu 8 obszarów AZP. W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 157 stanowisk archeologicznych. Do najcenniejszych stanowisk archeologicznych na terenie gminy należy wczesnośredniowieczne grodzisko w Barchowie o numerze 51-72/30 (wpisane do rejestru zabytków pod numerem A-183/745 decyzją z dnia 27.01.1964 r.).

Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Łochów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Łochów (stan na sierpień 2022 r.).

LP	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP/NR STANOWISKA NA OBSZARZE	NR STANOWISKA W MIEJSCOWOŚCI	FUNKCJA	CHRONOLOGIA	UWAGI
1	Baczkki	50-73/27	3	1. osada	1. now. (XVI-XVIII w.)	
2	Baczkki	50-73/28	4	1. ślad osad.	1. neolit - WEB	
3	Baczkki	50-73/29	5	1. osada 2. osada	1. późne śred. (XIII-XIV w.) 2. now. (XVI-XVIII w.)	
4	Baczkki	50-73/30	6	1. ślad osad. 2. osada	1. EK-EŻ 2. now. XVI-XVII w.	
5	Baczkki	50-73/31	7	1. ślad osad.	1. EK-EB	
6	Baczkki	50-73/32	8	1. ślad osad.	1. EK-EB	
7	Baczkki Nowe	50-73/4	1	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. osada	1. wcz. śred. (XII-XIII w.) 2. późne śred. 3. nowożyt. (XVI-XVII w.)	
8	Baczkki Stare	50-73/3	1	1. ślad osad.	2. nieokr.	
9	Barchów	51-72/1	3	1. ślad osad.	1. nowożyt.	

10	Barchów	51-72/10	2	1. ślad osad.	1. wcz. śred.	
11	Barchów	51-72/2	1	1. ślad osad.	1. śred./nowożyt.	
12	Barchów	51-72/30	1	1. grodzisko	1. wcz. śred.	nr rejestru A-183/745
13	Barchów	51-72/31	2	1. osada	1. wcz. śred.	
14	Barchów	51-72/38	8	1. śl. osad. 2. śl. osad.	1. pradzieje 2. wcz. śred.	
15	Barchów	51-72/4	4	1. ślad osad.	1. wcz. śred.	
16	Barchów	51-72/6	6	1. ślad osad.	1. pradzieje	
17	Barchów	51-72/9	7	1. ślad osad.	1. śred.	
18	Barchów/Kaliska	51-72/5	5	1. osada	1. EB/WEŻ	
19	Brzózka	49-73/17	16	1. osada	1. średniowiecze - nowożytność	
20	Brzózka	49-73/18	17	1. ślad osad. 2. osada 3. osada	1. pradzieje 2. śred. 3. now.	
21	Brzózka	49-73/19	18	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad. 4. ślad osad.	1. neolit 2. wcz. EB 3. EB 4. śred./now.	
22	Brzózka	49-73/2	2	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. EB/WEŻ 2. śred./now.	
23	Brzózka	49-73/8	8	1. ślad osad. 2. osada 3. osada 4. osada 5. osada	1. EB/WEŻ 2. późny okres lateński/wczesny okres wpływów rzymskich 3. OWR 4. wcz. śred. 5. śred.	
24	Brzózka	49-73/9	9	1. ślad osad. 2. cmentarzysko	1. EB? 2. późny okres lateński/wczesny okres wpływu rzymskich	
25	Brzuza	49-71/9	6	1. osada 2. osada	1. eb k. łuzicka 2. XV w.	
26	Brzuza	49-73/1	1	1. ślad osad.	1. EB	
27	Brzuza	49-73/10	10	1. ślad osad.	1. neolit/wcz. EB	
28	Brzuza	49-73/11	11	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. neolit/wcz. EB 2. EB?	
29	Brzuza	49-73/12	12	1. ślad osad.	1. neolit/wcz. EB	
30	Brzuza	49-73/13	13	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. wcz. EB? 2. EB/WEŻ?	
31	Brzuza	49-73/14	14	1. ślad osad. - cmentarzysko?	1. pradzieje	
32	Brzuza	49-73/16	15	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. WEŻ/okres lateński 2. nowożyt.	
33	Brzuza	49-73/20	19	1. ślad osad.	1. wcz. EB	
34	Brzuza	49-73/21	20	osada	epoka brązu	lokalizacja nieznana
35	Brzuza	49-73/24	21	ślad osadniczy	epoka brązu	lokalizacja nieznana
36	Brzuza	49-73/3	3	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. neolit 2. EB	
37	Brzuza	49-73/4	4	1. ślad osad.	1. nieokr.	
38	Brzuza	49-73/5	5	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. neolit 2. WEŻ	
39	Brzuza	49-73/6	6	1. ślad osad.	1. nieokr.	
40	Brzuza	49-73/7	7	1. ślad osad.	1. EB?	
41	Gwizdały	50-72/29	1	1. ślad osad.	2. pradz.	

42	Gwizdały	50-72/30	2	1. śląd osad	1. póź. śred.	
43	Gwizdały	50-72/31	3	1. śląd osad.	1. EB/WEŻ	
44	Jasiorówka	50-73/13	3	1. śląd osad.	1. mezolit	
45	Jasiorówka	50-73/14	4	1. śląd osad.	1. OWR - nowożyt.	
46	Jasiorówka	50-73/15	5	1. śląd osad. 2. osada	1. EK-EB 2. nowożyt. (XVI-XVIII w.)	
47	Jasiorówka	50-73/16	6	1. śląd osad.	1. wcz. śred. (X w.)	
48	Jasiorówka	50-73/17	7	1. śląd osad. 2. osada 3. osada (?)	1. późne śred. (XIII-XIV w.), 2. now. (XVI-XVII w.) 3. now. (XVIII w.)	
49	Jasiorówka	50-73/7	1	1. śląd osad. 2. osada 3. osada (?) 4. osada (?)	1. OWR 2. wcz. śred. (XII-XIII w.) 3. późne śred. (XIV-XV w.) 4. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
50	Jasiorówka (Gęsi Gaz)	50-73/8	1	1. śląd osad.	1. wcz. śred.	
51	Jerzyska	49-72/16	1	1. osada	1. śred.	
52	Kaliska	50-72/10	2	śląd osadniczy	średniowiecze	lokalizacja nieznana
53	Kaliska	50-72/11	3	cmentarzysko ciałopalne	epoka żelaza	lokalizacja nieznana
54	Kaliska	50-72/12	4	śląd osadniczy	epoka kamienia	lokalizacja nieznana
55	Kaliska	50-72/13	5	śląd osadniczy	epoka kamienia	lokalizacja nieznana
56	Kaliska	50-72/14	6	śląd osadniczy	epoka brązu	lokalizacja nieznana
57	Kaliska	50-72/16	7	1. śląd osad.	1. star.	
58	Kaliska	50-72/17	8	1. śląd osad.	1. WEŻ	
59	Kaliska	50-72/18	9	1. śląd osad. 2. osada	1. star. 2. nowożyt.	
60	Kaliska	50-72/23	1	znalezisko luźne	epoka kamienia	lokalizacja nieznana
61	Kaliska	50-72/9	1	śląd osadniczy	pradzieje	lokalizacja nieznana
62	Karczewizna	51-73/22	1	1. śląd osad.	1. pradzieje	
63	Karczewizna	51-73/25	2	1. obozowisko 2. osada	1. paleolit 2. nowożyt.	
64	Karczewizna	51-73/27	3	1. śląd osad. 2. śląd osad.	1. paleolit 2. nowożyt.	
65	Koszelanka	49-72/17	1	1. śląd osad. 2. osada 3. śląd osad.	1. neolit/WEB 2. śred. 3. nieokr.	
66	Laski	51-73/10	4	cmentarzysko ciałopalne	epoka żelaza	lokalizacja nieznana
67	Laski	51-73/11	5	śląd osadniczy	epoka żelaza	lokalizacja nieznana
68	Laski	51-73/12	6	śląd osadniczy	epoka brązu	lokalizacja nieznana
69	Laski	51-73/13	7	śląd osadniczy	średniowiecze	lokalizacja nieznana
70	Laski	51-73/14	8	śląd osadniczy	epoka kamienia	lokalizacja nieznana
71	Laski	51-73/28	9	1. cmentarzysko ciałopalne	1. pradzieje	
72	Laski	51-73/29	10	1. osada 2. śląd osad.	1. EB 2. nowożyt.	
73	Laski	51-73/30	11	1. śląd osad.	1. pradzieje	

74	Laski	51-73/7	1	śląd osadniczy	pradzieje	lokalizacja nieznana
75	Laski	51-73/8	2	osada	epoka brązu	lokalizacja nieznana
76	Laski	51-73/9	3	cmentarzysko ciałopalne	epoka brązu	lokalizacja nieznana
77	Łazy	50-72/21	1	1. ślad osad.	1. nowożyt.	
78	Łochów	50-73/10	2	śląd osadniczy	epoka brązu	lokalizacja nieznana
79	Łochów	50-73/11	3	osada	pradzieje	lokalizacja nieznana
80	Łochów	50-73/33	5	1. ślad osad. 2. osada	1. wcz. śred. (XI-XII w.) 2. nowożyt. (XVI-XVIII w.)	
81	Łochów	50-73/9	1	osada	średniowiecze	lokalizacja nieznana
82	Łochów	51-73/15	1	osada	średniowiecze	lokalizacja nieznana
83	Łochów	51-73/16	2	grodzisko	nieznana	lokalizacja nieznana
84	Łochów	51-73/32	6	1. osada 2. osada	1. pradzieje 2. WEŻ	
85	Łojew	50-73/18	2	1. ślad osad. 2. osada 3. ślad osad.	1. EK-EB 2. późne śred. (XIII-XIV w.) 3. now. (XVIII w.)	
86	Łojew	50-73/19	3	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. wcz. śred. (XII w.) 2. now. (XVI-XVII w.)	
87	Łojew	50-73/2	1	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad. 4. osada produkcyjna	1. neolit 2. wcz. śred. (XII-XIII w.) 3. późne śred. (XIV-XV w.), 4. nowożyt.	
88	Łojew	50-73/20	4	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. now. (XVI-XVII w.) 2. późne śred.-now.	
89	Łojew	50-73/21	5	1. osada	1. now. (XVI-XVII w.)	
90	Łojew	50-73/22	6	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad.	1. wcz. śred. (XII-XIII w.) 2. now. (XVI-XVIII w.) 3. now. (XVIII w.)	
91	Łojew	50-73/23	7	1. osada	1. now. (XVI-XVIII w.)	
92	Łopianka	50-73/5	1	1. osada 2. ślad osad.	1. pradzieje 2. OWR	
93	Łopianka	50-73/6	2	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad.	1. EK - EŻ 2. pradzieje 3. późne śred.	
94	Majdan	50-73/25	1	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. osada	1. EB 2. wcz. śred. (X w.) 3. nowożyt. (XVI-XVIII w.)	
95	Malwinów (obr. Pogorzelec)	50-72/25	9	1. śl. osad.	1. pradz.	
96	Matały	51-74/13	1	1.śląd os.	1. nowożyt. (XVI-XVII w.)	
97	Matały	51-74/14	2	1.śląd os.	1. nowożyt. (XVI-XVII w.)	
98	Matały	51-74/15	3	1. ślad os. 2. osada	1. EŻ 2. nowożyt. (XVI-XVIII w.)	
99	Matały	51-74/16	4	1.śląd os.	1. nowożyt. (XVI-XVII w.)	
100	Nadkole	49-72/18	1	1. cmentarzysko 2. cmentarzysko	1. wcz. EŻ 2. OWR	

101	Nadkole	49-72/19	2	1. cment. ? 2. cment. 3. osada	1. EB/WEŻ 2. OWR 3. śred.	
102	Nadkole	49-72/20	3	1. osada 2. osada 3. ślad osad.	1. wcz. śred. 2. śred. 3. nowożyt.	
103	Nadkole	49-72/21	4	1. ślad os. 2. ślad os.	1. wcz. śred. 2. nieokr.	
104	Nadkole	49-72/26	6	1. osada	2. pradz.	
105	Nadkole	49-72/27	7	1. osada 2. osada	1. OWR 3. pradz.	
106	Nadkole	49-72/28	5	osada	1. WEŻ 2. pradz.	
107	Nadkole	50-72/15	1	ślad osadniczy	epoka kamienia	lokalizacja nieznana
108	Ogrodniki	49-73/22	1	1. ślad osad.	1. WEŻ	
109	Ostrówek	50-73/1	1	1. ślad osad.	1. wcz. śred.	
110	Ostrówek	50-73/12	2	ślad osadniczy	epoka brązu	lokalizacja nieznana
111	Ostrówek	50-73/24	3	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. EK-EŻ 2. wcz. śred. (X-XI w.)	
112	Ostrówek	50-73/26	4	1. ślad osad.	1. WEB	
113	Pogorzelec	50-72/19	5	1. ślad osad.	1. nowożyt.	
114	Pogorzelec	50-72/20	6	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. star. 2. nowożyt.	
115	Pogorzelec	50-72/22	7	1. osada 2. osada	1. późne śred. 2. now.	
116	Pogorzelec	50-72/24	8	1. śl. osad.	1. pradz.	
117	Pogorzelec	50-72/26	10	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. WEŻ 2. pradz.	
118	Pogorzelec	50-72/27	11	1. ślad osad.	1. pradz.	
119	Pogorzelec	50-72/28	12	1. ślad osad.	1. pradz.	
120	Pogorzelec	50-72/32	13	1. osada 2. osada	1. OWR 2. pradzieje	
121	Pogorzelec	50-72/33	14	1. ślad osad.	1. pradz.	
122	Pogorzelec	50-72/5	1	1. ślad osad.	1. wcz. śred.	
123	Pogorzelec	50-72/6	2	ślad osadniczy	pradzieje	lokalizacja nieznana
124	Pogorzelec	50-72/7	3	1. ślad osad.	1. OWR	
125	Pogorzelec	50-72/8	4	ślad osadniczy	pradzieje	lokalizacja nieznana
126	Szumin	49-72/1	1	nieznana	epoka brązu	lokalizacja nieznana
127	Szumin	49-72/2	2	osada	epoka brązu	lokalizacja nieznana
128	Szumin	49-72/25	BRK_1	ślad osadniczy	średniowiecze	lokalizacja nieznana
129	Szumin	49-72/3	3	osada	epoka żelaza	lokalizacja nieznana
130	Szumin	49-72/4	4	osada	epoka brązu	lokalizacja nieznana
131	Szumin	49-72/5	5	osada	epoka żelaza	lokalizacja nieznana
132	Szumin	49-72/6	6	1. ślad osad..	1. wcz. śred.	
133	Szumin	49-72/7	7	1. osada 2. osada 3. ślad os. 4. nieokr.	1. IX-X w. 2. XIV-XVI w. 3. XVII-XVIII w. 4. nieokr.	
134	Szumin	49-72/8	8	1. osada 2. nieokr.	1. XI-XIII w. 2. nieokr.	
135	Szumin Poduchowny	49-72/10	2	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad.	1. epoka brązu 2. wcz. OWR 3. wcz. śred.	

136	Szumin Poduchowny	49-72/11	3	1. ślad osad.	1. nieokr.	
137	Szumin Poduchowny	49-72/9	1	1. ślad osad. 2. osada	1. wcz. EB 2. EB	
138	Twarogi	51-73/26	1	1. ślad osad.	1. nowożyt.	
139	Twarogi	51-74/12	2	1. ślad osad.	1. nowożyt. (XVI-XVIII w.)	
140	Twarogi (obr. Matały)	51-74/11	1	1. ślad osad.	1. nowożyt. (XVIII w.)	
141	Wólka Paplińska	51-74/10	3	1. osada 2. osada 3. ślad osad.	1. EŻ 2. OWR 3. now. (XVIII w.)	
142	Wólka Paplińska	51-74/23	4	1. ślad osad.	1. nowożyt.	
143	Wólka Paplińska	51-74/24	5	1. ślad osad.	1. późne śred./nowożyt.	
144	Wólka Paplińska	51-74/25	6	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. mezolit 2. neolit	
145	Wólka Paplińska	51-74/29	10	1. ślad osad. 2. ślad osad.	1. późne śred. 2. nowożyt. (XVII w.)	
146	Wólka Paplińska	51-74/8	1	1. ślad osad.	1. nowożyt. (XVI-XVII w.)	
147	Wólka Paplińska	51-74/9	2	1. ślad osad. 2. ślad osad. 3. ślad osad.	1. WEŻ 2. wcz. śred. (X-XII w.) 3. XIX w.	
148	Wywłoka	49-72/12	1	1. osada 2. osada 3. osada 4. nieokr.	1. wcz. śred. 2. śred. 3. nowożyt. 4. nieokr.	
149	Wywłoka	49-72/13	2	1. ślad osad. 2. osada. 3. osada	1. wcz. EB 2. śred. 3. nieokr.	
150	Wywłoka	49-72/14	3	1. osada	1. śred.	
151	Wywłoka	49-72/15	4	1. osada 2. ślad osad.	1. śred. 2. nieokr.	
152	Zagrodniki	49-74/32	1	1. ślad osad. 2. osada	1. nieokr. 2. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
153	Zagrodniki	49-74/33	2	1. osada	1. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
154	Zagrodniki	49-74/34	3	1. osada 2. osada	1. późne śred. 2. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
155	Zagrodniki	49-74/36	4	1. osada	1. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
156	Zagrodniki	49-74/40	12	1. ślad osad.	1. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	
157	Zagrodniki/Topór	49-74/39	11	1. osada	1. nowożyt. (XVII-XVIII w.)	

Stanowiska archeologiczne przedstawia Rysunek 22. Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Łochów, opracowanie własne.

7.4. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefy konserwatorskie wyznaczono w obowiązujących na terenie gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wykaz stref wraz z opisem przedstawia poniższa tabela (Tabela 50.)

Tabela 50. Strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Łochów.

LP	NR UCHWAŁY MPZP	STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ OBOWIĄZUJĄCE NA MOCY UCHWALONYCH MPZP - USTALENIA	
1.	XXV/182/2012 z dnia 18.11.2012 r.	A	<p>Oznacza się na rysunku planu obiekty zabytkowe: willa Paderewskich i ruiny dworu w zespole dworsko-parkowym w Barchowie, dla których wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej „A” - pełnej ochrony, w której obowiązują zasady ochrony określone dla zespołów wpisanych do rejestru zabytków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pełna ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania - kompozycji; 2) zachowanie zabytkowego układu ogrodów, zbiorników i cieków wodnych oraz kompozycji układów zieleni, uczytelnienie wnętrz parkowych i powiązań widokowych pomiędzy nimi, wyeksponowanie głównych osi kompozycyjnych, stworzenie warunków do ekspozycji obiektów zabytkowych, 3) rewaloryzacja zachowanych obiektów z możliwością adaptacji do funkcji nieprowadzących do degradacji zachowanych walorów zabytkowych i kulturowych; 4) możliwość odtworzenia zniszczonych obiektów wg dokumentacji zabytku (lub przeniesienie innego budynku dworskiego -dotyczy dworu w Barchowie).
		B	<p>Oznacza się na rysunku planu obszar objęty strefą ochrony konserwatorskiej „B” - ochrony zachowanych elementów zabytkowych (otoczenie zabytku w zespole dworsko-parkowym w Barchowie), dla której obowiązują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania - kompozycji; 2) ustala się ochronę i zachowanie alei jesionowo-świerkowej w zespole dworsko-parkowym.
		W	<p>Oznacza się na rysunku planu strefę ściślejszej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, obejmującą zespół osadniczy w Barchowie, w skład którego wchodzi:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) grodzisko wczesnośredniowieczne o numerze AZP 51-72/30, nr rejestru zabytków A-183/745 z dnia 27.01.1964r., b) 2 osady podgrozdowe (AZP 51-72/31 i AZP 51-72/4). <p>Na obszarze powyższej strefy ustala się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zakaz zabudowy i zmiany użytkowania terenów rolnych w promieniu 50m od granic grodziska; 2) ochronę relikwów archeologicznych w granicach strefy.
2.	XVI/113/2015 z dnia 25.11.2015 r.	A	<p>Ustala się strefę pełnej ochrony historycznej struktury – „A”, oznaczoną na rysunku planu, obejmującą park krajobrazowy w miejscowości Baczki, dla której:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) obowiązują zasady ochrony określone dla terenów wpisanych do rejestru zabytków; 2) pełna ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania - kompozycji; 3) stworzenie warunków do ekspozycji obiektu zabytkowego; 4) rewaloryzacja zachowanych obiektów z możliwością przystosowania do nowych funkcji, nieprowadzących do degradacji zachowanych walorów zabytkowych i kulturowych; 5) zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych z dopuszczeniem odtworzenia obiektów zniszczonych.
		K	<p>Ustala się strefę ochrony krajobrazu – „K”, oznaczoną na rysunku planu, dla której obowiązują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ochrona perspektyw widokowych i ekspozycji; 2) zasady zagospodarowania terenu według przepisów szczegółowych.
		W	<p>Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
3.	XIX/134/2016 z dnia 15.02.2016 r.	W	<p>Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych będących w ewidencji WKZ oraz relikwów archeologicznych, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych oraz strefy ochrony konserwatorskiej relikwów archeologicznych „W” , oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w</p>

			wyznaczonych strefach ochrony konserwatorskiej mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
4.	XXXIII/239/2016 z dnia 16.10.2016 r.	B	Ustala się ochronę cmentarza Żołnierzy Armii Radzieckiej w Ogrodnikach, wpisanego do ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie strefy ochrony konserwatorskiej „B”, w granicach której obowiązuje: 1) zachowanie i rewaloryzacja rozplanowania cmentarza; 2) zachowanie i rewaloryzacja obiektów zabytkowych; 3) zapewnienie ekspozycji zachowanych obiektów.
		W	Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych, będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej, mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych, podlegają przepisom odrębnym dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
5.	XLI/298/2017 z dnia 22.03.2017 r.	A	Dla obiektów i terenów wpisanych do rejestru WKZ – zespół dworski wraz z parkiem oraz kościół parafialny wsi Kamionna – wyznacza się strefę pełnej ochrony konserwatorskiej A, dla której obowiązują następujące zasady ochrony: 1) obowiązują zasady ochrony określone dla zespołów wpisanych do rejestru zabytków; 2) pełna ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania – kompozycji; 3) stworzenie warunków do ekspozycji obiektów zabytkowych; 4) rewaloryzacja zachowanych obiektów z możliwością przystosowania do nowych funkcji, nieprowadzących do degradacji zachowanych walorów zabytkowych i kulturowych; 5) zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych z dopuszczeniem odtworzenia obiektów zniszczonych.
		B	Dla cmentarza parafialnego, obelisku marszałka J. Piłsudskiego oraz dla otoczenia kościoła parafialnego w Kamionnie wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej B – ochrony zachowanych elementów zabytkowych, dla której obowiązują następujące zasady ochrony: 1) ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania – kompozycji; 2) ograniczenia dla wznoszenia obiektów kubaturowych, z dopuszczeniem odtworzenia obiektów zniszczonych.
		K	Dla otoczenia cmentarza parafialnego wsi Kamionna ustala się strefę ochrony krajobrazu K, dla której obowiązują następujące zasady ochrony: 1) ochrona rozplanowania; 2) ochrona perspektyw widokowych i ekspozycji.
		W	Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonych strefach ochrony konserwatorskiej mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
6.	IV/24/2018 z dnia 28.12.2018 r.	B	W celu ochrony obszarów, na których zlokalizowane są zabytki, wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych. Na terenach położonych w granicach strefy ustala się: 1) nakaz utrzymania historycznej kompozycji obiektów z dostosowaniem elementów nowych do kompozycji istniejącej; 2) nakaz utrzymania istniejącej zabudowy o wartościach historycznych; 3) możliwość przebudowy, rozbudowy i remontu w zakresie infrastruktury technicznej pod warunkiem nie naruszania wartości zabytkowych; 4) zakaz sytuowania wolnostojących urządzeń reklamowych; 5) zakaz sytuowania tablic i urządzeń reklamowych niezwiązanych z funkcją obiektów; 6) niedopuszczalne jest aby tablice i urządzenia reklamowe zasłaniały widok z przestrzeni publicznej na istotne lub charakterystyczne dla architektury budynku elementy, takie jak: okna, drzwi, portale, balustrady, gzymsy, zwieńczenia, artykulacje, detale i dekoracje;

			<p>7) zakaz sytuowania urządzeń reklamowych nie będących szyldami; 8) zakaz sytuowania szyldów na dachach, balustradach i ogrodzeniach; 9) zakaz sytuowania szyldów na elewacji budynku powyżej parteru budynku; 10) łączna powierzchnia szyldów nie może przekroczyć 0,5 m².</p>
		W	<p>Na obszarze objętym planem zlokalizowany jest zabytek archeologiczny w granicach terenu oznaczonego symbolami ZL2 – stanowisko o nr ewid. 50-73/3. W celu ochrony stanowiska archeologicznego ustala się strefę ochrony konserwatorskiej zabytku archeologicznego, w granicach określonych na rysunku planu. Na terenach położonych w granicach strefy, roboty ziemne albo zmiana charakteru dotychczasowej działalności, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego, wymagają uprzedniego przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych.</p>
7.	LX/413/2018 z dnia 28.05.2018 r.	A	<p>Oznacza się na rysunku planu obiekt zabytkowy: dom mieszkalny Nadkole nr 13 oraz jego strefę ochrony konserwatorskiej „A” - pełnej ochrony obejmującą działkę nr 375/15, dla której:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) obowiązują zasady ochrony określone dla terenów wpisanych do rejestru zabytków; 2) pełna ochrona zasadniczych elementów historycznego rozplanowania – kompozycji; 3) stworzenie warunków do ekspozycji obiektu zabytkowego; 4) rewitalizacja zachowanych obiektów z możliwością adaptacji do funkcji nieprowadzących do degradacji zachowanych walorów zabytkowych i kulturowych.
		W	<p>Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
8.	LX/414/2018 z dnia 28.05.2018 r.	W	<p>Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych, będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej, mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych, podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
9.	LX/415/2018 z dnia 28.05.2018 r.	W	<p>Ustala się ochronę stanowisk archeologicznych będących w ewidencji WKZ, poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonych na rysunku planu. Wszelkie działania w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej mogące spowodować zmianę stanu obecnego stanowisk archeologicznych podlegają przepisom odrębnym dotyczącym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>

Zgodnie z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łochów na lata 2019-2022 oraz obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (stan na sierpień 2021), na terenie gminy obowiązują następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- Strefa "A" – pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej:
 - park krajobrazowy w miejscowości Baczki,
 - zespół dworsko-parkowy w Barchowie,
 - zespół willi Paderewskich w miejscowości Kaliska,
 - zespół dworski wraz z parkiem w miejscowości Kamionna,
 - teren zespołu kościoła parafialnego w miejscowości Kamionna,
 - zespół pałacowy w Łochowie,
 - otoczenie kapliczki z rzeźbą Św. Jana Nepomucena w Starym Łochowie,

- działka, na której zlokalizowany jest dom mieszkalny nr 13 w miejscowości Nadkole,
- park podworski w Pogorzelcu;
- Strefa "B" – ochrony zachowanych elementów zabytkowych:
 - otoczenie zabytku w zespole dworsko-parkowym w Barchowie,
 - teren zespołu folwarcznego w Brzuzie,
 - teren cmentarza parafialnego w miejscowości Jerzyska,
 - otoczenie obelisku marszałka Józefa Piłsudskiego w miejscowości Kamionna,
 - teren cmentarza parafialnego w miejscowości Kamionna,
 - otoczenia zespołu kościoła parafialnego w miejscowości Kamionna,
 - zespół dworca kolejowego w Łochowie,
 - zespół dawnej Fabryki Maszyn Rolniczych i Odlewni Żeliwa w Łochowie,
 - teren cmentarza parafialnego w miejscowości Łochów,
 - teren cmentarza Żołnierzy Armii Radzieckiej w Ogrodnikach,
 - otoczenia parku w zespole dworu w Kamionnej,
 - otoczenie parku podworskiego w Pogorzelcu;
- Strefa „K” – ochrony krajobrazu:
 - teren przy parku z zespołem dworskim w Baczkach,
 - park otaczający Willę Paderewskich w miejscowości Kaliska wraz z przylegającą aleją świerkową,
 - teren przy cmentarzu parafialnym w miejscowości Kamionna;
 - otoczenie zespołu pałacowego w Łochowie;
- Strefa „W” – ochrony reliktyw archeologicznych:
 - teren grodziska wczesnośredniowiecznego w sołectwie Barchów,
 - teren grodziska wczesnośredniowiecznego w sołectwie Laski;
- Strefa „OW” – obserwacji archeologicznych:
 - 20 obszarów ze stanowiskami archeologicznymi;
- Strefa „OWD” – domniemanych stanowisk archeologicznych:
 - 6 obszarów domniemanych stanowisk archeologicznych;
- inne strefy ochrony konserwatorskiej wskazane na Rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pt.: Kierunki zagospodarowania przestrzennego – planowana struktura funkcjonalno-przestrzenna.

Granice stref konserwatorskich przedstawia Rysunek 22. Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Łochów, opracowanie własne.

ROZDZIAŁ VIII
WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

8.1. LUDNOŚĆ GMINY

Według danych GUS za rok 2020, liczba mieszkańców gminy ogółem wynosi (stan wg faktycznego miejsca zamieszkania, w dniu 31 XII 2020 r.) 17 873 osoby. W 2020 r. część miejska liczyła 6 822 osoby i obejmowała 38,17% ludności ogółem.

Tabela 51. Ludność gminy Łochów według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

ROK	OBSZAR WIEJSKI	MIASTO	OGÓŁEM
2011	11 211	6 756	17 967
2012	11 212	6 748	17 960
2013	11 176	6 786	17 962
2014	11 147	6 809	17 956
2015	11 085	6 841	17 926
2016	11 066	6 827	17 893
2017	11 074	6 848	17 922
2018	11 065	6 821	17 886
2019	11 061	6 838	17 899
2020	11 051	6 822	17 873

Tabela 52. Ludność miasta i gminy Łochów według faktycznego miejsca zamieszkania na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

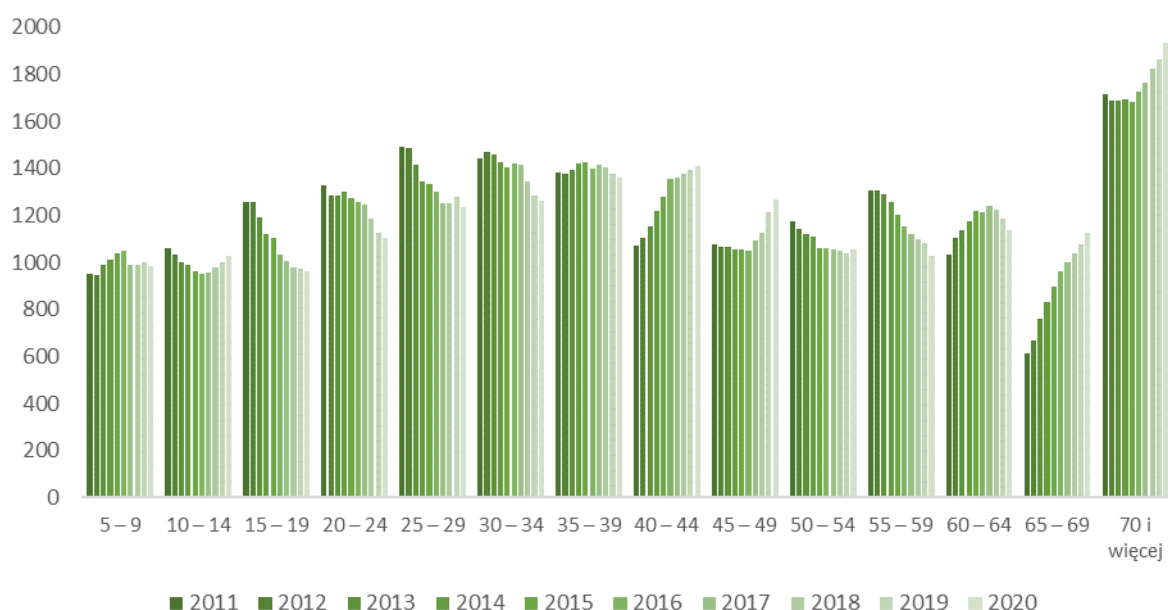
JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	5 285 604	5 301 760	5 316 840	5 334 511	5 349 114	5 365 898	5 384 617	5 403 412	5 423 168	5 425 028
POWIAT WĘGROWSKI	68 020	67 830	67 596	67 360	67 005	66 825	66 508	66 174	65 822	65 410
GMINA KORYTNICA (GMINA WIEJSKA)	6 571	6 510	6 464	6 421	6 388	6 379	6 291	6 250	6 218	6 128
GMINA SADOWNE (GMINA WIEJSKA)	6 128	6 109	6 066	6 023	5 961	5 915	5 896	5 877	5 828	5 789
GMINA STOCZEK (GMINA WIEJSKA)	5 248	5 224	5 176	5 169	5 112	5 063	5 008	4 974	4 945	4 923
GMINA JADÓW (GMINA WIEJSKA)	7 710	7 731	7 708	7 666	7 612	7 598	7 571	7 557	7 462	7 433
GMINA BRAŃSZCZYK (GMINA WIEJSKA)	8 499	8 448	8 428	8 397	8 380	8 341	8 307	8 285	8 252	8 110
GMINA WYSZKÓW	39 009	39 075	39 161	39 172	39 209	39 324	39 395	39 408	39 637	39 708
GMINA ŁOCHÓW	17 967	17 960	17 962	17 956	17 926	17 893	17 922	17 886	17 899	17 873
GMINA ŁOCHÓW (MIASTO)	6 756	6 748	6 786	6 809	6 841	6 827	6 848	6 821	6 838	6 822
GMINA ŁOCHÓW (OBSZAR WIEJSKI)	11 211	11 212	11 176	11 147	11 085	11 066	11 074	11 065	11 061	11 051

Analizując dane dotyczące liczby ludności w latach 2011-2020 widać, że ogólna liczba ludności na terenie całej gminy ulega nieznacznemu spadkowi z 17 967 osób w 2011 roku do 17 873 osób w 2020 roku. Spadek liczby ludności dotyczy głównie wiejskiej części gminy. Liczba ludności w mieście Łochów zwiększała się do 2015 roku. W kolejnych latach nie widać wyraźnego trendu, na zmianę następował spadek i wzrost ludności. W perspektywie 10-letniej liczba ludności zamieszkującej

miasto uległa jednak wzrostowi. W powiecie węgrowskim od 2011 roku liczba ludności stale się zmniejszała, natomiast dla całego województwa mazowieckiego odnotowano wzrost ludności. Liczba mieszkańców większości gmin sąsiadujących z gminą Łochów również się zmniejszyła (gminy wiejskie). Jedynie w gminie Wyszków liczba ludności wzrosła (gmina miejsko-wiejska).

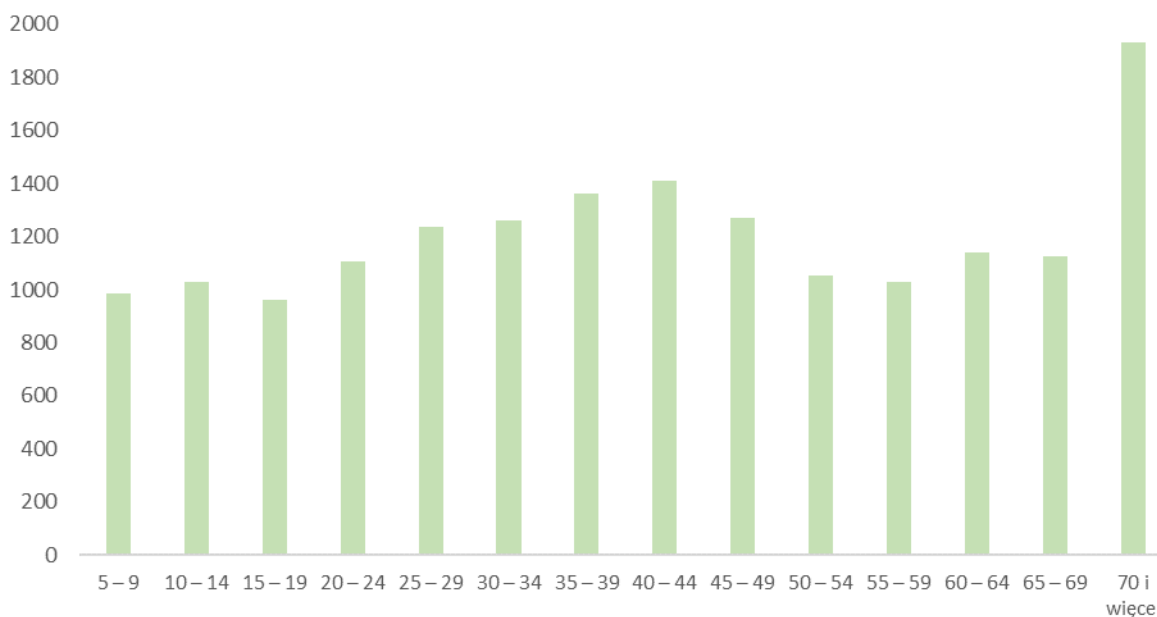
Tabela 53. Struktura wieku ludności w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

GRUPA WIEKOWA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 4	1 060	1 022	1 007	1 000	972	971	1 005	1 009	1 008	976
5 – 9	953	949	990	1 010	1 039	1 048	991	988	999	985
10 – 14	1 062	1 031	999	992	965	952	957	981	1 000	1 028
15 – 19	1 258	1 258	1 193	1 119	1 103	1 035	1 007	977	974	961
20 – 24	1 326	1 283	1 286	1 302	1 276	1 256	1 244	1 187	1 124	1 105
25 – 29	1 491	1 485	1 413	1 347	1 336	1 300	1 253	1 252	1 278	1 235
30 – 34	1 443	1 471	1 459	1 426	1 405	1 420	1 417	1 347	1 286	1 262
35 – 39	1 385	1 380	1 394	1 423	1 429	1 398	1 416	1 404	1 378	1 361
40 – 44	1 071	1 106	1 154	1 219	1 279	1 355	1 359	1 376	1 392	1 409
45 – 49	1 075	1 066	1 066	1 054	1 055	1 048	1 091	1 129	1 212	1 268
50 – 54	1 176	1 144	1 120	1 108	1 062	1 061	1 054	1 048	1 037	1 053
55 – 59	1 306	1 305	1 292	1 257	1 204	1 151	1 120	1 097	1 083	1 029
60 – 64	1 033	1 103	1 139	1 174	1 219	1 212	1 241	1 226	1 188	1 140
65 – 69	613	670	759	830	899	961	1 001	1 041	1 075	1 127
70 i więcej	1 715	1 687	1 691	1 695	1 683	1 725	1 766	1 824	1 865	1 934

Wykres 6. Struktura wieku ludności w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

W ostatnich latach zdecydowanie wzrasta liczba mieszkańców w wieku powyżej 65 lat. Również grupa wiekowa 40-44 oraz 45-49 odnotowuje silny wzrost. Niepokojący jest również spadek liczby mieszkańców w wieku od 15 do 34 lat. Liczba dzieci w wieku do 9 lat utrzymuje mniej więcej stały poziom, natomiast w grupie wiekowej 10-14 lat można nawet zauważyć wzrost.

Wykres 7. Struktura wieku ludności w gminie Łochów w 2020 roku, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

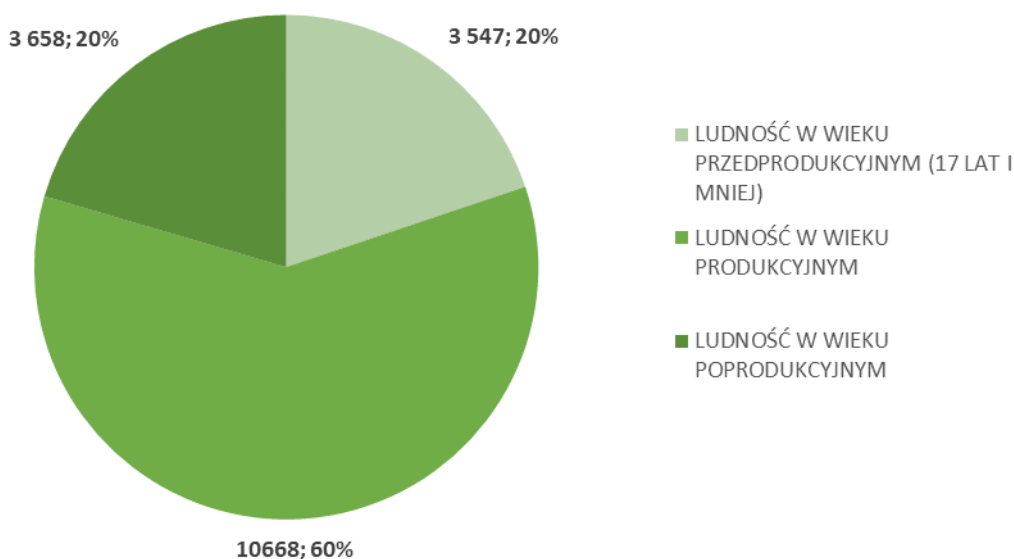
Gęstość zaludnienia całej gminy (91 osób/km²) jest o wiele niższa niż przeciętna dla województwa mazowieckiego (153 osób/km²), jednak jest to dużo więcej niż w całym powiecie węgrowskim gdzie na kilometr kwadratowy przypadają 54 osoby. Gmina Łochów ma drugi najwyższy (po Wyszku - 240 osób/km²) współczynnik gęstości zaludnienia w stosunku do gmin sąsiadujących. Również biorąc pod uwagę jedynie obszar wiejski, jest on bardziej zurbanizowany niż sąsiadujące gminy wiejskie (w obrębach wiejskich gęstość zaludnienia wynosi 34 - 64 osoby/km²). Gęstość zaludnienia w gminie Łochów jest bardzo zróżnicowana. Najgęściej zaludniona jest centralna część gminy, czyli miasto Łochów oraz miejscowości sąsiednie. Wyraźnie widać, że gęstość zaludnienia najwyższa jest w miejscowościach położonych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych – dróg krajowych nr 50 i 62. Najwięcej mieszkańców w przeliczeniu na powierzchnię jest w mieście Łochów – 509 osób/km², na obszarze wiejskim natomiast wskaźnik ten wynosi 60 osób/km².

Tabela 54. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM (PONIŻEJ 17 LAT)										
ogółem	3 817	3 732	3 701	3 646	3 585	3 568	3 570	3 559	3 582	3 547
mężczyźni	1 949	1 916	1 884	1 881	1 864	1 859	1 861	1 877	1 904	1 891
kobiety	1 868	1 816	1 817	1 765	1 721	1 709	1 709	1 682	1 678	1 656
LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM										
ogółem	11 275	11 303	11 231	11 192	11 130	11 019	10 945	10 819	10 739	10 668
mężczyźni	6 063	6 079	6 054	6 060	6 033	5 971	5 941	5 860	5 789	5 758
kobiety	5 212	5 224	5 177	5 132	5 097	5 048	5 004	4 959	4 950	4 910
LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM										
ogółem	2 875	2 925	3 030	3 118	3 211	3 306	3 407	3 508	3 578	3 658
mężczyźni	882	912	952	1 000	1 033	1 064	1 104	1 143	1 194	1 240
kobiety	1 993	2 013	2 078	2 118	2 178	2 242	2 303	2 365	2 384	2 418

Analizując strukturę produktywności społeczeństwa w przedziale lat 2011-2020 można zauważyć, że w gminie Łochów stopniowo wzrasta procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym, natomiast niewielkiemu spadkowi ulega udział ludności w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym. Udział ludności w wieku produkcyjnym w 2020 roku wyniósł 59,7% (10 668 osób) i był wyższy zarówno od średniej dla województwa mazowieckiego, jak i powiatu węgrowskiego (kolejno 58,6% i 59,1%). Opisywana sytuacja nie jest zadawalająca, jednak należy zaznaczyć, że w porównaniu do tendencji, które obserwuje się w całej Polsce, gmina Łochów wypada dość dobrze. Występuje tu największy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i najmniejszy w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do województwa mazowieckiego i powiatu węgrowskiego.

Na zjawisko starzenia się społeczeństwa wpływa między innymi poziom zamożności społeczeństwa, zmiana modelu rodziny, poziom ochrony zdrowia i opieki społecznej, wykształcenie społeczeństwa, a także polityka społeczna państwa. Starzenie się społeczeństwa i zmiany w jego strukturze mają wymiar ekonomiczny. Zmienia się struktura konsumpcji gospodarstw domowych, zwiększa się rynek usług takich jak choćby ochrona zdrowia oraz produktów przeznaczonych dla osób starszych. Zmienia się poziom zamożności, struktura siły roboczej oraz struktura rodziny i gospodarstw domowych. Zmiana dotychczasowej sytuacji demograficznej, wymusza zmianę polityki gminy w zakresie wydatków, infrastruktury i planowanych inwestycji.

Wykres 8. Struktura ludności w 2020 roku w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

Zmiany poziomu zaludnienia uzależnione są od ruchu naturalnego (czyli bilansu zgonów i urodzeń) oraz od salda migracji stałych ludności. Łączny wynik tych procesów stanowi przyrost rzeczywisty liczby ludności gminy (dodatni lub ujemny).

W gminie występuje ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego wynoszący -1,23‰ (dane GUS na 2020 rok). Analizując dane z ostatnich lat ciężko jest wyznaczyć stały trend przyrostu naturalnego gdyż charakteryzuje się on skokową zmianą. Pozytywną tendencją jest niewątpliwie znaczna przewaga lat z dodatnim przyrostem (w ostatniej dekadzie tylko cztery razy odnotowano ujemny przyrost naturalny). W latach 2011, 2013-2014 oraz 2016-2018 wskaźnik ten był zawsze dodatni i znajdował się w przedziale od 0,39 do 3,62‰. Obecna wartość (-1,23‰) jest wyższa w stosunku do wskaźnika

dla województwa mazowieckiego (-1,99‰) oraz dla powiatu węgrowskiego (-3,52‰). Porównując przyrost naturalny na wsi i w mieście można zauważyć, że gmina również wypada dobrze w stosunku do całego województwa i powiatu (1,61‰ w mieście oraz -2,99‰ na wsi w stosunku do -1,6‰ w miastach i -2,6‰ na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego oraz -2,8‰ w miastach i -3,8‰ na obszarach wiejskich powiatu węgrowskiego). Szczególnie korzystnie przedstawia się w badanym okresie sytuacja miasta Łochów - w ostatniej dekadzie ani razu nie odnotowano wartości ujemnych przyrostu naturalnego.

W latach 2011-2020 na terenie gminy Łochów przeważało ujemne saldo migracji. Najwyższy wskaźnik salda migracji w tym czasie wystąpił w 2019 roku (0,78‰), kiedy na terenie gminy zameldowało się 180 osób, a wymeldowało 166. Najmniej korzystnym rokiem był 2013 (-2,45‰), kiedy zameldowały się 162 osoby, a wymeldowało się 206. Od 2011 roku (oprócz roku 2019) na terenie gminy utrzymuje się ujemny wskaźnik salda migracji. Porównując jednak saldo migracji na wsi i w mieście, można zauważyć tendencję wzrostową na obszarach wiejskich gminy od roku 2019. W 2020 roku na obszarze wiejskim odnotowano wskaźnik salda migracji równy 1,99‰.

Tabela 55. Przyrost rzeczywisty liczby ludności gminy Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

ROK	RUCH NATURALNY			MIGRACJE			PRZYROST RZECZYWISTEJ LICZBY LUDNOŚCI
	URODZENIA ŻYWE	ZGONY	PRZYROST NATURALNY	NAPŁYW	ODPŁYW	SALDO MIGRACJI	
GMINA ŁOCHÓW - OGÓŁEM							
2011	214	195	19	189	210	-21	-2
2012	175	186	-11	151	172	-21	-32
2013	214	149	65	162	206	-44	21
2014	195	167	28	160	186	-26	2
2015	187	201	-14	-	-	-	-
2016	206	199	7	132	165	-33	-26
2017	207	165	42	148	171	-23	19
2018	216	194	22	176	215	-39	-17
2019	200	213	-13	180	166	14	1
2020	173	195	-22	171	185	-14	-36
GMINA ŁOCHÓW - MIASTO							
2011	69	53	16	79	97	-18	-2
2012	58	53	5	58	78	-20	-15
2013	87	38	49	82	87	-5	44
2014	80	42	38	63	88	-25	13
2015	77	49	28	-	-	-	-
2016	100	61	39	38	87	-49	-10
2017	89	56	33	55	69	-14	19
2018	82	61	21	77	95	-18	3
2019	86	62	24	70	70	0	24
2020	72	61	11	52	88	-36	-25
GMINA ŁOCHÓW - OBSZAR WIEJSKI							
2011	145	142	3	110	113	-3	0
2012	117	133	-16	93	94	-1	-17
2013	127	111	16	80	119	-39	-23
2014	115	125	-10	97	98	-1	-11
2015	110	152	-42	-	-	-	-
2016	106	138	-32	94	78	16	-16
2017	118	109	9	93	102	-9	0

2018	134	133	1	99	120	-21	-20
2019	114	151	-37	110	96	14	-23
2020	101	134	-33	119	97	22	-11

Jak pokazuje analiza ruchu naturalnego oraz migracji ludności Łochowa – nie można zaobserwować stałych tendencji zmian przyrostu rzeczywistego liczby ludności. W 2020 roku przyrost rzeczywisty liczby ludności był ujemny. Można zauważyć, że niski przyrost rzeczywisty spowodowany był w większym stopniu odpływem ludności, niż ujemnym przyrostem naturalnym.

8.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Mając na uwadze dotychczasowe tendencje w strukturze demograficznej gminy Łochów, przedstawienie prognozy liczby ludności dla omawianego obszaru jest utrudnione. W tym zakresie brakuje danych i analiz statystycznych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny.

Od lat notuje się systematyczny spadek liczby ludności w Łochowie oraz proces starzenia się społeczeństwa i takich tendencji należy spodziewać się na przyszłość. Główny Urząd Statystyczny w 2014 roku opracował prognozę liczby ludności (prognozę tą sporządzono dla miast powyżej 50 tys. mieszkańców oraz dla powiatów), która pozwala zaobserwować niepokojące tendencje powiatu węgrowskiego. Posiłkując się więc powyższymi analizami i trendami powiatowymi, podjęto próbę podania przypuszczalnej liczby ludności w kolejnych latach. Na podstawie proporcji pomiędzy ludnością zamieszkującą powiat węgrowski, a znaną aktualną liczbą ludności zamieszkującą gminę Łochów wyliczona została prawdopodobna liczba ludności na terenie gminy w przyszłych latach.

Tabela 56. Prognoza demograficzna dla powiatu węgrowskiego oraz gminy Łochów do 2040 roku, opracowanie na podstawie danych GUS..

	POWIAT WĘGROWSKI	GMINA ŁOCHÓW
prognoza na rok 2015	67 182	17 873
prognoza na rok 2020	66 131	17 635
prognoza na rok 2025	65 020	17 339
prognoza na rok 2030	63 677	17 210
prognoza na rok 2035	62 019	16 992
prognoza na rok 2040	60 085	16 462

W 2017 r. GUS opublikował eksperymentalne opracowanie Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, wykonane na podstawie założeń Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050. Prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. Prognozę dla gminy Łochów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 57. Prognoza demograficzna dla gminy Łochów na lata 2020, 2025, 2030, opracowanie na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)” GUS, lipiec 2021 r.

	OGÓŁEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
dane wejściowe - stan ludności na 2016 rok	17 893	8 894	8 999
prognoza na rok 2020	17 984	8 937	9 047
prognoza na rok 2025	18 031	8 938	9 093
prognoza na rok 2030	18 005	8 912	9 093

Przewidywane tendencje demograficzne dla Gminy Łochów nie pokrywają się z przewidywanymi kierunkami, które były wynikiem prognoz dla powiatu z 2014 r. W nowym ujęciu dla Gminy Łochów zaznacza się niewielka tendencja wzrostowa ludności. Spadek natomiast ma nastąpić dopiero po 2025 roku. Znając już jednak faktyczny stan ludności gminy w 2020 roku, który wyniósł 17 873 osoby, można uznać, że wykonana prognoza była nieco zbyt optymistyczna.

Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że o kierunku zmian ludnościowych zadecyduje trwający od wielu lat spadek rozrodczości, który w coraz większym stopniu dotyczyć będzie kolejnych roczników młodzieży. Do przyczyn tego zjawiska zalicza się min. trudności na rynku pracy oraz trudne warunki społeczno-ekonomiczne. Nie bez znaczenia jest rosnący poziom wykształcenia, związany nie tylko z wysoką świadomością w planowaniu rodziny, ale również z emigracją edukacyjną - wyjazdy do dużych ośrodków naukowych i akademickich.

Aby przeciwdziałać procesom starzenia się i ubywania ludności, gmina Łochów, powinna inwestować w infrastrukturę, usługi i przemysł zwiększając przy tym ilość obszarów pod zabudowę, tworząc dogodne warunki do pracy i osiedlania się. Taki kierunek polityki wpłynie na dodatnie saldo migracji, co w dalszej konsekwencji przełoży się również na dodatni przyrost naturalny, a co za tym idzie wzrost liczby ludności w całej gminie. Dużym atutem Łochowa zwiększającym atrakcyjność gminy dla przyjezdnych, jest korzystne położenie, w tym skrzyżowanie dwóch dróg krajowych i przebieg głównej magistrali kolejowej łączącej stolicę województwa mazowieckiego Warszawę ze stolicą województwa podlaskiego Białymstokiem. Ogromnym atutem gminy jest niewątpliwie stosunkowo niewielka odległość od miasta stołecznego Warszawy oraz walory przyrodnicze gminy, które mogą przyciągnąć na jej teren nowych mieszkańców.

8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

8.3.1. Oświata i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W gminie Łochów jest aktualnie jedno przedszkole gminne, zlokalizowane w mieście Łochów. Wychowanie przedszkolne dla dzieci z terenów wiejskich zapewnione jest dzięki oddziałom przedszkolnym działającym przy szkołach podstawowych. Jako uzupełnienie brakujących przedszkoli, na terenie gminy zlokalizowane są także dwie placówki niepubliczne.

Według danych GUS, w 2019 roku w gminie Łochów było 800 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), a do przedszkoli uczęszczało 757 dzieci, czyli 94,6% ogółu. Od 2011 roku można również zauważyć stały wzrost odsetka dzieci uczęszczających do przedszkola.

Tabela 58. Przedszkola w gminie Łochów.

LP.	NAZWA PLACÓWKI
PLACÓWKI PUBLICZNE	
1.	Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Łochowie
2.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Baonu Nadbużańskiego AK w Łochowie
3.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Łochowie
4.	Oddział Przedszkolny w Katolickiej Publicznej Szkole Podstawowej „Julin” im. Heleny i Ignacego Jana Paderewskich w Kaliskach
5.	Oddział Przedszkolny w Małej Szkole Podstawowej im. mjr. Hieronima Jura w Brzuzie
6.	Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Ogrodnikach
7.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Kamionnie

8.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Ostrówku
9.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Wincentego Witosa w Gwizdałach
PLACÓWKI NIEPUBLICZNE	
10.	Terapeutyczny Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Mój Świat” w Łochowie
11.	Przedszkole Niepubliczne „Mikilandia” w Łosiewiczach

Tabela 59. Dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) w gminie Łochów w latach 2011-2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci w wieku 3-6 lat ogółem	809	820	858	739	796	802	774	766	800	790
Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	506	570	655	610	-	701	698	704	757	-
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	62,5%	69,5%	76,3%	82,5%	-	87,4%	90,2%	91,9%	94,6%	-

SKOLNICTWO PODSTAWOWE

W gminie Łochów znajduje się 9 szkół podstawowych, z czego 3 znajdują się w mieście Łochów. Według danych GUS w 2019 roku kształciło się w nich łącznie 1592 uczniów. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanej żadnej szkoły specjalnej.

Tabela 60. Szkoły podstawowe w gminie Łochów.

LP.	NAZWA PLACÓWKI
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Baonu Nadbużańskiego AK w Łochowie
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Łochowie
3.	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Łochowie
4.	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Gwizdałach
5.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Kamionnie
6.	Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Ostrówku
7.	Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa „Julin” im. Heleny i Ignacego Jana Paderewskich w Kaliskach
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Ogrodnikach
9.	Mała Szkoła Podstawowa im. mjr. Hieronima Jura w Brzuzie

Tabela 61. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w gminie Łochów w latach 2011-2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

RODZAJ PLACÓWKI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	1 223	1 218	1 186	1 244	1 275	1 194	1 403	1 611	1 592	-
Szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-

SKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE

Na terenie gminy Łochów znajdują się 2 placówki oświatowe skupiające szkoły ponadpodstawowe - w Łochowie oraz w Ostrówku. Ofertę dydaktyczną uzupełniają szkoły policealne oraz licea dla dorosłych zlokalizowane również w Łochowie i Ostrówku. Listę szkół ponadpodstawowych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 62. Szkoły ponadpodstawowe w gminie Łochów.

LP.	NAZWA PLACÓWKI
1.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Łochowie - Liceum Ogólnokształcące im. Marii Sadowskiej w Łochowie, - Technikum w Łochowie (technik logistyki, technik teleinformatyki)
2.	Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych w Łochowie
3.	Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych TWP w Łochowie
4.	Szkoła Policealna TWP w Łochowie
5.	Szkoła Terapii Psychosomatycznej w Łochowie
6.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Ostrówku - Branżowa Szkoła I Stopnia w Ostrówku, - Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych w Ostrówku
7.	Szkoła Policealna TWP w Ostrówku

Tabela 63. Liczba uczniów i absolwentów szkół ponadpodstawowych, ponadgimnazjalnych i policealnych (ogółem) w gminie Łochów w latach 2011-2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uczniowie	649	643	594	552	463	491	534	591	782	-
Absolwenci	259	250	208	193	185	199	159	169	155	-

Oprócz placówek oświatowych, w ramach działalności oświatowej i wychowawczej, na terenie gminy działają również:

- Niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Łochowie,
- Miejski i Gminny Ośrodek Kultury w Łochowie,
- Niepubliczny Żłobek Zuzek Maluszek w Łochowie.

8.3.2. Kultura

MIEJSKI I GMINNY OŚRODEK KULTURY W ŁOCHOWIE

Miejski i Gminny Ośrodek Kultury w Łochowie działa od 1965 roku i prowadzi działalność w wielu dziedzinach kultury. Do ważniejszych imprez organizowanych przez Ośrodek Kultury o charakterze cyklicznym można zaliczyć:

- Festiwal Melodia Bożych Tręb (połączony z konkursem gry na ligawkach),
- Festiwal Zbliżenia Kultur - Dni Łochowa,
- Łochowską Jesień Poezji "Przystanek Norwid",
- Retrospektywę Filmów Dokumentalnych NNW – Gdynia.

Przy MiGOK działa Ognisko Muzyczne, w ramach którego funkcjonuje kilka klas: gitara, pianino, skrzypce, akordeon, perkusja oraz klasa wokalna. W ramach działalności ośrodka odbywają się także stałe zajęcia:

- warsztaty plastyczne,
- warsztaty ceramiczne,
- warsztaty MMA,
- taniec nowoczesny,
- tango,
- mix dance,

- chór,
- teatr.

Ponadto przy Ośrodku kultury działa: Koło Historyczne i Klub Seniora, a w 2014 roku powołany został również Łochowski Uniwersytet III Wieku. W Miejskim i Gminnym Ośrodku Kultury działają również lokalne zespoły muzyczne: Kapela Łochowska, Gwizdalanki i Łochowanie, oraz Łochowska Scena Teatralna, w ramach której wystąpili m.in. Teatr Chorea z Łodzi, Teatr Dramatyczny im. A. Węgiełki i Teatr Coincidentia z Białegostoku, Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego, Teatr Makata i Teatr Mazowiecki z Warszawy oraz Teatr Mariana Bednarka z Rybnika. W 2018 roku w MiGOK została otwarta sala kinowa.

BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. MEDARDA DOWNAROWICZA W ŁOCHOWIE

Gmina posiada Bibliotekę Publiczną zlokalizowaną w Łochowie wraz z trzema filiami: w Kamionnie, Ogrodnikach i Ostrówku.

Biblioteka oprócz wypożyczania książek prowadzi działalność upowszechniającą książkę i czytelnictwo. W filii w Ogrodnikach działa Klub Przyjaciół Biblioteki, w ramach którego prowadzone są zajęcia z książką dla dzieci. Zajęcia dla dzieci prowadzone są również w filii w Ostrówku w ramach „Klubu Malucha”. Biblioteka organizuje także wydarzenia dla dorosłych, takie jak: spacer ornitologiczny i plener fotograficzny, a także warsztaty dla seniorów.

Biblioteka udostępnia mieszkańcom gminy ok. 25 000 woluminów.

8.3.3. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i opieka socjalna

Placówki medyczne w gminie skupiają się głównie w mieście Łochów. Na terenie gminy funkcjonują następujące podmioty działalności medycznej:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nasze Zdrowie" Poradnia Medycyny Rodzinnej lek. med. Beaty Bartnik - Łochów,
2. NZOZ Przychodnia Laryngologiczna "LARYNX" - Łochów,
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczna s.c. – Łochów,
4. NZOZ „Przychodnia Rodzinna” - Ostrówek,
5. Nocna i Świąteczna Pomoc Lekarska w Łochowie - Łochów,
6. Przychodnia Diagnostyki Medycznej, Sylwester Oniszk - Łochów,
7. Przychodnia Rejonowa w Łochowie, SP ZOZ Węgrów - Łochów,
8. Wiejski Ośrodek Zdrowia w Ostrówku, Filia Przychodni Rejonowej w Łochowie - Ostrówek.
9. Ofertę placówek medycznych w gminie poszerzają różnego rodzaju gabinety prywatne.

Na terenie gminy Łochów działa 5 aptek (wszystkie zlokalizowane w mieście Łochów) oraz 1 punkt apteczny zlokalizowany w Ostrówku. Najbliższy szpital znajduje się w Węgrowie. Jest to Szpital Powiatowy zaspokajający potrzeby zdrowotne mieszkańców całego powiatu węgrowskiego.

W zakresie pomocy społecznej w gminie działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łochowie. MGOPS udziela mieszkańcom wsparcia w ramach pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych, pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, a także ich rodzin.

Najczęstszymi przyczynami korzystania ze świadczeń Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łochowie są: wielodzietność, ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, a także niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i alkoholizm.

Oprócz tego w gminie w zakresie pomocy społecznej działa Samorządowy Dom Pomocy Społecznej „Pogodnej Starości” w Ostrówku.

8.3.4. Sport i turystyka

SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy zlokalizowane są następujące duże obiekty sportowe:

- Stadion piłkarski ŁKS Łochów przy Alei Łochowskiej,
- Boisko piłkarskie: obecnie boisko klubu Liwia Łochów,
- Kompleks boisk sportowych „Moje boiska”- Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Łochowie przy ul. 1-go Maja,
- Hala sportowa przy Szkole Podstawowej nr 3 w Łochowie,
- Hala sportowa w Łochowie przy ul. Wyspiańskiego - Obiekt powstał w latach 2003-2005 jako wspólna inwestycja Gminy Łochów i Powiatu Węgrowskiego. Głównym zadaniem hali sportowej jest realizacja potrzeb edukacyjnych uczniów Szkoły Podstawowej Nr 2 im Janusza Korczaka oraz Zespołu Szkół Ponadpodstawowych im. Marii Sadowiczowej w Łochowie. Hala sportowo - widowiskowa oferuje również możliwość wynajmu pomieszczeń do celów sportowych, widowiskowych i konferencyjnych. Na trybunach może zasiąść 600 osób. Obiekt wyposażony jest w: boisko 20x40 m z podziałem na 3 sektory do prowadzenia niezależnych zajęć, ściankę wspinaczkową, siłownię, strzelnicę, salę konferencyjną na 200 osób oraz salę do aerobiku.

Na terenie gminy funkcjonują następujące kluby sportowe:

- kluby piłkarskie: ŁKS Łochów, LKS Ostrówek, Liwia Łochów, SKF „LASKAR” Laski,
- Klub Strzelectwa "C22" w Łochowie,
- Klub Sportowy „Olimpia” Łochów,
- Łochowska Grupa Biegowa,
- Jeździecki Klub Sportowy „Jasiorówka”.

TURYSTYKA

Walory przyrodnicze oraz kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki w gminie. Bazę noclegową tworzą przede wszystkim: Pałac i Folwark Łochów (dawniej Centrum Konferencyjno - Wypoczynkowe Pałac Łochów) oraz gospodarstwa agroturystyczne i pensjonaty, np.: Dziupła Dziecioła w Kaliskach, Radziówka w Budziskach, Panderoza w Pogorzelcu, Dom Gościnny Stefanówka w Budziskach, Agroturystyka Pod Lasem w Łazach.

Gmina Łochów posiada doskonałe warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Poniżej przedstawiono główne szlaki występujące na terenie gminy.

SZLAKI PIESZE:

- **Szlak czerwony:** Kamieńczyk – Sadowne Węgrowskie, PKP;
- **Szlak czarny:** Łochów, PKP – Dolina Strugi, szlak czerwony;

- **Szlak żółty:** Topór, PKP – rezerwat „Czaplowizna” – Topór, PKP;
- **Szlak „Doliną Bugu” (niebieski):** Łochów, PKP – Knychówek;
- **Szlak żółty:** Urle, PKP – Kamieńczyk – Rybieńko Leśne, PKP;
- **Szlak zielony;**
- **Szlak „Doliną Liwca”:** Siedlce – Łochów.

SZLAKI ROWEROWE:

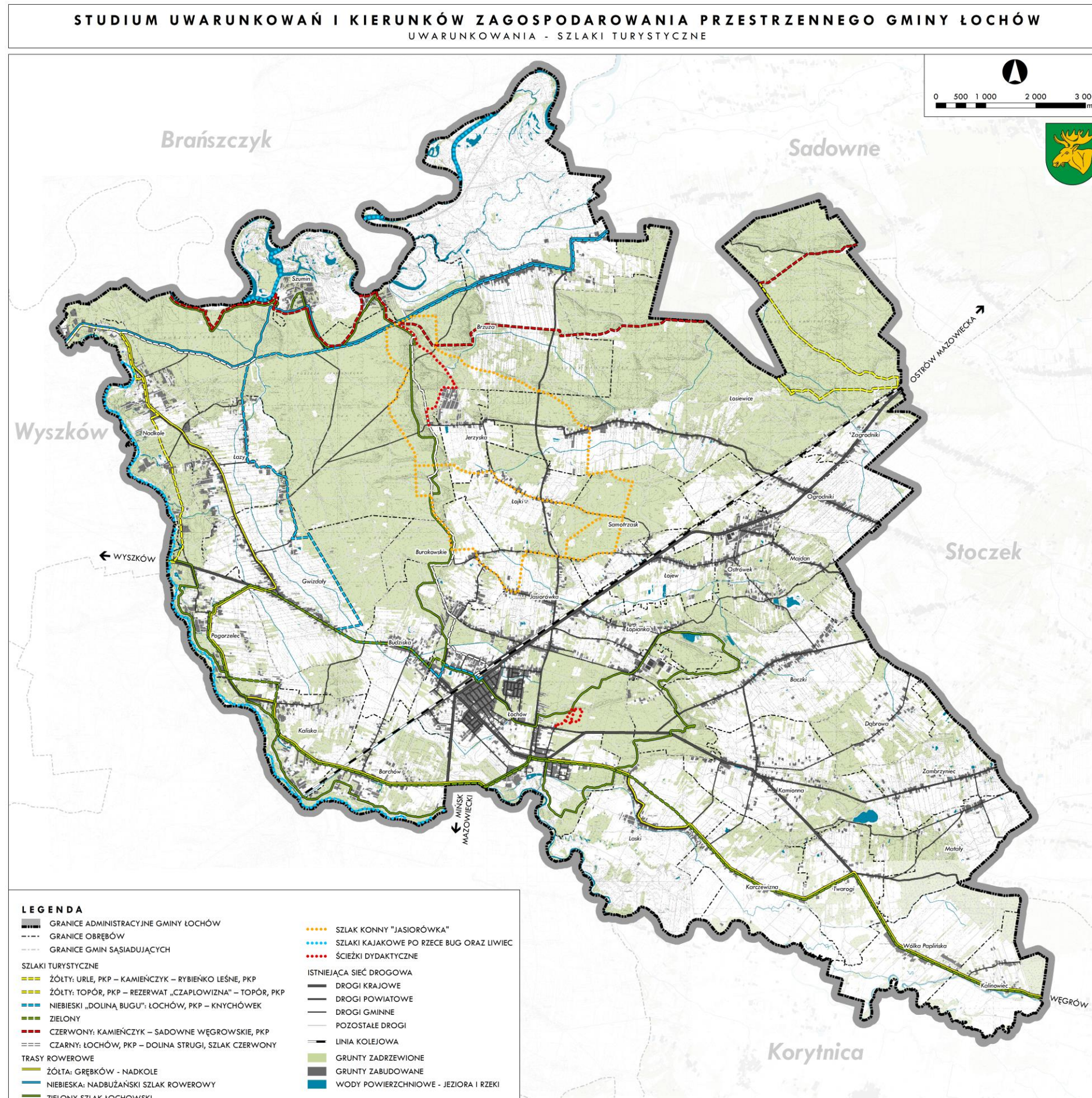
- **Nadbużański Szlak Rowerowy (niebieski)** usytuowany wzdłuż doliny rzeki Bug – trasa prowadzi od Treblinki do Wyszkowa, szlak daje możliwość podziwiania cennych i różnorodnych przyrodniczo terenów: rozległych łąk, terenów leśnych oraz pomników przyrody;
- **Szlak rowerowy „Doliną Liwca”** biegnie przez atrakcyjne kulturowo i przyrodniczo miejsca położone w granicach gminy Łochów. Na jego drodze znajduje się wiele historycznych ośrodków osadniczych, gdzie odnaleźć można ciekawe przykłady budownictwa regionalnego, osadnictwa szlacheckiego oraz obiektów architektury sakralnej;
- **Zielony Szlak Łochowski** - trasa prowadzi przez najbardziej malownicze tereny w gminie Łochów. Prawie w całości przebiega przez Nadbużański Park Krajobrazowy. Dodatkowo na jego drodze można zobaczyć rezerwat przyrody Jegiel oraz łopiańskie bagno. Szlak rozpoczyna się w Łochowie i biegnie w kierunku wsi Jerzyska. Kolejno mija wieś Szumin i Nadkole, a następnie podążając wzdłuż granicy z gminą Jadów dociera do wsi Pogorzelec. Wiodąc dalej dociera do Urli i powraca stąd do Łochowa. Całkowita długość szlaku to 55 km. Na jego drodze można wyszczególnić kilka etapów: Puszcza kamieniecka, dolina rzeki Bug, dolina rzeki Liwiec, lasy łochowskie, doliny polodowcowe oraz bagno w Łopiance. Szlak charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi oraz pozwala na poznanie historii terenów przez które przebiega;
- **Szlak żółty:** Grębków - Nadkole.

SZLAKI WODNE:

- **Szlak kajakowy po rzece Bug** – szlak charakteryzuje się występowaniem mielizn, raf kamiennych i łąk. Urokliwy jest przełom Bugu: rzeka meandruje, przyspiesza, rzeźbi cierpliwie wysokie brzegi, które trudno jest zdobyć. Na zakolach znajdują się piaszczystych plaż. Kilometrami ciągną się brzegi usłane potężnymi drzewami zwalonymi przez bobry;
- **Szlak kajakowy po rzece Liwiec** - średni przepływ w Łochowie wynosi 10,5 m³/s a spadek rzeki głównej wynosi 0,054%. Główne dopływy to Stara Rzeka, Helenka, Muchawka, Kostrzyń, Czerwonka, Miedzanka oraz Osownica. Szerokie koryto i leniwy nurt każdemu umożliwiają spływy kajakowe. Rzeka Liwiec, jej dolina a zwłaszcza spływy kajakowe Liwcem to ciekawe atrakcje turystyczne Mazowsza.

Przez teren gminy przebiegają szlaki zaliczone do głównych szlaków turystycznych ujętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Są to szlaki piesze - „Doliną Bugu” oraz „Doliną Liwca”, szlaki rowerowe - „Doliną Liwca” oraz „Nadbużański Szlak Rowerowy”, a także szlaki wodne - szlak żeglarski Bug i szlak kajakowy Liwiec. Na terenie gminy zlokalizowane są również 2 ścieżki dydaktyczne: "Jerzyki" oraz "Mój las" oraz szlak konny "Jasiorówka".

Na terenie Gminy Jadów i Łochów opracowano Strategię Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025, której założenia i działania opisano w rozdziale 1.3.8 Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015 - 2020 z perspektywą do roku 2025.

Rysunek 23. Trasy turystyczne na terenie gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie <https://mazowsze.szlaki.pttk.pl> oraz <https://www.bdl.lasy.gov.pl>

8.4. WARUNKI MIESZKANIOWE

W gminie Łochów jest 6 687 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 523 919 m² (wg danych GUS z 2019 roku - brak bardziej aktualnych danych).

Według danych GUS z 2007 roku dotyczących form własności mieszkań (po 2007 roku dane dot. form własności dostępne jedynie od poziomu powiatów), w strukturze własnościowej mieszkań na terenie gminy Łochów dominowała własność prywatna. Stanowiła ona 96,01% powierzchni użytkowej i 93,84% ogólnej liczby mieszkań w gminie. Własność gminy stanowiło 199 mieszkań o łącznej powierzchni 9 148 m², co stanowiło odpowiednio 3,39% liczby mieszkań oraz 2,19% powierzchni użytkowej mieszkań w gminie. Zasoby gminne uległy zmniejszeniu i w 2018 roku stanowiły już tylko 1,76% ogólnej liczby mieszkań oraz 0,97% ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w gminie.

Tabela 64. Zasoby mieszkaniowe gminy Łochów według form własności w roku 2018 w porównaniu z rokiem 2007, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

FORMA WŁASNOŚCI	ILOŚĆ MIESZKAŃ		POWIERZCHNIA UŻYTKOWA [M ²]		ODSETEK OGÓLNEJ LICZBY MIESZKAŃ [%]		ODSETEK OGÓLNEJ POW. UŻYTKOWEJ [%]	
	2007	2018	2007	2018	2007	2018	2007	2018
ZASOBY GMINY	199	117	9 148	5 020	3,39	1,76	2,19	0,97
ZASOBY SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWYCH	66	6 536	3 317	513 798	1,13	98,24	0,80	99,03
ZASOBY ZAKŁADÓW PRACY	90		3 785		1,54		0,91	
ZASOBY OSÓB FIZYCZNYCH	5 501		400 382		93,84		96,01	
ZASOBY POZOSTAŁYCH PODMIOTÓW	6		377		0,10		0,09	
ZASOBY MIESZKANIOWE RAZEM	5 862	6 653	417 009	518 818	100	100	100	100

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie w 2019 roku wynosiła 78,3 m² i była większa niż średnia w województwie (72,4 m²), lecz mniejsza niż średnia dla powiatu węgrowskiego (81,8 m²).

Tabela 65. Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Łochów na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w roku 2019, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	MIESZKANIA OGÓŁEM		ZASOBY MIESZKANIOWE - WSKAŹNIKI		
		LICZBA MIESZKAŃ	SUMA POW. UŻYTKOWEJ MIESZKAŃ [M ²]	PRZECIĘTNA POW. UŻYTKOWA MIESZKANIA [M ²]	PRZECIĘTNA POW. UŻYTKOWA NA 1 OSOBĘ [M ²]	LICZBA MIESZKAŃ NA 1000 MIESZKAŃCÓW
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	955 960	2 344 444	169 833 085	72,4	31,3	432,3
POWIAT WĘGROWSKI	20 758	24 885	2 035 029	81,8	30,9	378,1
GMINA KORYTNICA (GMINA WIEJSKA)	2 005	2 166	200 214	92,4	32,2	348,3
GMINA SADOWNE (GMINA WIEJSKA)	2 382	2 571	189 893	73,9	32,6	441,1
GMINA STOCZEK (GMINA WIEJSKA)	1 923	1 967	153 886	78,2	31,1	397,8
GMINA JADÓW (GMINA WIEJSKA)	2 628	2 732	208 297	76,2	27,9	366,1

GMINA BRAŃSZCZYK (GMINA WIEJSKA)	2 787	2 788	247 822	88,9	30,0	337,9
GMINA WYSZKÓW	7 332	13 480	1 090 811	80,9	27,5	340,1
GMINA ŁOCHÓW	5 723	6 687	523 919	78,3	29,3	373,6
GMINA ŁOCHÓW (MIASTO)	1 748	2 272	201 519	88,7	29,5	332,3
GMINA ŁOCHÓW (OBSZAR WIEJSKI)	3 975	4 415	322 400	73,0	29,1	399,2

Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie w gminie Łochów wynosiła w 2019 roku 2,68 os./mieszkanie. Jest to liczba zbliżona do średniej w powiecie węgrowskim, która jest równa 2,64. Liczba ta kształtuje się na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej (2,31 os./mieszkanie) ze względu na większy udział zabudowy jednorodzinnej, w której ten wskaźnik jest zwykle wyższy.

Według spisu powszechnego w 2002 roku (brak bardziej aktualnych danych GUS na ten temat) w gminie Łochów były 1 292 gospodarstwa domowe zamieszkujące wspólnie w jednym mieszkaniu (2 lub więcej gospodarstw domowych mieszkających razem), co stanowiło około 23% ogólnej liczby gospodarstw domowych w gminie. Udział mieszkań zamieszkałych przez 2 lub więcej gospodarstw domowych sięga 12%, a liczba osób zamieszkujących w takich mieszkaniach sięga 3 362 osób (19% liczby mieszkańców gminy).

Tabela 66. Mieszkania zamieszkałe stale wg liczby i składu gospodarstw domowych w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, NSP 2002 r.

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE PRZEZ:	MIESZKANIA		GOSPODARSTWA DOMOWE		LUDNOŚĆ W MIESZKANIACH	
	LICZBA MIESZKAŃ	UDZIAŁ %	LICZBA GOSPODARSTW	UDZIAŁ %	LICZBA OSÓB	UDZIAŁ %
1 GOSPODARSTWO DOMOWE RAZEM	4 388	87,85	4 388	77,25	14 077	80,72
JEDNORODZINNE	3 265	65,37	3 265	57,48	11 767	67,48
DWU I WIĘCEJ RODZINNE	221	4,42	221	3,89	1 338	7,67
NIERODZINNE	902	18,06	902	15,88	972	5,57
2 GOSPODARSTWA DOMOWE RAZEM	531	10,63	1 062	18,70	2 809	16,11
OBA RODZINNE	261	5,23	522	9,19	1 619	9,28
RODZINNE I NIERODZINNE	237	4,74	474	8,35	1 123	6,44
3 I WIĘCEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH	76	1,52	230	4,05	553	3,17
RAZEM:	4 995	100 %	5 680	100 %	17 439	100 %

Standard zamieszkania można porównać odnosząc liczbę mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne do ogólnej liczby mieszkań w gminie. W gminie Łochów odsetki mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz sieciowy były w 2019 roku niższe niż średnia w województwie, lecz wyższe niż średnia dla powiatu (oprócz gazu sieciowego). W gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat można jednak odnotować powolny, lecz stały wzrost wyposażenia mieszkań we wszystkie urządzenia techniczno-sanitarne.

Tabela 67. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie Łochów na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w roku 2019, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, lipiec 2021 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	WODOCIĄG		USTĘP SPŁUKIWANY		ŁAZIENKA		CENTRALNE OGRZEWANIE		GAZ SIECIOWY	
		LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	2 344 444	2 250 888	96,01	2 198 586	93,78	2 153 242	91,84	2 040 717	87,04	1 343 026	57,29
POWIAT WĘGROWSKI	24 885	21 704	87,22	19 557	78,59	18 640	74,90	15 859	63,73	1 027	4,13
GMINA KORYTNICA (GMINA WIEJSKA)	2 166	1 699	78,44	1 445	66,71	1 380	63,71	1 000	46,17	0	0,00
GMINA SADOWNE (GMINA WIEJSKA)	2 571	2 078	80,82	1 900	73,90	1 772	68,92	1 468	57,10	2	0,08
GMINA STOCZEK (GMINA WIEJSKA)	1 967	1 759	89,43	1 320	67,11	1 227	62,38	918	46,67	0	0,00
GMINA JADÓW (GMINA WIEJSKA)	2 732	2 097	76,76	1 902	69,62	1 778	65,08	1 476	54,03	13	0,48
GMINA BRAŃSZCZYK (GMINA WIEJSKA)	2 788	2 528	90,67	2 210	79,27	2 093	75,07	1 718	61,62	141	5,06
GMINA WYSZKÓW	13 480	13 060	96,88	12 855	95,36	12 617	93,60	11 944	88,61	9 598	71,20
GMINA ŁOCHÓW	6 687	6 200	92,72	5 592	83,62	5 264	78,72	4 762	71,21	66	0,99

Tabela 68. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie Łochów w latach 2011-2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

ROK	LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	WODOCIĄG		USTĘP SPŁUKIWANY		ŁAZIENKA		CENTRALNE OGRZEWANIE		GAZ SIECIOWY	
		LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
GMINA ŁOCHÓW OGÓŁEM											
2011	6 368	5 874	92,24	5 262	82,63	4 931	77,43	4 424	69,47	1	0,02
2012	6 397	5 906	92,32	5 294	82,76	4 963	77,58	4 456	69,66	1	0,02
2013	6 439	5 950	92,41	5 338	82,90	5 008	77,78	4 503	69,93	1	0,02
2014	6 478	5 989	92,45	5 377	83,00	5 047	77,91	4 542	70,11	1	0,02
2015	6 513	6 024	92,49	5 414	83,13	5 084	78,06	4 579	70,31	1	0,02
2016	6 543	6 054	92,53	5 444	83,20	5 115	78,18	4 610	70,46	1	0,02
2017	6 606	6 117	92,60	5 507	83,36	5 178	78,38	4 674	70,75	1	0,02
2018	6 653	6 165	92,66	5 556	83,51	5 227	78,57	4 724	71,01	9	0,14
2019	6 687	6 200	92,72	5 592	83,62	5 264	78,72	4 762	71,21	66	0,99
2020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GMINA ŁOCHÓW – MIASTO											
2011	2 149	2 025	94,23	1 969	91,62	1 922	89,44	1 857	86,41	0	0,00
2012	2 155	2 033	94,34	1 977	91,74	1 930	89,56	1 865	86,54	0	0,00
2013	2 169	2 048	94,42	1 992	91,84	1 945	89,67	1 880	86,68	0	0,00
2014	2 180	2 059	94,45	2 003	91,88	1 956	89,72	1 891	86,74	0	0,00
2015	2 198	2 077	94,49	2 021	91,95	1 974	89,81	1 909	86,85	0	0,00
2016	2 210	2 089	94,52	2 033	91,99	1 986	89,86	1 921	86,92	0	0,00
2017	2 244	2 123	94,61	2 067	92,11	2 020	90,02	1 955	87,12	0	0,00
2018	2 262	2 142	94,69	2 086	92,22	2 039	90,14	1 974	87,27	9	0,40
2019	2 272	2 153	94,76	2 097	92,30	2 050	90,23	1 985	87,37	66	2,90
2020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

GMINA ŁOCHÓW – OBSZAR WIEJSKI											
2011	4 219	3 849	91,23	3 293	78,05	3 009	71,32	2 567	60,84	1	0,02
2012	4 242	3 873	91,30	3 317	78,19	3 033	71,50	2 591	61,08	1	0,02
2013	4 270	3 902	91,38	3 346	78,36	3 063	71,73	2 623	61,43	1	0,02
2014	4 298	3 930	91,44	3 374	78,50	3 091	71,92	2 651	61,68	1	0,02
2015	4 315	3 947	91,47	3 393	78,63	3 110	72,07	2 670	61,88	1	0,02
2016	4 333	3 965	91,51	3 411	78,72	3 129	72,21	2 689	62,06	1	0,02
2017	4 362	3 994	91,56	3 440	78,86	3 158	72,40	2 719	62,33	1	0,02
2018	4 391	4 023	91,62	3 470	79,03	3 188	72,60	2 750	62,63	0	0,00
2019	4 415	4 047	91,66	3 495	79,16	3 214	72,80	2 777	62,90	0	0,00
2020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

8.5. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

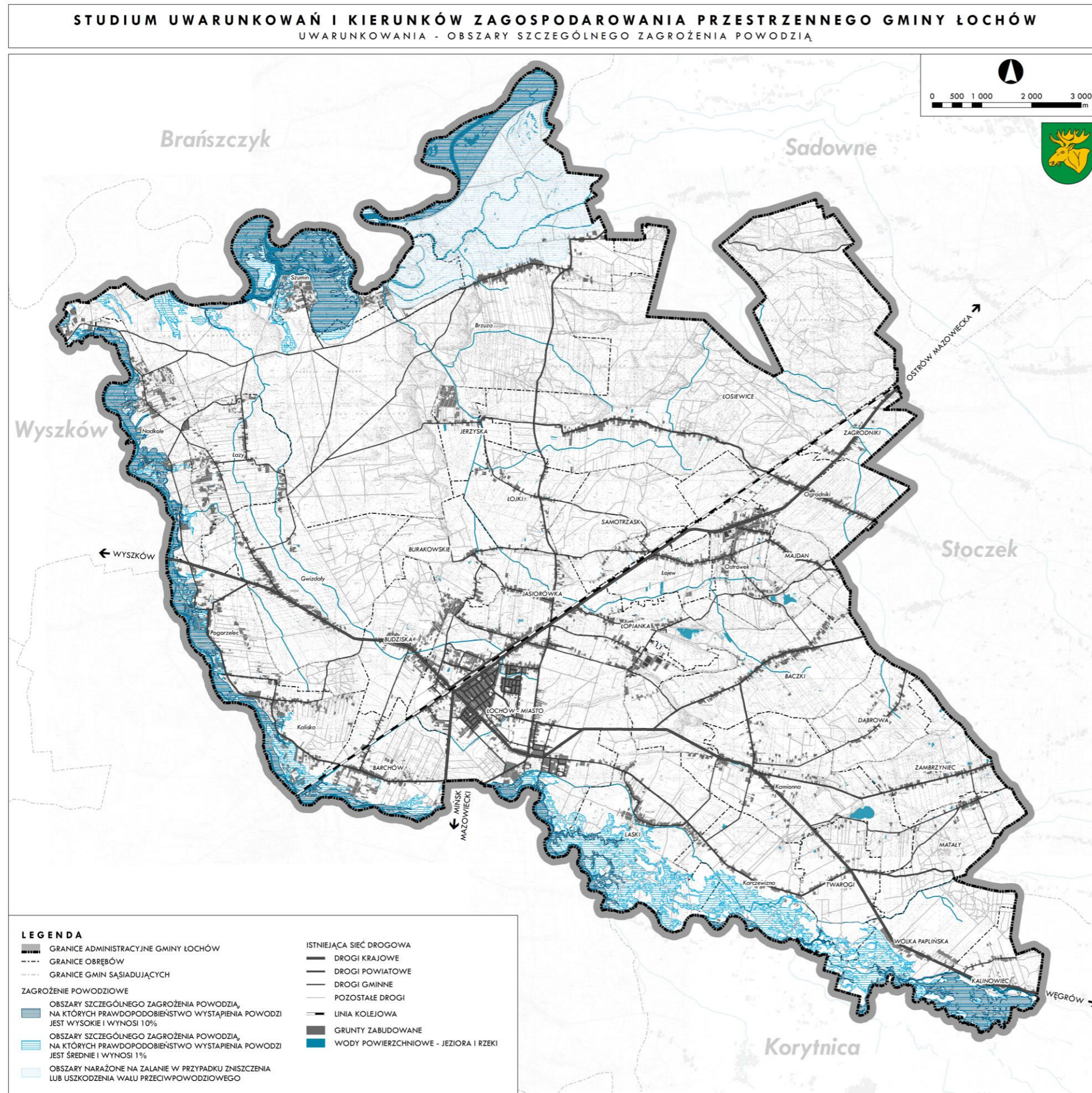
8.5.1. Zagrożenie powodziowe

Zagrożenia powodziowe na terenie gminy Łochów, generowane są przede wszystkim przez rzekę Bug i Liwiec. Położenie gminy w zasięgu w/w rzek wiąże się z ewentualnymi powodzią, podtopieniami oraz dopływem nieznanymi zanieczyszczeń. Na terenie gminy Łochów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzek Bug, Liwiec i Osownica, które zostały określone na mapach zagrożenia powodziowego (MZP). Na terenie gminy wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% i obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%. Zlokalizowane są one wzdłuż rzek Bug i Liwiec, głównie przy miejscowościach: Brzuza, Szumin, Nadkole, Pogorzelec, Barchów, Łaski, Karczewizna, Twarogi, Wólka Paplińska i Kalinowiec oraz miasto Łochów.

Potencjalne niebezpieczeństwo powodzi nasila się w okresie występowania pokrywy lodowej a także w czasie splotu kry w ilości umożliwiającej tworzenie się zatorów lodowych. Zjawiska lodowe rozpoczynają się w miesiącach listopad – grudzień a ich natężenie notowane jest w lutym i marcu.

Zgodnie z *Prawem wodnym* na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy uwzględnić w szczególności następujące zakazy:

- gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody;
- prowadzenia przetwarzania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
- lokalizowania nowych cmentarzy.

Rysunek 24. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie danych KZGW.

8.5.2. Zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii

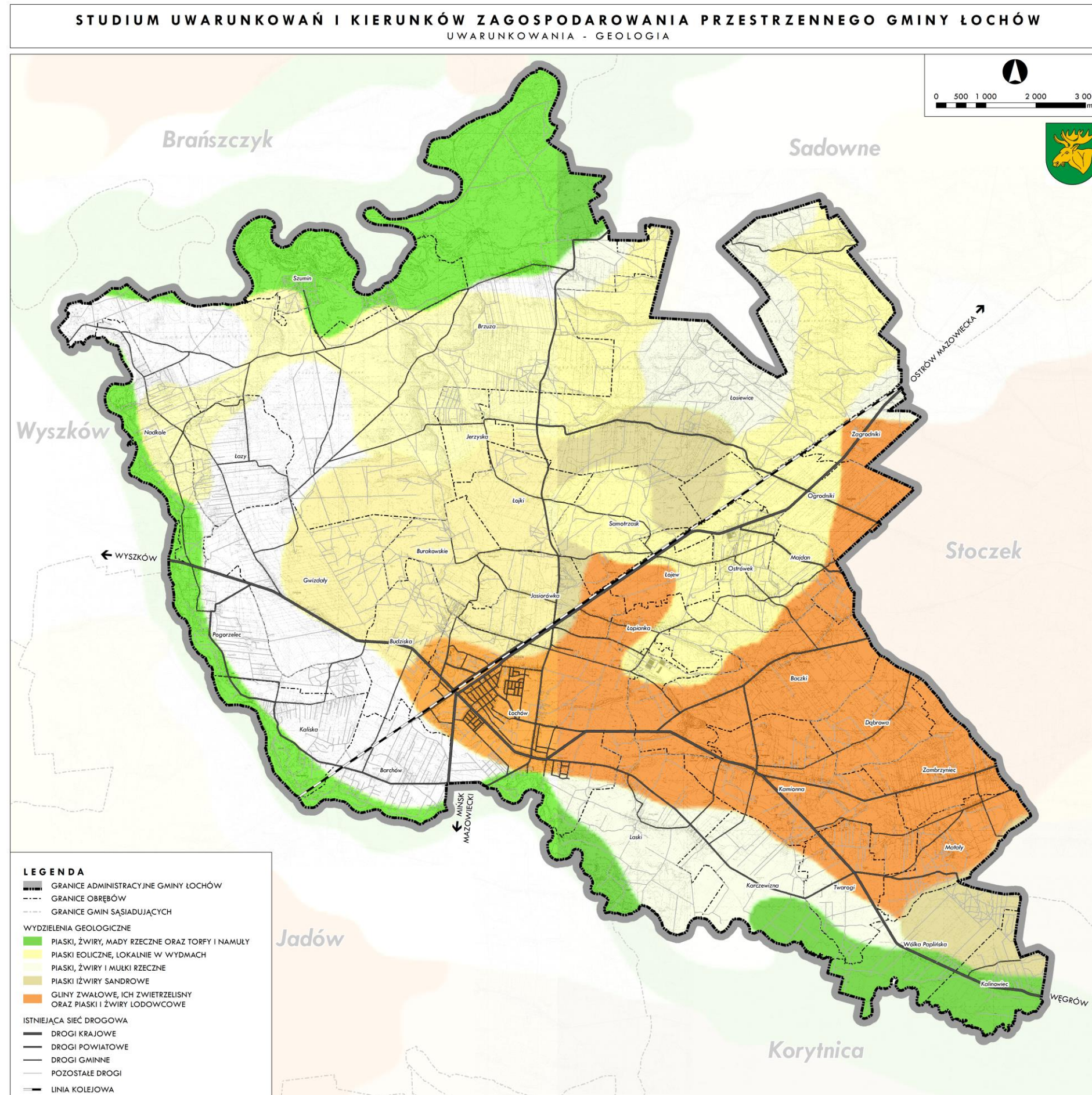
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są związane z możliwością wystąpienia awarii bądź wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych. Poważną awarię definiuje art. 3 pkt 23 ustawy *Prawo Ochrony Środowiska*, zgodnie z którym jest to zdarzenie, (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja) powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Rozszerzeniem definicji poważnej awarii zgodnie z art. 3 pkt 24 ustawy *Prawo ochrony środowiska* jest poważna awaria przemysłowa zdefiniowana jako awaria w zakładzie. Kwalifikację danego zakładu do zakładów o dużym, bądź bardzo dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przeprowadza się na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016 r. poz. 138).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie prowadzi bazę danych obiektów z grupy zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR), zakładów o dużym ryzyku (ZDR) oraz obiektów zaliczonych do potencjalnych sprawców poważnych awarii. Według stanu na 2019 rok, na terenie województwa mazowieckiego funkcjonuje 65 zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie gminy Łochów oraz powiatu węgrowskiego nie ma zakładów z powyższych grup. Nie oznacza to, że ryzyko wystąpienia poważnej awarii nie istnieje. Największe potencjalne zagrożenie wiąże się z ewentualnym transportem substancji niebezpiecznych.

Potencjalne zagrożenie stanowić może przebiegająca przez centrum miasta Łochów linia kolejowa. Zagrożenie to wynika z możliwych wypadków transportowych z udziałem pociągów, gdzie przewożona przez nich zawartość może przedostać się do środowiska i wywołać niepożądane skutki.

8.5.3. Zagrożenia geologiczne, w tym osuwanie się mas ziemnych

Na terenie gminy Łochów nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

Rysunek 25. Sytuacja geologiczna gminy Łochów, opracowanie własne na podstawie Mapy Geologicznej Polski.

ROZDZIAŁ IX
POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU
GMINY

9.1. SFERA SPOŁECZNA

9.1.1. Gospodarstwa domowe

Według narodowego spisu powszechnego w 2002 roku (brak aktualnych danych GUS) na terenie gminy Łochów było 5 681 gospodarstw domowych, w tym 2 077 w części miejskiej oraz 3 604 w części wiejskiej.

W porównaniu z danymi z NSP 1988, liczba gospodarstw domowych w gminie wzrosła o 7,03%. Największy wzrost nastąpił w części miejskiej (22,10%). W części wiejskiej liczba gospodarstw domowych zmniejszyła się o 0,08%.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2002 roku wynosiła 3,08 (w części miejskiej 3,10, a w części wiejskiej 3,07). Średnia dla całego województwa mazowieckiego była niższa i wynosiła 2,67. Obecnie średnia ta wynosi 2,51 – 2019 r. (brak aktualnych danych dla gmin).

Tabela 69. Udział procentowy gospodarstw domowych według liczby osób i liczby rodzin w gminie Łochów w 2002 roku, opracowanie na podstawie danych GUS, NSP 2002 r.*

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	GOSPODARSTWA DOMOWE WG. LICZBY OSÓB [%]				GOSPODARSTWA DOMOWE WG. LICZBY RODZIN [%]			
	1-OS.	2-OS.	3-OS.	4 I WIĘCEJ OS.	1-RODZ.	2-RODZ.	1-OS.	NIERODZINNE
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	28,73	24,49	19,18	27,59	66,38	3,21	28,72	1,58
GMINA ŁOCHÓW OGÓŁEM	21,35	22,02	18,10	38,53	73,29	3,96	21,36	1,18
GMINA ŁOCHÓW - MIASTO	18,44	21,33	19,60	40,64	76,64	3,76	18,45	1,01
GMINA ŁOCHÓW - OBSZAR WIEJSKI	23,03	22,42	17,23	37,32	71,37	4,08	23,03	1,28

* gospodarstwo domowe wg. GUS to zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się; rodzina natomiast definiowana jest na podstawie przesłanek biologicznych i stanowią ją dwie lub więcej osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko.

Struktura wielkościowa gospodarstw domowych w gminie Łochów według liczby osób tworzących gospodarstwo domowe jest podobna do struktury występującej w całym województwie mazowieckim tylko jeśli chodzi o gospodarstwa 2- i 3-osobowe. W Łochowie znacznie większy udział procentowy stanowią gospodarstwa 4 i więcej osobowe (różnica 11 pp. w porównaniu z województwem), natomiast znacznie mniej jest gospodarstw 1-osobowych (różnica 7 pp.).

Dane dotyczące struktury gospodarstw domowych według liczby rodzin tworzących gospodarstwo domowe wskazują na fakt, iż w Łochowie zarówno w części wiejskiej, jak i miejskiej udział gospodarstw jednorodzinnych oraz dwurodzinnych jest większy niż w województwie mazowieckim. Mniej natomiast jest gospodarstw nierodzinnych. Struktura gospodarstw domowych w gminie wskazuje na dominację tradycyjnego schematu jednorodzinnego gospodarstwa domowego. Jednorodzinne gospodarstwa domowe zarówno w części wiejskiej jak i miejskiej stanowią ponad 70% wszystkich typów gospodarstw.

Zestawiając dane dotyczące liczby osób z przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań na obszarze gminy - dla miasta 88,7 m², dla obszarów wiejskich 73 m², średnia w gminie 78,3 m² (dane GUS za rok 2019), a także przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę - dla miasta 29,5 m², dla

obszarów wiejskich 29,1 m², średnia w gminie 29,3 m² (dane GUS za rok 2019), można stwierdzić, że standard powierzchni gospodarstwa domowego w stosunku do liczby domowników na obszarach wiejskich nie odbiega znacznie od standardu w mieście. Dane te są jedynie nieznacznie niższe niż dla całego powiatu (30,9 m²) i województwa (31,3 m²). Można więc stwierdzić, że standardy powierzchni mieszkaniowej w gminie są zadowalające.

9.1.2. Potrzeby mieszkaniowe

Zapotrzebowanie na mieszkania w gminie Łochów można określić szacunkowo porównując liczbę gospodarstw domowych do liczby mieszkań w gminie.

W projekcie Strategii Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego, przyjęto jako stan zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych sytuację, kiedy 1 mieszkanie przypada na 1 gospodarstwo domowe. Ma to posłużyć osiągnięciu poziomu zaspokojenia popytu mieszkaniowego w Polsce do obecnego poziomu państw Unii Europejskiej. Jest to jednak górna granica zapotrzebowania, biorąc pod uwagę wzrost liczby 1-osobowych gospodarstw domowych oraz fakt, że znaczna część tych gospodarstw zamieszkuje z innymi osobami nie z konieczności, a z wyboru. Dostępne dane statystyczne GUS pochodzą m.in. z Narodowego Spisu Powszechnego, wykonanego w 2002 r. Nie ma późniejszych danych pozwalających na wykonanie aktualniejszego zestawienia.

Liczba gospodarstw domowych według GUS (NSP 2002) wynosiła: 5 681.

Liczba mieszkań zamieszkałych w gminie w 2002 roku wynosiła: 4 995.

Liczba mieszkań niezamieszkałych przeznaczone do stałego zamieszkania wynosiła: 190.

Maksymalne zapotrzebowanie na mieszkania w gminie Łochów (stan na rok 2002) wynosi: 496 mieszkań.

9.2. STREFA GOSPODARCZA

9.2.1. Rynek pracy

Na terenie gminy Łochów działają łącznie 1 542 przedsiębiorstwa (wg danych GUS z 2020 roku), z czego aż 97,54% to mikroprzedsiębiorstwa. Ponadto, występuje kilkadziesiąt małych i kilka średnich przedsiębiorstw, które mają największy wpływ na zatrudnienie na obszarze gminy. Na terenie gminy nie występują duże przedsiębiorstwa. Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 70. Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie gminy Łochów w latach 2011 – 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

PODMIOTY WG KLAS WIELKOŚCI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	1 261	1 325	1 362	1 315	1 358	1 366	1 389	1 416	1 486	1 542
MIKROPRZEDSIĘBIORSTWO (DO 9 OSÓB)	1 217	1 284	1 322	1 276	1 320	1 327	1 345	1 373	1 444	1 504
MAŁE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 10 DO 49 OSÓB)	39	36	36	35	34	35	39	39	38	34
ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 50 DO 249 OSÓB)	5	5	4	4	4	4	5	4	4	4

DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 250 OSÓB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Tabela 71. Udział osób bezrobotnych w gminie Łochów w porównaniu z powiatem i województwem w latach 2011 i 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	GMINA ŁOCHÓW		POWIAT WĘGROWSKI		WOJ. MAZOWIECKIE	
	2011	2020	2011	2020	2011	2020
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI OGÓŁEM	963	577	3 653	1 856	246 739	146 375
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]	8,5%	5,4%	8,6%	4,8%	7,4%	4,6%

Tabela 72. Udział osób pracujących w gminie Łochów w porównaniu z powiatem i województwem w latach 2011 i 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	GMINA ŁOCHÓW		POWIAT WĘGROWSKI		WOJ. MAZOWIECKIE	
	2011	2020	2011	2020	2011	2020
UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM [%]	62,8	59,7	62,4	59,1	63,3	58,6
PRACUJĄCY (BEZ PRACUJĄCYCH W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W ZAKRESIE OBRONY NARODOWEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO, OSÓB PRACUJĄCYCH W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE, DUCHOWNYCH ORAZ PRACUJĄCYCH W ORGANIZACJACH, FUNDACJACH I ZWIĄZKACH; BEZ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH O LICZBIE PRACUJĄCYCH DO 9 OSÓB)	1 457	1 830	7 986	9 658	1 449 032	1 700 342
PRACUJĄCY (JW.) NA 1000 LUDNOŚCI	81	102	117	148	274	313
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	1 091	1 336	3 636	4 191	472 147	579 055
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM	111,8	144,5	105,5	136,1	201,9	279,3
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM (ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON)	1 261	1 542	4 474	5 260	675 099	887 329
SPÓŁKI HANDLOWE	-	39	-	203	-	181 948
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	-	5	-	16	-	34 417

Tabela 73. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	963	1 114	1 190	1 055	836	772	550	507	412	577
MĘŻCZYŹNI	522	627	670	588	434	408	258	224	196	295
KOBIETY	441	487	520	467	402	364	292	283	216	282

Tabela 74. Pracujący wg płci w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	1 457	1 548	1 505	1 481	1 485	1 594	1 576	1 664	1 745	1 830
MĘŻCZYŹNI	627	648	617	599	596	642	602	681	726	790
KOBIETY	830	900	888	882	889	952	974	983	1 019	1 040

Liczba pracujących w gminie Łochów wzrosła w ciągu ostatnich lat. W 2020 roku wynosiła 1 830 osób. Udział osób pracujących na 1000 ludności również wzrósł w porównaniu z rokiem 2011 i w 2020 roku

wyniósł 102 osoby. Wskaźnik ten jest około 3 razy niższy niż dla całego województwa (313 osób), natomiast w porównaniu do powiatu węgrowskiego jest na bardziej zbliżonym poziomie (148 osób). Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej ludności kształtuje się natomiast na podobnym poziomie 59-60%. Struktura osób pracujących wg płci nie jest wyrównana. Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba pracujących kobiet w gminie Łochów była zawsze wyższa niż liczba pracujących mężczyzn. W 2011 roku w gminie pracowało 627 mężczyzn i 830 kobiet, natomiast w roku 2020 - 790 mężczyzn i 1 040 kobiet.

9.2.2. Gospodarka lokalna

Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy Łochów zarejestrowane były 1 542 podmioty działalności gospodarczej. Wśród firm działających na terenie gminy zdecydowanie dominują firmy będące własnością prywatną. Działalność gospodarcza na terenie gminy Łochów jest różnorodna. Największy udział w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy stanowiła sekcja G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,74%) oraz sekcja F - budownictwo (21,47%). Spory udział stanowiła również sekcja C - przetwórstwo przemysłowe (9,27%) oraz S i T - pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (9,01%).

Tabela 75. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w gminie Łochów w latach 2011 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	1 261	1 325	1 362	1 315	1 358	1 366	1 389	1 416	1 486	1 542
SEKTOR PUBLICZNY										
OGÓŁEM	27	29	27	27	27	29	30	24	24	24
PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI PRAWA BUDŻETOWEGO	23	25	23	23	23	25	26	20	20	20
PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SPÓŁKI HANDLOWE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SEKTOR PRYWATNY										
OGÓŁEM	1 234	1 296	1 335	1 288	1 331	1 336	1 357	1 387	1 457	1 513
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	1 091	1 146	1 179	1 131	1 165	1 166	1 184	1 225	1 286	1 336
SPÓŁKI HANDLOWE	32	30	33	34	36	36	38	31	32	34
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	2	3	4	4	4	4	5	5	4	5
SPÓŁDZIELNIE	5	5	5	5	5	5	5	2	2	2
FUNDACJE	3	3	4	4	3	3	3	1	1	1
STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE	29	31	32	33	33	34	36	34	37	37

Tabela 76. Wykaz podmiotów z gminy Łochów zarejestrowanych w systemie REGON według branż PKD w latach 2016 - 2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD	ILOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH					UDZIAŁ W CAŁEJ LICZBIE PODMIOTÓW W 2020 ROKU [%]
	2016	2017	2018	2019	2020	
OGÓŁEM	1 366	1 389	1 416	1 486	1 542	100%
(A) ROLNICTWO, LEŚNICTWO, RYBACTWO I	47	47	43	46	48	3,11%

ŁOWIECTWO						
(B) GÓRNICTWO I WYDOBYCIE	0	0	0	0	0	0%
(C) PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	144	140	130	138	143	9,27%
(D) WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZOWANYCH	0	0	0	0	0	0%
(E) DOSTAWA WODY, GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	5	5	4	4	4	0,26%
(F) BUDOWNICTWO	250	262	289	312	331	21,47%
(G) HANDEL HURTOWY I DETALICZNY, NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	373	365	363	366	366	23,74%
(H) TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA	91	91	96	99	95	6,16%
(I) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	21	23	24	22	27	1,75%
(J) INFORMACJA I KOMUNIKACJA	23	32	32	40	47	3,05%
(K) DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	33	33	38	37	35	2,27%
(L) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	19	19	19	19	20	1,30%
(M) DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	81	85	89	93	101	6,55%
(N) DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	45	43	46	52	48	3,11%
(O) ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA, OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	12	12	12	12	12	0,78%
(P) EDUKACJA	54	52	43	45	46	2,98%
(Q) OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	42	45	50	56	56	3,63%
(R) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	21	21	23	22	24	1,56%
(S) POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA I (T) GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	105	114	115	123	139	9,01%
(U) ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	0	0	0	0	0	0%

9.2.3. Gospodarka rolna

W gminie Łochów według powszechnego spisu rolnego (PSR) w 2002 roku było 2 428 gospodarstw rolnych (w tym 2 nieindywidualne). Według PSR 2010 liczba gospodarstw wynosiła 2 252 (w tym 2 nieindywidualne), nastąpił zatem dość spory spadek ilości gospodarstw rolnych indywidualnych. Według danych PSR z 2002 w gminie dominowały gospodarstwa duże, powyżej 1 ha użytków rolnych. Stanowiły one ok. 79% łącznej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Według PSR 2010 proporcja ta uległa zmianie, wówczas odsetek tego typu gospodarstw stanowił już tylko 70% ogólnej liczby gospodarstw, podczas gdy odsetek małych gospodarstw (poniżej 1 ha) zwiększył się z 21 do 30%. Zmniejszająca się ilość gospodarstw ogółem świadczy o ogólnej tendencji zmiany systemu produkcji rolnej. Gospodarka rolna w gminie Łochów ma głównie charakter ekstensywny, o czym świadczy

zarówno niewielka ilość zarejestrowanych podmiotów w tej sekcji PKD, oraz duża ilość małych gospodarstw. Ponad 80% gospodarstw w gminie to gospodarstwa poniżej 5 ha.

Tabela 77. Gospodarstwa rolne w gminie Łochów według rodzaju, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2002 oraz 2010.

RODZAJ GOSPODARSTWA	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	
	2002	2010
GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM	2 428	2 252
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE	2 426	2 250
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE POWYŻEJ 1 HA	1 909	1 567
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE PONIŻEJ 1 HA	517	683

Tabela 78. Gospodarstwa rolne w gminie Łochów według rodzaju i grup obszarowych użytków rolnych, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2002 oraz 2010.

RODZAJ GOSPODARSTWA	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH		UDZIAŁ %	
	2002	2010	2002	2010
GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM	2 428	2 252	100	100
DO 1 HA WŁĄCZNIE	517	683	21,29	30,33
POWYŻEJ 1 HA RAZEM	1 908	1 569	78,58	69,67
1 - 5 HA	1 372	1 153	56,51	51,20
1 - 10 HA	1 796	1 480	73,97	65,72
1 - 15 HA	1 880	1 542	77,43	68,47
5 - 10 HA	424	327	17,46	14,52
5 - 15 HA	508	389	20,92	17,27
10 - 15 HA	84	62	3,46	2,75
5 HA I WIĘCEJ	536	416	22,08	18,47
10 HA I WIĘCEJ	112	89	4,61	3,95
15 HA I WIĘCEJ	28	27	1,15	1,20

Ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła w 2002 roku 10 494 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Łochów wynosiła więc 4,3 ha. Według danych PSR z 2010 roku ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła 9 273 ha, a przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego 4,1 ha i była średnio o połowę mniejsza od średniej wielkości gospodarstwa w powiecie węgrowskim (7,67 ha), województwie mazowieckim (8,38 ha) i na terenie Polski (7,93 ha).

Tabela 79. Powierzchnia gruntów według rodzaju w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2002.

RODZAJ	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ %
OGÓŁEM	10 493,83	100
UŻYTKI ROLNE	8 332,31	79,40
GRUNTY ORNE OGÓŁEM	4 631,18	44,13
GRUNTY ORNE POD ZASIEWAMI	1 981,06	18,88
GRUNTY ORNE ODŁOGI	2 330,79	22,21
GRUNTY ORNE UGORY	319,33	3,04
SADY	13,39	0,13
ŁĄKI TRWAŁE OGÓŁEM	2 844,33	27,10
ŁĄKI TRWAŁE UŻYTKOWANE	1 672,86	15,94
PASTWISKA OGÓŁEM	843,41	8,04
PASTWISKA UŻYTKOWANE	574,17	5,47
LASY I GRUNTY LEŚNE OGÓŁEM	1 554,60	14,81
LASY I GRUNTY LEŚNE ZALESIONE	1 539,29	14,67

POZOSTAŁE GRUNTY OGÓŁEM	606,92	5,78
POZOSTAŁE GRUNTY ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	19,73	0,19

Tabela 80. Użytkowanie gruntów rolnych w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2010.

	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ % POW.
GRUNTY OGÓŁEM	2 252	100	9 273,19	100
UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	2 248	99,82	6 757,25	72,87
UŻYTKI ROLNE W DOBREJ KULTURZE	1 441	63,99	5 338,87	57,57
POD ZASIEWAMI	860	38,19	1 580,58	17,04
GRUNTY UGOROWANE ŁĄCZNIE Z NAWOZAMI ZIELONYMI	128	5,68	123,45	1,33
UPRAWY TRWAŁE	77	3,42	24,40	0,26
SADY OGÓŁEM	72	3,20	21,81	0,24
OGRODY PRZYDOMOWE	37	1,64	5,59	0,06
ŁĄKI TRWAŁE	1 304	57,90	3 274,64	35,31
PASTWISKA TRWAŁE	310	13,77	330,21	3,56
POZOSTAŁE UŻYTKI ROLNE	1 182	52,49	1 418,38	15,30
LASY I GRUNTY LEŚNE	1 371	60,88	1 555,06	16,77
POZOSTAŁE GRUNTY	1 536	68,21	960,88	10,36

Tabela 81. Gospodarstwa z uprawą według rodzaju i powierzchni zasiewów w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2010.

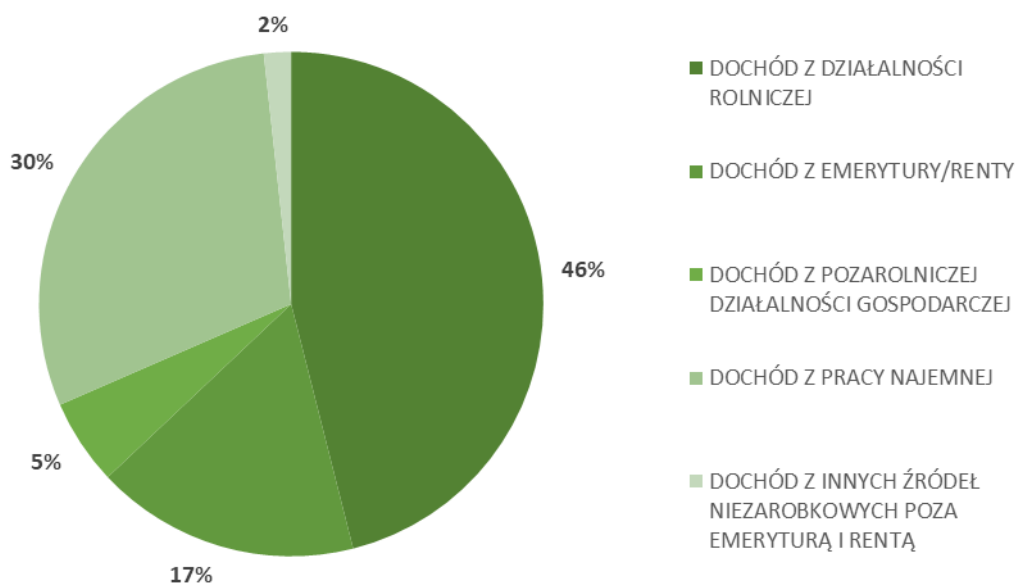
RODZAJ ZASIEWÓW	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ % POW.
OGÓŁEM	860	100	1 580,58	100
ZBOŻA RAZEM	718	83,49	1 317,91	83,38
ZBOŻA PODSTAWOWE Z MIESZANKAMI ZBOŻOWYMI	713	82,91	1 305,10	82,57
ZIEMNIAKI	603	70,12	167,43	10,59
UPRAWY PRZEMYSŁOWE	5	0,58	1,05	0,07
BURAKI CUKROWE	5	0,58	1,05	0,07
RZEPAK I RZEPIK RAZEM	0	0,00	0,00	0,00
STRĄCZKOWE JADALNE NA ZIARNO RAZEM	0	0,00	0,00	0,00
WARZYWA GRUNTOWE	73	8,49	7,96	0,50

Według PSR 2002 liczba gospodarstw, które produkują głównie na rynek stanowiła jedynie 17% ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 1 909 gospodarstw o powierzchni przekraczającej 1 ha – 405 gospodarstw (21%) produkowało z przeznaczeniem głównie na rynek. Mniejsze gospodarstwa z reguły wykazywały produkując tylko na własny użytek.

Największą grupę gospodarstw rolnych w gminie Łochów stanowią gospodarstwa, w których główne źródło dochodów stanowi działalność rolnicza (64,65%). Prawie połowa (41,83%) wszystkich gospodarstw czerpie również dochód z pracy najemnej. Dla prawie 1/4 gospodarstw (23,76%) główne źródło dochodu stanowi emerytura lub renta. Z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej utrzymuje się natomiast tylko 7,73%. Ponad 1/3 gospodarstw (35,35%) zlokalizowanych na terenie gminy nie czerpie dochodów z działalności rolniczej. Jest to liczba ponad 2 razy wyższa od średniej dla powiatu węgrowskiego (16,13%).

Tabela 82. Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodów w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2010.

ŹRÓDŁA DOCHODÓW	GMINA ŁOCHÓW		POWIAT WĘGROWSKI	
	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %
GOSPODARSTWA OGÓŁEM	2 252	100	10 312	100
DOCHÓD Z DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	1 456	64,65	8 649	83,87
DOCHÓD Z EMERYTURY/RENTY	535	23,76	2 231	21,63
DOCHÓD Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	174	7,73	1 528	14,82
DOCHÓD Z PRACY NAJEMNEJ	942	41,83	4 298	41,68
DOCHÓD Z INNYCH ŹRÓDEŁ NIEZAROBKOWYCH POZA EMERYTURĄ I RENTĄ	55	2,44	470	4,56
BEZ DOCHODÓW Z DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	796	35,35	1 663	16,13
BEZ DOCHODÓW Z EMERYTURY I RENTY	1 716	76,20	8 082	78,37
BEZ DOCHODÓW Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	2 078	92,27	8 785	85,19
BEZ DOCHODÓW Z PRACY NAJEMNEJ	1 309	58,13	6 014	58,32
BEZ DOCHODÓW Z INNYCH ŹRÓDEŁ NIEZAROBKOWYCH POZA EMERYTURĄ I RENTĄ	2 197	97,56	9 843	95,45

Wykres 9. Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodów w gminie Łochów, opracowanie na podstawie danych GUS, PSR 2010.

Po uzyskaniu członkostwa Unii Europejskiej Polska przystąpiła do promowania nowej polityki rolnej Unii, zgodnie z którą współczesne rolnictwo ma nie tylko produkować żywność ale również łączyć ochronę środowiska z rozwojem gospodarki rolnej, poprzez minimalizowanie negatywnych skutków i maksymalizowanie pozytywnych efektów działalności rolniczej. System produkcji rolniczej przyjaznej dla środowiska obejmuje:

- ograniczenie negatywnych skutków dla środowiska naturalnego wynikających z procesu produkcyjnego,

- dbałość o walory przyrodnicze i kulturowe na terenie gospodarstwa,
- wprowadzenie ograniczeń odnośnie stosowania środków produkcji, tak by wykorzystać naturalny potencjał produkcyjny agrocenoz.

Nastawienie gospodarstwa rolnego na przyjazne środowisku metody gospodarowania może być opłacalne dla rolnika i korzystne dla środowiska. Ekstensyfikacja upraw poprzez ograniczanie m.in. nawożenia, prowadzi z jednej strony do obniżenia plonów, z drugiej jednak strony pozwala również obniżyć koszty produkcji.

Programy rolnośrodowiskowe są jednym z instrumentów finansowych Wspólnej Polityki Rolnej Unii służącym zachęcaniu rolników do kontynuacji bądź stosowania praktyk rolniczych prowadzących do ekologicznej produkcji rolniczej, która powinna być czymś więcej niż zwykła dobra praktyka rolnicza. Programy te jako jedyne są obowiązkowe dla wszystkich krajów członkowskich i pełnią kluczową rolę w realizacji planów ochrony przyrody. Mają one za zadanie pomóc we wdrażaniu europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000, której wprowadzenie wymuszają na państwach Wspólnoty Dyrektywa Siedliskowa (92/43/WE) i Dyrektywa Ptasia (79/409/WE) Unii Europejskiej. Dla Polski przyjęto, że Krajowy Program Rolnośrodowiskowy będzie realizowany w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Warunki uzyskiwania pomocy finansowej Państwa (z wykorzystaniem funduszy Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej) na wdrażanie i utrzymywanie przyjaznej dla środowiska gospodarki rolnej określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2004 r. z późn. zm. w sprawie szczegółowych wariantów i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich. Gospodarzom, którzy zdecydują się na udział w programach rolnośrodowiskowych udziela się dopłat pieniężnych na poziomie od kilkuset do ponad tysiąca zł/hektar (w zależności od realizowanych wariantów programu rolnośrodowiskowego), które mają zrekompensować utracony z tego tytułu dochód lub poniesione dodatkowe koszty. Płatność rolnośrodowiskowa może być zwiększona o 20% stawki podstawowej, jeśli pakiety rolnośrodowiskowe (przynajmniej jeden) będą wdrażane na obszarze NATURA 2000. Płatność rolnośrodowiskowa może być również zwiększona o 20% w przypadku realizacji pakietu rolnictwo ekologiczne, jeśli produkcja zwierzęca jest zbilansowana z produkcją roślinną. Powyżej wspomniane zwiększenia płatności nie mogą się sumować, oznacza to, że płatność rolnośrodowiskowa za dany pakiet nie może przekroczyć 120% płatności podstawowej. Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt, zgodnie z w/w rozporządzeniem realizowane jest w formie następujących pakietów:

- Rolnictwo zrównoważone - ograniczenie nawożenia, zbilansowanie gospodarki nawozami, przestrzeganie odpowiedniego następstwa roślin;
- Rolnictwo ekologiczne - stosowanie metod rolnictwa ekologicznego;
- Utrzymanie łąk ekstensywnych - przywrócenie lub kontynuacja wykaszania traw, w terminie od dnia 1 lipca włącznie, na łąkach jednokośnych o wysokich walorach przyrodniczych, zagrożonych degradacją;
- Utrzymanie pastwisk ekstensywnych - przywrócenie lub zachowanie ekstensywnych wypasów na półnaturalnych pastwiskach w sposób gwarantujący utrzymanie walorów florystycznych i miejsc przebywania gatunków zagrożonych wyginięciem;

- Ochrona gleb i wód - stosowanie międzyplonów i wsiewek poplonowych w celu zwiększenia udziału gleb z okrywą roślinną w okresie jesienno-zimowym;
- Strefy buforowe - tworzenie nowych 2 lub 5 metrowych pasów zadarnionych na granicy gruntów rolnych z wodami powierzchniowymi, lub terenami intensywnie użytkowanymi rolniczo, w celu ograniczania negatywnego oddziaływania rolnictwa i ochrony siedlisk wrażliwych;
- Zachowanie lokalnych ras zwierząt gospodarskich — utrzymywanie hodowli ras bydła (polskie czerwone, biało-żółte), koni (konik polski, hucuł, konik śląski i małopolski) i owiec (wrzosówka, świniarka, olkuska, polska owca górską odmiany barwnej, merynos barwny, uhurska, wielkopolska, żelaźniańska, koridiel, kamieniecka, pomorska) zagrożonych wyginięciem.

Programy realizowane są na terenie całego kraju, a pakiety "Rolnictwo zrównoważone", "Utrzymanie łąk ekstensywnych" oraz "Utrzymanie ekstensywnych pastwisk" tylko na wybranych obszarach w tzw. strefach priorytetowych.

Obszar gminy Łochów położony jest w strefie priorytetowej 14A „Bugu, Narwi i Liwca”, w związku z tym istnieje możliwość korzystania z wszystkich 7 dostępnych pakietów. Istnieje też szeroka możliwość łączenia pakietów. Ponadto na obszarze Natura 2000 płatność może być udzielana w wysokości 120% płatności podstawowej. Rolnik, który chce skorzystać z systemu dopłat musi wypełnić wniosek i opracować plan rolnośrodowiskowy dla swego gospodarstwa, zgodnie z założeniami Programu. Warunkiem przystąpienia do Programu jest uzyskanie numeru identyfikacyjnego wnioskodawcy, który zostanie wpisany do bazy Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli (ZSZiK, ang. IACS).

Ze względu na niezbędną przy opracowaniu planu rolnośrodowiskowego wiedzę specjalistyczną, Ośrodki Doradztwa Rolniczego oferują nieodpłatnie pomoc przy opracowywaniu planów i wniosków, świadczoną przez wyszkolonych doradców.

Osoba zainteresowana dotacją zobowiązana jest do skompletowania we własnym zakresie wszystkich wymaganych załączników do wniosku.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie programu i zapewnienie wypłaty środków pomocowych dla rolników jest Powiatowa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, tam też składane są wnioski rolnośrodowiskowe wraz z załącznikami.

9.3. ZMIANY PRZESTRZENNE I ROZBUDOWA GMINY NA TLE POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

9.3.1. Ekonomiczne aspekty rozwojowe

W kształtowaniu zmian przestrzennych na terenie gminy przyjęto zasadę rozwoju opartego o analizę uwarunkowań ekonomicznych w zestawieniu z zagadnieniami środowiska i aspektów społecznych. Przyczyni się to do wprowadzania zasad zrównoważonego rozwoju i racjonalnego wykorzystania walorów gospodarczych i krajobrazowych przestrzeni. Daje to także możliwość ograniczenia lub wręcz eliminacji zbędnej i nadmiernej podaży na zagospodarowanie terenów wskazując najbardziej ekonomiczne kierunki wykorzystania potencjału rozwojowego poszczególnych terenów. Zasada ta przyczyni się do ograniczenia procesów dezurbanizacji i degradacji przestrzeni, będącej dobrem ograniczonym i trudnym do odtworzenia.

W kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej i kierunków rozwoju gminy przyjęto założenie racjonalnego gospodarowania przestrzenią, zakładające, że najważniejszy punkt odniesienia planowanego rozwoju stanowią użytkownicy przestrzeni oraz ich potrzeby. Możliwości rozwoju przestrzennego obszarów rozpatrywano w długoletnim horyzoncie czasowym w celu zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Długoterminowe planowanie przestrzeni wzmacnia świadomość ograniczoności zasobów przestrzennych i konieczność racjonalnego, wyważonego i oszczędnego ich wykorzystania. Przyjęte procesy rozwoju uwzględniają zatem założenia ekonomii przestrzennej, która zwraca szczególną uwagę na minimalne, konieczne standardy wyposażenia terenów zurbanizowanych i bodźce finansowe, jakie wywołuje ekspansja zagospodarowania terenów.

Podstawowym założeniem polityki przestrzennej gminy Łochów jest zatem zwiększenie efektywności wykorzystania terenów już zurbanizowanych, zapobieganie nadmiernej i chaotycznej suburbanizacji, odbywającej się kosztem terenów przyrodniczych, krajobrazowych, rolniczych oraz przeciwdziałanie dekoncentracji zabudowy. Głównym założeniem Studium jest zatem takie kształtowanie przestrzeni, które wspiera działania, ograniczające rozpraszanie zabudowy i maksymalne wykorzystanie terenów już zagospodarowanych poprzez uzupełnianie istniejących układów przestrzennych, a także ograniczenie presji na niezagospodarowane tereny otwarte. Racjonalne ekonomicznie gospodarowanie przestrzenią wymaga uwzględnienia konsekwencji finansowych, jakie będą wynikać z rozwiązań przyjętych w Studium, a tym samym świadomego budowania struktury dochodów i wydatków gminy. W związku z tym, planowane zagospodarowanie jest kształtowane w taki sposób, aby bilans ekonomiczny był dodatni, a przyjęte rozwiązania adekwatne do możliwości finansowych gminy.

Do zasadniczych wydatków gminy związanych z realizacją rozwiązań przestrzennych uwzględnionych w Studium będą należeć:

- koszty realizacji lokalnych celów publicznych przewidzianych w Studium (w tym w szczególności koszty infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym także związane z zapewnieniem transportu publicznego, koszty zagospodarowania przestrzeni publicznych, zapewnienia terenów zielonych, rekreacyjnych oraz usług publicznych itp.),
- koszty sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- odszkodowania związane ze zmianą wartości nieruchomości,
- koszty podziałów i scaleń nieruchomości.

Do zasadniczych dochodów gminy związanych z realizacją rozwiązań przestrzennych uwzględnionych w Studium będą należeć:

- dochody z podatków,
- opłaty za dzierżawę gruntów,
- dochody ze sprzedaży nieruchomości gminnych,
- pośrednio: opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości (opłaty planistyczne, adiacenckie) uzyskiwane po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uchwalenie dokumentu Studium nie rodzi bezpośrednio konsekwencji finansowych, gdyż Studium nie jest aktem prawa miejscowego, a w przypadku braku planu miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy dla potrzeb naliczania podatków, wiążące są zapisy ewidencji gruntów i budynków. Ponadto dochody z nowych terenów spływają powoli, w miarę zagospodarowywania terenów i nie równoważą kosztów w krótkim okresie. W związku z powyższym skutki finansowe należy traktować

jako potencjalne, choć niewątpliwie realne i związane ściśle z realizacją założeń Studium. Należy jednak zaznaczyć, iż celem gospodarki przestrzennej nie jest maksymalizacja korzyści ekonomicznych, a uporządkowane kształtowanie przestrzeni, odpowiadające potrzebom jej użytkowników i dobór funkcji terenów, uwzględniający także uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe. Pozytywny efekt przestrzenny jest głównym założeniem, do którego dąży gmina. Uwarunkowania ekonomiczne wspierają zatem proces podejmowania decyzji przestrzennych, ale nie determinują go i nie ograniczają, stawiając na pierwszym miejscu potrzeby użytkowników przestrzeni i racjonalny sposób gospodarowania nią.

9.3.2. Ekologiczne aspekty rozwojowe

Zasada zrównoważonego rozwoju zakłada wprowadzenie kryterium ekologicznego zagospodarowania terenów na wszystkich szczeblach planowania przestrzennego: krajowym, regionalnym i lokalnym (miejscowym). Oznacza to takie gospodarowanie, dzięki któremu cele gospodarcze i społeczne osiągnęte są przy jednoczesnym zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania przyrody, poprzez możliwe zmniejszenie negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwój terenów powinien być zatem uzależniony od uwarunkowań środowiska przyrodniczego oraz koniecznej ochrony jego cennych walorów przyrodniczych. Takie rozwiązania przyjęto w kształtowanej w Studium polityce rozwoju przestrzennego gminy. Ważnym elementem kształtowania polityki rozwoju gminy jest zatem ochrona istniejących terenów przyrodniczych i krajobrazowych, jak również wspieranie kierunków rozwoju mających na celu wzmocnienie ich wartości i potencjału przyrodniczego w planowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Przyczynia się do tego budowanie systemu terenów zielonych, przyrodniczych i krajobrazowych, powiązanych układem ścieżek pieszych i rowerowych. Wzajemne powiązania poszczególnych elementów przyrodniczych wzmacniają znaczenie zarówno pojedynczych składników systemu, jak również umacniają całą strukturę przyrodniczą budowanego systemu przyrodniczego. Dąży się do nasycenia przestrzeni różnymi formami zieleni. Ochrona walorów przyrodniczych oraz budowa systemu terenów zielonych przyczyni się do kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy oraz podniesienia standardu i atrakcyjności planowanych form zagospodarowania przestrzeni.

Założenia polityki przestrzennej gminy przyjęte w Studium są zatem ściśle oparte o posiadane zasoby przyrodnicze. Decyzje dotyczące użytkowania terenów oparte na wyznaczonych kierunkach rozwoju powinny każdorazowo uwzględniać potencjalny wpływ planowanej funkcji przez pryzmat oceny i pomiaru zmian sposobu zagospodarowania. Należy przy tym uwzględnić zmienność kryteriów oceny oddziaływania w zależności od rodzaju funkcji i przyjętej perspektywy czasowej jej realizacji.

Kompleksowy rozwój gminy związany z przyrostem liczby ludności i terenów zagospodarowanych wymaga uwzględnienia zmiennych efektów wyboru przeznaczenia dla danego terenu, który w konsekwencji różnicuje takie czynniki jak:

- gospodarka wodna,
- odprowadzanie ścieków,
- wytwarzanie i składowanie odpadów,
- emisje,
- konsumpcja zasobów i energii,
- transport i komunikacja,

- rozwój terenów zieleni.

Dobór funkcji i sposobów użytkowania terenów w gminie Łochów musi zatem uwzględniać konsekwencje, jakie w wymienionych powyżej obszarach powoduje przeznaczenie terenów pod poszczególne funkcje. Przyjęte w Studium rozwiązania są ostatecznie poddane procesowi oceny środowiskowej w „Prognozie oddziaływania na środowisko”. Opracowanie to ocenia skutki realizacji założeń zmian przestrzennych przyjętych w Studium. Przeprowadzona w ten sposób ocena środowiskowa jest uzupełnieniem analiz środowiskowych i weryfikacją oddziaływania przyjętych rozwiązań, dając pełen obraz oddziaływań, jakie spowoduje wprowadzenie w życie ustaleń Studium.

9.3.3. Społeczne aspekty rozwojowe

Szczególnie istotną rolę w kształtowaniu kierunków rozwoju i gospodarowania terenami odgrywa wymiar społeczny polityki przestrzennej. Społeczność lokalna i użytkownicy przestrzeni są odbiorcami planowanych zmian przestrzennych i będą oceniać zasadność i prawidłowość przyjętych rozwiązań. Aspekt przestrzenny w sensie miejsca zamieszkania i codziennego przebywania różnicuje opinie, postawy i zachowania. Ponadto estetyczne i funkcjonalne ujęcie przestrzeni jest dla ludzi swojego rodzaju wartością, która jest przez nich oceniana i przeżywana, a niewłaściwy dobór elementów otoczenia może doprowadzić do dezaktywacji społecznej, depresji demograficzno-gospodarczej i psychospołecznej, a w konsekwencji do powstawania patologii społecznych. Planowane kierunki rozwoju gminy opierają się o analizę czynników społecznych, która jest źródłem wiedzy o warunkach i jakości życia mieszkańców. Szczególnie istotną częścią, z punktu widzenia budowania polityki przestrzennej gminy i zaspokajania przyszłych potrzeb mieszkańców i użytkowników przestrzeni, jest obecna sytuacja demograficzna oraz prognoza demograficzna w perspektywie trzydziestoletniej. Na potrzeby opracowania Studium przeprowadzono szczegółową analizę potrzeb i możliwości rozwojowych gminy w kontekście dostępnych danych statystycznych dotyczących zmieniającej się liczby ludności i tendencji społecznych w województwie, powiecie i gminie. Zbadano zmiany zachodzące na przełomie ostatnich lat oraz założenia prognozowane przez GUS i analizy wykonane na potrzeby Studium. Dzięki temu badaniu uzyskano lepsze zrozumienie rzeczywistości społecznej, co w konsekwencji przełożyło się na zrozumienie potrzeb społeczności lokalnej wynikających z rozkładu statystycznego struktury społecznej. Przeprowadzenie analiz przekrojowych i porównawczych stało się materiałem wyjściowym do określenia zakresu i możliwości planowanego rozwoju przestrzennego gminy oraz wyznaczenia granic terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Prognozy demograficzne wykonane przy uwzględnieniu trendów statystycznych i prognoz demograficznych dla gminy zakładają spadek liczby ludności w gminie. Wariant I przyjmuje wersję mniej korzystną, zgodnie z którą w ciągu kolejnych 30 lat ubędzie 215 osób. Wariant II przewiduje bardziej korzystną sytuację i mniejszy spadek liczby ludności, według którego do 2053 roku w gminie ubędzie 77 osób. Przyjęte rozważania i wykonane obliczenia uwzględniają aktualną sytuację w kraju, występujące potrzeby społeczne i na tym tle zabezpieczają ewentualność wystąpienia przewidywanych scenariuszy demograficznych w gminie. Takie wariantowe rozwiązanie stanowi elastyczne podejście zakładające możliwość wystąpienia różnych, zmiennych sytuacji rozwojowych w gminie.

W obliczeniach dotyczących maksymalnego zapotrzebowania Gminy na nową zabudowę mieszkaniową uwzględniono tendencje związane ze zwiększaniem powierzchni użytkowej mieszkania oraz dążeniem do zmniejszania przeludnienia mieszkań w ramach istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz jednorodzinnej. Przyjęto założenie planowania jednego gospodarstwa na jeden

dom jednorodzinny mieszkalny i rozproszenie zdecydowanej większości podwójnych mieszkań w zabudowie jednorodzinnej oraz rezerwę dla części mieszkańców z mieszkań zabudowy wielorodzinnej (mieszkanie dla dzieci, podnoszenie standardu zamieszkiwania, zwiększanie mieszkalnej powierzchni użytkowej i jakości życia mieszkańców) na obszarach planowanych dla realizacji nowej zabudowy. Na tej podstawie oszacowano zapotrzebowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wynikającej z potrzeb rozgęszczenia dla 1872 osoby.

Tabela 83. Zapotrzebowanie wynikające z rozgęszczenia istniejącej zabudowy, opracowanie własne.

	LICZBA GOSPODARSTW	LICZBA OSÓB
Zapotrzebowanie wynikające z rozgęszczenia mieszkań w zabudowie wielorodzinnej	271	623
Zapotrzebowanie wynikające z rozgęszczenia mieszkań w zabudowie jednorodzinnej	543	1249
ZAPOTRZEBOWANIE WYNIKAJĄCE Z ROZGĘSZCZENIA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY - SUMA	814	1872

Maksymalne zapotrzebowanie Gminy na nową zabudowę stanowi wypadkową zapotrzebowania wynikającego z prognozy demograficznej oraz zapotrzebowania z rozgęszczenia istniejącej zabudowy. Dodatkowym zabezpieczeniem jest także wskaźnik niepewności procesów inwestycyjnych, zakładający zwiększenie zapotrzebowania rozwojowego o nie więcej niż 30 % w stosunku do wyników analiz. W efekcie uzyskano maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę dla 2 284 osób (**148 944 m²** powierzchni użytkowej zabudowy) w wariantcie I oraz 2 380 osób (**155 244 m²** powierzchni użytkowej zabudowy) w wariantcie II. Przyjęcie wskaźnika niepewności procesów rozwojowych poprawia i wzmacnia trend prognoz demograficznych i powoduje, że spodziewane zapotrzebowanie na nową zabudowę w obu wariantach prognozy będzie przekraczać sumę powierzchni użytkowej zabudowy (**129 230 m²** pow. użytkowej), określonej dla obszarów wskazanych do uzupełnienia zabudowy oraz dla obszarów rozwoju zabudowy objętych planami, po uwzględnieniu rozgęszczenia istniejącej zabudowy mieszkaniowej. Zestawienie szacowanych chłonności obszarów wskazanych do uzupełnienia oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami wraz z maksymalnym zapotrzebowaniem w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 84. Szacowana chłonność obszarów wskazanych do uzupełnienia oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami miejscowymi w zestawieniu z maksymalnym zapotrzebowaniem na nową zabudowę wynikającym z prognozy demograficznej dla Gminy Łochów do roku 2053 oraz rozgęszczenia istniejącej zabudowy, opracowanie własne.

	LICZBA LUDNOŚCI [os.]	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH/DOMÓW JEDNORODZINNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA [m ²]
1. Obszary wskazane do uzupełnienia zabudowy	832	362	54 286
2. Obszary rozwoju zabudowy objęte planami miejscowymi	1 169	508	75 108
3. SUMA szacowanych obszarów 1. i 2.	2 001	870	129 394
4. Zapotrzebowanie wynikające z prognozy demograficznej (WARIANT I) po uwzględnieniu rozgęszczenia zabudowy oraz po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	2 284	993	148 944
5. Zapotrzebowanie wynikające z prognozy demograficznej (WARIANT II) po uwzględnieniu rozgęszczenia zabudowy oraz po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	2 380	1 035	155 244

NADWYŻKA WARIANT I ZAPOTRZEBOWANIE SUMARYCZNE Szacowana chłonność po uwzględnieniu zapotrzebowania w pkt. 4 (pkt 4. – pkt. 3.)	283	123	19 550
NADWYŻKA WARIANT II ZAPOTRZEBOWANIE SUMARYCZNE Szacowana chłonność po uwzględnieniu zapotrzebowania w pkt. 5 (pkt 5. – pkt. 3.)	379	165	25 850

Tabela 85. Zestawienie zapotrzebowania gminy w zależności od prognozowanej liczby ludności dla Gminy Łochów z sumą szacowanych chłonności obszarów wskazanych do uzupełnienia oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami, opracowanie własne.

	ZAPOTRZEBOWANIE GMINY po uwzględnieniu rozgęszczenia zabudowy oraz po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) [liczba osób, liczba budynków jednorodzinny, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa]	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI [liczba osób, liczba budynków jednorodzinnych, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa]	NADWYŻKA W STOSUNKU DO ZAPOTRZEBOWANIA GMINY I CHŁONNOŚCI OSZARÓW – MINIMALNA REZERWA DLA PROGNOZOWANEJ DODATKOWEJ LICZBY LUDNOŚCI [liczba osób, liczba budynków jednorodzinnych, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa] [a]- [b]
	[a]	[b]	[c]
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT I	2 284 osoby	2001 osób 870 bud. jednorodzinnych 129 394 m² pow. użytkowej	283 osób
	993 bud. jednorodzinnych		123 bud. jednorodzinne
	148 944 m² pow. użytkowej		19 550 m² pow. użytkowej
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II	2 380 osób		379 osób
	1 035 bud. jednorodzinnych		165 bud. jednorodzinne
	155 244 m² pow. użytkowej	25 850 m² pow. użytkowej	

Obszary wyznaczone pod zabudowę w projekcie Studium poza planami miejscowymi przewidują dodatkowo rezerwę terenów dla nowej zabudowy mieszkaniowej, co jest uzasadnione w następstwie spełnienia wymogu uzyskania zapotrzebowania na dodatkową zabudowę zlokalizowaną poza obszarami wskazanymi do uzupełnienia zabudowy oraz poza obszarami rozwoju zabudowy objętych planami.

Oba opracowane warianty prognozy mogą być traktowane jako możliwe, potencjalne scenariusze. Przyjęto założenie braku możliwości przewidzenia wszystkich potencjalnych impulsów oraz okoliczności wpływających na zmiany kształtujące tendencje ekonomiczno-gospodarcze oraz społeczne i demograficzne. Przeprowadzone obliczenia mają charakter szacunkowy, a ich wartość rzeczywista w poszczególnych latach będzie zależna od aktualnie występujących uwarunkowań formalno-prawnych, ekonomiczno-gospodarczych i społecznych, oraz od dynamiki ich zmienności w czasie.

Ze względu na różnicę szacowanej docelowo liczby ludności dla poszczególnych wariantów prognozy, zakładać można, że oba warianty wskazują razem przedział możliwych wartości prognozowanych wskaźników liczby mieszkańców w gminie w analizowanych latach. Jednocześnie każdy wariant oddzielnie może być również traktowany jako odniesienie dla analizowanych i planowanych zmian przestrzennych na obszarze gminy.

Przyjęty wskaźnik niepewności procesów rozwojowych dla obu wariantów prognozy pozwala wykazać, że wyznaczone w projekcie Studium nowe tereny inwestycyjne poza planami miejscowymi są uzasadnione jako rezerwa w przypadku nieprzewidzianych, bardzo korzystnych zmian społeczno-

gospodarczych na obszarze gminy. Dodatkowym argumentem jest również fakt, że planowane tereny pod nową zabudowę mieszkaniową są w dużym zakresie wyznaczone w oparciu o obowiązujące Studium oraz obowiązujące plany miejscowe. Przeniesienie ich do projektu Studium jest utrzymaniem istniejącego stanu prawnego. Należy podkreślić, że uzasadnionym jest w tym kontekście wyznaczenie obszarów rozwoju zabudowy zlokalizowanych poza planami miejscowymi zgodnie z przyjętymi rozstrzygnięciami podjętymi w projekcie Studium, a podyktowanymi ustaleniami obowiązującego Studium, obowiązujących planów miejscowych oraz decyzjami projektowymi związanymi z uwzględnieniem wniosków złożonych do projektu Studium, istniejącego zainwestowania, wydanych decyzji administracyjnych oraz porządkowaniem geometrii obszarów rozwoju zgodnie z aktualnymi podziałami geodezyjnymi działek oraz klasyfikacją użytków gruntowych. Rozpatrzenie wniosków złożonych do projektu Studium było wynikiem analizy mającej na celu utrzymanie przyjętych zasad projektowych oraz uwzględnienie ograniczeń związanych z wykonanym bilansem zapotrzebowania i możliwości rozwoju zabudowy w kontekście opracowanych wariantów prognoz demograficznych.

Wyznaczone tereny inwestycyjne dla zabudowy mieszkaniowej w projekcie Studium stanowią nadwyżkę w stosunku do wykonanych wariantów prognoz demograficznych. Zasadnym wydaje się zatem zaznaczenie, że w przypadku wystąpienia bardzo korzystnego scenariusza rozwojowego nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być realizowana w granicach wskazanych obszarów dla realizacji zabudowy o funkcji mieszkaniowej, bez możliwości powiększania ich powierzchni poza wyznaczone w projekcie Studium granice terenów przeznaczonych pod zabudowę. Należy mieć również na uwadze, że zastosowanie czynnika niepewności procesów rozwojowych wskazuje przestrzeń możliwych scenariuszy rozwojowych w przypadku wystąpienia bardzo korzystnych uwarunkowań ekonomiczno-gospodarczych, społecznych i demograficznych. Zastosowane w analizie obliczenia pozwoliły określić prognozowaną liczbę ludności oraz związane z tym chłonności terenów. Przyjęte w analizie rozwiązania znalazły odzwierciedlenie w projekcie Studium, gdzie wyznaczono rezerwę terenów inwestycyjnych. Wyznaczone w projekcie Studium obszary rozwoju dla realizacji zabudowy mieszkaniowej rezerwują i zabezpieczają potrzeby rozwojowe gminy, mając na uwadze zmienność uwarunkowań wpływających na potencjały i dynamikę zmian funkcjonalnych i przestrzennych oraz niepewność procesów inwestycyjnych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wyznaczone w projekcie Studium tereny przeznaczone pod zabudowę nie obejmują wyjątków związanych z realizacją zabudowy zagrodowej na obszarach rolnych, których specyfika objawia się dużym rozproszeniem, bardzo niską intensywnością zabudowy oraz funkcją wiodącą, związaną z prowadzoną produkcją rolną. Ta osobliwość dopuszczonej na obszarach rolnych zabudowy zagrodowej pozwala nie uwzględniać jej w bilansie badającym tereny przewidziane dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej, tym bardziej, że w projekcie Studium wyznaczono osobno tereny rozproszonej zabudowy zagrodowej na terenach wiejskich, a w ramach wyznaczonych terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami dopuszczono lokalizację zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń służących rolnictwu na zasadach określonych w kierunkach przeznaczenia i zagospodarowania poszczególnych typów obszarów rozwoju. Wszystkie te przypadki lokalizacji zabudowy zagrodowej na terenach przeznaczonych pod zabudowę zostały uwzględnione w bilansie. Można zatem przyjąć, że przy takim ujęciu, nowa zabudowa zagrodowa została uwzględniona w przeprowadzonym bilansie terenów wyznaczonych pod zabudowę.

W związku z powyższym, przyjąć można, że wyznaczone w analizie i przeniesione do projektu Studium, obszary dla realizacji zabudowy zapewnią optymalną rezerwę terenową dla prognozowanych publicznych i prywatnych potrzeb inwestycyjnych w gminie na najbliższe 30 lat.

Wyznaczone tereny pod nową zabudowę są przygotowane na wystąpienie nawet najbardziej korzystnych, dynamicznych scenariuszy rozwojowych.

9.3.4. Aspekt stabilności finansowej gminy

Szeroko pojęty rozwój uzależniony jest w głównej mierze od realizacji lokalnych i ponadlokalnych inwestycji celu publicznego. Gmina jako rzeczywisty gospodarz terenów zlokalizowanych w jej granicach administracyjnych modeluje przestrzeń, której sposób zagospodarowania jest często widoczny głównie przez pryzmat intensywności i różnorodności inwestycji, w tym inwestycji strategicznych, mających bezpośrednie przełożenie na realizację celów rozwojowych gminy. Podłoże ekonomiczne inwestycji kształtowane jest przez sferę finansów, a o pewności kapitałowej gminy decydują przede wszystkim wzajemne relacje dochodów w postaci: dochodów własnych, subwencji ogólnych, dotacji, środków finansowych Unii Europejskiej, a także dochodów z innych źródeł.

Tabela 86. Dochody gminy Łochów w latach 2011-2020, opracowanie na podstawie danych BDL GUS, sierpień 2021 r.

ROK	DOCHODY WŁASNE [zł]	SUBWENCJA OGÓLNA [zł]	DOTACJE [zł]	FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH [zł]	DOCHODY GMINY OGÓŁEM*
2011	17 287 072	19 608 190	19 594 013	10 163 963	56 489 276
2012	20 663 105	19 845 025	25 854 787	17 398 088	66 362 918
2013	21 230 850	19 662 932	15 117 504	6 815 121	56 011 286
2014	23 331 850	20 371 571	14 182 403	5 320 740	57 885 824
2015	27 731 342	21 597 165	16 141 299	6 310 688	65 469 806
2016	25 380 738	22 020 253	23 902 820	1 728 219	71 303 811
2017	27 157 463	21 937 596	29 751 791	2 553 698	78 846 850
2018	29 056 614	23 398 476	38 864 599	8 638 959	91 319 690
2019	33 284 808	24 854 541	40 994 413	13 039 213	99 133 762
2020	40 275 937	25 575 283	35 786 380	2 513 596	101 637 600

*Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna, 4) środki na dofinansowanie zadań.

Poziom wydatków inwestycyjnych gminy w ostatnich latach ulegał stałemu wzrostowi, co w konsekwencji przekładało się na sukcesywne zwiększanie ilości realizowanych inwestycji. Władze gminne, decydując o poziomie wydatków inwestycyjnych i kierunkach ich wydatkowania, mogą stwarzać warunki sprzyjające rozwojowi gminy i podnoszeniu poziomu życia mieszkańców poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej. Tym samym mają realny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną gminy i możliwości jej rozwoju.

9.3.5. Aspekt możliwości rozwoju zabudowy

W celu określenia granic terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono analizę przestrzenną - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Obliczenia planowanych terenów pod zabudowę w ramach obszarów wskazanych do uzupełnienia zabudowy oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami, po uwzględnieniu rozgęszczenia istniejącej zabudowy mieszkaniowej, szacują, że zapewnią one miejsca zamieszkania dla 212 osób w wariantcie I (277 po uwzględnieniu 30% wskaźnika niepewności procesów inwestycyjnych) i 74 osób w wariantcie II (97 po uwzględnieniu 30% wskaźnika niepewności procesów

inwestycyjnych). Obszary wyznaczone pod zabudowę w projekcie Studium poza planami miejscowymi przewidują dodatkowo rezerwę terenów dla zabudowy mieszkaniowej.

Przyjęty wskaźnik niepewności procesów rozwojowych dla obu wariantów prognozy pozwala wykazać, że wyznaczone w projekcie Studium nowe tereny inwestycyjne poza planami miejscowymi są uzasadnione jako rezerwa w przypadku nieprzewidzianych, bardzo korzystnych zmian społeczno-gospodarczych na obszarze gminy. Dodatkowym argumentem jest również fakt, że planowane tereny pod nową zabudowę mieszkaniową są wyznaczone w oparciu o obowiązujące Studium. Przeniesienie ich do projektu Studium jest utrzymaniem istniejącego stanu prawnego. Należy podkreślić, że uzasadnionym jest w tym kontekście wyznaczenie obszarów rozwoju zabudowy zlokalizowanych poza planami miejscowymi zgodnie z przyjętymi rozstrzygnięciami podjętymi w projekcie Studium, a podyktowanymi ustaleniami obowiązującego Studium oraz decyzjami projektowymi związanymi z uwzględnieniem istniejącego zainwestowania, wydanych decyzji administracyjnych oraz porządkowaniem geometrii obszarów rozwoju zgodnie z aktualnymi podziałami geodezyjnymi działek oraz klasyfikacją użytków gruntowych. Rozpatrzenie wniosków i uwag złożonych do projektu Studium było wynikiem analizy mającej na celu utrzymanie przyjętych zasad projektowych oraz uwzględnienie ograniczeń związanych z wykonanym bilansem zapotrzebowania i możliwości rozwoju zabudowy w kontekście opracowanych wariantów prognoz demograficznych.

Wyznaczone tereny inwestycyjne dla zabudowy mieszkaniowej w projekcie Studium stanowią nadwyżkę w stosunku do wykonanych wariantów prognoz demograficznych. Zasadnym wydaje się zatem zaznaczenie, że w przypadku wystąpienia bardzo korzystnego scenariusza rozwojowego nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być realizowana w granicach wskazanych obszarów dla realizacji zabudowy o funkcji mieszkaniowej, bez możliwości powiększania ich powierzchni poza wyznaczone w projekcie Studium granice terenów przeznaczonych pod zabudowę. Należy mieć również na uwadze, że zastosowanie czynnika niepewności procesów rozwojowych wskazuje przestrzeń możliwych scenariuszy rozwojowych w przypadku wystąpienia bardzo korzystnych uwarunkowań ekonomiczno-gospodarczych, społecznych i demograficznych. Zastosowane w analizie obliczenia pozwoliły określić prognozowaną liczbę ludności oraz związane z tym chłonności terenów. Przyjęte w analizie rozwiązania znalazły odzwierciedlenie w projekcie Studium, gdzie wyznaczono zapas terenów inwestycyjnych odpowiadający wskazanym w analizie ramom prognoz demograficznych. Wyznaczone w projekcie Studium obszary rozwoju dla realizacji zabudowy mieszkaniowej rezerwują i zabezpieczają potrzeby rozwojowe gminy, mając na uwadze zmienność uwarunkowań wpływających na potencjały i dynamikę zmian funkcjonalnych i przestrzennych oraz niepewność procesów inwestycyjnych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wyznaczone w projekcie Studium tereny przeznaczone pod zabudowę nie obejmują wyjątków związanych z realizacją zabudowy zagrodowej na obszarach rolnych, których specyfika objawia się dużym rozproszeniem, bardzo niską intensywnością zabudowy oraz funkcją wiodącą, związaną z prowadzoną produkcją rolną. Ta osobliwość dopuszczanej na obszarach rolnych zabudowy zagrodowej pozwala nie uwzględniać jej w bilansie badającym tereny przewidziane dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej, tym bardziej, że w projekcie Studium wyznaczono osobno tereny rozproszonej zabudowy zagrodowej na terenach wiejskich, a w ramach wyznaczonych terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami dopuszczono lokalizację zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń służących rolnictwu na zasadach określonych w kierunkach przeznaczenia i zagospodarowania poszczególnych

typów obszarów rozwoju. Można zatem przyjąć, że przy takim ujęciu, nowa zabudowa zagrodowa została uwzględniona w przeprowadzonym bilansie terenów wyznaczonych pod zabudowę.

W związku z powyższym, przyjąć można, że wyznaczone w analizie i przeniesione do projektu Studium, obszary dla realizacji zabudowy zapewnią optymalną rezerwę terenową dla prognozowanych publicznych i prywatnych potrzeb inwestycyjnych w gminie na najbliższe 30 lat. Wyznaczone tereny pod nową zabudowę są przygotowane na wystąpienie nawet najbardziej korzystnych, dynamicznych scenariuszy rozwojowych.

ROZDZIAŁ X
**SYNTEZA UWARUNKOWAŃ
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

10.1. POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

10.1.1. Najbliższe otoczenie

- Najbliższymi miastami, które bezpośrednio oddziałują na Łochów są Węgrów oraz Wyszków.
- Położenie w zasięgu oddziaływania Warszawy.

10.1.2. Kontekst regionalny

- Korzystne położenie w układzie komunikacyjnym - skrzyżowanie drogi krajowej nr 50 z drogą krajową nr 62.
- Duże znaczenie kolei w gminie - przebieg magistralnej linii kolejowej nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, należącej do sieci TEN-T (Rail Baltica – nr E75).

10.2. PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

10.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- Obecnie na terenie gminy obowiązuje 29 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (tabela nr 4), obejmujących łącznie powierzchnię 13 350,65 ha.
- Odsetek powierzchni gminy pokryty miejscowymi planami wynosi 68,04%.

10.2.2. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu

- Bariery przestrzenne wyznaczające kierunki rozwoju przestrzennego miasta i gminy: drogi krajowe nr 50 i nr 62, linia kolejowa nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, liczne tereny cenne przyrodniczo oraz rzeki.
- Głównymi funkcjami gminy Łochów (poza funkcją mieszkalną) są: dla części miejskiej - administracja i usługi publiczne, usługi komercyjne, drobna wytwórczość, rzemiosło oraz przemysł, dla części wiejskiej gminy - rolnictwo, leśnictwo, turystyka i wypoczynek, drobna wytwórczość, przetwórstwo oraz usługi związane z obsługą indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) i ruchu turystycznego w tym agroturystyka.
- Tereny rolnicze zajmują ponad połowę powierzchni gminy.
- Ponad 1/3 powierzchni gminy zajmują lasy.

10.3. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

- Dominujący udział własności prywatnej - osób fizycznych (66% powierzchni gminy).
- Istotny udział gruntów należących do Skarbu Państwa - bez wieczystego użytkowania (około 29%).

10.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

10.4.1. Woda

- Bardzo wysoki wskaźnik zaopatrzenia ludności w wodę - 92,7% (wyższy niż średnia dla województwa - 90,5%, oraz powiatu - 87,0%).
- Przyrost długości czynnej sieci rozdzielczej jest proporcjonalny do wzrostu ogólnego zużycia wody.
- Mniejszy stopień zwodociągowania terenów wiejskich w stosunku do terenu miasta (wieś - 89,1%, miasto - 98,6%).

10.4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

- Sieć kanalizacyjna obsługuje 43,4% ogółu mieszkańców w gminie.
- Mniejszy stopień skanalizowania terenów wiejskich w stosunku do terenu miasta (wieś - 23,5%, miasto - 75,6%).
- Duża liczba zbiorników bezodpływowych na terenach wiejskich nie obsługiwanych przez zbiorczy system odprowadzania ścieków.
- Zmodernizowana w 2011 roku oczyszczalnia ścieków w Łochowie.

10.4.3. Zaopatrzenie w ciepło

- Brak gminnego systemu ciepłowniczego.
- Zaopatrzenie w ciepło realizowane jest z wykorzystaniem indywidualnych źródeł ciepła.
- Gmina inwestuje w odnawialne źródła energii.

10.4.4. Energia elektryczna

- Miasto i gmina zasilane są z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Baczki.
- Przez teren gminy przebiega linia najwyższych napięć 220 kV, dwie linie 110 kV oraz sieć linii 15 kV i 0,4 kV.

10.4.5. Gaz

- Bardzo niski stopień gazyfikacji gminy - 1,13%.
- Gmina zasilana jest w gaz z gazociągu średniego ciśnienia relacji Dobre-Strachówka-Jadów-Łochów, uruchomionego w 2018 roku.
- Na obszarach wiejskich większość gospodarstw domowych korzysta z butli gazowych.
- Planowana jest dalsza gazyfikacja gminy.

10.4.6. Odpady

- Sprawnie działający system gospodarki odpadami.
- Gmina nie ma aktualnie potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarką odpadami.

10.5. KOMUNIKACJA

- Dobrze rozwinięta sieć drogowa (przez gminę przebiegają ważne drogi - droga krajowa nr 62 oraz droga krajowa nr 50).
- Od 2017 roku trwają prace nad budową obwodnicy Łochowa w ciągu DK nr 62.
- W Łochowie od 2020 roku funkcjonuje zintegrowany węzeł przesiadkowy.
- Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 6 Zielonka - Kuźnica Białostocka, która jest częścią międzynarodowej linii E75 (Rail Baltica) relacji Warszawa - Białystok - Trakiszki (granica państwa).

10.6. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- Istniejące obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody: Nadbużański Park Krajobrazowy, 4 obszary Natura 2000 („Ostoja Nadbużańska”, „Ostoja Nadliwiecka”, „Dolina Dolnego Bugu”, „Dolina Liwca”), 3 rezerваты przyrody („Czaplowizna”, „Jegiel”, „Wilcze Błota”), a także 11 użytków ekologicznych oraz liczne pomniki przyrody.
- Występowanie obszarów proponowanych do objęcia ochroną prawną - projektowany rezerwat florystyczny „Łąki koło Szumina” oraz planowane powiększenie rezerwatu przyrody „Wilcze Błota”.
- Wartościowy element krajobrazu gminy stanowią licznie występujące zabytkowe zespoły parkowe, w tym 5 wpisanych do rejestru zabytków.
- Duży wpływ rzek Bug i Liwiec na zagospodarowanie gminy.
- Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin.
- Słabe gleby pod względem jakości i przydatności rolniczej.

10.7. ŚRODOWISKO KULTUROWE

- Na terenie gminy znajduje się 14 obiektów zabytkowych chronionych w formie wpisu do rejestru zabytków.
- Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków.
- Na terenie gminy znajduje się 157 stanowisk archeologicznych.
- Na terenie gminy występują strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

10.8. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

10.8.1. Ludność

- Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego wynoszący -1,23‰ (wyższy niż w powiecie i województwie).
- Niewielki spadek liczby ludności gminy na przestrzeni kilku ostatnich lat.
- Wzrost liczby ludności miasta Łochów na przestrzeni ostatniej dekady.
- Prognozowany spadek liczby ludności całego powiatu węgrowskiego.

10.8.2. Infrastruktura społeczna

- Rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna (szczególnie w mieście Łochów).
- Bogata oferta kulturalna na terenie miasta oraz gminy.
- Wysoki potencjał gminy do rozwoju turystyki.
- Dobrze rozwinięty system szlaków turystycznych (szlaki piesze, rowerowe oraz wodne).

10.8.3. Tereny i zasoby mieszkaniowe

- Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę i centralne ogrzewanie wyższy niż średnia dla powiatu węgrowskiego.
- Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wyższa niż średnia w województwie.

10.8.4. Bezpieczeństwo publiczne - obrona cywilna

- Potencjalne zagrożenie wystąpienia powodzi, szczególnie na terenach wzdłuż rzek Bug oraz Liwiec.
- Potencjalne zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii związane z ewentualnym transportem substancji niebezpiecznych.
- Na terenie gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

10.9. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

10.9.1. Gospodarka gminy

- Stały wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na przestrzeni ostatniej dekady.
- Niewielki wzrost liczby osób pracujących na przestrzeni ostatnich lat.
- Zróżnicowana struktura gospodarcza z dominacją handlu i napraw pojazdów samochodowych oraz budownictwa.
- Zmniejszająca się ilość gospodarstw rolnych ogółem oraz wzrost liczby małych gospodarstw indywidualnych (poniżej 1 ha).

10.9.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

- budowa obwodnicy Łochowa w ciągu drogi krajowej nr 62,
- inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja,
- ubezpieczenie prawego brzegu rz. Bug, km 54, w miejscowości Szumin wraz z udrożnieniem koryta rzeki,
- odbudowa wałów rzeki Bug dla ochrony obszaru Brok – Szumin,
- odbudowa wału wstecznego rzeki Bug w miejscowości Szumin.

10.9.3. Dokumenty strategiczne powiatu węgrowskiego

- 1) Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2016-2020,

- 2) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Węgrowskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do 2028.

10.9.4. Dokumenty strategiczne gminy

Przyjęte dokumenty dotyczące rozwoju gminy:

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Łochów na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027,
- 2) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łochów na lata 2016 – 2022,
- 3) Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łochów na lata 2019 - 2022,
- 4) Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej na obszarze Gminy Łochów,
- 5) Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Łochów,
- 6) Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łochów na lata 2015-2030,
- 7) Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łochów na lata 2021 – 2026,
- 8) Strategia Rozwoju Turystyki Doliny Liwca na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku.

Dokumenty gminne w trakcie sporządzania bądź dotychczas niesporządzone:

- 1) Program Ochrony Środowiska,
- 2) Wieloletni plan inwestycyjny i wieloletni plan finansowy,
- 3) Strategia polityki transportowej,
- 4) Plan rozwoju układu drogowego (w zakresie dróg gminnych),
- 5) Strategia i polityka mieszkaniowa,
- 6) Plan rozwoju lokalnego.